

Taylan IŞIK

REFORMİZMİN ELEŞTİRİSİ

**DEMOKRATİK DEVRİM
VE
HALK DEMOKRASİSİ**

Yeni Evre Yayıncılık
Kitap Dizisi: 2

TAYLAN IŞIK

REFORMİZMİN ELEŐTİRİŐİ

DEMOKRATİK DEVRİM
ve
HALK DEMOKRASİŐİ

TAYLAN IŞIK

REFORMİZMİN ELEŐTİRİŐİ

DEMOKRATİK DEVRİM
ve
HALK DEMOKRASİŐİ

YENİ EVRE Yayıncılık
Bas. Dağ. Eğt. Hiz. Tan. Org. Tic. Ltd. Őti.
Sofular Mah. Sofular Cad.
Emin Pasajı 52/3
Fatih/İSTANBUL
0 212 6313318

YENİ EVRE Yayıncılık Kitap Dizisi: 2

I. BASKI

MART 2003

**Baskı:
ÖZDEMİR Matbaacılık**

ÖNSÖZ

Bu çalışma, yaklaşık 7 yıl önce, 1996'nın ortalarında kaleme alınmıştı. Ancak, çeşitli nedenlerle, bir kitap halinde yayınlamak bugüne kadar mümkün olmadı. 1996'nın ortalarından bu güne, doğal olarak, siyasal yaşamda olsun, toplumsal yaşamda olsun, pek çok değişiklik oldu.

Ancak, çalışmanın geç yayınlanması, bir bakıma olumlu sonuçlara da neden oldu. Böylece okur, daha çalışmayı incelenerek yaşamda meydana gelen değişikliklerle karşılaştırma; düşünce ve eleştirileri pratiğin sınavından geçmiş halleriyle görme olanağı elde etmiş oluyor. OHAL'in kaldırılması, DGM'lerle ilgili değişiklikler, Dernekler ve Basın Yasası mevzuatında yapılan basitleştirmeler, "AB'ye Uyum Yasaları" çerçevesinde yapılan değişiklikler, "Yeniden Yargılama" yolunun açılması vb. vb. sözünü ettiğimiz değişikliklerden bazılarıdır. Okur, bu sayede, bütün bu değişikliklerin reformist siyasal akımların "demokrasi programları"nın nasıl etkilediğini ve bizim eleştiri ve düşüncelerimizin doğruluğunu karşılaştırma yoluyla ölçebilecek.

Sözkonusu zaman aralığında meydana gelen bir başka değişiklik de, Ekim Hareketi'nin, "Kongre" toplayarak "partileşmesi" ve adını TKİP olarak değiştirmesi oldu. Bu değişiklik çalışmamızın içeriğini etkilemediği için biz, bu konuda bir düzeltme yoluna gitmedik. Okur, "Ekim Hareketi" adının geçtiği yerleri "TKİP" diye okuyabilir.

Bu çalışmada temel amacımız, Ekim Hareketi'ni eleştirmekten çok demokrasi ve devrim konularına ilişkin kendi düşüncelerimizi açıklamaktır. Bu amacımızı, teoride radikal görünen,

gerçekte ise, teori ve politikada sosyal-reformist bir konuma sahip bir çevrenin eleştirisiyle gerçekleştirmek istedik. Okurun dikkatini esas olarak çalışmanın bu yönüne çekmek istiyoruz.

Devrim ve demokrasi sorunlarına ilişkin düşüncelerimizi açıklamayı başardığı ölçüde bu çalışma amacına ulaşmış olacaktır.

I.BÖLÜM

GİRİŞ

“Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz.” Marksizmden derin biçimde etkilenmiş Türkiye ve K. Kürdistan devrimci hareketi tarafından en çok bilinen ve tekrarlanan bu özlü deyiş, ne yazık ki, yine bu aynı kesim tarafından pratik gereklilikleri yerine en az getirilen bir söz kalıbına dönüştürülmüş durumdadır. Devrimci teori, hak ettiği önemin çok gerisinde bir umursamazlık ve keyfilik içinde ele alınmaktadır. Neredeyse otuz yıldır son derece sert ve yoğun bir pratik mücadele sürecini yaşayan devrimci hareketin bu durumu şaşırtıcıdır ama aynı zamanda gerçektir. Teorik kavrayışta sığlık, canlı düşünmede yeteneksizlik devrimci hareketin önemli bir kesimine egemen iki önemli özelliğdir. Özellikle, yetmişli yılların başında, hazır çözüm reçeteleriyle, donmuş kalıp ve formüllerle düşünme ve hareket etme; sınıf mücadelesi ve devrimin sorunlarına bu yolla çözüm bulma çabası başat bir yöntem halindeydi. Geçmişten devralınan teorik-ideolojik miras düşünüldüğünde, bir anlamda hareketin başlangıcı sayılabilecek altmışlı yılların sonu, yetmişli yılların başı için bu durum bir parça anlaşılabilir. Çünkü harekete bir anlamda yeni bir başlangıç yaptırmak üzere tarihin ön plana ittiği ve bu anlamıyla tarihsel bir rol oynamak üzere tarih sahnesine çıkan kadrolar geçmişin teorik-ideolojik mirasını başlangıç noktası yapmak zorundaydılar. Hep bilindir, “insanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar, ama kendi keyiflerine göre, kendi seçtikleri koşullar içinde yapmazlar, doğrudan belirli olan ve geçmişten gelen koşullar içinde yaparlar. Bütün ölmüş kuşakların geleneği,

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

büyük bir ağırlıkla, yaşayanların beyinleri üzerine çöker". Bütün bir toplum için geçerli olan bu yasa, toplumu dönüştürmek için yola çıkan kadrolar ve siyasi oluşumlar için de geçerlidir. Kıscası, bir dönüm noktası olması anlamında devrimci hareketin başlangıç yılları sayılabilecek altmışlı yılların sonu ile yetmişli yılların başlarında söz konusu olan teorik sıgık, tarihsel nedenleri olması itibarı ile anlaşılabilir bir durumdur. Çünkü, gelişmenin diyalektik sürekliliğinden başka bir yol yoktur.

Ama bu, teorik kavrayış yoksunluğunun ve canlı düşünme yeteneksizliğinin sonsuza kadar sürmesinin mazereti olamaz. Başlangıç için anlayışla karşılanabilecek kusurlar giderek kalıcı bir yaklaşım ve yöntem biçimine dönüştü. Pek çok siyasal akım, geçmişin ideolojik-teorik mirasının izlerini güçlü biçimde taşıyan 71 Hareketi'nin ana siyasal akımları tarafından ortaya konan ideolojik-politik ve teorik yaklaşımları yeterli saydı. Hatta saymanın da ötesinde, onlara dokunmamayı, noktası-virgülüne kadar olduğu gibi savunmayı ayakta kalmanın ve varlığını sürdürmenin temel aracına dönüştürdü. Böyle olunca, dogmatizm, hazır çözüm formülleriyle ve donmuş söz kalıplarıyla düşünmek, egemen bir yöntem haline geldi. Marx'ın, "*öğretimiz bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur*" biçimindeki özlü ifadesi ya unutuldu ya da sözde kabul edilmekle birlikte pratik anlamından koparıldı; arada sırada ve ihtiyaç duyuldukça kullanılan bir cümle haline dönüştürüldü.

Fakat, Türkiye ve K. Kürdistan devrimci hareketinde yer alan siyasal akımlarda egemen haldeki bu yaklaşımın dışına çıkan; Marksizmi ve onun canlı özü olan devrimci diyalektiği yaratıcı biçimde kullanan bir siyasal akım da vardı. Bugün leninistler tarafından temsil edilen bu siyasal akım daha 1970'li yılların ortalarından itibaren, devrimci harekette tartışılmaz bir ön yargı haline gelen hazır çözüm formülleri ve şematik yaklaşımları kı-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

rarak, onların dışına çıkarak iki ülke devriminin temel sorunlarına devrimci çözümler getirmeye başlamıştır. Marksizm, bir eylem kılavuzu olarak kullanılarak buz kırılmış, yol açılmıştır. Örnek olsun; TİP reformizmi dışında tüm siyasal akımların Milli Demokratik Devrim ya da aynı anlama gelen burjuva demokratik devrim stratejisini benimseyip savunduğu ve hatta, bu stratejiyi savunmanın devrimci sayılmanın alamet-i farikası sayıldığı koşullarda bugün Leninistler tarafından temsil edilen hareket, devrimin anti-kapitalist içeriğine ve demokratik karakterine işaret etmiş, bunu savunmuş, geliştirmiş ve bir strateji haline getirmişti. Anti-kapitalist demokratik devrim tezi yirmi yılı aşan bir süre öncesinden, kalıplaşmış yargılara, söz kalıplarına, dogmatik yaklaşımlara meydan okuyarak, marksizm bir eylem kılavuzu olarak kullanılmak suretiyle ortaya konup geliştirilmişti. Elbette bu, Leninistlerin içinden geldikleri geleneğin devrimci siyasal akımlara egemen olan önyargı ve dogmatik yaklaşımları nasıl kırdığına ilişkin sadece bir örnekti. Bu çalışmada yeri geldiğinde başka örnekleri de ele alacağız.

Bununla birlikte, bu çabalar devrimci siyasal akımlara egemen olan kemikleşmiş anlayış ve yaklaşımların tümünden ortadan kalkmasına yetmedi. Teoride sıklık, kavrayışta yeteneksizlik egemen olmaya devam etti. Geri ideolojik ve teorik çözümlenmeler, bu çözümlenmelere dayanan geri politik yaklaşımlar egemen anlayış olarak varlıklarını sürdürdü. Somut, canlı olgular, ideolojik-teorik çizgiyle çeliştiğinde düşünceler gözden geçirileceğine olgular gözden geçirildi ve teoriye uydurulmaya çalışıldı.

Bu yaklaşımın dışına çıkma çabası içine girenler, hatta çıkanlar da oldu. Fakat, bu “başarıyı” gösterenler de, egemen dogmanın, hazır çözüm formüllerinin bir ucundan kurtulup öteki ucuna savrulmaktan başka bir şey yapmış olmadılar. Doğruluğu tartışılmayan bir dogma haline gelen önyargının öteki ucunda da

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

dursalar marksizmin kaba kavranışı ve canlı özü olan devrimci diyalektiğin bir kenara itilmesi Leninistler dışındaki tüm sol akımların ortak paydası; üzerinde durdukları ortak çizgi oldu. Teoride en sağcısından en “sol” görünenine kadar tümünün düşüncesini kırmızı bir şerit gibi boydan boya kesen formül şu oldu: Bir ülke eğer yarı-feodal yarı sömürge bir ülke ise orada geçerli olan burjuva demokratik devrimdir; yok, eğer kapitalist üretim tarzının egemen olduğu bir ülke ise o zaman geçerli olan sosyalist devrimdir. Böylece, bu formülün bir ucundan öteki ucuna geçebilmek için yarı-feodal ya da feodal ilişkilerin mali sermayenin egemenliği koşullarında tasfiye edilebileceği basit gerçeğini görmek ve kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğunu, böylece sermaye sınıfının egemen sınıf olduğunu saptamak yeterli oluyor.

Marksist teorinin kaskatı bir dogma düzeyine indirgelediği Türkiye devrimci hareketinde marksist öğretinin abc’si sayılabilecek bu basit gerçeği görüp saptamak bir “başarı” ise, bu başarıyı, on-on beş yıl sonra da olsa gösterenler oldu. Canlı, somut olgular karşısında direnmenin pek “akıllıca” bir iş olmadığını kavradılar. Ve birden bire yukarıda sözünü ettiğimiz formülün öteki ucuna sıçradılar. Ama bu sıçrayış, özü marksizmin çok kaba kavranışına dayalı o egemen düşünceden kendilerini kurtarmalarına yetmedi. Bu çalışmada, bir maocu olarak kendileri adına “başarı” sayılabilecek böyle bir sıçramayı gerçekleştiren ve böylece egemen düşüncenin ortak formülünün öteki tarafında yer alan EKİM Hareketinin görüşlerini ele alacak ve gerçekte tam karşıt uçta görüldüğü siyasetlerle arasındaki mesafenin bir adımdan ibaret olduğunu; buna karşılık marksizmi kaba kavramakla eleştirdiği diğer siyasetlerle yine marksizmin kaba kavranması konusunda nasıl buluştuğunu göstermeye çalışacağız.

Aslında bu çalışmanın başlangıç amacı hiç de EKİM’in başta demokrasi sorununa ilişkin olan temel görüşlerini ele almak

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

değildi. Aksine, tüm geri ideolojik-teorik düşüncelerine rağmen, demokrasi sorununun çözümünü bir devrime bağlayan burjuva demokratik devrim tezi etrafında kümelenen siyasal akımların bazı temel ve ilkesel hatalarına işaret etmek amacıyla işe başlanmıştı. Fakat çalışmanın seyri içinde, pratik mücadelede devrimci çizgide kaldıkları sürece esas tehlikenin bu akımlardan değil de, teoride son derece radikal görünen, gerçek yaşamda ise son derece reformist olan “sosyalist devrim” tezine sahip siyasetlerden geldiğini gördük ve doğal olarak çalışmanın ağırlık noktasını buraya kaydırdık. Bu tehlike, Engels’in sözlerini Martinov’a karşı giriştiği polemiginde yorumlayan Lenin’in söylediği gibi, devrimin görünürdeki sosyalist içeriği ile gerçek demokratik içeriğinin karıştırılmasında yatıyor. Engels’in sözlerini yorumlayan Lenin, Martinov’a karşı giriştiği polemiginde Engels’e atfen şunları söylüyor:

*“Engels, proletaryanın önderlerinin devrimin **proleter olmayan** karakterini anlayamaması tehlikesine işaret ediyor; (...) Engels, tehlikeyi, önderin devrimin görünürdeki sosyalist içeriğiyle gerçek demokratik içeriğini karıştırmasında görüyor; (...) Engels tehlikeyi, bir şey söyleyip başka birşeyin yapıldığı, bir sınıfın egemenliğinin vaat edilip gerçekte bir başka sınıfın egemenliğinin güvence altına alındığı yanlış, eğik düzlemde görüyor; Engels bu yanılgıda kurtarılamaz politik çöküşü görüyor...”* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt III, s.34, İnter Yayınları).

Engels’in bu uyarısı ve Lenin’in Martinov’la polemiginde bu uyarıya dikkat çekmesi boşuna değildir. Gerçekte, pratikte gerçekleşecek olan demokratik içerikli bir devrimi sosyalist diye nitelenmek, sadece bu hataya düşen siyasal akımın politik iflasına yol açmakla kalmaz, aynı zamanda, devrimci proletarya üzerinde etkili olduğu ölçüde proletaryanın önündeki temel sınıf görevlerinin kararmasına, bilincinin bulanmasına ve ileriye doğru yürü-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

yüşününün sakatlanmasına da yol açar.

Öbür kesime, yani Türkiye ve K. Kürdistan'ın halen yarı-feodal yarı-sömürge olduğunu iddia eden ve tam da bu nedenle devrimin burjuva karakterli olması gerektiğini ve olacağını ileri süren siyasal akımlara gelince... bunlar pratik mücadele içinde devletle uzlaşmayan devrimci bir çizgide kaldıkları sürece, onların bu hataları büyük bir tehlikeye yol açmayacaktır. Engels'in Vera Zasuliç'e yazdığı 23 Nisan tarihli mektubunda Rus devrimcileri için dediği gibi;

*“Bu insanların iktidar ele geçirebileceklerini imgelediklerini varsayalım; ne zararı olur ki? Bendi çökertecek deliği açtı-larsa, selin kendisi, kısa sürede onları yanılısamalarından koparacaktır. Bu yanılısamalar onlara daha büyük bir irade gücü verir-se, bundan niye yakınmalı? Devrim **yaptık** diye övünen insanlar, daha ertesi gün ne yaptıklarına ilişkin hiçbir fikirleri olmadığını; **yapılan** devrimin, onların yapmaya niyetlendikleriyle uzaktan yakından benzeşmediğini hep görmüşlerdir. Bu, Hegel'in tarihin ironisi dediği şeydir, pek az tarihsel kişiliğin sakınabildiği bir ironi. Kendi iradesine karşın devrimci olan Bismarck'a ve tapındığı Çar'la sonunda yumruklaşan Gladstone'a bakın”* (Marks-Engels Seçme Yazışmalar II, s.195, Sol Yayınları).

Pek az tarihsel kişiliğin sakınabildiği bu “tarihin ironisi”nin pek çok örneğine rastlamak mümkündür. Tarihin bu kadar derinliklerine inmek istemeyen Küba Devrimine; Fidel Castro ve yoldaşlarına bakabilir. Emperyalist-kapitalist zinciri, emperyalist kalenin en yakınındaki halkadan koparan bu insanlar, yaptıkları devrimin yapmaya niyetlenmiş olduklarıyla uzaktan yakından benzeşmediğini çok kısa bir süre sonra görmemişler miydi?

Bu çalışmada demokrasi sorununun marksist çözümüyle küçük-burjuva reformist çözümü arasındaki farkı; küçük burjuva-zinin devrimdeki ve sosyalizmin kuruluşundaki rolü ve konuma

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

ilişkin marksist ve reformist görüşleri; iktidar sorununun ve proletarya diktatörlüğünün küçük-burjuva deformasyonunu EKİM'in görüşlerinin eleştirisi çerçevesinde ele alacağız. Bu arada, geçerken yer yer, aynı çevrenin farklı konulardaki görüşlerine de değinilecek; temel aldığımız konuları ilgilendirdiği ölçüde değişik konulardaki görüşlerini de ele alacağız.

Geçerken belirtelim ki, küçük-burjuvaziye özgü o karakter yoksunluğunun bir sonucu olarak, ideolojik konumu ve politik durumu hakkında EKİM Hareketi kadar hafifliğe kapılan ve rolünü abartan pek az siyasal akım bulunur. TDKP ve diğer maocu gruplar bataklığından tepeden tırnağa kadar çamura bulanmış şekilde çıkışını *“bu proleter sosyalizminin doğumudur ve hiç kuşku duyulmasın sol hareketin yeni dönemine bu akım damgasını vuracaktır.”* (EKİM dergisinden aktaran H.Fırat, Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.107, 1. Baskı) biçiminde niteleyecek kadar kendinden geçen; konumu ve durumu hakkında bu kadar hafiflikle hayale kapılan bu çevrenin, gerçekte Türkiye devrimci hareketine ne teorik ne de ideolojik planda yeni denilebilecek hiçbir açılım ve katkıları olmamıştır. Türkiye devrimci hareketinin tarihi hakkında ortalama bir bilgiye sahip her devrimci bilir ki, sosyalist devrim tezi 1970’li, hatta altmışlı yıllardan beri bazı akımlar tarafından savunulagelmiştir. Dahası, devrimci hareketteki bölünmenin ilk nedenlerinin demokratik devrim-sosyalist devrim üzerinden yürütülen tartışmalar olduğunu da bilir. Bu tarihsel gerçeğe rağmen, içinden çıkıp geldiği TDKP bataklığından üstüne başına bulaşan çamurlar kurumadan H.Fırat, kendi çıkışlarını kastederek şunları yazabiliyor:

“Geçmişte yalnızca TDKP’de değil, devrimci hareketin tüm kesimlerinde bayraklar karışıktı. Karışık-bulanık bayraklar altında yürünüyordu. Bugün bayraklar netleşmiştir. Devrimci demokrasiyle sosyalist demokrasi, küçük-burjuva sosyalizmi ile

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

proleter sosyalizmi ayırışmıştır. Bu ayrımı görmek ve seçim yapmak bir zorunluluktur.” (H.Fırat, Demokrasi ve Sosyalizm, s.188-189, I. Baskı).

Dühringvari bu böbürlenmelere ve tarihi kendinde başlatma merakına ne demeli? Hani, devrimci hareketimizin tarihini; bu tarihin yetmişli yıllarındaki kesitinde yaşanan ideolojik-teorik ve politik tartışmaları, dahası, 1980’li yıllarda gerçekleşen teorik-ideolojik ilerlemeyi (H.Fırat o sıralar “Arayışın Arayışı”nda DSP ile ittifak arayışındaki TDKP bataklığında kulaç atıyordu), kısacası, Türkiye devrimci hareketinin ideolojik-teorik birikimini az-çok bilmesek insanın H.Fırat’a “hay tanrı sizden razı olsun, siz bir mehdi gibi imdada yetişmeseydiniz bayrakların karışıklığı devam edecekti” diyesi geliyor. Elden ne gelir ki, devrimci hareketin tarihine dair, az-çok bilgimiz vardır ve örneğin sosyalist devrim tezinin kimi siyasal akımlar tarafından yetmişli ve seksenli yıllar boyunca savunulduğunu biliyoruz. Böyle olunca, onbeş-yirmi yıllık gecikmeden sonra bazı şeyleri “yeni” keşfetme ve tarihi kendinden başlatma merakı kişiyi ve bu merakı paylaşan çevreyi komik duruma düşürmekten başka bir işe yaramıyor. Ama Dühringvari böbürlenmelerin küçük-burjuvaziye özgü o karakter yoksunluğundan ileri geldiğini düşünsek de, tarihi kendinden başlatma merakının sol devrimci hareketin tarihine ilişkin cehaletten ileri geldiğini sanmıyoruz. Çünkü, yazdıklarından da anlaşıldığı kadarıyla, devrimci hareketin tarihine ilişkin, geç edinilmiş de olsa, ortalama bir bilgisi vardır. Öyleyse, bu kadar kaba ve insanı komik duruma düşüren bu iddiayı -proleter sosyalizmin doğumu ve bayrakların karışıklığının giderilmesi iddiası- ileri sürerken yazarın ve bir bütün olarak ele aldığımız çevrenin dayandığı başka bir şey olmalı. Bize öyle geliyor ki, başta H.Fırat olmak üzere bu çevrenin yazar takımı sol devrimci hareketin tarihine ilişkin sağlam bir gözlem ve bilgiye değil, -zira öyle olsaydı

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

“yeni”ymiş gibi ileri sürdükleri sosyalist devrim tezi ve bu tezi desteklemekte kullanılan tüm argümanların yıllardır başka kişi ve çevreler tarafından savunulduğunu bildiklerinden dolayı böyle birşeye kalkışmazlardı- başta kendi çevreleri olmak üzere tüm okurlarının cehaletine güvenerek bu iddiaları öne sürmüşlerdi. İyi de, bir topluluğun “cehaleti”ne ya da hafıza zayıflığına güvenerek ileri sürülen iddiaların ömrü ne kadar uzun olur? Dahası kişiyi ve çevreyi nereye götürür? Değişik maocu çevrelerden gelen başta H.Fırat olmak üzere bu çevre yazarlarının bu sorular üzerinde düşünmelerinde, kendi çıkarları açısından büyük yararı olduğunu düşünüyoruz.

Marksist-leninist teori ve sol devrimci hareketin tarihine, ideolojik-teorik birikimine dair ortalama bilince sahip her okurda mide bulantısı duygusu yaratacak bu böbürlenme, kibirlilik ve tarihi kendinden başlatma merakının tartışmamız açısından temel bir önemi yoktur. Ama, muhatap aldığımız kişi ve çevrenin bu özelliğine işaret etmek, en azından, öğrenmeye yeni başlayan genç nesil açısından yararlı olacak kanısındayız. Elbette, önemli olan özdür, içeriktir ve o anlamda bir tezin kimler tarafından ve ne zamandan beri savunulduğu fazla bir anlam taşımamaktadır. Fakat, tarihin çarpıtılmasına izin vermemek; çarpıtıldığı yerde ise müdahale etmek tarihe ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluğun bir gereğidir. Bu anlamda, burda sorunun bu yönüne işaret etmemiz, tarihe ve genç kuşaklara karşı sorumluluğumuzu yerine getirme çabası olarak anlaşılmalıdır.

Değişik maocu çevrelerden sentez olmak üzere biraraya gelenlerin aslında “bileşik bir yanılğı”dan ibaret olduklarını göstermek bu çalışmada bir başka amacımız olacaktır.

DEMOKRASİ SORUNUNUN MARKSİST ÇÖZÜMÜ NEDİR? EKİM HAREKETİ BUNA NASIL YAKLAŞIR?

Denilebilir ki, demokrasi sorununun çözümü üzerine yapılan tartışmalar dünya komünist hareketi tarihi boyunca meydana gelen ideolojik ve örgütsel ayrılıkların temel nedenlerinden biri olmuştur. Bu sorunun marksist çözümü ile küçük-burjuva çözümü üzerine geliştirilen görüşler genel olarak devrimcilik-reformizm ayrımına uygun olmuştur. Demokrasi mücadelesi ve bu sorunun çözümüne devrimci proletaryanın sınıf bakış açısından yaklaşarak marksist çözümü öngörenler genel olarak devrimci çizgiyi temsil ederlerken küçük-burjuvazinin sınıf bakış açısından sorunu ele alıp çözüm önerenler yine genel olarak reformist çizgiyi temsil etmişlerdir. Şüphesiz bu, genel bir ayırmadır. Dolayısıyla, bu genel ayrımın dışında kalan, bu genel ayrımla çelişen ayrıksın durumlar mutlaka vardır. Gerçek yaşamda, özellikle siyasal akımların ideolojik-politik çizgilerinde hiçbir zaman bu derece net ve belirgin çizgilerle çizilebilen bir ayırım görülmez. İdeolojik-politik çizgilerin, bu çizgilerin somutlaştığı programların pek çok unsuru içiçe geçer, birbirine karışır. Buna rağmen, bu gerçek bazı genel ayrımlar, genellemeler yapmamızı engellemez, engellememelidir de.

Türkiye devrimci ve komünist hareketi tarihi boyunca meydana gelen ideolojik-örgütsel ayrılıklar da bu söylediklerimizi kanıtlar bir seyir izlemiştir. Tam da bu nedenle, demokrasi mücadelesi ve demokrasi sorununun çözümü devrimin diğer temel meseleleri gibi hep önemli bir yer işgal etmiştir. Şöyle de demek mümkündür: devrimci proletaryanın sınıf bakış açısını terkederek komünist çizgiden burjuvaziyle uzlaşma çizgisine, reformist çizgiye kaymaya karar verenler çoğunlukla işe demokrasi sorununun marksist çözümünden uzaklaşmakla başlamışlardır. Bunun

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

sayısız örnekleri yaşanmıştır. Bu anlamda, devrim stratejilerinin kilometre taşları olarak demokrasi, devrim ve iktidar sorunlarına ve bu sorunların türevi olan diğer bazı sorunlara yaklaşım daima proletaryanın sınıf bakış açısının ve devrimci olarak kalabilmenin turnusol kağıdı olmuştur.

Sol-devrimci örgütler de bunun bilincinde olarak sözünü ettiğimiz temel sorunlara yaklaşımlarını açıklamakta büyük dikkat göstermişler, bu konulara kendi siyasal-sınıfsal konumlarından hareket ederek doyurucu yanıtlar vermeye çalışmışlardır. Tersine de doğrudur; yani, siyasal örgütlerin bu sorunların çözümüne ilişkin getirdikleri öneri ve yaklaşımlar onların siyasal-sınıfsal konumları hakkında temel işaret olmuştur. Bütün bu gerçeklerin bir gereği ve sonucu olarak siyasal örgütler bu sorunlara ilişkin görüşlerini her fırsatta ve ayrıntılı biçimde açıklamaya çalışmışlardır. Bu örgütlerden biri olarak bu çalışmada muhatap alacağımız EKİM Hareketi’de konulara ilişkin düşünce ve önerilerini kapsamlı biçimde ve her fırsatta, üstelik özgün ve ilk olma iddialarıyla birlikte açıklamıştır. Böyle olunca, EKİM konuya ilişkin düşünce ve yaklaşımlarını ele alan bir materyal zenginliğiyle karşılaşmamız işimizi kolaylaştırdı. Hatta, diyebiliriz ki, malzeme bolluğundan işe nereden başlamak gerektiği konusunda belli bir tereddüt bile yaşadık. Önce, başta H.Fırat olmak üzere çeşitli yazarların kitaplarını ele aldık. Fakat, bir süre sonra Kızıl Bayrak gazetesinde Konferans’lar biçiminde demokrasi sorununa ilişkin düşüncelerin açıklandığını görünce, bu Konferans’larda açıklanan düşünceleri temel almaya karar verdik. Zira muhataplarımızın demokrasi sorununa ilişkin düşünceleri burada daha derli-toplu ve bir arada bulunuyordu. Oysa, değişik kitaplarda, makaleler halinde açıklanan düşünceler dağınık ve bütünlükten uzak duruyordu.

İşte yukarıda açıkladığımız basit nedenden ötürü esas ola-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

rak Konferans'lar çerçevesinde açıklanan düşünceleri temel alacak; gerekli gördüğümüz ve zorunlu kaldığımız durumlarda ise diğer yayınlara başvuracağız.

KÜÇÜK BİR ÇARPITMADAN ÖNEMLİ SONUÇLAR ÇIKARMAYA BİR ÖRNEK

Elimizin altında Kızıl Bayrak dergisinde yayınlanan "Program Sorunları Üzerine Konferanslar: Demokrasi Sorunu I-I"den başlayıp altı sayı boyunca devam eden bir yazı dizisi var. Bu dizinin ilk bölümünü ne yazık ki elde edemedik. Ama bunun pek önemli olduğunu da sanmıyoruz. Çünkü altı bölüm boyunca kendini somut biçimde ortaya koyan yaklaşım mantığının ve yöntemin kendince bir iç tutarlılığı var. Dolayısıyla birinci bölüme de aynı mantık ve yöntemin egemen olduğunu varsaymakta pek sakınca olmadığını düşünüyoruz. Bu açıdan, "Konferanslar" dizisinin ikinci bölümünden başlamak bazı şeyleri eksik bırakma ihtimaline rağmen, sakıncalı bir yöntem olmayacaktır.

Konferansçı'mız, dizinin ikinci bölümüne, "Demokrasi sorunu ve mücadelesi salt geri toplumlara mı özgüdür?" sorusuyla başlıyor ve bölümün tamamına yakın kısmında demokrasi sorunu ve mücadelesinin salt geri toplumlara özgü olmadığını; gelişmiş kapitalist ülkeler için de aynı sorun ve mücadelenin söz konusu olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. Marksizmin abc'si sayılabilecek bu soruyu ve sorunun yanıtını konferansçı neden anlatma gereği duyuyor? Akla gelen ilk soru budur. Çünkü, marksizmle tanışıp marksist öğretiye ilişkin ortalama bilgiye sahip herkes, tekelciliğin siyasi gericiliğe tekabül ettiğini; tekellerin özgürlük değil egemenlik peşinde koştuğunu; demokrasiyi ortadan kaldırma eğiliminin tekelin ekonomik özünüyle tam uyduğunu vb. bilir. Dahası, tekelciliğin bu eğiliminin demokrasi mücadelesinin önemini ortadan kaldırmak bir yana daha da arttırdığını; tekellerden söz

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

ettiğimize göre, bunun en başta gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkeler için geçerli olduğunu da bilir. Konferansçı'nın bunları anlatmasının nedeni kendisini dinleyenlerin marksist öğretisi hakkında ortalamanın da altında bir bilgiye sahip olmaları ve böylece onları ideolojik eğitim yoluyla daha ileriye, ortalama düzeye taşımak olmayacağına göre başka bir nedeni olmalı. Bu neden olmaz! Çünkü, Konferansımız kendini dinleyenleri bir "komünist" parti programının sorunları üzerinde aydınlatmaya çalışıyor. Başka bir ifadeyle onu dinleyenler bir "komünist" partinin programını kavrama düzeyine erişmiş kişilerdir ya da en azından buna yakın bilince sahip kişilerdir. Bu ortama rağmen böyle bir soru soruluyor ve üzerinde ciddi duruluyorsa o zaman Konferansçı'nın da ciddi bir sorunu olmalı. Konferansı'nın sorunu şu: eğer sosyalist devrim stratejisinin geçerli olduğunu herkesin tartışmasız kabul ettiğini düşündüğü gelişmiş emperyalist-kapitalist ülkelerde demokrasi sorunu ve mücadelesinin gerekli olduğunu kanıtlarsa -oysa bu, kanıtlanmaya ve tartışılmaya muhtaç olmayan bir gerçektir- o zaman demokrasi mücadelesinin gerekli olduğunu tartışmasız herkesin kabul ettiği geri kapitalist toplumlarda da sosyalist devrim stratejisinin geçerli olacağını kanıtlayabileceğini düşünüyor. Konferansçı'nın tüm sorunu demokrasi sorununun marksist çözümüyle aynılaştırılmış demokratik devrimin gereksiz olduğunu kanıtlayabilmektir. O, sosyalist devrime ve proletaryaya iktidarına doğrudan geçişi savunmayı devrimciliğin alamet-i farikası sayıyor çünkü. Bunun böyle olmadığını; doğrudan sosyalist devrime ve proletaryaya diktatörlüğüne geçişi savunmanın devrimciliğin alamet-i farikası olmadığını, dahası, çok şaşıracaaktır ama, gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkelerde de proletaryanın hazırlık, örgütlülük derecesine ve diğer emekçi sınıflarla ilişki durumuna bağlı olarak demokratik devrimin gerekli olabileceğini, tarihte bunun örneklerinin çıktığını göstereceğiz. Ama biz, önce

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Konferansçı'nın kendi reformist ve reformist olduğu kadar da saçma olan görüşlerini nasıl kanıtlamaya çalıştığını görelim. Konferansçımız işe, demokrasi sorununun marksist çözümü konusunda Lenin'in görüşlerinde meydana gelen "önemli farklılıklar"a işaret ederek başlıyor. Kendisinden dinleyelim:

"Lenin'in sorunu İki Taktik'te ele alışı ile emperyalist çağın ilişki ve çelişkilerinin bütün yönleri ve derinliğiyle açığa çıktığı bir evrede, emperyalist savaş döneminde ele alışı arasında düşünsel gelişme açısından bazı önemli farklılıklar bulunduğunu daha önce de söylemiştim" (Kızıl Bayrak gazetesi, s.39, .16, abç).

Söylemiş ve dayanak olarak da, Lenin'in Ekim Devrimi'nin 4. yıldönümünde yaptığı bir konuşma metnini gösteriyor. Aynı sayıda, iki sayfa sonra da Lenin'in konuşma metninin bir bölümünü yayınlamış. Bu makalenin çevirisi sorununa birazdan geri geleceğiz. Ama hemen gözümüze çarpan şudur: Konferansçı bayımız, demokrasi sorununda Lenin'in İki Taktik adlı eserinde ortaya koyduğu görüşlerle Ekim Devrimi'nden dört yıl sonra yaptığı bir konuşmada ortaya koyduğu görüşler arasında "düşünsel gelişme açısından bazı önemli farklılıklar bulunduğunu" söylemekle düpedüz, kendisini dinleyen kuzucuklarının gözlerinin içine baka baka yalan söylemektedir. Üslubundan da rahatlıkla anlaşılacağı gibi, kendini son derece beğenmiş Konferansçı'mız, kendi iddialarını kanıtlamak için dolaylı yoldan ve pek kimsenin itiraz edemeyeceği bir gerekçe uydurarak -düşünsel gelişme- Lenin'in görüş değiştirdiğini ileri sürebilmektedir. Ama bunu doğrudan doğruya, açıkça ve eğer gerçekse gerçeğin gözünün taa içine bakarak değil de dolaylı yoldan, söz söyleme sanatının inceliklerini kullanarak ve son derece yumuşak bir üslupla yapmaya çalışıyor. Lenin'in, tam da sorunun bu yanı üzerinde son derece net ve iki anlama gelmeyecek açıklıkta sözleri olmasaydı, kim bilir belki biz de Konferansçı'mıza inanırdık. Zira,

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

Konferansçı'mız Lenin'deki bu "görüş farklılığını" Lenin adına bir alçak gönüllülük gösterisinde bulunarak "emperyalist çağın ilişki ve çelişkilerinin bütün yönleri ve derinliğiyle açığa çık..."masına ve dönemin "emperyalist savaş dönemi"olmasına bağlamaktadır. Eh, koşullar böyle köklü biçimde değişince "düşünsel gelişme açısından" Lenin'in görüşlerinde "önemli farklılıklar" olmasından daha doğal ne olabilir? Böylece Lenin, sözüm ona yeni koşullar ışığında demokrasi sorununu yeniden ele almış ve düşünsel gelişme kaydederek yeni düşüncelere ulaşmıştır. Bütün bu iddialar, gerçekte Konferansçı'mızın kendi yalan ve kurntularından ibarettir. Zira, Lenin Ekim Devrimi ve sonrası gelişmelerin kendilerinin bu sorunu doğru kavradıklarını gösterdiğini söylemektedir. Lenin'in, Konferansçı'mızın özel bir önem yüklediği ve bu yüzden "yıllar önce EKİM'de ve daha sonra Ekimler'de" yayınladığı, şimdi ise Kızıl Bayrak dergisinde bir bölümünü yayınladığı o 4. yıl konuşması makalesinde söylediği tas-tamam şudur:

"Geride bıraktığımız dört yıl, bu konuda Marksizmi doğru kavradığımızı, geçmiş devrimlerin tecrübelerini bütünüyle doğru değerlendirdiğimizi göstermiştir." (Ekim Devrimi deneyimi ışığında Devrim ve Demokrasi Sorunları adlı makale, aktaran Kızıl Bayrak gazetesi)

Lenin'in aynı makalesi, "Ekim Devrimi'nin Dördüncü Yıl-dönümü Üzerine" başlığıyla yayınlanıyor. Bu iki çeviri arasında önemli ve temel anlam kaymalarına yol açacak çeviri farklılıklarına geleceğiz. Fakat şimdilik, Lenin'in yukarıda aktardığımız sözlerinin bu makalede de hemen hemen aynı şekilde yer aldığını görüyoruz. Şöyle:

*"Bizim bu noktada Marksizmi doğru bir şekilde değerlendirdiğimiz, dört yıl içinde **bütünüyle ve tamamıyla** doğrulanmıştır."* (Lenin Seçme Eserler Cilt VI, sayfa 517, İnter Yayınları, abç)

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Şimdi, düşünme ve muhakeme yeteneğini yitirmemiş hangi okur, Lenin'in bu sözlerinden sonra "Lenin'in sorunu **İki Taktik**'te ele alışı ile emperyalist çağın ilişki ve çelişkilerinin bütün yönleri ve derinliği ile açığa çıktığı bir evrede, emperyalist savaş döneminde ele alışı arasında düşünsel gelişme açısından bazı önemli farklılıklar bulunduğunu" ileri sürebilir? Tam tersine, Ekim Devrimi ve sonrası ortaya çıkan koşulların Lenin'in soruna ilişkin görüşlerini **bütünüyle ve tamamıyla** doğruladığı açık değil mi? Belli ki Konferansçı'mız Lenin'de kendi görüşlerine uygun yeni şeyler aramakta, bulamayınca da yalana ve çarpıtmaya başvurmaktadır. Konferansçı'nın zikrettiği ve okunmasını önemle tavsiye ettiği makalenin ana fikri nedir? Kısaca şudur: Lenin, burjuva demokratik devrimle sosyalist devrim arasında karşılıklı bir ilişki olduğunu, bu iki devrimin tek tek kısmi bazı unsurlarının iç içe geçtiğini; ikincisinin yani sosyalist devrimin birincisinin yani burjuva demokratik devrimin eserini pekiştireceğini; ikincisinin birincisini ne kadar açacağına ancak mücadelenin karar verebileceği vb.dir. Peki, burada Lenin'in demokrasi sorununa ilişkin görüşlerinde "düşünsel gelişme açısından" da olsa ne gibi "önemli farklılıklar var: Biz yanıtlayalım: hiçbir farklılık yok. Lenin, daha 1905'in Haziran-Temmuz aylarında kaleme aldığı **İki Taktik**'te tarihte iki devrimin tek tek kısmi unsurlarının iç içe geçtiğinin yadsınamayacağını; Avrupa'daki demokratik devrimler döneminde bir dizi sosyalist hareket ve sosyalist girişimlerin olduğunun bilindiğini ve Avrupa'da gelecekteki sosyalist devrimin demokrasi konusunda tamamlanmamış daha pek çok şeyi tamamlamak zorunda kalacağını yazmıştır. Ekim Devrimi ve sonrası gelişmeler, Lenin'in daha 1905'te geliştirdiği bu görüşlerin "**bütünüyle ve tamamıyla**" doğru olduğunu kanıtlamıştır. Bu, Konferansçı'mızın Lenin'in görüşlerine ilişkin birinci çarpıtması. Şimdi ikincisine geliyoruz.

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

Döne döne vurguladığımız gibi, Lenin, Ekim Devriminin 4. Yıldönümü üzerine yaptığı konuşmada, “Bizim bu noktada marksizmi doğru bir şekilde kavradığımız, bizim önceki devrim deneyimlerini doğru bir şekilde değerlendirdiğimiz dört yıl içinde **bütünüyle ve tamamıyla** doğrulanmıştır.” diyor; ama Konferansçı’mızın bu saptamaya itirazı olduğu anlaşılıyor. Çünkü, Konferansçı’mıza göre geçen dört yıl ve Ekim Devrimi **bütünüyle ve tamamıyla** değil de “**temel noktalar**” üzerinden Lenin’i doğrulamış ve marksizmi doğru kavradıklarını göstermiş. Önce, Konferansçı’nın Lenin’e atfen söylediği sözlere bakalım:

*“Devrim **temel noktalar** üzerinden bizi doğruladı, bizim marksizmi doğru kavradığımızı gösterdi, diyor Lenin ve devam ediyor”* (Kızıl Bayrak gazetesi, s.39, abç).

Lenin’in sözlerinin Konferansçı’mız tarafından nasıl çarpıtıldığı ve değiştirildiği açıklanmaya gerek kalmayacak şekilde ortada. Konferansçı, belli ki, “temel noktalar” diyerek, temel olmayan noktalar üzerinde Lenin’in doğrulanmış olmayabileceği ihtimaline açık kapı bırakıyor. Peki, nedir bu “temel noktalar”, onlar da yok. Son derece keyfi ve yoruma açık bu ifade, aslında Konferansçı’nın Lenin’in bazı görüşlerini reddetme girişimine bir ön zemin hazırlamaktan başka bir amaç taşımıyor. Öyle olmasaydı, Lenin’in iki anlama gelmeyecek, sağa-sola çekiştirilemeyecek açık ve net ifadelerini değiştirip yerine “temel noktalar”ı ikame etmeye çalışmazdı. Bizim bu çarpıtma üzerinde bu kadar durmamız, kelimeler ve kavramlar üzerinde gereksiz bir titizlikten ileri gelmiyor. Eğer bu, Konferansçı’mızın tek çarpıtması olsaydı ve Lenin’in sözlerinin bu çarpıtılmasından önemli sonuçlara varmaya çalışmış olmasaydı, biz bunu dikkatsizlik sonucu meydana gelmiş bir dil sürçmesi olarak kabul etmeye çoktan hazır olurduk. Ama ne yazık ki öyle değil. Konferansçı bayımız Lenin’in görüşlerini çarpıtarak ve değiştirerek kafasında varolan kalıplaşmış dü-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

şüncelere ve şematik çözümlere dayanak bulmaya; buradan kendi reformist görüşlerine uygun sonuçlar çıkarmaya çalışmaktadır. Bunu nasıl yapmaya çalıştığını göstermeden önce, bu aynı makalede Lenin'in sözlerini nasıl çarpıttığına ve değiştirdiğine bakmaya devam edelim. İlk ikisine değindik. Şimdi üçüncüsüne geliyoruz.

Kızıl Bayrak gazetesinde yayınlanan makalenin çevirisini, **Ekimler** dergisinin 2. sayısından öğrendiğimiz kadarıyla **Derya Hazar** yapmış. Çevirmenin kimliği hakkında bilgi verme geleneği olmadığı için doğal olarak biz de **Derya Hazar**'la ilgili herhangi bir bilgiye sahip olamıyoruz. Bu, nasıl bir çevirmendir, çevirileri başka yerlerde yayınlanmış mı, yoksa sadece Kızıl Bayrak çevresinin bir çevirmeni mi vb. bilemiyoruz. Bu soruları şunun için önemsiyor ve üzerinde duruyoruz: başka bir yerde çeviri çalışmasına rastlamadığımız **Derya Hazar**'ın çevirisiyle aynı makalenin İnter Yayınları tarafından yayınlanan Lenin'in Seçme Eserler cilt VI.'daki çevirisi arasında önemli anlam farklılıkları var. Böyle olunca, Konferansçı'mızın neden sadece Derya Hazar'ın çevirisine itibar ettiği; İnter Yayınları tarafından yapılan ve isteyenin aşıyla kolaylıkla karşılaştırabileceği çeviriye dikkate almadığı sorusu bizde haklı kuşkulara yol açtı. Zira, Konferansçı bayımız isteseydi, o çok önem yüklediği makaleye, elinin altında olduğu anlaşılan Seçme Eserler Cilt VI.'dan da bakabilirdi. Ama öyle yapmıyor. Başka konular söz konusu olduğu zaman sözünü ettiğimiz yayınlara bakmaktan çekinmeyen Konferansçı bilgicimiz, Ekim Devrimi'nin dördüncü yıldönümüyle ilgili konuşma metni söz konusu olduğunda **Derya Hazar**'ın çevirisinden şaşmıyor. Acaba neden? Bu nedeni açığa çıkarmak için bir karşılaştırma yapmak gerekiyor. Kızıl Bayrak gazetesinde yayınlanan makalenin bir yerinde Lenin güya şunları söylüyor:

“Fakat burjuva-demokratik devrimin kazanımlarını Rusya

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

halklarına geri dönülmez bir tarzda maalemtmek için daha da ileri gitmeliydik ve gittik de. Bu yolda ilerlerken burjuva-demokratik devrimin sorunlarını kendi temel ve gerçek proleter devrimci sorunlarımızı, sosyalist eylemlerimizin bir “yan ürünü” olarak çözdük. Her zaman söylediğimiz ve eylemlerimizle kanıtladığımız gibi; burjuva-demokratik reformlar devrimci sınıf mücadelesinin yani sosyalist devrimin yan ürünüdür. Bu arada Kautsky, Hilferding, Martov, Çernov, Hillguıt, Longuet, Mac Donald, Turati ve ‘ikibuçukuncu’ marksizmin diğer kahramanlarının burjuva-demokratik devrim ile proleter sosyalist devrim arasında böyle bir karşılıklı ilişki olduğunu bir türlü anlamak istemediklerini de belirtelim. Birincisi, ikincisinin içine girer. İkincisi geçerken, birincisinin sorunlarını da çözer. İkincisi birincisinin eserini kökleştirir. Mücadele ve sadece mücadele ikincinin birinciye ne derece aşım aşmayacağımlı belirler.

*“İşte Sovyet düzeni böyle **bir devrimin bir diğerinin içinde yeşerişinin** en açık kanıtlarından, görüntülerinden biridir. Sovyet düzeni işçi ve emekçi köylüler için demokratizmin en üst ölçeğidir ve aynı zamanda da burjuva demokratizminden bir kopuş, dünya tarihinde yeni bir tip demokrasinin yeni proleter demokratizmin diğer bir deyimle, proletarya diktatörlüğünün de doğuşudur”*(Kızıl Bayrak, sayı 39, s.15, Lenin’in Devrim ve Demokrasi başlıklı makalesi, abç).

Lenin’in çok bilinen bu görüşlerinde şimdilik sadece vurgu yaptığımız ifadelerle ilgileneceğiz. Buna rağmen, makalenin bu bölümünü, Konferansçı’mıza demagoji yapma olanağı tanımamak için olduğu gibi aldık. Şimdi, bu makalenin aynı bölümünün İnter Yayınları tarafından nasıl çevrildiğine bakalım:

“Fakat burjuva-demokratik devrimin kazanımlarını Rusya’nın halklarının sahip olduğu şeylerin sağlam bir parçası yapmak için ilerlemeye devam etmek zorundaydık ve ilerledik de.

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

*Burjuva-demokratik devrimin sorunlarını; ilerlerken, geçerken bizim esas ve gerçek, bizim proleter-devrimci, sosyalist çalışmamızın 'yan ürünü' olarak çözdük. Reformlar -bunu her zaman söyledik- devrimci sınıf mücadelesinin bir yan ürünüdürler. Burjuva-demokratik dönüşümler -dedik ve bunu olgularla ispatladık-, proleter, yani sosyalist devrimin bir yan ürünüdür. Geçerken değinelim ki, 'ikibuçukuncu' marksizmin Kautsky, Hilferding, Martov, Çernov, Killguit, Longuet, Mac Donald, Turati ve tüm diğer katmanları, burjuva-demokratik ve proleter sosyalist devrim arasındaki **böylesi** karşılıklı ilişkiyi anlamak istemiyorlar. **Birincisi ikincisine doğru büyür.** İkincisi geçerken birincinin sorunlarını çözer. İkincisi birincisinin eserini pekiştirir. İkincinin birinciyi ne ölçüde aşacağına, mücadele ve ancak mücadele karar verir.*

*"Sovyet düzeni **bir devrimin diğerine bu dönüşümünün** tam da canlı bir onaylanması ya da tezahürüdür. Sovyet düzeni işçiler ve köylüler için azami demokratizmdir ve aynı zamanda burjuva demokratizmi ile kopuş ve yeni, evrensel önemde bir demokrasi tipinin, yeni proleter demokratizmin ya da proletarya diktatörlüğünün doğuşu demektir"* (Lenin, adı geçen makale, Seçme Eserler, Cilt VI, s.519, İnter Yayınları, 1. Basım).

İki çeviri arasındaki fark çok belirgin. Demek ki, söz konusu olan şey, Konferansçı'nın göstermeye çalıştığı gibi burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrimin içine girmesi değil, birincisinin ikincisine doğru büyümesidir. Demek ki söz konusu olan şey, sosyalist devrimin burjuva demokratik devrim içinde "yeşermesi" değil, bu ikincisinin sosyalist devrime dönüşmesidir. Buna karşılık, yukarıda gösterdiğimiz gibi, iki devrimin kısmi, tek tek unsurlarının içiçe geçebileceğine Lenin daha 1905'te işaret etmişti ve bu anlamda Lenin'in görüşlerinde "düşünsel gelişme açısından önemli farklılıklar bulunduğunu" söylemek, çok bilmiş Konferansçı yazarın zıvalığıdır. İki devrimin kısmi tek

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

tek unsurlarının iç içe geçebileceğine ve geçtiğine tarihten örnekler vererek işaret eden Lenin yine de, bütün bir devrim sürecinin belli başlı dönemlerini mantıki ve tarihi olarak birbirinden ayırmamız gerektiği uyarısında bulunur. Çünkü, Lenin'e göre (ve dünya komünist hareketinin tarihi ve tüm devrim deneyimleri bunu sayısız kere kanıtlamıştır) bir komünist bir an için bile proletaryanın sosyalizm için yürüteceği sınıf mücadelesinin en demokratik ve en cumhuriyetçi burjuvaziye ve **küçük-burjuvaziye karşı da** yürütüleceğini unutmamalıdır. Tam da bu nedenle iki devrim birbirinin içine girmez, burjuva demokratik devrim sosyalist devrimin içinde kaybolmaz. Peki, ama, ilk bakışta basit bir çeviri farklılığı gibi algılanacak bu durumu, Konferansçı'mız neden alıp bir hileye çeviriyor? Şu basit nedenle; Konferansçı yazar, şayet birinci devrimin ikincinin içine girdiğini, onun içinde kaybolduğunu; ikincinin zaten birincinin yapması gereken her şeyi yaptığını; ikincisinin birincisinin içinden doğduğunu Lenin'den kendine dayanak bularak kanıtlarsa, o zaman devrimin birinci aşamasına, demokratik devrim aşamasına ya da başka bir ifadeyle demokratik devrime kapitalizmin egemenliği koşullarında gerek kalmadığını kesin biçimde kanıtlamış olacak. Lenin'in söz konusu makalesine bu kadar önem yüklemesinin de; oradaki bazı özel noktaları çarpıtmasının da nedeni budur. Konferansçı'nın ve bu arada EKİM Hareketi'nin tüm teorisyenlerinin temel sorunu Leninist Kesintisiz Devrim düşüncesinden kurtulmak. Bunu Kızıl Bayrak gazetesinin 43. sayısında "saf devrim" üzerine bir yığın yavan gevezelik yaptıktan sonra ve burjuva demokratik devrimle proleter devrimin iç içe geçtiğini kanıtlamak için bir sürü takla attıktan sonra açıkça itiraf ediyor. İleride sıra buna gelecek. Şimdilik sorulması ve yanıt verilmesi gereken soru şudur: Konferansçı'mızın ve bu arada bir bütün olarak EKİM Hareketi'nin bahtsızlığı nerede? Onların bütün bir "aile" olarak baht-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

sızlıkları kafalarında beton gibi sertleşmiş, donmuş, kalıplaşmış şematik devrim anlayışı yüzünden bütün demokratik devrimlerin ancak ve sadece burjuva karakterli olabileceğini, demokratik devrimlerin sadece XIX. yy. ve XX. yy'ın başında sahip oldukları içerikleriyle anlaşılabilceğini sanmaları, bu yüzden de, günümüzde gelişen devrimlerin demokratik aşamalarını kafalarındaki şemaya bir türlü oturtamamalarında yatıyor. Onların şanssızlığı, Lenin'i geç de olsa, bir parça okumuş olmaları değildir. Aksine, aynı mantık ve bakış açısına sahip diğer siyasal hareketlerden daha fazla okumuş oldukları bile söylenebilir. Ama onların şanssızlığı devrimci diyalektikten ve devrimci ruhtan yoksun olmalarıdır. Devrimci diyalektikten yoksun maocu bakış açısı tüm düşüncelerini kırmızı bir şerit gibi boydan boya kesiyor. EKİM Hareketi ve Konferansçı'mız sadece şimdiki sorunlardan değil, geçmişin ölü dogmalarından da acı çekiyor. Onun için, kendi saçmasapan dogmatik reformist görüşlerine dayanak bulma çabası umutsuz bir girişim olarak kalakalıyor.

Bütün bu çabalardan sonra, Konferansçı'mızın ulaştığı sonuç (ve bu sonuç EKİM Hareketi'nin demokrasiye ilişkin tüm düşüncesinin özüdür), "sosyalist devrim her şeyi çözecektir" emperyalist ekonomizm düşüncesidir. Konferansçı'nın kendisi söylüyor, biz aktarıyoruz: "*Bizde siyasal özgürlük sorunu... bir sosyalist devrime bağlanmıştır. Hepsi bu*" (Kızıl Bayrak, sayı 39, s.18). Gerçekten de hepsi bu. Sizin emperyalist ekonomizm düşüncenizin en özlü ifadesi ve tüm tahrifat ve çarpıtmalarınızın açıklaması bu.

"Ama bu haksızlık, sözlerimizi ve düşüncelerimizi çarpıtıyorsunuz. Çünkü, 'sorun demokrasi mücadelesinin önemi ise, bu önemi bu ülkede en iyi anlayan ve anlatabilecek olan hareketin biz olduğundan kimse kuşku duymamalıdır' güvencesini veren biz değil miydik" diye itiraz edebilir. Gerçekten de, bu sözler

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Konferansçı'ya ait ve buna benzer sözleri Kızıl Bayrak dergisi dahil bu çevrenin düşüncelerin yansıtan tüm yayınlarda görmek olasıdır. Ona söyleyeceğimiz şudur: her küçük-burjuva unsur gibi küçük-burjuva reformistler de bir o yandan bir bu yandan yaratılmışlardır ve onların özü yaşayan canlı bir çelişki olmalarıdır.

DEMOKRASİ SORUNUNA YAKLAŞIMDA EKİM'İN ÖDP'DEN VE DİĞER REFORMİSTLERDEN FARKI YOKTUR

Bu ara başlık kimine bir iddiadan ibaret gelebilir ama gerçekte, somut bir politikanın, somut bir olgunun saptanmasından ve siyasal kavramlarla ifade edilmesinden ibarettir. Az önce, EKİM Hareketi'nin demokrasi mücadelesine ilişkin tüm düşüncesinin özünün “sosyalist devrim her şeyi çözecektir” emperyalist ekonomizm yaklaşımı olduğunu ortaya koyduk. Şimdi ise, bu saptamanın tam tersi gibi görünen “reformist” eleştirisi şaşırtıcı gelebilir ama bunun bir gerçek olduğunu kanıtlayacağız. Çelişik gibi görünen bu durum, EKİM Hareketi'nin teoride son derece radikal, pratik politikada ise aynı derecede reformist olmasından kaynaklanıyor. Emperyalist ekonomizmin reformizm ile aynı madalyonun iki yüzü olduğu biliniyor. EKİM Hareketi bu madalyonun bu iki yüzünü teorisinde ve pratik politikalarında biraraya getirip birleştiriyor.

Kabul etmek gerekir ki, şeyleri karma karışık etmede Konferansçı bayımızın olduğu kadar tüm çevresinin de üstüne yoktur. Bir “kuru nutukçu” olarak her şeyi söyler, yazılarında söylenmedik söz bırakmazlar. Ve tam da bu nedenle hiçbir şey söylememiş olurlar. Demokrasi mücadelesini bir devrim mücadelesi olarak gördüklerini söylerler (örneğin, Kızıl Bayrak, sayı 40, s.15) ama demokrasi mücadelesinden tüm anladıkları şeyin demokratik haklar ve siyasal özgürlükler adı verilen ıvır-zıvır şeyler olduğu-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

nu resmi belgelerine geçirirler. Demokrasi uğruna mücadele dedikleri şeyden gerçekte burjuva demokrasisi uğruna mücadeleyi anlarlar ve bu yüzden en bayağısından bir reformizm batağı içinde yüzerler ama, burjuva demokrasisi uğruna mücadeleyi savunan anlayışları da yerden yere vurmaya çalışırlar. İşte böyle, karma karışık bir çelişkiler yumağını çözme ve gerçek içeriğini teşhir etme işinin ne kadar güç olduğunu anlamak okur için zor olmasa gerek. EKİM Hareketi'nin görüşlerinin bu çelişik yapısını göz önüne almak sorunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

EKİM Hareketi'nin demokrasi mücadelesine ilişkin tüm görüşü, kendilerinin program haline dönüştürmeden demokratik haklar ve politik özgürlükler dediği ıvır-zıvır şeyler uğruna mücadeleden ibarettir. Üstelik, demokratik hak ve siyasi özgürlük olarak öne sürdüğü şeylerin kendilerini burjuva düzenin bir milim ötesine çıkaramayacağını bilerek böyle bir zeminde duruyorlar. Burjuva demokrasisi uğruna mücadeleyi öngören diğer siyasal akımlardan farkları da kendilerinin demokratik hak ve siyasi özgürlükler uğruna mücadeleyi bir program haline dönüştürmemiş olmalarıdır. Kendilerinin “halkçı akımlar” dedikleriyle demokrasi konusunda farklarını nasıl koyduklarını görelim:

*“Halkçı akımlarla, marksist-leninistlerin (bu marksist-leninistler doğal olarak EKİM’ciler oluyor, b.n.) temel ayrım noktası, tek tek demokratik özgürlükler uğruna savaşımların sürdürülmesinin gerekli olup olmadığı değildir. Hiçbir zaman demokratik toplum yapısına kavuşmamış Türkiye’de politik özgürlükler uğruna savaşımlar büyük bir önem taşıyor. **Ayrım noktası** demokratik özgürlüklerin, bu anlamda burjuva demokrasisinin kendi başına program edinilip edinilmeyeceğinde somutlaşıyor. Böyle bir **programın** kapitalist bir ülkede burjuvazinin iktidarına karşı savunulup savunulmayacağında somutlaşıyor.*

“Halkçı akımlar, demokrasiyi (küçük-burjuva demokrasisi

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

de olsa bu demokrasi burjuva demokrasisinin bir biçiminden başka bir şey değildir) politik özgürlükleri program edinirken, komünistler (yani EKİM'ciler; b.n.) proleter demokrasiyi program ediniyor, tek tek politik özgürlükleri bu programa bağlı, proleter demokrasi savaşımının yan ürünü olarak ortaya çıkacak acil politik reform talepleri olarak ele alıyor, ona uygun taktikler benimsiyorlar” (T. Göker, Halkçı Hareket ve Demokrasi Sorunu adlı makale, Teori ve Program Sorunları, s.207-208, abç).

Aman ne taktik... Buradaki “taktik” sözcüğü boş ve farklı görünme çabasının sonucu öylesine kullanılmış bir kavramdır. Gerçekte, “taktik farklılık” adına layık olabilecek hiç bir şey yok ortada. Tüm farklılık, tüm ayırım noktası, kendilerinin de itiraf ettiği gibi, “halkçı akımlar” dediklerinin politik özgürlükler uğruna savaşımı bir program düzeyinde ele almış olmaları; kendilerinin ise bu talepleri sosyalist devrim mücadelesinin yan ürünü olacak reformlar olarak kabul etmeleridir. Peki bu “ayırım noktası”nın pratik kıymet-i harbiyesi nedir? Biz söyleyelim: hiç. Bunu EKİM'ciler de biliyor ya da seziyor olacaklar ki, “ona uygun taktikler” ifadesini zorlama biçimde araya sokuşturmışlar. Fakat, pratik politikalarda hiçbir farklılıkları yoktur. Türkiye'deki sol siyasal akımlarla yakından ilgilenen herkes bilir ki, Leninistler dışındaki tüm siyasal akımlar demokrasi mücadelesinden, adına “demokratik hak ve politik özgürlükler” dedikleri ıvır-zıvır şeyler uğruna mücadeleyi anlıyorlar. EKİM'cilerin bu ıvır-zıvır şeyleri bir program haline getirmemiş olmaları (ki biz adına “program” denilebilecek başka bir belgelerine de rastlamış değiliz. Öyle yüksek perdeden atıp tutuyorlar ama, bildiğimiz kadarıyla henüz “Program Sorunları Üzerine Konferanslar” verme aşamasındadırlar) bir farklılığı ifade etmiyor. Şimdi, bu sözlerimizin daha somut olarak anlaşılabilmesi için EKİM'cilerin demokrasi mücadelesini neden ibaret gördüklerine bakalım.

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

“Türkiye’de demokratik haklar ve siyasi özgürlükler için mücadele ve yığınlarda uyanan demokratik özlemlerin sosyalist iktidar mücadelesiyle birleştirilmesi sorunu güncel bir öneme sahiptir.

*“Kürt halkının ulusal mücadelesinin desteklenmesi ve kendi kaderini tayin hakkının savunulması başta olmak üzere, toplumun tüm kesimlerinin sınırsız örgütlenme, toplanma ve gösteri özgürlüğünün sağlanması, sınırsız basın özgürlüğü, işsizliğe karşı mücadele ve iş güvenliğinin sağlanması, işçi sendikalarının örgütlenmesinin önündeki; toplu sözleşme ve grev hakkının üzerindeki yasakların kaldırılması, memurların sendikalaşma hakkının sağlanması, YÖK’ün kaldırılması, öğrenci dernekleri üzerindeki baskılara son verilmesi ve Özerk-Demokratik Üniversite talebi, bilim özgürlüğünün önündeki tüm sınırların kaldırılması, işkencenin durdurulması, tüm işkence yuvalarının dağıtılması ve işkencenin sorumlularının yargılanması, kadın üzerindeki her türlü anti-demokratik baskının sona erdirilmesi, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı vb. bugün komünist hareket tarafından yığınlar içinde **propagandası yapılması gereken başlıca demokratik talepler olmaktadır**” (EKİM I. Genel Konferansı, Değerlendirme ve Kararlar, s.227, abç).*

EKİM’cilerin bir yığın kuru laf arasında gizlemeye çalıştıkları demokrasi mücadelesinden anladıkları işte budur: burjuva demokrasisi bile **olamayan** demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadeledir. Dahası var. Dahası şu: EKİM I. Konferansı gibi kolektif bir irade toplanmış, bu ıvır-zıvır şeyleri tespit etmiş ve buradan çıkardığı tüm sonuç bu ıvır-zıvır şeyler uğruna mücadele etmek bile değil, tüm bu ıvır-zıvırların **yığınlar içinde propagandasının** yapılmasıdır. Ama biz sorunun bu yanı üzerinde durmuyor, bunu kolektif iradenin sürçü lisan-ı ya da dikkatsizliği sayıp geçiyoruz. Tüm bunlar burjuva demokrasisi bile olmayan is-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

temlerdir dedik. Bu iddiamızı EKİM’cilere haksızlık yapmak ya da onları küçümsemek için ileri sürmüyoruz. Onların demokrasi uğruna savaşımlarının burjuva demokrasisi sınırlarına dahi ulaşmadığını göstermeye çalışıyoruz. Yukarıda aktardığımız istemlere biraz daha yakından bakıldığında bunların bir kısmının (örneğin YÖK, öğrenci dernekleri üzerindeki baskılar, vb.) 12 Eylül faşizmi ürünü olduğunu, bir başka kısmının 12 Mart faşizmi ürünü olduğunu (memurlara sendika hakkının yasaklanması gibi) 27 Mayıs Anayasası’nda bu yasakların olmadığını görmek mümkün. Eğer, sıralanan istemlerin başında yer alan “Kürt halkının ulusal mücadelesinin desteklenmesi ve kendi kaderini tayin hakkının savunulmasını bir kenara koyacak olursak (ki vurgu yaptığımız iki sözcük de EKİM’cilerin Kürt Halkının kendi kaderini tayin etme hakkını elde etmek için bir mücadeleyi dahi ön-görmediklerini, sadece desteklemek ve savunmakla yetindiklerini gösteriyor) yukarıdaki tüm istemlerin elde edilmesi dahi EKİM’cileri en fazla 27 Mayıs Anayasası’nın sınırlarına götürür. H.Fırat diyor, “siyasi demokrasi burjuva demokrasisidir” diye ama, gerçek anlamda siyasi demokrasi bile olmayan demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadeleyi pratik politikalarının temelini koyuyorlar. Yukarıda sıralanan tüm istemlerin elde edildiğini düşündüğümüzde bile, bunlarla kapitalizmin sınırları dışına çıkılamaz, zira, bunların hepsi de kapitalizm koşulları altında rahatlıkla elde edilebilecek ve yığınları aldatmak işinde burjuvazi tarafından kolayca kullanılacak taleplerdir.

Ama diyecekler, biz demiyor muyuz ve hep tekrarlamıyor muyuz, “meselenin canalcı noktası, hiç de demokrasi mücadelesinin önemi değil, nasıl ele alınacağıdır” diye. Doğrudur, öyle diyorlar ve pek çok kez, hatta bıkkınlık derecesinde bunu tekrarlıyorlar. İşte kendi ağızlarından bu konuya ilişkin sözleri:

“Yinelemek gerekir ki, meselenin can alıcı noktası hiç de

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

*demokrasi mücadelesinin önemi değildir, nasıl ele alınacağıdır. Nasıl ele alınacağı sorunu da, nasıl bir toplumda, hangi temel sınıf ilişkileri içerisinde yaşandığı sorunuyla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bakıyoruz ülkede siyasal gericilik var; bakıyoruz ülkede çözümlenmemiş temel demokratik siyasal sorunlar var; ama bakıyoruz, ülkede kapitalizmin toplumsal egemenliği ve bu temel üzerinde burjuvazinin sınıf egemenliği var. Egemen bir burjuva sınıf var. Ve bütün bu gericiliğin dayanağı, kaynağı, engeli de tam da bu sınıfın kendisidir. Mesele devrimcilikse, devrim yapmaksa, bu sınıfı **devirmeden** bu hakları **elde etmek mümkün değildir**. Bu, birinci nokta” (Kızıl Bayrak, sayı 39, s.18, abç).*

Birinci nokta, şimdilik bize yetiyor. Bu sözler Konferansçı'mıza ait. Ve Konferansçı'mız bir sohbet havası ve üslubu içinde, “*mesele devrimcilikse, devrim yapmaksa, bu sınıfı, (yani burjuvaziyi b.n.) devirmeden bu hakları elde etmek mümkün değildir*” diyor. Biz de kendisinin söylemiyle, bakıyoruz sıralanan tüm demokratik haklar ve siyasal özgürlükler, elde edilmeleri değil bir devrimi, ciddi toplumsal patlamaları dahi gerektirmeyecek şeylerdir. Bunlar, gerçekleştirildiklerinde, adı EKİM'ciler tarafından konmamış “demokratik burjuva aşama”ya, hatta bunun bile gerisinde birşeye yol açar. EKİM'ciler, demokrasi mücadelesini bu ıvır zıvır şeyler uğruna mücadeleden ibaret gördükleri için, kendilerine kolaylık olsun diye, kendilerinin öne sürdüklerinden çok daha “ileri” birer talep olan “MGK'nın dağıtılması”, “MHP'nin kapatılması ve faşist odakların dağıtılması”, “DGM'lerin kapatılması” gibi istemlerin dahi kendilerini devrimci yapmaya yetmeyeceğini belirtelim. Sorunun daha iyi ve daha somut anlaşılabilmesi için bir karşılaştırma yapmak yerinde olacaktır. EKİM'cilerin ve esasında, Leninistler dışındaki tüm sol siyasal akımların aksine, Lenin, demokratik istemlerden şunları anlar:

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

“Tam tersine, kapitalizme karşı devrimci mücadeleyi tüm demokratik taleplere ilişkin devrimci program ve devrimci taktikle birleştirmek zorundayız: Cumhuriyet, milis, memurların halk tarafından seçilmesi, kadınlara hak eşitliği, ulusların kendi kaderini tayin hakkı vs.” (Lenin, Seçme Eserler, Cilt V, s.321, İnter Yayınları)

Başka bir yerde ise, Lenin, “basit ve anlaşılması kolay” demokratik önlemler olarak, istisnasız bütün memurların -buna devlet başkanı dahil- her işe seçimle gelip her an görevden alınabilmelerinin olanaklı olmasını, memur aylıklarının normal bir işçi ücreti düzeyine indirilmesini ekler. Başka bir yerde ise, düzenli ordunun dağıtılıp yerine milis örgütlenmesinin geçirilmesi, vb. istemleri sayar.

Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını bile demokratik bir istem olarak öne sürmeyi unutmayan bütün bir “Konferans”ın altına bunların bir teki bile gelmiyor. Çünkü, onların demokratik taleplere ilişkin, demokrasiye ilişkin tüm ufukları burjuva demokrasisi bile sayılamayacak ıvır-zıvır şeylerle sınırlıdır.

Buna karşılık, demokratik istemler ve politik özgürlükler Lenin gibi anlaşıldığı zaman, işte ancak o zaman Lenin’in “emperyalizm altında **bütün** demokratik istemler; siyasal bakımdan elde edilmelerinin zor oluşu ya da bir dizi devrimlere başvurmaksızın elde edilemeyeşleri anlamında ‘erişilemez’ istemlerdir” biçimindeki sözleri gerçek anlam ve ifadelerine kavuşabilir.

Sadece EKİM’cilerin değil, demokrasi mücadelesini ıvır-zıvır haklar uğruna mücadeleden ibaret gören tüm siyasal akımların kafa karışıklığının ve çelişkilerinin temeli Lenin’in demokrasi mücadelesine ilişkin bu esaslı yaklaşımının anlaşılmasında ya da unutulmasında yatıyor. Ufukları İsveç demokrasisi düzeyindeki bir burjuva demokrasisine kadar dahi uzanamayan siyasal akımların en ileri talebi, propaganda düzeyinde dile getirdik-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

leri ulusların kendi kaderini tayin hakkını bir kenara bırakırsak, MGK'nın dağıtılması, DGM'lerin kaldırılması vb. ıvır-zıvır şeyden ibarettir. Böyle olunca, bir yandan teorik olarak, Lenin'in "demokratik istemler... bir dizi devrimlere başvurulmaksızın elde edilemeyeşleri anlamında 'erişilemez' istemlerdir" düşüncesini öğrenmişler ama öbür yandan kafalarında yatan ve hayal edebildikleri en ileri demokratik talebin dahi, değil bir devrim, ciddi bir toplumsal patlama olmadan da gerçekleşebileceğini görüyor ya da en azından seziyorlar ve bu çelişkinin içinde çırpınıp duruyorlar. Ama diye itiraz edebilirler, biz diğer siyasal akımlardan farklı olarak demokrasi için mücadeleyi sosyalist devrim için mücadeleye bağımlı kılıyor; birincisini ikincisine bağlıyoruz ve meselelerin bütün özü de burada yatıyor. Söyleyeceğimiz şey şudur: Herkes tarafından bilinen ve artık ezberlenmiş doğru formüllerin soyut olarak tekrarı kimseyi bir yere götüremeyeceği gibi, reformizmin batağına saplanmaktan da kurtaramaz. Demokrasi mücadelesini ıvır-zıvır haklar uğruna mücadeleden ibaret gördüğünüz sürece, Lenin'in o çok bilinen düşüncesini tekrarlamanız bir işe yaramaz. Çünkü sahip olduğunuz anlayış ve ufuk darlığıyla isteseniz de demokrasi mücadelesini sosyalizm uğruna mücadeleye bağlayamazsınız. Bu ne elinizdeki bir şeydir, ne de niyetinize bağlıdır; sahip olduğunuz demokrasi anlayışının doğası size bu olanağı vermez. Siz bu demokratik haklar uğruna mücadeleye, değil düzen dışına çıkmak, düzenin sınırlarına dahi yaklaşamazsınız. Bu gerçeği, "ama biz bunları sosyalist devrime bağlı olarak ele alıyoruz" söylemiyle de karartamazsınız. Bu gerçek, güncel pratik-politikalarda attığınız her adımda sizi gerek yasal reformist akımlarla, gerekse aynı mantık ve bakış açısına sahip devrimci-demokrat akımlarla birleştiren temeldir. Bu gerçeği çıplak gözle görmek için saydığımız tüm sol yelpazenin yasal ve yasa dışı yayınının, propaganda ve ajitasyon faaliyetinin içeriğine bak-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

mak yeterlidir. Leninist çizgi dışında kalan hemen tüm sol-devrimci akımlar, demokrasi mücadelesinden EKİM’cilerle aynı demokratik hak ve özgürlükler için mücadeleyi anladıkları için, aynı içeriğe sahip bir propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürütmektedirler. Bu konuda yasalıcı reformist akımlarla devrimci demokrat akımları birbirinden ayırmak pratik olarak mümkün değildir. En ileri istemi “MGK’nın dağıtılması”, “DGM’lerin kapatılması”, “Kontrgerillanın dağıtılması” olan bu “demokrasi mücadelesi” hepsini birleştiren pratik-politik temeldir. Bu pratik-politik temel, sadece teorik olarak değil, pratik olarak da düzen içi bir temeldir. Leninistler ise, halkın mutlak egemenliği anlamına gelen, bu karaktere sahip bir demokrasi mücadelesi içinde oldukları için hiçbir zaman bu ıvır-zıvır şeyleri temel bir şiar haline getirmediler, hiçbir zaman bunlara özel bir önem verdikleri imasında bulunmadılar ve emekçi kitlelere somut bir hedef olarak göstermediler. EKİM I. Genel Konferansı, ıvır zıvır şeyler uğruna mücadelenin teorik olarak (sadece teorik olarak mı) düzen içi siyasal reform mücadelesi olduğunun bilincindedir. Ama, onun elinde onu her zaman reformizm bataklığına düşmekten kurtaracak(!) sihirli formül vardır: “biz demokrasi uğruna mücadeleyi sosyalizm uğruna mücadeleye bağlıyoruz.” EKİM’ciler bu sihirli(!) formülün onları kurtarmaya yeteceğini sanıyorlar. İşte bir örnek:

“Proletarya bu mücadeleyi (demokrasi mücadelesi, b.n.) bugünden zaten veriyor, dolayısıyla bu ‘okul’da daha şimdiden ‘okuyor’. Bütün sorun bu mücadele ve eğitimin içeriği, nasıl ele alınacağı, nereye bağlanacağı sorularında düğümleniyor. Komünistler için sorun, bu mücadeleyi sermaye egemenliğinin devrilmesi mücadelesiyle ve bu eğitimi sosyalizm eğitimiyle birleştirebilmek, sosyalist devrim ve sosyalist demokrasi mücadelesine bağlayabilmektedir.” (Devrimci Harekette Reformist Eğilim, s.114, I. Baskı).

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

İşte böyle, “ama biz demokrasi mücadelesini sosyalist devrim ve sosyalist demokrasi mücadelesine bağlıyoruz” ibaresini sık sık tekrarlamakla pratik politikada reformist akımlardan ayrılacaklarını sanıyorlar. Başka bir ifadeyle, teorik planda ve soyut düzeyde kalmak koşuluyla genel ve çok bilinen doğruları sık sık tekrarlamakla reformist olmadıklarını kanıtlayabileceklerini düşünüyorlar.

CİDDİ BİR SORUNU BAĞIRIP-ÇAĞIRMA YÖNTEMİYLE BASTIRMAYA BİR ÖRNEK

Aslında EKİM’ciler, demokrasi sorununda teorik planda en “sol” görünme ve pratik-politikada yasalıcı reformist akımlarla aynı düzlemde bulunmanın çelişkinin yaşadığı rahatsızlığı canlı biçimde hissediyorlar. Bu yüzden, yer yer, örneğini aşağıda vereceğimiz tartışmaları ya da daha doğru bir ifadeyle tartışma girişimlerini yaşıyorlar. Tartışma girişimi diyoruz, zira, ortada ciddi bir tartışma yok. Sadece birilerinin işaret ettiği ciddi bir sorunu tartışmak yerine bağırıp-çağırma bastırma çabası var. Aşağıda göreceğimiz gibi, EKİM’cinin birisi -ya da birkaçı- ciddi bir soruna, burjuvazinin, bizim ıvır-zıvır dediğimiz bazı düzenlemeleri yapması durumunda kendilerinin demokrasi sorununda programsız kalabilecekleri tehlikesine işaret ediyor. Konferansçı yazarımız bu sorunu tüm boyutları, yönleri ve bağlantılarıyla ele alıp inceleyeceğine ve Konferansı dinleyenlere açıklayacağına, onları bağırıp çağırma yöntemiyle susturma yoluna gidiyor. Bolşevikler ve Lenin, bu yöntem, yani bir sorunun özünü bilimsel bir tarzda ele alıp inceleme ve tartışma yerine bağırıp-çağırma geçiştirme; bilimsel açıklamalar getirme yerine ajitatif konuşmalar yapma yöntemine ALEKSİNSKİ YÖNTEMİ adını koymuşlar. Konferansçı yazarımız da kendileri açısından, son derece ciddi ve bir o kadar da tehlikeli olan bir so-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

runu, kaynağıyla, neden ve sonuçlarıyla, tüm diğer yönleri ve bağlantılarıyla ele alıp inceleyeceğine, bağırıp-çağırma yolunu seçiyor. Bu yöntem, bilimsel düşünmede yetenekten yoksunluğun, gerçeğin gözünün taa içine bakmaktan duyulan korkunun sonucudur. İşte örneğimiz:

*“Burjuvazi 141-142’yi kaldırıyor, Kürt-sorununa belli bir çözüm bulabilir, başka bazı adımları atabilir ve neticede bizi **demokrasî sorununda programsız** bırakabilir, diyenler elbette var. Ama bu dediklerinde büyük bir kavrayışsızlık da var. Burjuvazinin bir takım manevralarını ciddiye almak var. Bu aynı şeyi biz TÜSİAD Raporu’nda da görüyoruz. Burjuvazi manevralarını elbette gerçek bazı tavizler olarak da gündeme getirebilirdi. TÜSİAD Raporu bir kağıt parçasıdır bugün; ama kağıt parçası olmayıp da gerçekten ciddi bir proje olarak da gündeme getirir. Fakat, burjuvazi bunu ne zaman, ne gibi durumlarda gündeme getirebilir? Gerçekten halk muhalefetinin düzeyi ve gücü bir takım ciddi riskler yaratıyorsa daha ciddi boyutlar kazanmadan onu nötraliye etmek, yumuşatmak ve düzenin kanalları içerisinde boğmak için gündeme getirebilirdi. Getirebilir tabi, böyle durumlar olabilir ve işaret ettiğim kendine özgü dönemlerde böyle tavizler özellikle gündeme getirilebilir.”* (Kızıl Bayrak, sayı 41, s.16, abç)

Konferansçı’mızın bu monoloğu, bir şey sorup, başka bir şey tartışmanın tipik bir örneğini veriyor bize. Sorunun özüne işaret edene bağırıp çağırıyor ve sorunu tartışacağına başka bir şey tartışıyor. 1918 Almanyası’na kadar uzanıyor, soru ve sorunlarla ilgisi olmayan bir tarihsel örneği açıklamaya girişiyor. Fakat işaret edilene bir türlü yanaşmıyor. Konferansçı’mıza “açıklamalı sorular” bölümünde söylenenin özü şudur: Burjuvazi, 141-142’yi kaldırdığı gibi, Kürt sorununa belli bir çözüm bulabilir, başka bazı adımları atabilir, (hadi bu ‘başka bazı adımlar’ın neler olabileceğini biz sayalım. Örneğin YÖK’ü kaldırabilir, DGM’leri kapa-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

tabilir, memurlara sendika hakkı verirler, dernek kurma ve gazete çıkarma mevzuatını kolaylaştırabilir, ya da bu alandaki baskıları azaltabilir, dahası, 12 Eylül Anayasası'nı kaldırıp 27 Mayıs Anayasası gibi bir anayasayı getirebilir, olağanüstü hal uygulamasını, koruculuk sistemini kaldırabilir vb.) bu gibi durumda **demokrasi sorununda bizi programsız bırakabilir.**" Konferansçı bunu yanıtlayacağına ve sorunun özünü arayacağına söyleyeni kavrayışsızlıkla, burjuvazinin manevralarını ciddiye almakla suçluyor. Oysa, Konferansçı'nın yanıtlanması gereken soru, burjuvazinin bu önlemleri alması durumunda kendilerinin "demokrasi programı"nın boşa çıkıp çıkmayacağıdır. O, bu soruyu yanıtlayacağına, burjuvazinin bu adımları atıp atmayacağını, atarsa da hangi koşullarda ve neden atacağını tartışıyor. Neden böyle bir yola başvuruyor? Şundan dolayı: eğer, demokrasi mücadelesi adını verdikleri demokratik hak ve özgürlükler gibi ıvır-zıvır şeylerin, kırıntı-döküntü şeylerin burjuvazi tarafından şu veya bu nedenle, şu veya bu koşulda ama kesinlikle tekelci sermaye düzeni içinde, gerçekleştirebileceğini itiraf ederse, o zaman demokrasi anlayışlarının nemenem bir şey olduğu ortaya çıkacak. Bunu biliyor, seziyor ve tam da bu nedenle en zayıf noktasını işaret eden arkadaşına bağırıp çağırıyor, çocuk azarlar gibi suçluyor.

Şimdi, tüm reformist akımlar gibi EKİM'cilerin de demokrasi mücadelesinin kendisi olarak gerçekleşmeleri uğruna mücadele ettikleri kırıntı-döküntü şeylere, burjuvazinin yırttığı-söküğü saydığımız şeylere daha yakından bakalım. Örneğin, memurlara sendika hakkı (bu 12 Mart 1971'den önce vardı), YÖK'ün kaldırılması (YÖK, 12 Eylül faşizminden önce yoktu), DGM'lerin kapatılması (DGM'ler 1980'li yıllar öncesinde yoktu. 1975-1976'da kurulmaya çalışıldıysa da işçi ve emekçilerin, devrimci güçlerin tepkisi nedeniyle kapatılmıştı), OHAL'in sona erdirilmesi (bu uygulama 12 Eylül faşizmi öncesinde yoktu), koruculuk

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

sisteminin dağıtılması (bu sistem de 12 Eylül sonrası geliştirildi), anti-terör yasasının kaldırılması (bu yasa 1991'e kadar yoktu) vb. tüm "demokratik hak ve özgürlükler" devrimci gelişmenin şu veya bu düzeyine bağlı olarak (burası şimdilik önemli değil), sadece teorik olarak değil, pratik politika olarak da burjuvazi tarafından gerçekleştirilebilir şeylerdir. Nitekim, göstermiş olduğumuz gibi, burjuva demokrasisini tarihi boyunca yaşamamış olan Türkiye'de bu ve benzeri şeyler önceden olmayan, sonradan getirilen şeylerdir. Dahası, çok ciddi toplumsal patlamalara ve burjuva egemenliğin ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya kalmasına gerek olmadan gerçekleştirilebilecek kısıntılardır bunlar. DGM'ler, 1976'da öyle kapatıldı. Öyleyse, burjuvazi, kendi egemenliği yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya kalmadan da (141-142'nin kaldırılması öyle olmadı mı?) bu adımları atabilir ve demokrasi mücadelesini bu kısıntıları elde etmekten ibaret görenlerin **demokrasi programı** boşa çıkarılabilir. Meselenin özü budur. Tartışılması gereken şey de budur.

Fakat, Konferansçı'mız bu özü ve bu öze yol açan nedenleri tartışacağına 1918 Almanyası'na kadar uzanıyor ve bu sorunla ilgisi olmayan bambaşka bir sorunu tartışıyor. Devrimci fikirlerle, marksist öğretiyile az-çok tanışıklığı olan herkes bilir ki, öz olanı, yani iktidarı kaybetmemek koşuluyla, burjuva egemenliğin yıkılmayla yüz yüze kaldığı koşullarda burjuva sınıfın vermeyeceği hiçbir taviz yoktur. Ama, Konferansçı'mıza sorulan soru bu değildir. Ve tam da bu nedenle, 1918 Almanyası'nın bu konuyla hiçbir ilgisi yoktur.

Konferansçı yazar, demokrasi mücadelesine ilişkin düşüncelerindeki açmazın o kadar farkında ki, sorunu geçiştirmek için demagojiye başvurmaktan başka çare bulamıyor. Sanki, burjuvazinin demokrasi sorununu kalıcı bir çözüme bağlayabileceğini/bağlayacağını iddia eden varmış gibi, "burjuvazi, hiçbir zaman

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

demokrasi sorununu kalıcı bir çözüme bağlayamaz” diyor. Oysa, en saf reformist bile böyle bir iddiayı ileri sürme cesareti göstermez; en yasalıcı parti bile bunu açıkça söyleyecek kadar ahmak değildir. Buna rağmen hepsi de, demokratik hak ve özgürlüklerden ibaret gördükleri burjuva demokrasisi için mücadeleden geri durmazlar; tıpkı EKİM’ciler gibi... Yukarıdaki demagojik cümleden sonra, Konferansçı yazar, ağzındaki baklayı çıkarıyor. Şöyle: “Elbette ki, işçi sınıfına ve emekçilere ciddi tavizler de verilebilir. Ama bunlar kalıcı olmaz.” Bunların kalıcı olup olamayacağı bir yana (zira hiçbir ahmak reformist bunların kalıcı olabileceğini iddia etme cesaretini gösteremez) asıl mesele ilk cümlede ifade edilen düşüncede yatıyor. Eğer burjuvazi, “işçi sınıfına ve emekçilere ciddi tavizler de verilebilir”se o zaman demokrasi mücadelesini kapitalizmin sınırları içinde elde edilebilecek demokratik hak ve özgürlüklerden ibaret gören “demokrasi programları” en azından geçici bir süre için, yani burjuvazi o hakları yeniden gasp edecek gücü kendinde bulup gasp edene kadar, işlevsiz hale gelir mi, gelmez mi? İki anlama gelmeyecek ve sağa-sola çekiştirilmeyecek şekilde yanıtlanması gereken soru budur. Konferansçı yazarımız da biliyor ki, bu soruya verilecek yanıt: evet, işlevsiz hale gelir biçiminde olmalıdır. İkinip-sıkınmasının nedeni de budur. Zaten kendisi de, biraz ilerde, “tekelci burjuvazi egemen sınıf olarak kaldığı sürece, bu toplumda **demokrasi mücadelesi** bugün biraz **küllenir**, fakat yarın yeniden depreşir”. (abç) diyerek itiraf ediyor. Sorunumuz da bu ya, “demokrasi programımız” bu içeriğe ve kapsama sahip olduğu sürece “bugün biraz” gibi belirsiz ve gönül rahatlatıcı ifadelerle de olsa, “**küllenir**”. O zaman ne yapacaksınız? Ama, biz devam edelim.

Konferansçı yazarımız şematik düşünce tarzının ve önyargılarının canlı düşünme yeteneğini köreltmesine izin vermese, demokrasi sorununun çözümüne ilişkin sahip olduğu düşüncelerle-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

rin reformist içeriğini görmesine görecek ama önyargıları buna izin vermiyor. Kendisi de, demokrasi mücadelesinde sahip oldukları anlayışın kendilerini kapitalizm sınırları içinde tutan bir kısır döngü olduğunu görüyor ya da en azından seziyor. Bu yüzden ı-kınıp-sıkılmayla vermeye çalıştığı yanıtın bir yerinde, “kapitalizm kapitalizm olarak varolduğu sürece **demokrasiyi döne döne yok eder ve demokrasi mücadelesini döne döne vermek ve kazanmak gerekir**” diyor. Gerçekten de öyle. Kişi, tıpkı EKİM’ciler gibi demokrasi mücadelesini demokratik haklar ve politik özgürlükler uğruna verilen mücadeleden ibaret görürse, demokrasiyi sürekli ortadan kaldırma eğilimi içindeki tekelci kapitalizm koşullarında döne döne aynı kısır döngü içinde kalarak “demokrasi” mücadelesi vermek zorunda kalır. Bu öyle bir şey ki, başı-sonu olmayan bu kısır döngüdür. Tam da bu yüzden, reformistlerin ve EKİM’cilerin demokrasi mücadelesine ilişkin görüşleri, etkili oldukları sürece işçi sınıfı ve diğer tüm emekçi sınıfları kapitalizm sınırları içinde tutar. Lenin’in “*bir tas çorba uğruna devrim hakkının satılması*” dediği şey bundan başka nedir ki? Ya da, yine Lenin’in sözleriyle söyleyecek olursak, “demokrasi uğruna mücadele”yi “burjuva düzenin yırtığını-söküğünü onarma”ya düşüren anlayış bundan başka bir şey midir? Buna karşılık, sadece devrimci demokrasi anlayışı, yani demokrasi sorununun marksist çözümü bir kısır döngüyü kırma, kapitalizmin sınırları dışına çıkma yeteneğine sahiptir.

Devrimci demokrasi anlayışı ise, siyasal bakımdan elde edilmeleri zor olan, ya da bir dizi devrime başvurmaksızın elde edilmesi mümkün olmayan demokratik istemlerin temel eksen yapıldığı yaklaşımdır. Tüm EKİM’ciler gibi Konferansçı yazarımız da bu anlayıştan, bu yaklaşımdan uzaktır. Şimdi, devrimci demokrasiyi savunmamanın Konferansçı yazarımızı düşürdüğü trajik duruma bakalım.

◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆

“TÜSİAD Raporu üzerine bazıları ‘TKP’nin programı gitti’ bile dediler. Bu sözde ince alaylı yorum demokrasi sorununda kaba bir ideolojik kavrayışsızlığın göstergesidir. **‘TKP programı’nın bir yere gittiği yok**, zira ortada TÜSİAD şahsında tekelci burjuvazinin bahsettiği bir şey yok. Burjuvazi bir şey veriyor değil, vermeye niyetli de değil, dahası verecek hali de yok.” (abç)

Bazen düşünülmeden yapılmış bir şaka ya da espri olsun diye söylenmiş bir söze gösterilen tepki, bütün bir anlayışın gerçek içeriği hakkında güçlü bir fikir edinmeye yeter. Birileri TÜSİAD Raporu karşısında TKP’nin demokrasi anlayışının reformist içeriğini vurgulamak için “TKP programı gitti” esprisini yapıyor. Ama bu esprideki özü ve esprinin kendine dokunan ucu hakkında açık bir fikre sahip olduğu anlaşılan Konferansçı yazar kendisini dinleyenlerin ummayacağı bir tepki gösteriyor. Önce, “bu sözde ince alaylı yorum demokrasi sorununda kaba bir ideolojik kavrayışsızlığın göstergesidir” sözleriyle yorum sahiplerini paylıyor, arkasından kendisine karşı yıllarca savaştığı TKP’nin programını savunmaya geçiyor: “TKP programının bir yere gittiği yok.” Bu, Konferansçımızın düşebileceği en trajik durum olsa gerek. Yıllar önce kendisine günün birinde TKP programını savunmak zorunda kalacaksın denseydi, eminiz ki, böyle bir uyarının sahibine düşmanlık derecesinde tepki gösterirdi. Şimdi, demokrasi mücadelesinde ve demokrasi sorununun çözümünde aynı anlayışı paylaşmanın kaçınılmaz bir sonucu olarak, TKP programını savunmaya geçiyor. Neden? Nedeni gayet açık: Demokrasi konusunda TKP programından milim şaşmayan bir anlayışa sahip de ondan.

Fakat bir kez daha, Konferansçı yazar sorunun özünü tartışacağına önce paylama, bağırma-çağırma yöntemiyle karşındakini sindirmeye çalışıyor. Sonra konuyla hiç ilgisi olmayan bir şeyi, içinde bulunduğumuz koşullarda tekelci sermayenin de-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

mokratikleşmeyi pratikte gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğini tartışmaya başlıyor. Oysa, sorunun bununla hiçbir alakası yok. Sorun, TÜSİAD Raporu'nun TKP'nin demokrasi programıyla öz itibarıyla aynı içeriğe sahip olup olmadığıdır. "ince alaylı yorum"un mantığı da buna dayanıyor. TÜSİAD Raporu, TKP'nin (ve her türlü reformist akımın) demokrasi programıyla benzeşmekle kalmıyor, yer yer onun ilerisine dahi gidebiliyor. İsterdik ki, hiç olmasa bu olgu tüm reformistler ve bunu bir parçası olarak EKİM'cilerin demokrasi 'program'larını gözden geçirmede uyarıcı bir işlev görsün. Ama, önyargıların kör ettiği gözler ve felç ettiği beyinler bu olgudan öğrenme yeteneğini tümünden kaybetmişlerdir. Sorunu bilimsel yöntemle ele alıp inceleyeceğine ve bunun köklerine ineceğine, Konferansçı yazar, TÜSİAD'ın niyetlerini incelemeyi tercih etmiş.

"TÜSİAD'ın bir kere ortada böyle bir niyeti yok. Dahası var. Farz edelim ki Türkiye kapitalizmi düze çıkıyor ve TÜSİAD bunu bir takım demokratik 'siyasal açılımlarla' tamamlamak istiyor. Bu sorunu ortadan kaldırmıyor ki. Tekelci burjuvazi egemen sınıf olarak kaldığı sürece, bu toplumda demokrasi mücadelesi bugün biraz küllenir fakat yarın yeniden depreşir. İdeolojik kavrayışsızlık ürünü bu tür iddiaları fazla ciddiye almamak gerekir. Bazen demokratik devrim programını küçümsemek için bu tür şeyleri bizim bazı yoldaşlarımız da söyleyebiliyorlar. Bu düşünce tarzı doğru değil. Bunun böyle olduğuna inanırsanız, demokrasi mücadelesinin bir manivela olarak devrimci iktidar mücadelesinde oynayacağı rolü de gözden kaçırsınız"(Kızıl Bayrak, sayı 41,s.13, abç).

Neden" gözden kaçırır"larmış? O konuda bir tek sözcük yok. Sadece tehdit ve paylama var. "İdeolojik kavrayışsızlık ürünü bu tür iddiaları fazla ciddiye" almayın diye de uyarıyor. Bu, bolşeviklerin deyimiyle söyleyecek olursak tam bir ALEKSİNS-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Kİ YÖNTEMİ. Yazar, böyle bağırıp-çağıracağına TÜSİAD Raporu'nun TKP programından ve kendi demokratik hak ve özgürlükleri içeren demokrasi mücadelesi anlayışından hangi noktalarda farklı olduğunu göstermeye çalışsaydı ya... Böyle bir çabaya girişemezdi, zira böyle bir çaba bu saydıklarımız arasında hiçbir farkın olmadığı gerçeğini açığa çıkarırdı. Zaten yazarın bağırıp-çağırmasının, kendini dinleyenleri paylamasının nedeni de bu. Fakat, hatırlatmakta yarar var:

“Aleksinski yöntemleri insanı hiçbir olumlu sonuca götürmez,”

EKİM'İN DEMOKRASİ ANLAYIŞI BURJUVA TOPLUMUN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİNDEN İBARETTİR

“Geleneksel devrimci hareket” dediği bütün siyasal akımları kapitalist toplumda burjuva sınıfın egemenliği koşullarında “burjuva demokrasisi” uğruna mücadele ettikleri için eleştiren EKİM'in kendisi de gerçekte aynı şey uğruna mücadele etmektedir. Gerçi o, soyut formüller dünyasında kaldığı sürece demokrasi uğruna mücadeleyi sosyalist devrim uğruna mücadeleye bağımlı şekilde ele aldığını tekrarlamaya her zaman hazırdır fakat, gerçek yaşamda ve pratik-politika zemininde uğruna mücadele ettiği şeyin “siyasal demokrasi” yani kendi söylemi ile “burjuva demokrasisi” olduğunu itiraf etmek zorunda kalıyor. H.Fırat diyor, “*siyasi demokrasi; burjuva demokrasisidir. 'En tam ve en geniş biçimi' onun kapitalizmin sınırları çerçevesinde en devrimci biçimi olan küçük-burjuva demokratik bir cumhuriyetten başka bir şey değildir*” diye. (H.Fırat, Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s. 166-167, I. Baskı). Bu sözlerden çıkarılacak anlam ve sonuç son derece açıktır: Siyasal demokrasi yani burjuva demokrasisi uğruna mücadele, kapitalizmin sınırları içinde kalan, en tam ve

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

en gelişmiş biçimi küçük-burjuva demokratik bir cumhuriyet uğruna mücadeledir. Dolayısıyla, kapitalizm koşullarında burjuva demokrasisi uğruna mücadeleyi burjuvazinin iktidarını koruması anlamında en kabasından bir reformizm sayan Ekim'cilerin siyasal demokrasi uğruna mücadeleyi reddetmelerini beklemek gerekir. Ama, bekleyen yanılır. Zira çeşitli gerekçeler ve kimsenin reddetmediği soyut formüllerle süslenmiş en kabasından bir siyasal demokrasi mücadelesini yani burjuva demokrasisi mücadelesini EKİM'ciler de savunuyor. İşte, EKİM I. Genel Konferansı'nın varmış olduğu ortak düşünce:

“Türkiye’de sosyalist devrim perspektifini demokratik haklar mücadelesinin küçümsenmesine dayanak yapma yönünde çeşitli eğilimler mevcuttur. Oysa, sosyalist devrim vurgusuna sahip olmak (gerçekten de sosyalist devrim, EKİM’ciler de bir vurgudan ibarettir, b.n.) siyasal demokrasi mücadelesinin küçümsenmesini ya da reddini değil, bu sorunun doğru bir tarzda ele alınmasını zorunlu kılar.

“Sosyalist devrim perspektifi adına demokratik haklar mücadelesinden uzak durmak, yığınların bu talepler etrafında ortaya çıkmış eylemliliğine uzak durmak demektir. İşçi sınıfı ve burjuvazi arasındaki kendiliğinden sınıf mücadelesine müdahale görevine uzak durmak demektir.

“(…)

“Demokratik haklar mücadelesi teorik olarak (sadece teorik olarak mı? Pratik olarak da düzen içi değil mi? b.n.) düzen içi siyasal reform mücadelesi olmasına karşın, sosyalizm mücadelesinin verilebilmesi için zorunlu olarak yaşanması gereken bir burjuva ara aşamayı hedeflemez.” (EKİM I. Genel Konferansı, Değerlendirme ve Kararlar, s.221-222).

İşe yaramayan bir emniyet sübabı olarak kullandıkları şu “burjuva ara aşama” sakızını bir an için bir kenara koyduğumuz-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

da EKİM’cilerin tüm bu sözlerinden çıkarılacak toplu sonuç şudur: EKİM, çok açık olarak, kapitalist toplumda, burjuva demokrasisi uğruna mücadeleyi öngörmektedir. Bazen “siyasal demokrasi”, bazen de “demokratik haklar” kavramlarını kullanmaları önemli değil. Zira, EKİM’in düşüncesinde bu kavramlar burjuva demokrasisi ile bir ve aynı kullanılmaktadır. EKİM’ in bu durumda kendini savunabileceği tek argüman, kendilerinin burjuva demokrasisini “zorunlu olarak yaşanması gereken bir burjuva ara aşama” olarak düşünmedikleridir. Bu da önemli değil. Zira, kanıtlamaya çalıştığımız şey, bunun bir “ara aşama” olup olmadığı değildir. Üstelik bir ara aşama da değildir zaten. Aksine var olan burjuva toplumun demokratikleştirilmesidir söz konusu olan. EKİM’in aktardığımız sözlerinden anlaşıldığı gibi, tüm çabası, burjuva demokrasisi olarak düşündüğü “demokratik haklar” uğruna mücadeleyi haklı çıkaracak bir düşünsel zemin yaratmaktır. “Sosyalist devrimi” savunmasına karşın, kapitalizm koşullarında siyasal demokrasi ya da burjuva demokrasisi adını verdiği “demokratik haklar” uğruna mücadelenin haklı ve gerekli olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. “Demokratik haklar mücadelesi teorik olarak düzen içi siyasal reform mücadelesi” dir. Ama sadece teorik olarak mı? EKİM, neden böyle bir hileye baş vuruyor? Gerçek şu ki, özellikle de kendilerinin öngördüğü demokratik hakların içeriği ve kapsamı sadece teorik olarak değil, politik olarak da düzen içidir. Dolayısıyla “demokratik haklar” uğruna bir mücadeleyi ön görmek, hem teorik hem de politik olarak düzen içi siyasal bir reform mücadelesini ön görmek demektir. EKİM , bu gerçeği bildiği için, bunu “burjuva ara aşamayı” hedeflemiyoruz gibi laf kalabalığı ile gizlemeye çalışıyor. Bir bütün olarak düzen içi siyasal reformlardan ibaret olan “demokratik haklar mücadelesi”nin verilmesi, kapitalist toplumun tam demokratikleştirilmesinden başka bir sonuca yol açmaz.

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

Buna rağmen, H.Fırat, başkalarını eleştirirken, "...geleneksel devrimci hareket bu gün artık siyasal demokrasi programında aynı anlama gelmek üzere , burjuva toplumun tam demokratikleşmesi hedefinde birleşmiştir" diyerek, kendilerini işin içinden sıyırmaya çalışıyor. Gerçekten de, demokrasi mücadelesinin kapsam ve içeriğini burjuva toplumun sınırlarını aşan bir genişlikle ele almayan tüm siyasal akımların varacağı yer, burjuva toplumun tam demokratikleştirilmesi hedefidir. Fakat H.Fırat ve bir bütün olarak EKİM Hareketi de bu zemin dışında değildir. Zira, onun da siyasal demokrasi mücadelesi (kendileri buna "program" demiyorlar) kapsam ve içerik itibarıyla burjuva toplumun tam demokratikleştirmesinden öteye gidemiyor. Bu , burjuva demokrasisi uğruna bir mücadeledir. Hiçbir sözcük oyunu, soyut ve genel formül bu pratik-politik zemini gizleyemez. Bu zemin kendilerinin deyimiyle "tüm revizyonistlerin ve liberallerin ortak platformu..."dur. EKİM Hareketi bu platformun tam ortasında duruyor. EKİM, demokrasi mücadelesini düzen içi siyasi reformlar mücadelesi olarak algılayadursun, Lenin bu sorunun kapsam ve içeriğini hiç de EKİM Hareketi gibi düşünmez. İşte Lenin' in soruna ışık tutacak son derece değerli sözleri:

*"Parabellum yoldaşın, demokrasi alanında tutarlı devrimci programı sosyalist devrim adına küçümseyerek bir kenara attığı anlaşılıyor. Bu doğru değildir. Proletarya, zaferi ancak demokrasiyle, yani demokrasiyi tam olarak gerçekleştirecek en kararlı biçimde formüle edilmiş demokratik talepleri hareketin her adımıyla birleştirerek kazanılabilir. Sosyalist devrimi ve kapitalizme karşı devrimci mücadeleyi demokrasinin sorunlarından biriyle, bizim durumumuzda ulusal sorunla **karşı karşıya koymak saçmalaktır. Tam tersine, kapitalizme karşı devrimci mücadeleyi tüm demokratik taleplere ilişkin devrimci program ve devrimci taktikle birleştirmek zorundayız: Cumhuriyet, milis, memurların***

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

halk tarafından seçilmesi, kadınlara hak eşitliği, ulusların kendi kaderini tayin hakkı vs. kapitalizm varoldukça, bütün bu talepler ancak istisna olarak ve üstelik eksik ve kuşa çevrilmiş biçimde gerçekleştirilebilir. (Okur, Lenin'in sıraladığı bu talepler ile Ekim I. Genel Konferansı, Değerlendirme ve Kararlar kitabının 227. sayfasından aktardığımız talepleri bir karşılaştırsın. O zaman Ekim'in demokratik haklar ve politik özgürlükler dediği ıvır-zıvır şeylerle Lenin'in sıraladığı demokratik talepler arasında hiçbir benzerliğin olmadığını daha net görebilecektir). *Gerçekleştirilmiş olan demokrasiye dayanarak, kapitalizmde demokrasinin eksikliğini teşhir ederek, kitlelerin sefaletini ortadan kaldırmanın ve hakeza tüm demokratik dönüşümlerin tam ve çok yönlü uygulanması için zorunlu bir zemin olarak kapitalizmin yıkılmasını, burjuvazinin mülksüzleştirilmesini talep ediyoruz. Bu önlemlerden bazılarını burjuvazi yıkılmadan önce, bazılarını burjuvazi yıkılırken, bazılarını ise burjuvazi yıkıldıktan sonra başlanacaktır.*" (Lenin, Seçme Eserler, cilt V, s.321, İnter Yayınları).

Lenin'in demokrasi mücadelesine ilişkin sözleri çok açık. EKİM Hareketi'nin bu sözlerden haberdar olduğu da bir o kadar açık. Lenin'in konuya ilişkin düşüncesiyle çeliştiğini gizleyebilmek için önce, sosyalist devrim adına demokrasi mücadelesini küçümsemediğini kanıtlamak üzere bin bir dereden su getirdikten sonra, karşımıza demokratik talepler olarak, gerçekleşmeleri için ciddi bir toplumsal patlamaya dahi gerek olmayan bir sürü ıvır-zıvır şeyi çıkarıyorlar. Lenin'in "vs" diyerek sadece bir kısmını söylediği demokratik taleplerin burjuva demokrasisine denk düştüğünü ileri sürebilmek için ya Lenin'den bir şey anlamayan bir ahmak ya da çok kasıtlı bir oportünist olmak lazım. Pek çok yazısında demokratik taleplere değinen Lenin, burada saydığı milis, cumhuriyet, memurların halk tarafından seçilmesi gibi taleplere başka yerde, "istinasız bütün memurların her işe seçimle gelip her

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

an görevden geri alınabilmelerinin olanaklı olmasını, aylıklarının normal bir 'işçi ücreti' düzeyine indirilmesini; bir başka yerde, halk tarafından devlet başkanı dahil tüm memurların seçilmesini; bir başka yerde ise, örneğin sürekli ordunun dağıtılmasını, vb. ekler. Tam da bu nedenle, bunlar uğruna mücadele ne teorik olarak ne de pratik olarak "düzen içi siyasal reform mücadelesi" olamaz. Lenin'in deyimiyle, bu önlemlerden bazılarını burjuvazi yıkılmadan önce, bazılarını yıkılırken, bazılarını ise burjuvazi yıkıldıktan sonra başlanacaktır. Demokrasi mücadelesinin kapsam ve içeriği bu şekilde ele alınırsa ve ancak bu temelde propaganda ajitasyon çalışmasıyla pratik-politik mücadele yürütülürse "kapitalizme karşı devrimci mücadeleyi tüm demokratik taleplere ilişkin devrimci program ve devrimci taktikle birleştirebiliriz. Sorunu bunlarla kıyaslanmayacak kadar dar bir kapsam ve içerikle ele alan EKİM Hareketi'nin varacağı yer ise, tam demokratikleştirilmiş bir burjuva toplumu bile değildir. Bu yüzden, onların dilindeki "biz, demokrasi mücadelesini kapitalizme karşı sosyalizm mücadelesine bağlı olarak ele alıyoruz" sözcükleri yavan bir demagojiden ibaret olarak kalıyor. Zira, onların öngördükleri kapsam ve içerikte bir "demokrasi" mücadelesi kapitalist düzen içi, burjuva toplumun yırttığını- söktüğünü onarma anlamına gelen bir mücadeledir. Mahçup bir ifadeyle, "demokratik haklar mücadelesi teorik olarak düzen içi siyasal reform mücadelesi"dir demesinin nedeni de budur.

Demokrasi sorununun Ekim Hareketi'nde görüldüğü biçimiyle reformist çözümüne karşı Lenin, işçilerle emekçi köylülerin çıkarlarını büyük oranda birbirlerine yakınlaştıracak olan yukarıda kısaca saydığımız demokratik önlemlerin, "aynı zamanda kapitalizmden sosyalizme götüren köprü işini de" gördüklerini belirtir.

"İşçilerle köylü çoğunluğunun çıkarlarını son derece daya-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

*nışık duruma getiren bu basit ve ‘anlaşılması kolay’ demokratik önlemler, aynı zamanda **kapitalizmden sosyalizme götüren köprü işini de görürler**. Bu önlemler, devletin yeniden örgütlenmesine, toplumun **salt politik** yeniden örgütlenmesine ilişkindirler; ama elbette tüm anlam ve tüm değerlerini, ancak ‘mülksüzleştiricilerin mülksüzleştirilmesi’nin gerçekleşmesine ya da hazırlanmasına bağlandıkları zaman, yani üretim araçları üzerindeki kapitalist mülkiyetin sosyalist mülkiyet durumuna dönüşmesiyle kazanırlar.” (Lenin, Devlet ve İhtilal, s.51, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, VII. Baskı, abç).*

Lenin, demokrasi sorununun kapsam ve içeriğini işte böyle bir dizi devrime başvurmadan elde edilemez istemlerin gerçekleştirilmesi uğruna mücadele olarak ele alıyor. Ama, büyük bir diyalektikçi olarak Lenin, bunların bütün anlam ve değerini kapitalist özel mülkiyete son verilince bulacaklarını belirtir. Neden? Çünkü, o, kapitalist meta üretimi temeli üzerinde hareket edildiği sürece, “genelde sermayenin egemenliği gibi, mali sermayenin egemenliği de politik demokrasi alanındaki hiçbir değişiklik ortadan kaldırılamaz” düşüncesini bir an olsun aklından çıkarmıyor. Öyleyse, yeni topluma açılan tek kapı olarak politik iktidarın zora dayalı devrim yoluyla fethiyle birlikte proletarya hızla, kapitalist özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasına doğru yol almalıdır. Devrimci proletarya bu yürüyüşü kesintiye uğrattığı anda devrimin yenilgisi kaçınılmaz hale gelir. Zira, yukarıda saydığımız ve her biri ancak bir dizi devrimle elde edilecek devrimci istemlerin tümü tamamen ve yalnızca politik demokrasi alanında bulunmaktadır. Demek ki, Lenin’in yukarıdaki sözleri, marksistleri Bakunin’cilerden ayıran önemli ve ciddi farklılığa bir kez daha işaret eden bir uyarı olarak da algılanmalıdır. Devleti, asıl kötülük kaynağı olarak gören ve tam da bu nedenle devletin ortadan kaldırılmasıyla sermayenin ve tüm kötülüklerin kendi kendine or-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

tadan kalkacağını ileri süren Bakunin’cilerin tam aksine, Marx ve Engels, sermayeyi, tüm üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetini ortadan kaldırdığımızda devletin kendi kendine çökeceğini ileri sürerler. Ama, marksizmin bu temel ilkesini sadece bu şekilde ve mutlak anlamıyla ele almak marksizmin olabilecek en kaba kavranışı anlamına gelir. Lenin’de bunun zerresini görmek mümkün değil. Aksine Lenin, marksizmin bu temel ilkesinin zora dayalı devrim yoluyla yeni topluma açılan tek kapı olan politik iktidarın fethiyle yaşama geçirilmeye başlanabileceğini en iyi anlayandır. Sermayenin ortadan kaldırılması tam bir toplumsal devrimdir. Fakat, toplumsal devrim, birdenbire, bir anda sökün etmez. Lenin için basit ve anlaşılması kolay demokratik önlemler bizi kapitalizmden sosyalizme götüren köprü işini görürler. Ama, bunlar sadece devletin yeniden örgütlenmesine, toplumun salt politik yeniden örgütlenmesine ilişkindirler. Bir politik devrim, devlet ve toplumun salt politik yönden yeniden örgütlenmesi sürecini başlattıktan sonra artık burjuvazinin politik egemenliğinden söz etmek mümkün ve doğru değildir. Bu artık kapitalizm değildir. Ama, sürecin başında bu önlemler (yani sürekli ordunun, polis dağıtılması, milisin kurulması, halkın mutlak egemenliği anlamında bir demokrasinin kurulması, Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı’nın gerçekleştirilmesi, devlet başkanı dahil tüm memurların seçimle getirilip görevden alınabilmesi vb.) devletin yeniden örgütlenmesine, toplumun salt politik yönden örgütlenmesine ilişkin oldukları için henüz sosyalizm de değildir. Bu soruna daha sonra geleceğiz. Ama ondan önce, demokrasi mücadelesinin kapsam ve içeriği üzerinde biraz durmamız gerekiyor. Demokrasi mücadelesi ile sosyalist devrim ilişkisini parlak biçimde kuran Lenin, kapitalizmin nasıl yenilebileceğini şöyle açıklıyor:

“Genel olarak kapitalizm ve özel olarak emperyalizm, demokrasiyi bir hayal haline getirir. Ama aynı zamanda kapitalizm,

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

*yiğınlarda demokratik esinler uyandırır; demokratik kurumlar yaratır; emperyalizmin demokrasiyi yadstıyışı da demokrasi için yiğinsal savaşım arasındaki çatışmayı şiddetlendirir. Kapitalizm ve emperyalizm ancak iktisadi devrimle devrilebilir; demokratik dönüşümlerle, en 'ideal' demokratik dönüşümlerle bile devrilemez. Ne var ki, demokrasi savaşımı okulunda okumamış bir proletarya, iktisadi bir devrim yapma yetisine sahip değildir. **Bankalara el koymaksızın, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırmaksızın kapitalizm yenik düşürülemez. Ne var ki, tüm halkı, burjuvazinin elinden alınan üretim araçlarının demokratik yönetimi için örgütlemedikçe, emekçi halkın tüm kütlesini, proleterler, yarı-proleterleri ve küçük-köylüleri, saflarını, güçlerini, devlet işlerine katılmalarını, demokratik bir biçimde seferber etmedikçe bu devrimci önlemler uygulanamaz** (abç)'' (Lenin, Emperyalist Ekonomizm, Marksizmin bir karikatürü, s.20 Sol Yayınları, II. Baskı).*

Görüldüğü gibi, Lenin'in demokrasi mücadelesinin kapsam ve içeriğine ilişkin yaklaşımı ile Ekim Hareketi'nin siyasal demokrasi istemleri dediği kısıntı döküntü şeyler arasında en ufak bir benzerlik yoktur. Marksizmde ekonomik kurtuluş büyük amaçtır ve her türlü siyasal hareket bu büyük amaca bağlı bir araç olarak ele alınır. Lenin, marksizmin bu temel ilkesinden milim şaşmaz. Genel olarak kapitalizmin, özel olarak emperyalizmin ancak bir iktisadi devrimle devrilebileceği tartışma götürmeyen bir gerçektir. Burjuvazinin elinden üretim araçlarını zorla çekip almadıkça kapitalizmi yenmek mümkün değildir. Ama, proletaryanın bu zorla çekip alma yeteneğini kazanabilmesi için tüm halkı bu üretim araçlarını demokratik şekilde yönetebilecek ve devlet işlerine demokratik katılım sağlayacak kadar örgütlemek gerekir. Tüm bu demokratik önlemlerin sermayenin politik egemenliği koşullarında gerçekleşebileceğini ileri sürmek için ise

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

ahmak olmak gerekir

Üretimin çok yüksek boyutlara ulaşmasıyla serbest rekabet yerini tekele bırakır. Ekonomik yoğunlaşmanın sonucu olan tekel, politik yoğunlaşmanın da temeli olur. Bu nedenle, serbest rekabetin demokrasiye tekabül etmesine karşılık, tekel siyasi gericiğe tekabül eder. Tekel, demokrasinin her alanda inkarıdır. Zira, tekel özgürlük değil egemenlik peşinde koşar. Ekonomik tekel, varlığını korumak ve sürekli hale getirmek için, politik ayrıcalıklarını, politik gücünü bir araç olarak kullanır. Daha genel bir ifade kullanacak olursak, tekelci sermaye, elinde bulundurduğu politik zor aygıtlarını kendi ekonomik tekelini korumak ve sürdürmek için bir araç olarak kullanır. Öyleyse, sermayenin egemenliğine son vermek için işçi sınıfının işe, politik iktidarın ele geçirilmesiyle başlaması birincil görevdir. Fakat, politik iktidarın ele geçirilmesi, henüz demokrasi sorununun marksist çözümüne ilişkin bir ilk adımdır. Marksizm, demokrasi sorununun çözümünü bu şekilde ele alırken, EKİM, bambaşka bir şekilde, burjuva demokrasisinin genişletilmesi temelinde ele alır.

Yukarıda, bizi kapitalizmden sosyalizme geçiren köprü işini gören demokratik önlemlerden söz etmiştik. Sermaye egemenliğinin ancak bir ekonomik devrimle yenilebileceğini bilen Lenin, tüm bu önlemlerin gerçek anlam ve değerini üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetine son vermekte bulacaklarını yazıyor. Çünkü, en demokratik cumhuriyet bile, bir ekonomik devrimle yıkılmadıkça, sermayenin egemenliğine son vermez. Aksine, üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetine son vermedikçe sermaye sınıfı dolaylı yoldan egemenliğini çok daha sağlamlaştırır ve güvence altına alır. Bu anlamda, teorik olarak bütün demokratik önlemler burjuva düzenin sınırları içine sığar. Fakat bu, teorik olarak böyledir. Oysa, gerçek yaşamda işler başka türlü yürür, yani devrimci demokratik önlemler ekonomik gelişmenin et-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

kisine uğramadan ve kendileri de ekonomik gelişme üzerinde uyarıcı etkide bulunmadan uygulanamazlar.

“Demokrasiyi sonuna dek geliştirmek, bu gelişmenin biçimlerini araştırmak, bu biçimleri pratiğin deneyinden geçirmek vb; toplumsal devrim savaşımının en önemli görevlerinden biri de budur. Tek başına alındığı zaman hangisi olursa olsun, hiçbir demokratizm sosyalizmi sağlamaz, ama gerçek yaşamda demokratizm hiçbir zaman ‘tek başına’ değil, ‘tümün içinde’ alınacaktır; demokratizm bir yandan ekonomik gelişmenin etkisine uğrayacak, ama bir yandan da, dönüşümün uyardığı ekonomi üzerinde etkide bulunacaktır vb... yaşayan tarihin diyalektiği böyledir”(Lenin, Devlet ve İhtilal, s.89).

“Yaşayan tarihin diyalektiği”ni bir EKİM’cinin anlayacağı açıklıkta anlatmaya çalışırsak, o zaman şunu söyleyebiliriz: gerçekten de, sürekli ordu ve polis dağıtılması, milis, UKKTH gibi demokratik önlemler “tek başına alındığı zaman” bunların hiçbirini bize sosyalizmi getirmez. Ama, gerçek yaşamda bu önlemleri hiçbir zaman “tek başına” ele almayacağız. Ancak “tümün içinde” ele alabileceğiz. Yani, bu önlemleri bir kez almaya başladık-tan ve elbette bunun için silahlı savaşımın en otoriter araçlarına başvurduktan sonra bankalara, büyük işletmelere, tekellere vb. el koymak durumunda olacağız. Şöyle diyor Lenin:

*“İç savaş, her şeyden önce ve derhal bankalara, fabrikalara, demiryollarına, büyük toprak mülklerine vb. zorla el koyar. Ama bütün bunlara el koymak için, bütün görevlilerin ve subayların halk tarafından seçilmesi usulünü koymak, burjuvaziye karşı savaşı yöneten orduyu, halk yığınlarıyla **tam olarak kaynaştırmak**, gıda üretiminin ve dağıtımının, gıda ikmalinin vb. yönetimini tam olarak demokratikleştirmek zorundayız.”* (Emperyalist Ekonomizm, Marksizmin Bir Karikatürü, s.22)

Demokratizmi, “tümün içinde” ele alan Lenin, sorunu işte

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

böyle koyar. En demokratik cumhuriyet bile yalnız başına ele alındığında bize hiçbir zaman sosyalizmi getirmez. Ama biz, demokratik bir cumhuriyeti, aynı anlamda almak üzere halkın devrimci iktidarını tek başına değil, ancak “tümün içinde” ele alabiliriz. Yani, halkın devrimci demokratik diktatörlüğünü kurmak üzere işe girişenler tekelci kapitalizm koşullarında tekellerin ekonomik gücünü de yıkmaya başlamak zorundadır. Bankalara, fabrikalara, sigorta şirketlerine, kara-deniz ve hava ulaşım filolarına vb. el koymak, gıda üretimini, ikmalini ve dağıtımını daha ilk gündün düzenlemek zorundadır. Demek oluyor ki, marksizmde demokrasi mücadelesi, bu gerçekleşmesi her biri bir dizi devrimi gerektiren politik önlemlerin; salt bu önlemlerin alınmasından ibaret olarak ele alınmaz, “tümün içinde” ele alınır. Ama bir E-KİM’ci soruna bu kapsam ve içerikte bakmaz. Onun ufku burjuva demokrasiyle sınırlı olduğu için o şöyle der:

*“Siyasal demokrasinin pekala **devrim gerçekleşmeden de**, kapitalist toplum sınırları içerisinde de, şu veya bu biçimde ve şu ya da bu ölçüde gerçekleşebilir bir şey olduğunu açıklamaya çalıştım.”*

“Bütün temel demokratik istemler, bu noktada, burjuva düzen sınırları içerisine sığan siyasal reformlar niteliği taşır. Siz onları devrimci talepler olarak formüle etseniz bile teorik bakımdan ele alındığında, bu onların birer siyasal reform talebi olduğu, siyasal reform karakteri taşıdığı gerçeğini ortadan kaldırmaz. Ne anlamda reform? Kapitalist düzenin içine sığabilmek anlamında. Burjuva düzenin sınıf ilişkileri içine sığan, kapitalizmin iktisadi temelleriyle bağdaşabilen, bu temel değişmeden de gerçekleştirilebilir olan her siyasal değişim, teorik bakış açısıyla ele alındığında, siyasal reform niteliği taşır. İsterse bu gerçekleştirilme, Lenin’in sözleriyle ‘bir dizi devrimle’ gerçekleşmiş olsun” (Kızıl Bayrak, sayı 40, s.15-16, abç).

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

Yazarın tüm evelme, gevelemelerini bir kenara bırakırsak, EKİM'in demokrasiye ilişkin görüşleri üzerine şu tablo çok net olarak karşımıza çıkar: siyaset demokrasi, bir devrime gerek kalmadan, kapitalist burjuva toplumun sınırları içine sığar. Bunlar, kapitalist düzenin sınırları içine sığabilen siyaset reformlarıdır. Hepsi bu. Daha önce, bu çevrenin demokrasi mücadelesini demokratik haklar ve politik özgürlükler uğruna mücadeleden ibaret gördüğünü söylemiştik. EKİM Hareketi'nin demokrasi sorununa bakışını özetleyen yukarıdaki ifadeleri pekiştiren düşünceler I. Genel Konferans'ta dile getirilmiş. Şöyle:

*“Proletarya, demokratik haklar mücadelesini, sınıf mücadelesinin gelişebilmesi açısından uygun koşulları sağlayabilmek gayesiyle de yürütür. **Burjuva demokrasisinin sınırlarının, örgütlenme, toplanma, basın vb. özgürlüklerin genişletilmesi proletaryanın sosyalizm için savaşımını kolaylaştıracak mevzilerdir**”* (I. Genel Konferans, Değerlendirme ve Kararlar, s.224 abç).

Bu kadar açık sözlerden sonra, okur, tüm tarihi boyunca burjuva toplumun tam demokratikleştirilmesi için çaba harcamış olan TKP'nin programı üzerine yapılan bir esprinin Konferansçı yazarımızı neden çileden çıkardığını daha iyi anlayabiliyor mu? Demokrasi mücadelesini burjuva demokrasisinin sınırlarının genişletilmesinden, burjuva toplumun tam demokratikleştirilmesinden, demokratik hakların ve politik özgürlüklerin elde edilmesinden ibaret görmek, TKP'den EKİM Hareketi'ne kadar tüm reformist akımların ortak platformudur. Bütün reformist akımlar, demokrasi sorununu Kautsky gibi, yani, savaşın ya da tekelci sermayenin ortadan kaldırdığı demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden elde edilmesi olarak ortaya koyarlar. Yukarıdaki sözleriyle, Konferansçı yazarın, I. Genel Konferans'taki düşünceleriyle bütün bir EKİM Hareketi'nin demokrasi mücadelesini, Kautskicilerden bir milim olsun farklı olarak ele almadıkları anlaşılıyor o-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

luyor. “Ama biz sorunu sosyalist devrim mücadelesine bağlıyoruz” biçimindeki soyut ifadeler artık EKİM’in reformist yüzünü gizlemeye yetmiyor.

Gerçekte, demokrasi sorununun marksist çözümü, yani bunun sosyalist devrimle doğru ilişkisi sorunu ancak Lenin’in ele aldığı kapsam ve içerikte ele alınırsa doğru kurulabilir. Zira, ancak o kapsam ve içerikteki önlemler bizi, kapitalizmden sosyalizme götürecektir “köprü işini” görebilirler. Ve yine bu önlemler, ancak “tümün içinde” kapitalist özel mülkiyete son verilmesiyle, yani bir iktisadi devrimle birleştirilirse tüm anlam ve değerlerini kazanırlar.

Bütün radikal görünme çabalarına rağmen, demokrasi konusundaki görüşlerinin reformist özü hakkında Konferansçı yazar o kadar açık veriyor ki, insan bunun neresinden tutacağını şaşırıyor. Her ne demekse, demokrasinin son derece “cilveli” bir sorun olduğunu ileri süren Konferansçı yazar, sözcük ve kavramlarla bir süre cilveleştikten sonra ağızındaki baklayı çıkarıyor: “*Demokrasi mücadelesi... aslında burjuvaziyle dışı dışı yürütölen bir demokratik hak ve özgürlükler mücadelesini anlatıyor.*” (Kızıl Bayrak, sayı 42, s.14, abç). Doğrudur, sizin ve sizin gibi tüm reformistlerin, tıpkı Kautskiciler gibi, demokrasi mücadelesini (şu dışı dışı gevezeliği ve ciddiyetsizliğini bir kenara bırakırsak) demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması olarak gördüğünüzden kuşku yoktur. İyi de, bu mücadele burjuva toplumun demokratikleştirilmesi çabasından başka nedir ki? Kitleleri bu mücadele için seferber etmek, onların tarihsel devrim hakkını bir tas çorbaya değişmekten başka ne anlama gelebilir ki? “Ama biz, kitleleri bu mücadele içinde eğitip onları sosyalist devrim mücadelesine hazırlıyoruz” diye her derde deva bir sihirli(!) formöl öne sürebilirler. Biz bunun tam bir palavra olduğunu söylemekle yetineceğiz. Çünkü, proletaryayı ve diğer emekçi sınıfları düzen içi po-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

litik özgürlükler ve demokratik haklar için savaşa sürmek, en fazlasından onların bilinçlerinin “demokratizm bilinci”yle sakatlanmasına yol açar; ama bir sosyalist devrim için eğitimi asla gerçekleştirmez. EKİM’ciler de bu gerçeği bildiklerinden ama öte yandan demokrasi sorununa ilişkin sahip oldukları anlayışın reformist karakterini en azından sezinlediklerinden dolayı, ikidebir “sakın bizi yanlış anlamayın” kabilinden sözler ediyorlar. Örneğin, bir yandan “sosyalist devrim karşısında demokrasi mücadelesi reform niteliğindedir” diyorlar, fakat hemen arkasından, “*reform denilince bu gündelik dildeki ufak-tefek tavizler olarak anlaşılıyor, kastedilen bu değildir*” diyorlar. (Bakınız, Kızıl Bayrak, sayı 42, s.15). Oysa, onların demokratik haklar ve politik özgürlükler dedikleri şeylerin tümünün ufak-tefek tavizler bile denmeyecek kırıntılardan ibaret olduğunu; dahası bunların tümünü düzen içi elde edilebilecek şeyler olarak kabul ettiklerini gördük. Zaten, sahip oldukları anlayıştır ki, kendilerine, “*Demokratik devrim programı yani asgari program, o noktada bir toplumsal-siyasal reformlar programıdır. Asgari program, teorik tanım çerçevesinde; (yazar bu yuvarlak ifadeyi sıkıştırmış) proletaryanın, burjuvazinin sınıf egemenliğini devirmeksizin de elde edebileceği kazanımların, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel kazanımların toplamı, toplu bir ifadesi demektir. Burjuvazinin sınıf egemenliği devrilmeden de, yani kapitalizmin sınırları içerisinde de elde edilebilecek çok değişik talepler manzumesi, asgari program dediğimiz şeyin kendisidir.*” sözlerini söyletiyor. (Kızıl Bayrak, sayı 43, s.15, abç).

BURJUVAZİNİN POLİTİK EGEMENLİĞİ YIKILMADAN TAM DEMOKRASİ GERÇEKLEŞEBİLİR Mİ?

Bu soruya verilecek yanıt, kişinin demokrasi mücadelesinin kapsam ve içeriğini hangi çerçevede ele alacağına bağlı olacaktır. Öte yandan, kişinin vereceği yanıt, onun sınıf mücadelesinde devrimci mi yoksa reformist konum da mı olduğunu da ele verecektir. Demokrasi sorununa ilişkin düşünce ve ufukları burjuva demokrasisini aşamayanlar, yukarıdaki soruya doğal olarak “evet, gerçekleşebilir” yanıtını vereceklerdir. Konferansçı yazarımız da, yukarıda aktardığımız sözleriyle bu gruba dahil olduğunu göstermiştir. Ona göre, “demokratik devrim programı... burjuvazinin sınıf egemenliğini devirmeksizin de” elde edilebilecek taleplerin toplamıdır. Yine ona göre tüm bu talepler, “burjuvazinin sınıf egemenliği **devrilmeden** kapitalizmin sınırları içinde” gerçekleştirilebilecek şeylerdir. Fakat, diyelim ki, bugüne kadar yazılıp çizilenlerden ve bizim söylediklerimizden yazar bir şey anlamamıştır. İyi de, bu adamlar kendi okudukları ve okunmasını tavsiye ettikleri yazıları da mı anlama yeteneğinden yoksunlar? Ne yazık ki durum bu soruya olumlu yanıt vermemizi zorunlu kılıyor. Çünkü, Konferansçı yazarın okunmasını tavsiye ettiği makede Lenin, Konferansçının sözlerinin tam tersini, asgari programda ileri sürülen bütün politik ve ekonomik reformların **alt sınıfların devrimci demokratik diktatörlüğü olmadan düşünülmemeyeceğini** söylüyor. İşte Lenin’in soruna ilişkin sözleri:

“Martinov, asgari programımızı okumuştur, fakat sosyalist dönüşümlerden farklı olarak burjuva toplumun zemini üzerinde gerçekleştirilebilen reformların katı biçimde ayrılmasının sadece yazınsal değil, aynı zamanda son derece canlı ve pratik bir anlamı olduğunu fark etmemiştir; bu programın devrim döneminde derhal bir sınamaya ve pratik uygulamaya tabi tutulduğunu fark

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

etmemiştir. Martinov, otokrasinin devrilmesi zamanında **devrimci demokratik diktatörlük fikrinden vazgeçmenin**, asgari programımızın uygulanmasından vazgeçmekle eş anlamlı olduğunu düşünüp taşınmamıştır. Gerçekten de bu programda ileri sürülen bütün ekonomik ve politik reformlar (Konferansçı yazar şimdi bu reformların neler olduğuna dikkat etsin) cumhuriyet, halkın silahlanması, kilise ve devletin ayrılması, tam demokratik özgürlükler, kararlı ekonomik reformlar talepleri anımsansın. Alt sınıfların devrimci-demokratik diktatörlüğü olmadan bu reformların burjuva düzeni zemini üzerinde uygulamanın düşünülemeyeceği açık değil mi?” (Lenin, Seçme Eserler, Cilt III. S.33-39, abç).

Bizce açık. Ama anlaşılan o ki, Konferansçı yazar için o kadar açık(!) değil. Burada, Konferansçı'mızın itiraz edebileceği tek nokta kalıyor, o da şudur: Ama bu reformlar burjuva düzeni zemini üzerinde uygulanabilir. Böyle bir itirazın gelebileceğini varsayarak yanıtımızı vereceğiz. Fakat ondan önce devam etmemiz gerekiyor. Lenin, “alt sınıfların devrimci demokratik diktatörlüğü olmadan” bu reformlar uygulanamaz diyor. Peki, kim bu “alt sınıflar”? Yanıt yine Lenin'den:

“Burada söz konusu olanın, 'burjuvazi'den farklı olarak sadece 'proletarya' değil, **her demokratik devrimin** itici gücü olan 'alt sınıflar' olduğu açık değil midir? Bu sınıflar proletarya ve küçük-burjuva varlık koşulları içinde yaşayan, sayıları düzinelerce milyon olan kent ve kırsal **yoksullarıdır**. Bu kitlenin pek çok temsilcisinin burjuvaziye mensup olduğuna kuşku yoktur. Fakat **demokrasinin** tam anlamıyla **gerçekleştirilmesinin** bu kitlenin çıkarına olduğu ve bu kitle ne kadar aydınlanmış olursa olsun, bu tam olarak gerçekleştirme için mücadelesinin de o kadar kaçınılmaz olacağına hiç mi hiç kuşku yoktur.” (age, s.39, abç).

Elbette biz, bir EKİM'cinin ya da en iyimser nitelemeyle bir maocu eskisinin Lenin'i anlamasını bekleme saflığına düşmü-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

yoruz. Öyleyse bazı şeylerin kendisinin anlayabileceği açıklıkta anlatılması gerekiyor. Demek ki, alt sınıfların, yani içinde proletaryanın da olduğu halkın devrimci demokratik diktatörlüğü olmadan bu önlemler uygulanamazmış. Peki, günümüzde, yani teknelci kapitalizm koşullarında halkın devrimci demokratik diktatörlüğü teknelci sermayenin politik egemenliği yıkılmadan kurulabilir mi? Buna evet yanıtı vermek için kişinin değil devrimci politikadan, genel olarak politikadan ve sınıflar mücadelesinden hiç mi hiç bir şey anlamıyor olması gerekir. Çok açık, eğer halkın devrimci demokratik diktatörlüğüne ihtiyaç varsa, bu ihtiyaç ancak teknelci sermayenin politik egemenliğine son vermekle giderilebilir. Geriye, söylenebilecek tek şey kalıyor: halkın, yani içinde proletaryanın da bulunduğu alt sınıfların devrimci demokratik diktatörlüğüne ihtiyaç yoktur. Ama bu durumda, halkın silahlanması, milis, polis ve ordunun dağıtılması gibi demokratik taleplerin teknelci sermayenin sınıf egemenliği yıkılmadan nasıl gerçekleşebileceği sorusu açıkta (!) kalıyor. Çünkü, yazarımıza göre, içinde bu taleplerin olduğu bir demokratik devrim programı burjuvazinin, Türkiye’den söz ettiğimize göre teknelci burjuvazinin sınıf egemenliği “**devrilmeden**” de elde edilebilecek bir talepler manzumesidir.

Marksizmin canlı özü olan devrimci diyalektikten bir şey anlamayan Konferansçı yazar dünyadaki her şey gibi, “alt sınıflar”ın devrimci demokratik diktatörlüğünün de bir geçmişi ve bir de geleceği olduğunu kavrayamıyor. Koşulların köklü değişimi söz konusu olduğunda görev, talep ve kavramların da değişebileceğini, kapsamlarının genişleyip daralabileceğini kavrayamıyor. Otokrasi koşullarında demokratik talepler bir şeydir, teknelci kapitalizm koşullarında bir başka şeydir. Dün otokrasiye karşı demokrasi mücadelesinin kapsam ve içeriği bir şeydi, bugün, teknelci sermayenin ekonomik ve politik egemenliği koşullarında bir

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

başka şeydir. Dün otokrasiye karşı ileri sürülen demokratik talepler bir şeydi, bugün, tekelci burjuvaziye karşı verilen demokrasi mücadelesi bir başka şeydir, vb. vb. Dün Lenin, otokrasi koşullarında, “alt sınıfların” devrimci demokratik diktatörlüğü altında demokratik devrimin burjuva düzenin zemini üzerinde, yani kapitalist meta üretimi temeli üzerinde uygulanabileceğini söylüyordu. Bugün de, bir ekonomik devrimle tamamlanmamış bir politik devrim ve bu devrim sonucu kurulan bir halk iktidarı, yani alt sınıfların devrimci demokratik diktatörlüğü kapitalist meta üretimi temelini, yani burjuva düzenin yıkıldığı anlamına gelmeyecektir. Bu teorik olarak böyledir. Çünkü, biliyoruz ki, mali sermayenin egemenliği, siyasal demokrasi alanındaki herhangi bir reformla, bu reform isterse UKKTH’ya da en ideal demokratik cumhuriyet olsun, yıkılmaz. Lenin, yukarıdaki sözlerini Mart-Nisan 1905’te yazmış. 1917’ye gelindiğinde ise, yukarıdaki düşüncelerinin özünü koruyarak, “*tek başına alındığı zaman hangisi olursa olsun, hiçbir demokratizm sosyalizmi sağlamaz; ama gerçek yaşamda, demokratizm, hiçbir zaman ‘tek başına’ değil, ‘tümünün içinde’ alınacaktır; demokratizm bir yandan ekonomik gelişmenin etkisine uğrayacak, ama bir yandan da dönüşümün uyardığı ekonomi üzerine etkide bulunacaktır vb. ... yaşayan tarihin diyalektiği böyledir*” der.

“Yaşayan tarihin diyalektiği böyledir”. 1905’te “alt sınıfların devrimci demokratik diktatörlüğü olmadan” devrimci-demokratik istemlerin “burjuva düzeninin zemini üzerinde” uygulanamayacağını söyleyen Lenin 1916’da, bankalara, üretim araçlarının kapitalist mülkiyetine el koymak için, yani burjuva düzeninin temellerini dinamitlemek için devrimci demokratik önlemlerin alınmasını zorunlu görüyor. Eğer Konferansçı yazarımız, bu “bezleri içindeki bebek”, Lenin’de mutlaka bir düşünsel gelişme bulmak istiyorsa, işte buraya baksın. Lenin’den “*demokrasi sorunu-*

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

nun marksist çözümü proletaryanın, burjuvazinin devrilmesini ve kendi zaferini hazırlamak üzere, bütün demokratik kurumları ve bütün özelemleri, kendi sınıf savaşımında seferber etmesidir” sözlerini, öncesinden ve sonrasında kopararak alıp diline pelesenk eden; insanı bıktıracak kadar tekrarlayan yazar, her nedense (!) Lenin’in çok daha somut olan sözlerini görmezlikten geliyor. Çok açık olarak, “iç savaşın amacı bankalara, fabrikalara vb. el koymak”tır diyor Lenin. Ama bunu yapabilmemiz için, “görevlilerin ve subayların halk tarafından seçilmesi usulünü koymak”, “gıda üretiminin ve dağıtımının, gıda ikmalinin vb. yönetimini tam olarak demokratikleştirmek”, “demokrasiyi getirmeyi ve yaygınlaştırmazsak” amacımıza ne askeri, ne siyasi ne de iktisadi bakımdan ulaşamayız diye ekliyor. Peki, tüm bunların anlamı nedir ve burjuva sınıfı egemenliği **devrilmeden** bu önlemler alınabilir mi? Bu sorunun ikinci kısmının yanıtı çok açık: Gıda üretiminin, gıda dağıtımının ve ikmalinin yönetimini tekelleri sermayenin politik egemenliğine son vermeden, yani devirmeden demokratikleştirebileceğimizi ileri sürebilmesi için kişinin iflah olmaz bir reformist ahmak olması lazım. Tekelleri sermaye, politik zor aygıtını, ekonomik tekellerini, iktisadi ayrıcalıklarını korumak ve süreğen hale getirmek için bir araç olarak kullanır. Tam da bu nedenle, büyük amaç olan iktisadi kurtuluşu gerçekleştirmek için proletarya işe, buradan, bu politik egemenliğe son vermekle başlamak zorundadır. Şimdi, yukarıdaki sorumuzun birinci bölümünü yanıtlayabiliriz. İktisadi anlamdaki tüm bu önlemler, yazarımızın hoşuna gitmeyecek ama, elden ne gelir ki, artık kapitalizm değildir. Ama henüz sosyalizm de değildir. Bu sözümüz karşısında diyalektik gelişmeyi süreç halinde kavrama yeteneğinden tamamen yoksun olan yazarımız, “işte gördünüz mü, ne kapitalizm ne de sosyalizm olmayan **ara aşamayı** savunuyor” diye yerinden zıplayabilir. Sakin olmasını tavsiye etmekten başka yolumuz yok. Bu

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

sözlerimizde bir **ara aşama** vb. bir şey yok. Sadece, gelişmenin başka türlü olmayacağını söylemekle yetineceğiz şimdilik.

Ama, bütün bu tartışmalar, teorik yaklaşımlar, devrimler tarihi deneyimlerinden çıkarılan dersler vb. bir yana, tüm bunları, bir an için “kitabi bilgi” sayalım ve başka türlü soralım: demokratik devrim programının temel istemlerinin burjuvazinin sınıf egemenliği devrilmeden de elde edilebileceğini söyleyen bilgiç yazarımız, bu istemlerin başında gelen demokratik cumhuriyet, halk ordusu (milis), resmi görevlilerin halk tarafından seçilmesi vb. istemlerin pratik politika içinde, yani gerçek yaşam içinde nasıl gerçekleştirilebileceğini bize söyleyebilir mi? Ama söylemez, söyleyemez. Çünkü, buna teşebbüs ettiği anda beş yaşındaki çocuklara alay konusu olacağını biliyor. Kafasının acınası boşluğunu bilgiççe bir eda ve söz söyleme sanatıyla kapatmaya çalışan Konferansçı’mız, gerçekten de bize okuduklarını anlama yeteneğinden yoksunluğun eşsiz bir örneğini veriyor. Lenin’den devrimci demokratik istemlerin cumhuriyet, halk ordusu, resmi görevlilerin halk tarafından seçilmesi, UKKTH vb. olduğunu aktarıyor ama, tüm bunlardan hiçbir şey anlamamışçasına demokratik devrim programının burjuvazinin sınıf egemenliği **devrilmeden** de elde edilebileceğini ileri sürebiliyor. İşin trajik yanı, Konferansçı’yı dinleyen kuzucuklardan hiçbiri kalkıp da bu çelişkiye işaret etmiyor ya da bunun nasıl mümkün olacağını sormuyor. Bu tekil olmayan, rastlantısal da olmayan durumun köklü bir nedeni olmalı. Nedeni şudur: bütün EKİM’cilerde varolan demokrasi ve demokratik devrim sorununa ilişkin kemikleşmiş ön yargılar ve soyut formüllerle, hazır şemalarla düşünme alışkanlığıdır. Bu alışkanlık ve önyargılar sadece düşünme yeteneklerini değil, okuduklarını anlama yeteneklerini de köreltiyor. Konferansçı’nın “demokratik devrim programı burjuvazinin sınıf egemenliği devrilmeden de elde edilebilir” sözleri boşuna söylenmemiştir. Zira,

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Lenin'den bir şeyler okumuş olmasına rağmen o hala demokratik talepleri ıvır-zıvır demokratik haklar ve özgürlüklerden ibaret görüyor. İşte bu nedenle, bu istemlerin burjuva sınıf egemenliği devrilmeden elde edilebileceğini söylediğinde kendisini dinleyenlerden hiçbir tepki gelmemekte.

Konferansçı yazar, Lenin'in "*kapitalizm ve emperyalizm ancak iktisadi devrimle devrilebilir. Demokratik dönüşümlerle, en 'ideal' demokratik dönüşümlerle bile devrilemez*" sözlerini aktardıktan sonra, bu sözlerin gerçek anlamını kavrama yeteneğinden yoksun olduğunu ele veren şu yorumu yapıyor: "*Bütün demokratik istemler teorik olarak kapitalizmin içine sığar, onunla bağdaşabilir, kapitalizmde olmayacak şeyler değildir bunlar. Bunu kavramak neden özel, hatta kritik bir önem taşımaktadır? Bunu kavramak önemlidir, zira bu kavranmadıkça siyasal özgürlük istemine dayalı bir programın neden düzen içi çözümlere götürdüğü de kavranamaz*" (Kızıl Bayrak, sayı 40, s.17, abç)

Lenin, yukarıdaki sözleriyle Marx ve Engels'in sürekli işaret ettiği şeye, politik devrimlere ekonomik devrimlerin eşlik etmesi gerektiğine; tekelci sermayenin politik tekelinin sona erdirilmesinin ekonomik tekelin sona erdirilmesiyle tamamlanması zorunluluğuna işaret eder. Çünkü, biliyor ki, burjuvazi demokratik cumhuriyette gücünü dolaylı ama bir o kadar da güvenli biçimde ortaya koyar. Marksizmin kurucularının Bakunin'cilerle tartışmasına yukarıda değinip geçmiştik. O tartışmada, Engels, iktisadi devrimin gerçekleştirilmemesinin tehlikesine işaret eder. Bunun için Marx, burjuvazinin işçileri aldatma işinde kullanamayacağı hiçbir demokratik talebin olmadığı uyarısını yapar. Lenin ise, Innesa Armand'a yazdığı mektupta "devrim zaten başlamışsa bankalara el koymak zorundayız" diyerek pratik politika önerdiği veriyor. Peki, Konferansçı bilgiç yazarımız tüm bunlardan nasıl bir sonuç çıkarıyor? Demokratik devrim programının burjuva

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

sınıf egemenliği **devrilmeden** gerçekleştirilebileceği sonucunu çıkarıyor. Bir yandan “teorik olarak” kapitalizmin içine sığar diyor ama bu ifadenin hiçbir anlam ve değeri yokmuşçasına bir fikir yürütüyor. Neden? Çünkü, onun tüm dünyası, burjuva demokrasisi ufkuyla sınırlı da ondan. Elbette, sosyalist devrimi savunduğunu iddia eden Konferansçı yazarın bu sözlerimiz karşısında göğsünü yumruklayarak yerinden zıplayacağını tahmin ediyoruz. Ama, bütün bağırıp-çağırmlar politik bir gerçeği değiştirmeye yetmez. Demokrasi mücadelesini siyasal demokrasiden yani sizin deyiminizle burjuva demokrasisinden ibaret gördüğünüz bir gerçektir. Hiçbir soyut formül ya da söylem bu gerçeği karartamaz. Bu politik gerçektir ki, tüm sosyalist devrim söyleminize rağmen, attığınız her somut pratik adımda sizi eski yol arkadaşlarınızla, arkasından kimsenin ağlamadığı müteveffa TDKP ile birleştiriyor. Bunun somut kanıtını istiyorsanız eski yol arkadaşlarınızın “Demokratik Türkiye programı” ile kendi demokratik taleplerinizi bir karşılaştırın; aradaki büyük benzerliği ve uyumu hemen ilk bakışta fark edeceksiniz.

Pratik politikada en pespaye reformist örgütlerle bu ortak platformda, reformizm zemininde buluşuyor olmalarına bakmadan, Konferansçı yazarımız, kendilerine özgü bir kibir ve üslupla teorik yaklaşımlarındaki tüm yanlışlarına karşın pratik politikada devrimci kalmayı bir ölçüde başarabilmiş örgütlere sövmekten geri durmuyor. Gerçekten, pratik politikada devrimci bir çizgi tutturabilen örgütler teorik ve ideolojik yaklaşımlarında geri ve hatta reformist bir konuma sahipler. Örneğin, demokrasi mücadelesi adına ileri sürdükleri demokratik talepler, kapsam ve içerik bakımından hiç de müteveffa TDKP’ninkinden ya da EKİM’ininkinden farklı değildir. Onlar da tıpkı reformist akımlar gibi, demokrasi mücadelesi adına ıvır-zıvır ne kadar talep varsa öne sürüyorlar ve çoğu kez yasal platformda reformist örgüt ve partiler-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

le aralarındaki ayrımı ortaya koymakta zorlanıyorlar. Hatta, koymuyorlar. Bu, onların trajik durumlarıdır. Fakat tüm bu devrimci örgütler, teorik-ideolojik yaklaşımların tüm geriliğine rağmen, devrimci şiddet eylemleriyle nesnel olarak sermaye egemenliğine vurmakta, onu yıpratıp güçten düşürmektedirler. Yani onlar, teoride ve ideolojide tüm bulanık düşüncelerine karşın tekeli kapitalizme karşı bir halk demokrasisi peşinde koşuyor olmalarıyla burjuvaziye karşı devrimci konumda olmayı başarıyorlar. Bu, marksist düşünce ve politikaların Türkiye devrimci hareketi üzerinde sahip oldukları güçlü etkinin kanıtlarıdır. Engels'in deyişiyle, bu insanların iktidarı ele geçirebileceklerini imgelediklerini varsayalım; ne zararı olur ki, bunlar, kendi iradelerine karşın devrimci olmak zorunda kalabilirler. Çünkü onlar, burjuvazinin politik egemenliği yıkılmadan, halkın mutlak egemenliği olarak tam demokrasinin gerçekleşmeyeceğini en azından bugün için kabul ediyorlar. Tam da bu nedenle işçi sınıfının iktidar mücadelesine yönelik iç tehdit bunlardan gelmemektedir. Gerçek tehdit, demokrasi mücadelesini burjuva toplumun tam demokratikleştirilmesi olarak görenlerden; tekeli kapitalizm koşullarında demokrasi mücadelesini burjuva demokrasisi için mücadeleden ibaret görenlerin tarafından gelmektedir. Yani, gerçek tehlike, reformist akımlardan ve bunların bir parçası olarak, kendi çapındaki etkisi ölçüsünde EKİM'den gelmektedir.

“Bu talepleri (siyasal demokrasi, sosyal adalet vb. talepler, b.n.) gerçekleştirmek için silahlı mücadele de veriyor olabilirsiniz ya da bu istemleri devrimci bir tarzda gerçekleştirmeye çalışıyor da olabilirsiniz. Zaten size devrimci konum ve kimliğinizi kazandıran da budur. Sizin devrimci karakteriniz buradan gelmektedir. Yani, burjuva demokratik reformları devrimci bir yolla gerçekleştirmek istediğiniz için devrimcisiniz zaten” (Kızıl Bayrak, sayı 40, s.18).

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

İşte, gerçeklerin ters yüz edilmesinin ve işine geldiği gibi yorumlamanın bir başka örneği. Gerçekten de, devrimci örgütlere “devrimci konum ve kimliği kazandıran şey” bunların “burjuva demokratik reformları” devrimci bir yolla gerçekleştirme isteği mi? Biz tersini ileri sürüyoruz. Devrimci örgütler, “burjuva demokratik reformlar” peşinde koştukları zaman reformist örgüt ve partilerle buluşuyor; aralarındaki sınır çizgisi silikleşiyor; örneğin YÖK’ün kaldırılması için mücadelenin biçim ve araçlarında EMEP-ÖDP-SİP-EKİM vb. ile anlaşamayacak “devrimci-demokrat” örgüt yoktur. Hiçbiri de YÖK’ün kaldırılması, basın özgürlüğü, DGM’lerin kapatılması için silahlı mücadele yürütüyor değil. Aksine, bu ıvır-zıvır istemler için mücadeleyi ön plana aldıkça, hem talebin kendisinde, hem de onun elde edilmesi için verilecek mücadelenin biçim ve araçları konusunda tüm reformist örgüt ve partilerle anlaşabiliyor; bu ortak zeminde buluşabiliyorlar. Onlar, bu talepleri, bu ıvır-zıvır şeyleri unuttukça, onlardan uzaklaştıkça, fakat öte yandan ordu ve polise karşı silahlı eylemlere, askeri saldırılara giriştikçe devrimcileşiyorlar. Çünkü onlar, bu yönelimleriyle iradelerine rağmen sermayenin egemenliğine; bu egemenliği korumak ve süregelenleştirmek için bir araç olarak kullanılan devlete saldırmış oluyorlar. Onlar, ıvır-zıvır dediğimiz “burjuva demokratik reformlar” için mücadele ettikçe reformizm ve reformist akımlara; bir halk demokrasisini gerçekleştirmek için devlete karşı askeri saldırılar düzenledikçe devrimci konum ve kimliğe yaklaşıyorlar.

Ama biz, bir an için varsayalım ki, Bilgiç Konferansı’nın yukarıdaki sözleri doğrudur. Yani, kabul edelim ki, devrimci örgütlerin “devrimci konum ve kimlikleri” onların burjuva demokratik reformların devrimci bir yolla gerçekleştirme isteğinden ileri geliyor. Bu durumda, sizin reformist kimliğiniz tam da bu “burjuva demokratik reformları” devrimci olmayan bir yolla

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

gerçekleştirme isteğinden ileri geliyor olmuyor mu? Aynı ıvır-zıvır şeyleri, aynı tas çorbayı elde etmek için birileri silahlı mücadeleye verdiğinde, “devrimci kimlik ve konum” kazanıyorsa bunları silahlı mücadele vermeksizin elde etmeyi düşünenlerin reformist kimlik kazanmaları doğal değil mi? Şu bıktırıcı “Ama biz bunları sosyalist devrim mücadelesine bağlı olarak ele alıyoruz” yavan tekerlemesi de sizi kurtaramaz. Çünkü, bu tekerlemeyi soyut formül düzeyinde kalmak koşuluyla tekrarlamaya hazır olmayan bir tek siyasal örgüt ya da parti bulamazsınız. Hepsini bunu tekrarlamaya hazırdır. Tıpkı sizin gibi. Demek oluyor ki, sözlerinizin doğruluğunu varsaydığımızda bile devrimci örgütlere “devrimci konum ve kimliklerini kazandıran” şey demokratik haklar ve özgürlükler için devrimci bir savaşım yürütüyor olmasa, sizin reformist karakteriniz de bu savaşım yoksunluğundan ileri gelmektedir.

Bir küçük-burjuva olarak, Konferansçı yazarımızın çelişkili doğasına, attığı her adımda rastlamak mümkün. O “bir o yandan bir bu yandan” yaratıldığı için sorunları ele alış tarzı da “bir o yandan bir bu yandan” biçimindedir. Kızıl Bayrak dergisinin 42. sayısında “Demokratik devrim programı burjuvazinin sınıf egemenliği devrilmeden elde edilebilecek talepler manzumesi”dir diyen Konferansçı yazar, bundan üç sayı önce, yani derginin 39. sayısında bunun tam tersi anlamına gelen şu sözleri söylüyor.

*“Ama eğer biz siyasal özgürlük mücadelesini az-çok ciddi bir başarıyla yürütürsek, bu başarının bizzat kendisi zaten egemen burjuva sınıf iktidarının devrilmesi süreciyle bitecektir, onunla aynı aynı anlama gelecektir. Zira bu toplumda siyasal gericiliğin kaynağı burjuvazidir ve siyasal özgürlük mücadelesinin gerçek zaferi burjuvazinin **devrilmesi** anlamına gelecek. Tarih meseleyi bizim karşımıza işte böyle çıkarmış, burjuvaziye devirme mücadelesi olarak çıkarmış”* (Kızıl Bayrak, sayı 39, s.20, abç).

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Eklektizm ve hiçbir bilimsel ilkeye bağılı olmayan keyfi yorumlar sadece Konferansçı yazarın değil, EKİM'in belli başlı tüm yazarlarının da düşünce temelini oluşturuyor gerçekte. Bunların düşünceleri eklektiktir ve bu yüzden çelişkilidir; bu nedenle bunların düşüncelerinde ezberledikleri ve bıktırırçasına tekrarladıkları bir-iki soyut formül dışında, bir iç tutarlılık bulmak mümkün değildir. Bir yandan işlerine geldiği zaman siyasal demokrasi burjuva demokrasisidir; pekala devrim gerçekleşmeden de kapitalist toplum sınırları içerisinde de gerçekleştirilebilir bir şey olduğunu söylerler; öte yandan , işlerine gelmediği zaman bunu inkar eder, tam tersi anlamına gelen “siyasal özgürlük mücadelesinin zaferi burjuvazinin devrilmesi anlamına gelecek” sözlerini söylerler. Gerçek düşüncelerini ifade etmek istedikleri zaman birinci görüşü; devrimci görünme zorunluluğunu hissettikleri zaman da ikinci görüşü öne sürerler. Kısacası; gereksinim duydukları zaman ortaya çıkarmak üzere her iki düşünce de ceplerinde hazır bulunur. Öte yandan yorum ve değerlendirmelerinde son derece keyfidirler. Öyle ki, başkalarının demokratik devrim programını düzen içinde burjuva sınıfı egemenliği zeminine sığdırabilen yazar, kendilerinin demokratik haklar ve politik özgürlüklerden ibaret gördükleri siyasi özgürlük için burjuva sınıf egemenliğini yıkmak gerektiğini ileri sürebiliyor.

“Siyasal özgürlüğü kazanmak mı istiyorsunuz, o halde bu sınıfı yıkmak zorundasınız. Bizde siyasal özgürlük sorunu, kendi başına bir sorun olmaktan çıkmış, sermayenin sınıf iktidarını devirme genel sorununa, yani bir sosyalist devrime bağlanmıştır. Hepsi bu” (agy.s.20).

“Hepsi bu” değil. Sorulması ve eklenmesi gereken başka şeyler var. Hani “siyasal demokrasi... devrim gerçekleşmeden de kapitalist toplum sınırları içerisinde de gerçekleşebilir bir şey” idi. Öyle “teorik olarak” vb. yavan sözcüklerin arkasına sığınma-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

dan yanıt vermelisiniz bu soruya. Çünkü, kimse, sırf fikir jimnas-tığı olsun diye sizinle siyasal demokrasinin “teorik olarak” ger-çekleşip gerçekleşmeyeceğini tartışmaz. Siz de dahil, bu sorunu kim ele alırsa mutlaka siyasal pratik bir soruna açıklık getirmek amacıyla ele alıyordu; dolayısıyla, yanıtın da esas olarak pratik politikayla ilişkisi içinde verilmesi gerekir. Birinci sorumuz bu. İkinci sorumuz ise şudur: Siyasal özgürlük sorunu sadece “biz de” mi kendi başına sorun olmaktan çıkmış ve sermayenin sınıf ikti-darını devirme genel sorununa bağlanmış? Bu, “bezleri içindeki bebek” siyasal özgürlük sorununun, yani demokratizmin on yıl-lardır, yani Lenin’den bu yana “kendi başına bir sorun” olmaktan çıktığını anlayamıyor, anlayamadığı için de “Amerika’yı yeniden keşfeden” kuruntulu bir havayla yazıyor. “...demokratizm **hiçbir zaman** ‘tek başına’ değil, ‘tümün içinde’ alınacaktır.” “Yaşayan tarihin diyalektiği” böyledir diye yazıyor Lenin. Bu satırların ya-zılmasının üzerinden seksen yılı aşan bir süre geçmiş bulunuyor ama bilgiç yazarımız sanki yeni bir şey keşfediyormuş gibi yazı-yor. Bu nokta önemli, zira sadece “bizde” değil genel olarak ka-pitalizmin, özel olarak tekelci kapitalizmin egemen olduğu her yerde, sadece şimdi de değil, Lenin’den bu yana, siyasal özgür-lük sorunu, yani demokratizm kendi başına bir sorun olmaktan çıkmış sermayenin sınıf iktidarını devirme genel sorununa bağ-lanmıştır. Halkın mutlak egemenliği anlamında bir demokrasiyi elde etmeyi bir devrim sorunu olarak gören tüm siyasal akımlar, burjuvaziyle uzlaşmayan devrimci bir çizgide kaldıkları sürece, sahip oldukları tüm geri teorik ve ideolojik yaklaşımlarına rağ-men demokrasi sorununu sermayenin sınıf iktidarını devirme ge-nel sorununa bağlamak zorunda kalacaklardır. Teorik ve ideolo-jik tahlilleri ne kadar geri olursa olsun, pratik politika alanına in-dikleri andan itibaren yani ayakları suya değer-değmez sermaye-nin sınıf egemenliğine saldırmak zorunda kalacaklardır. Peki,

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

bundan nasıl sonuç çıkarmak lazım? “Yaşayan tarihin diyalektiği böyledir” diye bundan, genel olarak kapitalizmin, özel olarak tekelci kapitalizmin egemen olduğu her ülkede sosyalist devrim stratejisinin geçerli olduğu sonucunu mu çıkarmak lazım? Bu soruya “evet” yanıtını verebilmesi için kişinin marksizmi bir ortaokul öğrencisi düzeyinde kavramış olması lazım. Bu soruya “evet” yanıtını verecek kişi ne 1940’lı yılların Avrupa devrimlerinin karakterini ne de bu devrimlerden çıkan iktidarların karakterini doğru çözümleremez. Böyle bir anlayış, bütün ülkelerde devrim sorununu soyut kavramlarla ve evrensel şemalarla çözümlenme eğilimindedir. Demokratik devrim-sosyalist devrim ilişkisini ilerde ele alacağımız için şimdilik üzerinde durmuyoruz.

Şimdilik söylenilmesi gereken şudur: Halkın mutlak egemenliği olarak tam demokrasinin gerçekleştirilmesi egemen sınıf olarak burjuvazinin sınıf egemenliği yıkılmadan, siyasal olarak, pratik olarak mümkün değildir. başka bir anlatımla siyasal özgürlüğün kazanılması sermayenin sınıf iktidarını devirme genel sorununun bir ön aşaması, bu yıkma işlemine bir ön giriştir. Eğer sürecin tümünü genel bir kavramla ifade etmek gerekirse bu sosyalist devrim sürecinin, yani “bir dizi uzun çarpışmalar dönemi”nin, “en şiddetli sınıfsal çatışmaların tüm bir dönemi”nin; sonuçta burjuvazinin mülksüzleştirilmesiyle son bulacak bir sürecin bir ön aşaması, yani demokratik devrim aşamasıdır. Sorunun bu yanı şunun için önemlidir: Tüm EKİM’ciler gibi, Konferansçı yazar da kendi farklılıklarını demokrasi mücadelesini sosyalist devrime bağlıyor olmalarıyla ifade ediyor. Hep bu çok genel ve bu anlamda bir şey ifade etmeyen yaklaşımı ön plana çıkararak esasında demokrasi mücadelesini sosyalist devrim içinde eritmeye; yani emperyalist ekonomistlerin o ünlü “sosyalizm herşeyi çözecektir” anlayışını gizlemeye çalışıyorlar. Oysa, Türkiye devrimci hareketi içinde yer alan örgüt ve partilerin hiç biri bu “bağ-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

lama” yaklaşımına doğrudan karşı çıkamaz; hepsi de, demokrasi mücadelesini sosyalist devrime bağladıklarını söyler ve ileri sürerler. Demek oluyor ki, sorunun özü, demokrasi mücadelesinin sosyalist devrime bağlanmasını kabul edip etmemekte değil, bu “bağlama” sorunundan ne anlaşıldığı ve nasıl ele alındığıdır. EKİM tüm bir alamet-i farikası olarak, siyasal özgürlük mücadelesini sosyalist devrime bağlıyor oluşunda görüyor. Oysa, siyasal özgürlük mücadelesini sosyalist devrime bağlamayan (en azından söylem düzeyinde, tıpkı EKİM gibi) hiçbir devrimci siyasal örgüt yoktur. Öyleyse, burada önem kazanan şey, bu “bağlama” işinin pratikte nasıl ve hangi biçimlerde gerçekleştirileceğidir. Ayrım noktası bu zeminde aranmalıdır. Açıklık getirilmesi gereken sorun da budur.

Eğer birileri, demokrasi mücadelesini, demokratik haklar ve politik özgürlükler adı verilen ıvır-zıvır şeylerin elde edilmesinden ibaret görüyorsa; hele de bunun “devrim gerçekleşmeden de kapitalist toplum sınırları içerisinde de... şu veya bu ölçüde gerçekleşebilir” bir şey olduğunu bilerek ileri sürüyorsa, böyleleri, lafta ne derlerse desinler demokrasi mücadelesini sosyalist devrime bağlayamazlar. İşin doğası gereği bağlayamazlar. Zira böyle bir mücadele ve anlayışın doğası, burjuva demokrasisinin ötesine; burjuva toplumun demokratikleşmesinin sınırları ötesine varmaya izin vermez. Böylelerinin ağzındaki “demokrasi mücadelesini sosyalist devrime bağlama” sözcükleri bir tas çorba için verilecek mücadelenin kendilerini sosyalist devrime taşıyacağını sandıklarının anlatımıdır. Reformizm budur; Kautskycilik de budur. Çünkü böylelerinin ağzındaki sosyalist devrim kavramları yavan bir demagojiye dönüşüyor ve tüm mücadeleleri **pratikte** burjuva toplumun demokratikleştirilmesinden ibaret kalıyor.

Buna karşılık, demokrasi mücadelesini ancak bir dizi politik devrimle elde edilebilecek siyasal ve iktisadi istemler çerçe-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

vesinde ele alanlar, bu istemleri gerçekleştğinde, ister istemez, söylemleri ne olursa olsun, burjuva toplumun ötesine geçecek, sermaye egemenliğinin temellerini kıracak ve sosyalist devrime doğru yol alacaklardır. İşte ancak bu anlayıştır ki, **pratikte** demokrasi mücadelesini sosyalist devrime bağlayabilir. “Yaşayan tarihin diyalektiği böyledir”. Yaşayan tarihin diyalektiği öyledir ki, gerçek anlamda devrimci demokratik önlemler bizi “kapitalizmden sosyalizme götürecek **köprü** işini görürler.” Bu önlemler uğruna bir mücadele ve bu istemlerin elde edilmesi demokrasi uğruna mücadeleyi sosyalist devrim mücadelesine bağlayabilir. Ancak, bir dizi politik devrimle elde edilebilecek bu istemlerin gerçekleşmesi için yola çıkanlar, yenilginin koşullarını kendi elleriyle hazırlamak hatasına düşmek istemezlerse o zaman yola, mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmeleriyle devam etmek zorunda kalacaklardır. Yani öte tarafa **köprüyü** kullanarak geçmek durumunda olacaklardır.

DEMOKRASİ OKULUNDA OKUMAK NE DEMEKTİR VE EKİMCİLER BUNU NASIL ÇARPITIR?

Demokrasi mücadelesinin marksist-leninist teorideki ve pratik politikadaki yeri ve önemi, sosyalizme geçiş ve yaklaşım için başlıca araç olmasından ileri gelmektedir. Sadece feodalizmin egemen olduğu ülkelerde değil, demokrasinin inkarı eğilimini taşıyan ve sürekli ortadan kaldırmaya çalışan tekelci kapitalist ülkelerde de, başta proletarya olmak üzere, emekçi yığınların sosyalizm mücadelesine kazanılmasının başlıca aracı, halkın mutlak egemenliği anlamında demokrasinin gerçekleştirilmesidir. Demokratik cumhuriyet, halkın devrimci diktatörlüğü, kapitalizmden sosyalizme geçişin, sosyalist devrime geçiş ve yaklaşımın başlıca aracı olmuştur. Ancak, marksist teori üzerinde kaba bir

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

kavrayışa sahip olanlar, kapitalizmin egemen olduğu ülkelerde sosyalizme geçiş ve yaklaşım biçimlerinin önemini kavrayamamışlar. Böylece doğrudan sosyalist devrime geçişi savunmuşlardır. Böylece kaba kavrayışa sahip olanlar, demokrasi mücadelesine, bu mücadelenin sosyalist devrim mücadelesini gölgeleyeceği gerekçesiyle karşı çıkmışlardır. Gerçekte ise, devrimci demokrasi uğruna mücadelenin bu küçümsenmesi, marksist teorinin darkafalı biçimde çarpıtılması anlamına gelmektedir. Marksist teorinin bu tarz darkafalı çarpıtılması, bunu yapanları kaçınılmaz biçimde devrim davasına yan çizme noktasına götürmüştür. Lenin, marksizmin bu tarz çarpıtılmasına karşı kararlı bir mücadele yürütmüştür. Buna rağmen, ister reformist ister “sol” oportünist akımların demokrasi mücadelesine ilişkin çarpıtmaları, biçim olarak değişse de içerik olarak aynı kalmıştır. Reformist akımlar demokrasi mücadelesini burjuva toplumun demokratikleştirilmesinden ibaret olarak ele alırken, “sol” oportünist akımlar, bu mücadeleyi sosyalist devrim mücadelesini erteleyeceği ya da gölgeleyeceği gerekçesiyle reddetme yoluna gitmişlerdir. Tarihte anarşistler ve emperyalist ekonomistler, günümüzde ise “sosyalist devrim” savunucuları, esasında sosyalist devrim için en gerekli şeyden, yığınların demokrasi ruhuyla, tam özgürlük ruhuyla eğitiminden vazgeçerek bir başka yoldan reformistlerle aynı noktada buluşuyorlar. Lenin, “sosyalist devrim amacıyla iktidarın doğrudan ele geçirilmesi” yolundaki yarı-anarşist düşünceye karşı mücadele ederken:

*“Rusya'nın ekonomik gelişim düzeyi (nesnel koşul) ve proletaryanın geniş yığınlarının bilinç ve örgütlülük düzeyi (nesnel koşulla kopmaz bağ içinde bulunan öznel koşul) işçi sınıfının **do-laysız tam kurtuluşunu olanaksız kılmaktadır.**”* diyor. (Seçme Eserler, cilt III. s.56, İnter Yayınları, abç).

Her zaman somut koşulların somut tahlilinden yola çıkan

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

Lenin, işçi sınıfının kurtuluşu için, nesnel koşulla kopmaz bağ içindeki yığınların örgütlülük, bilinç ve hazırlık durumunu daima hesaba katmıştır. İşçi sınıfının kurtuluşu, işçi sınıfının kendi eseri olacaktır. Fakat bu, başta tüm işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi yığınlar tam bir demokrasi bilinci ve demokrasi ruhuyla eğitilmeden, bu eğitimden geçmeden gerçekleşmeyecektir. Yani, toplumun ezilen ve sömürülen yığınlarını bu bilinç ve ruhla eğitmeden, demokrasi okulundan geçirmeden sosyalist devrimi gerçekleştirmek söz konusu olmayacaktır.

*“Biz sosyalist devrimi ertelemiyoruz, tam tersine, mümkün olan biricik doğru tarzda ve biricik yoldan, yani demokratik cumhuriyet yolundan sosyalist devrime doğru ilk adımı atıyoruz. Kim sosyalizme politik demokrasi yolundan başka bir yoldan varmak istiyorsa, kaçınılmaz olarak, hem ekonomik, hem de politik anlamda saçma sapan ve gerici sonuçlara varacaktır. Şu ya da bu işçi bize uygun bir zamanda neden azami programımızı gerçekleştirmedikimizi soracak olursa, buna **demokratik fikirli halk kitlelerinin sosyalizme henüz ne kadar yabancı olduklarına, sınıf karşıtlıklarının hala ne kadar az gelişmiş olduğuna, proleterlerin hala ne kadar örgütsüz olduklarına** işaret ederek yanıt vereceğiz. Tüm Rusya’da yüz binlerce işçiyi örgütlemeye çalışın bir, milyonlar arasında programınıza sempati uyandırın. Bunu bir deneyin ve cafcaflı ama boş anarşistçe palavralarla yetinmeyin - o zaman derhal, bu örgütlenmenin gerçekleştirilmesinin, bu sosyalist bilinçlendirmenin genişlemesinin, **demokratik dönüşümlerin mümkün olduğunca tüm gerçekleştirilmesine** bağlı olduğunuzu göreceksiniz”* (Lenin, age, s.56, abç).

Böylece Lenin, demokrasi mücadelesinin ve demokratik dönüşümlerin “mümkün olduğunca tam gerçekleştirilmesinin” neden gerektiği hatta zorunlu olduğunu son derece net bir şekilde ortaya koymuş oluyor. Demokratik fikirli halk kitlelerinin ya-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

ni işçi, esnaf, küçük köylü, yoksul köylü vb. toplumun ezilen ve sömürülen yığınlarının sosyalizm düşüncesine kazanılması; milyonlarca insan arasında programımız hakkında sempati uyandırılması ve yüz binlerce işçinin örgütlendirilmesi için politik demokrasiden başka yol yoktur. Cafcaflı ama boş palavralarla yetinen EKİM’cilere anımsatmalıyız ki, bu durum sadece feodal üretimin egemen olduğu toplumlar için değil, yığınların örgütsüz ve sosyalizm düşüncesine henüz yabancı oldukları toplumlar için de - bu toplumlar tekelci aşamadaki kapitalist toplumlar olsa da - geçerlidir. Şimdi bize, işçi sınıfının dolaysız tam kurtuluşu olarak sosyalist devrimi vaazeden EKİM ve her cinsten “sosyalist devrim”ci Türkiye ve Kürdistan’da demokratik fikirli halk kitlelerinin sosyalizme çok yakın olduklarını ve bu kurtuluşu dolaysız biçimde yani devrimci demokrasi yolundan geçmeden gerçekleştirecek kadar örgütlü olduklarını kanıtlamak durumundadır. “Soyut doğru yoktur, doğru her zaman somuttur” der Lenin. Bu anlamda, EKİM Hareketi’nden troçkistlere kadar her türden “sosyalist devrim” savunucusu, burjuva toplum koşullarında, burjuvazinin sınıf egemenliği koşullarında başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi kitlelerin sosyalist devrimi gerçekleştirecek kadar bir bilinç ve örgütlülüğe nasıl erişeceklerini somut olarak göstermeleri gerekir. Biz, milyonlarca insan arasında programımıza sempati uyandırmanın; yüz binlerce işçiyi örgütlemenin tek yolunun, bizi kapitalizmden sosyalizme götürecek köprü görevini görecek olan demokratik dönüşümlerin mümkün olduğu kadar tam olarak gerçekleştirilmesinden geçtiğini ileri sürüyoruz. Bunun anlamı, milyonlarca emekçinin devrimci demokrasi okulunda okumasıdır; o demokrasi okulunda kendi öz siyasal deneyimleriyle öğrenmesidir. Milyonlarca ve milyonlarca emekçinin eğitilmesi, bilinçlendirilmesi ve örgütlendirilmesi, kitabi bilgilerle değil, ancak böylesi bir pratik süreçle mümkündür. Lenin, demokratik devrimle

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

sosyalist devrim arasında işçi sınıfının hazırlık, örgütlülük ve diğer sınıflarla ilişkisi dışında bir sınır görmez. İşçi sınıfı, sosyalist devrime doğru yürüyüş için gerekli olan bu hazırlığı, örgütlülüğü ve diğer emekçilerle sağlam ilişkileri ancak bu devrimci demokrasi, demokratik cumhuriyet döneminde elde edebilir. Lenin'in *"Tüm Rusya'da yüz binlerce işçiyi örgütlemeye çalışın bir, milyonlar arasında programınıza sempati uyandırın. Bunu bir deneyin ve cafcıflı anma boş anarşistçe planlarla yetinmeyin -o zaman derhal, bu örgütlenmenin gerçekleştirilmesini, bu sosyalist bilinçlendirmenin genişlemesini, demokratik dönüşümlerin (örneğin tüm görevlilerin, subaylar dahil seçimle gelmesi ve istek üzerine geri çekilmesi, tüm halkın silahlanması, milislerin kurulması, gıda üretimi, dağıtımı ve ikmalinin demokratik yönetimi vb.) mümkün olduğunca tam gerçekleştirilmesine bağlı"* olduğu sözleri işte bu şekilde gerçek anlamını bulur.

Bu demokrasi eğitiminden, bu demokrasi okulundan geçmeyen, ondan öğrenmeyen bir işçi sınıfının sosyalist devrimi başararak burjuvaziyi yenmesi mümkün değildir. Bir cephe yürütülen tek bir eylem, tek bir çarpışma değil de, sonu burjuvazinin mülksüzleştirilmesiyle gelecek olan uzun bir çarpışmalar dönemi olarak sosyalist devrim herhangi bir siyasi bunalımdan ya da benzer bir şeyden alev alabilir ve burjuva egemenliğin yıkılmasıyla sonuçlanabilir. Bu anlamıyla ele aldığımızda burjuva egemenliğinin **yıkılması** için tüm demokratik dönüşümlerin gerçekleşmesi zorunlu değildir. Aksine, işçi ve diğer emekçi sınıfların bir tek demokratik dönüşümü gerçekleştirmeden de burjuva egemenliği yıkılmaları mümkündür. Bu nedenle Lenin;

"Bir ülkede işçilerin, tek bir demokratik dönüşümü bile tam olarak gerçekleştirmeden önce burjuvaziyi yıkılmaları düşünülebilir. Fakat tarihsel bir sınıf olarak proletaryanın, en tutarlı ve en kararlı devrimci demokratizm bilinciyle eğitimden geçerek

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

hazırlanmadan burjuvaziyi yenmesi kesinlikle düşünülemez” diyor. (Seçme eserler, cilt V. s.322).

Burada, okurun dikkatini, tüm EKİM’ciler gibi Konferansçı yazarın da bir türlü anlayamadığı şeye, **yıkma** ile **yenme** arasındaki farka çekmek istiyoruz. Zira, Konferansçı yazarın anlama yeteneğinden yoksun olduğu bu fark, istisnasız bütün demokratik istemlerin mutlak olmadığı marksist düşüncesiyle muzaffer bir sosyalizm için tam demokrasinin gerekliliği arasındaki doğrusal ilişkiyi verecektir. Konferansçı yazarın sahip olduğu dogmatik görüş ve hazır çözüm kalıplarından ötürü anlamadığı; anlamayınca da karmakarışık ettiği bir sorundur bu. İşte Konferansçımızın Lenin’i anlamadığını, anlamadığı yerde de kendine uygun biçimde, işine gelecek şekilde çarpıtığının kanıtı:

“Demek ki asıl sorun, demokratik reformları somut olarak gerçekleştirmek, demokratik kurumları somut olarak, fiziki olarak kurmak değil, fakat onlar uğruna mücadele etmek, onlar uğruna kararlı tutarlı bir mücadele yürütmektir. Asıl olan budur. Bu mücadele somut olarak bir takım kurumlar ve somut kazanımlar yaratabilir ama yaratmayabilir de. Hiç bir temel demokratik reform olmadan da proletarya pekala burjuvaziyi devirebilir, yani sosyal devrim yapabilir. Ama, proletaryanın bunu yapabilmesi, bu zorlu tarihsel görevi gerçekleştirebilmesi için, temel demokratik istemler uğruna mücadele içinde eğitilmiş, bu mücadele içinde hazırlanmış olması lazım. Tarihsel bir sınıf olarak proletarya, bu eğitimden geçmedikçe -ki bu eğitim siyasal mücadelenin kendisidir- proletaryanın burjuvaziyi devirebilmesi de aklın alacağı şey değildir.” (Kızıl Bayrak, sayı 42, s.17).

Okurun sabrını zorlama pahasına bu uzun aktarmayı yaptığımızı biliyoruz. Fakat, Konferansçı yazarın Lenin’i nasıl çarpıtığı ve içinde bulunduğu kafa karışıklığının hangi boyutta olduğu konusunda bir fikir verebilmek için bu gerekiyordu. İşin ilginç

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

yanı, Konferansımız bu sözleri, Lenin'in "bazı ülkelerde, tek bir demokratik reform bile yapılmadan önce işçilerin burjuvaziyi devirmelerinde akla-aykırı hiçbir yan yoktur. Ne var ki, tarihsel bir sınıf olarak proletaryanın, en tutarlı ve en kararlı devrimci bir demokrasi ruhuyla eğitilerek hazırlanmadıkça burjuvaziyi yenebilmesi aklın alabileceği bir şey değildir." sözlerinden sonra yazıyor. Okuduğunu kavrama yeteneğinden yoksunluğun bu kadarına pes doğrusu... Gerçekten de burada genel olarak insan aklının değil ama, özel olarak Konferansımızın aklının almadığı şeyler var. Onları, Konferansımızın aklının alacağı şekilde açıklamak bizim görevimiz oluyor. Bu konuda, okurun sabrına güvenerek işe girişmekten başka yolumuz yok.

Lenin diyor ki, hiçbir temel demokratik reform gerçekleşmeden de, herhangi bir siyasal bunalım ve benzeri nedenle burjuvaziyi devirebilirsiniz ama, kapitalizmden sosyalizme geçişte köprü görevi görecek devrimci demokratik önlemleri almadan; bunlarla proletaryayı en tutarlı, kararlı devrimci demokratizm bilinciyle eğitmeden yenemezsiniz. Demek ki, burjuvaziyi bu istemlerden birkaçını gerçekleştirmiş olarak ya da olmayarak, şu veya bu nedenle devirdikten sonra onu gerçekten yenebilmek ve bir daha dirilmesini önlemek için, derhal, vakit geçirmeksizin tüm halkın silahlanması, ordu ve polis yerine milislerin geçirilmesi, subaylar ve devlet başkanı dahil tüm görevlilerin seçime getirilip-uzaklaştırılması, gıda üretiminin, dağıtımının ve ikmalinin yönetiminin tam demokratikleştirilmesi önlemlerini almalıyız. Konferansçı yazarımız ise, bilgiç bir edayla, tam tersi sonuçlar çıkarıyor. Bir tek reform bile gerçekleştirmeden burjuvaziyi devirebilirsiniz ama devirebilmeniz için demokratik istemler için mücadele içinde proletaryanın eğitilmiş olması lazım diyor Konferansımız. Birbirine tam zıt iki sonuçtur bunlar. Konferansçı yazarımızın ve bilcümle EKİM'cilerin aklının almadığı şeyde bu-

““ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ““

dur. Burjuvaziye bir tek reform bile gerçekleştirmeden önce devirebilirsek, onu devirdikten sonra şu allahın cezası “demokrasi”ye ne gerek var ki? EKİM’cilerin ve Konferansçı’mızın muhakeme tarzı işte budur. Hazır burjuvaziye devirmişken derhal sosyalizme geçelim... Konferansçımızın akıl yürütmesi de budur. Bu yüzden “*demek ki, asıl sorun, demokratik reformları somut olarak gerçekleştirmek, demokratik kurumları somut olarak, fiziki olarak kurmak değil, ...*” diyor. Buna karşılık Lenin, “*iç savaş, her şeyden önce derhal bankalara, fabrikalara, demiryollarına, büyük toprak mülklerine vb. zorla el koyar. Ama, bütün bunlara el koymak için* (Konferansçı yazarımız Lenin’in koşul içeren bu ifadesine dikkat etsin) *bütün görevlilerin ve subayların halk tarafından seçilmesi usulünü koymak* (şu “usulünü koymak” ifadesi bu demokratik reformu somut olarak gerçekleştirmek anlamına gelmiyor mu acaba?) *burjuvaziye karşı savaşı yöneten orduyu, halk yığınlarıyla tam olarak kaynaştırmak, gıda üretiminin ve dağıtımının, gıda ikmalinin vb. yönetimini tam olarak demokratikleştirmek* (şu “tam olarak demokratikleştirmek” işi için bazı demokratik kurumları somut olarak, fiziki olarak kurmak gerekmez mi acaba?) *zorundayız*” (Emperyalist Ekonomizm, s.22). “Hepsi bu”, “asıl olan da budur”.

Henüz sosyalizm bile olmayan ama derhal ve her şeyden önce yerine getirilmesi gereken önlemler olarak bankalara, fabrikalara, büyük toprak mülklerine vb. el koymak için bir takım demokratik önlemlerin, demokratik reformların somut olarak yerine getirilmesi gerekir. Bu yapılmazsa, herhangi bir siyasal bunalım ya da buna benzer bir şeyden patlak verecek bir devrimle devrilebilecek olan burjuvaziye yenmek kesinlikle düşünülemez. Kesinlikle düşünülemeyecek bir başka şey, bu önlemlerin Geçici Devrim Hükümeti olmadan alınamayacağıdır. Bu devrimci-demokratik önlemler, ancak kendini hiçbir yasayla sınırlamamış ve

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

devrimci yöntemlerle çalışan bir Geçici Devrimci Hükümet tarafından yerine getirilebilir. Geçici Devrim Hükümetinin ise, burjuva iktidar bir devrimle devrilmeden kurulamayacağı yeterince açık değil mi? Üstelik, büyük kapitalist özel mülkiyete el koymak yani müsadere etmek henüz sosyalizm değildir. Zira, sosyalizasyon ile müsadere etmek arasında, müsadereyi yani el koymanın, hesaplama ve dağıtma yeteneği gerektirmeksizin salt kararlılıkla yerine getirebilecek olmasına karşın sosyalizasyonun hesaplama ve dağıtma yeteneği olmaksızın yerine getirilemeyeceği gibi bir fark vardır. Her devrim ve o devrimin doğurduğu devrimci iktidar daha sürecin başında büyük bir kararlılık ve hızla burjuvaziyi yıkmak, kamulaştırmak, el koymak ve sabotajları bastırmakla uğraşmak zorundadır. Ama, bunları dahi yapabilmesi için önce yukarıda saydığımız demokratik önlemleri, demokratik reformları ilk günden gerçekleştirmeye başlamak zorundadır. Proletarya, demokrasi okulunda böyle “okur”, demokrasi okulunda okumasının anlamı ve içeriği budur. Proletarya, böyle bir demokrasiyi gerçekleştirerek ve onu sonuna kadar geliştirerek milyonlarca emekçiyi pratiğin içinde eğitir, bilinçlendirir, örgütler ve güvenini kazanarak sosyalizme doğru yürümeye devam eder. 1917 Şubat’ından sonraki 8 aylık dönemde, dünyanın en özgür ülkesi haline gelen Rusya’da bu sekiz aylık demokrasi okulu olmasaydı, devrimci proletarya ve milyonlarca emekçi bu sekiz aylık demokrasi eğitiminden geçmeseydi Ekim Devrimi düşünülemezdi bile. Peki, okuduklarını kavrama yeteneğinden yoksun olduklarını pek çok örnekle bize kanıtlamış olan EKİM’ciler, proletaryanın demokrasi okulunda okuması ve demokratik bilinç ve ruhla eğitilmesinden ne anlıyorlar? Onlar, bunu, burjuva egemenlik koşullarında proletaryanın temel demokratik istemler (ki bunlar da ıvırzıvır şeylerdir) uğruna mücadele etmesini ve bu mücadele içinde “eğitilmesi”ni anlarlar. İşte bir örnek:

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

“Proletarya bu mücadeleyi zaten veriyor, dolayısıyla bu “okul”da daha şimdiden “okuyor”. Bütün sorun bu mücadele ve eğitimin içeriği, nasıl ele alınacağı, nereye bağlanacağı sorunlarında düşümleniyor. Komünistler için sorun, bu mücadeleyi sermayenin egemenliğinin devrilmesi mücadelesiyle ve bu eğitimi sosyalizm eğitimiyle birleştirebilmek, sosyalist devrim ve sosyalist demokrasi mücadelesine bağlayabilmektir.” (Devrimci Harekte Reformist Eğilim, s.114, Eksen Yayıncılık).

EKİM Hareketi'nin görüşlerini dile getiren bu sözlerde, demokrasi eğitiminin nasıl ele alındığı düşüncesi çok açık. Burjuva egemenlik koşullarında politik özgürlükler ve demokratik haklar uğruna verilen mücadele aynı zamanda proletaryanın demokrasi okulunda “okuma”sı olarak anlaşılıyor, öyle ele alınıyor. Bu çarpık anlayış nedeniyledir ki, Konferansçı yazarımız da 1917 Şubat-Ekim arası dönemi anlayıp kavrayamıyor; sonra işine geldiği gibi yorumlayıp çarpıtıyor. Örneğin, 1905 ve 1917 Şubat devrimlerinin bir dönüm noktası, bir nitel sıçrama özelliğini gözlerden kaçırmak, bu iki tarihsel alt-üst oluşun kendinden önceki dönemle arasındaki sınırı silikleştirmek için şu yola başvuruyor:

“Rusya proletaryası 1905’i önceleyen büyük kitle mücadelelerinde, bizzat 1905 Devrimi içinde, onu izleyen yenilgi deneyiminde, 1912-1914 döneminin mücadelelerinde, savaşın deneyimlerinde ve bütün bunların derinleşmiş doruğu olarak da, Şubat’tan Ekim’e kadarki 8 aylık dönemde ‘tarihsel bir sınıf olarak’ kapsamlı bir politik eğitimden geçti. ‘En tutarlı ve kararlı devrimci bir demokrasi ruhuyla’ eğitilerek hazırlandı ve böylece burjuvaziye devirecek kapasiteye ulaştı. Üstelik Çarlık devrilmiş olsa bile, Şubat sonrasında **siyasal özgürlüklerin fiilen kazanılmış olması dışında, öteki tüm temel demokratik reformları önden gerçekleştirmeden yaptı bunu.**” Kızıl Bayrak, sayı 42, s.17, abç).

Birkaç satıra sığdırılan bunca kafa karışıklığını, çarpıtma

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

ve demagojiyi düzeltme işine nereden başlayacağını insan bir an için gerçekten bilemiyor. Yazar, Lenin'in sözünü ettiği demokrasi eğitimini, demokratik ruh ve bilinçle proletaryanın eğilmesi işini, proletaryanın neredeyse ortaya çıkışından Ekim Devrimi'ne kadar tüm tarihi boyunca yaşamdan öğrendikleri olarak yutturmaya çalışıyor. Eğer, Lenin'in sözünü ettiği "okul" ve "eğitim" bu olsaydı, o zaman bundan özel olarak söz etmeye hiç gerek kalmazdı. Başka bir ifadeyle, proletaryanın demokratik bilinç ve ruhla eğitilmesini böyle ortaya koymak, konuya ilişkin hiçbir şey söylememek anlamına geliyor. Zira hiçbir şeyin boşa gitmeyeceği, her kişi, grup, çevre ya da sınıfın yaşanılan tüm olaylardan şu ya da bu şekilde bir şeyler öğreneceği gerçeği o kadar genel ve bilinen bir şey ki, üzerinde söz söylemeye bile değmez. Konferansçı yazarın bu kadar basit, sıradan ve üzerinde durmaya değmeyecek bir şeyi getirip devrimin temel sorunun çözümü gibi yutturmaya çalışması eğer çok kasıtlı bir çabanın ifadesi değilse, eşi bulunmaz bir cehaletin örneği kabul edilmelidir. Yazar, demokrasi mücadelesine ilişkin kendi zırvalıklarına tarihten kanıt bulabilmek için 1905 devrimini ve 1917 Şubat-Ekim arası dönemlerini kendilerini önceleyen dönemin basit bir devamı gibi gösterme çabasındadır. Onun için Şubat-Ekim arası sekiz aylık dönemi, bütün önceki dönemlerde elde edilen deneyimlerin "derinleşmiş doruğu" (her ne demekse) olarak niteliyor. Hiçbir devrim duru gökte çakan bir şimşek olarak gerçekleşemez anlamında, elbette Şubat 1917 Devrimi, kendinden önceki tüm dönemlerde oluşan maddi ve öznel tüm nicel birikimlerin bir sonucu olarak meydana gelmiştir. Ama Şubat 1917 Devrimi bu nicel birikimlerin basit bir devamı değil, bir nitel sıçramadır; bir kırılma ve dönüm noktasıdır. Bu nedenle, Şubat-Ekim arası sekiz aylık dönemi, önceki deneyimlerin "derinleşmiş doruğu" olarak ifade etmek, hem politik hem de tarihsel anlamda tam saçmalamak de-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

mektir. Şubat 1917, bir sınıfın iktidarının sona erip bir başka sınıfın iktidarının başladığı tarihtir. Bu anlamda, sorunu Konferansçı yazarımızın ortaya koyuş biçimi bir saçmalaktır. Yine Şubat 1917, siyasal anlamda büyük bir alt-üst oluşun gerçekleştiği ve yeni bir sürecin başladığı bir tarihtir. Şubat' tan önce ki hiçbir şey Şubat' tan sonra, olduğu gibi devam etmemiştir. Proletaryanın ve diğer emekçi yığınların demokrasi okulu bu anlamıyla Şubat' ta açılmış ve dünyanın en özgür ülkesinden bin kat daha özgür hale gelen Rusya'nın demokrasi okulunda okumaya başlamışlardır. Sekiz aylık eğitim onları bir sosyalist devrimi gerçekleştirecek olgunluğa her bakımdan yetiştirmiştir. Rus proletaryasının ve diğer emekçi yığınların demokrasi okulu işte böyle açılmış ve onlar bu okulda böyle okumuşlardır. 1905 Devrimi birinci okul ise, 1917 Şubat ve sonrası ikinci okuldur. Bu iki okulda okuyan ve öğrenimini başarıyla tamamlayan Rus proletaryası, 1917 Ekim Devrimini başararak bir üst sınıfa geçmiştir. Ama, bu kadar basit ve sıradan şeyleri tartışmak zorunda kalmak gerçekten can sıkıcı bir şeydir. Ne var ki, can sıkıcı da olsa devam etmek zorundayız

Buraya kadar Konferansçı yazarımızın okuduklarını anlatma yeteneğinden yoksunluğunu sık sık vurguladık. Fakat şimdi, bir başka özelliğine, yazdığını da anlama yeteneğinden yoksunluğuna işaret etmek zorundayız. Konferansçı yazarımız, “üstelik Çarlık devrilmiş olsa bile, **Şubat sonrasında siyasal özgürlüklerin fiilen kazanılmış** olması dışında öteki tüm temel demokratik reformları önden gerçekleştirmeden yaptı bunu” diyor (abç). Peki, bu ne anlama geliyor? Yazar, kendi sözlerinin anlamı üzerinde dahi durmasını beceremiyor. Bunun anlamı şudur: birincisi, devrimci proletarya ve diğer emekçi sınıflar demokratik reformların bir tekini bile gerçekleştirmeden Çarlığı yıktıkları gibi, burjuvaziyi devirebilirler. İkincisi, devirdikten sonra, en azında

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

fiilen kazanılmış, siyasal özgürlüklere dayanarak, elde silah sağlanmış demokrasiye dayanarak proletarya hazırlıklarını tamlayıp burjuvaziye yenecek çarpışmaya girer. Lenin'in sözlerinden ve Şubat-Ekim arası sekiz aylık tarihi dönemden çıkarılacak en önemli sonuçlardan biri budur. Tıpkı Çarlığın başına gelenler gibi burjuvazi de tek bir demokratik reform bile yapılmadan önce işçilerin, köylülerin ve şehir küçük -burjuvazisinin ittifakıyla devrilebilir. Ama, içinde küçük-burjuvazinin bir bölümünün de olduğu tüm burjuvazinin yenilebilmesi için proletaryanın hatta diğer emekçi sınıfların devrim ayları okulunda okumaları zorunludur. Normal zamanlarda birkaç yılda kaydedilecek gelişmenin devrim aylarında bir hafta, hatta bir günde elde edilebileceği çok bilinen ve tekrarlanan bir gerçektir. Çünkü, özellikle milyonlarla ifade edilen yığınlar söz konusu olduğunda burada artık bilinçlenme tek başına kitapla olmaz, hatta kitapla olmaz. Öğrenme, yığınların kendi öz siyasal deneyimleriyle gerçekleşir hale gelir. Bütün devrimci dönemler gibi, Şubat-Ekim arası geçen sekiz aylık dönemin önemi burada yatıyor. Bu süre içinde tüm emekçi kitleler, Bolşeviklerin sloganlarını, taktik ve politikalarını bizzat pratikte öğrenme-görme fırsatı bulmakla kalmadılar, kendi küçük-burjuva politik öncülerinin ikiyüzlü, uzlaşmacı, ihanetçi karakterlerini görme-öğrenme olanağı da elde ettiler. Şubat-Ekim arası devrim aylarından başka hiçbir şey milyonlarca insana bu kadar önemli çok şeyi bu kadar kısa zamanda öğretmezdi. Bunu kavrayamayan yazar, bilgiç bir edayla Kamanev'in oportünist görüşleri üzerinde duruyor. İyi de, Kamanev'in günahları Konferansçı yazarın zırvallıklarına kanıt olabilir mi?

Devrimci proleterya, sosyalist devrimi gerçekleştirerek yalnız kendini değil, toplumun ezilen ve sömürülen tüm kesimlerini de kurtaracaktır. Fakat bu tarihsel devrimci rolünü oynayabilmesi için, yine bu yığınların güven, destek ve sempatisini kazan-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

mak, onları kendi etrafında birleştirmek, onlarla sağlam bir ittifak kurmak zorundadır. Ezilen sömürülen emekçi yığınların ezici bir kesiminin güven ve desteği olmaksızın proletarya iktidarı ele geçirse bile onu bir gün bile koruyamaz. Bu, o kadar açık bir gerçek ki, üzerinde durmaya bile değmez. Fakat sorun, bu güven ve desteğin nasıl kazanılacağı ve proletaryanın sosyalizme doğru nasıl yürüyeceği sorularına verilen yanıtların farklılığında yatmaktadır. Devrimci proletarya, emekçi yığınların bu güven ve desteğini ancak onları kendi küçük-burjuva öncülerinin, temsilcilerinin etkisinden, burjuvazinin politik ve ideolojik etkisinden kurtarabildiği ölçüde kazanabilir. Emekçi yığınlar, küçük-burjuva politik örgütlerin ve partilerin etkisinde kaldıkça sallantılı ve tereddütlü bir tutum içinde kalmaya devam edeceklerdir. Sermayenin ezdiği geniş emekçi yığınların, devrimci proletaryanın eylem çizgisine gelmesi, proletaryanın peşinden gelmesi ise sadece kitabi bilgi; propaganda ve ajitasyon yoluyla olmaz. Sayıları on milyonlarla ifade edilen geniş yığınlar söz konusu olduğu zaman, onların öğrenmeleri, bilinçlenmeleri ve ortak bir eylem çizgisinde buluşabilmeleri için onların kendi öz siyasal deneyimleriyle öğrenmelerinden başka bir yol yoktur. Tarihte görülmüş bütün büyük devrimlerin temel yasasıdır bu. Şubat-Ekim 1917 arasında geçen sekiz aylık dönemin en önemli özelliği ve en büyük yararı; Ekim Devrimi'nin hazırlanması üzerindeki en büyük etkisi budur. Bu devrim aylarında öğrenim gören emekçi yığınlar, küçük ve yoksul köylülük menşeviklerin, sosyalist-devrimcilerin vb. hain ve uzlaşmacı karakterini yaşayarak, pratikte görerek öğrendiler ve böylece proletaryanın, proletaryanın politik temsilcisi olarak bolşeviklerin etkisi altına girdiler. Kısacası, devrim aylarından öğrenen, o okulda okuyan sadece proletarya değil, belki de ondan daha çok diğer emekçi kesimler oldu. Devrimci proletarya, sosyalizme doğru yürümek ve burjuvaziye kesin bir şekilde yenmek istiyorsa, onların

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

güven ve desteğini kazanmak üzere emekçi yığınlara bizzat kendi öz siyasal deneyimleriyle öğrenmek olanağı tanımak zorundadır. Lenin'in;

“Tüm Rusya’da yüzbinlerce işçiyi örgütlemeğe çalışın bir, milyonlar arasında programımıza sempati uyandırın. Bunu bir deneyim ve cafcaflı ama boş anarşistçe palavralarla yetinmeyin - o zaman derhal, bu örgütlenmenin gerçekleştirilmesinin, bu sosyalist bilinçlendirmenin genişlemesinin, demokratik dönüşümlerin mümkün olduğunca tam gerçekleştirilmesine bağlı olduğunu göreceksiniz.”(Seçme Eserler c.III, s.56) sözleri gerçek anlamını ancak bu bakış açısıyla bulabilir. Zira, proletarya bu demokratik dönüşümlerin gerçekleştirilmesiyle hem kendi saflarını sağlamlaştıracak, hem de demokrasi uğruna kararlı ve tutarlı bir savaşım vererek diğer emekçi sınıfların güven ve desteğini kazanacak; böylece de burjuvaziyi yenecek bir savaş kapasitesine ulaşacaktır.

“İşçi sınıfı ve emekçi katmanlar, tam da demokratik-siyasal sorunlar temeli üzerinde başarılı bir mücadele içerisine girip, bu mücadele içerisinde bir siyasal eğitimden ve bilinçlenmeden geçmedikçe, zaten herhangi bir devrim yapamazlar. Yani, sınıf iktidarı değişimi anlamında herhangi bir devrim yapamazlar.” (Kızıl Bayrak, sayı 39, s.20, abç).

Artık, delik bir bisiklet lastiği gibi her adımda kendini ele veren bu anlayışın iç yüzünü görmüş bulunuyoruz. Bu anlayışın marksist teoriyle olduğu kadar, yaşayan tarihin diyalektiğiyle de hiçbir ilgisi yok. Yazar, demagoji ve çarpıtmalarla, cafcaflı ama boş laflarla bu gerçeği gizlemeye çalışıyor. Yeterli ölçüde toplumsal patlayıcıların biriktiği bir toplumda bir devrimin patlak vermesi için gerçekte, “demokratik-siyasal sorunlar temeli üzerinde başarılı (ne anlamda başarılı, orası meçhul. Somut kazanımların elde edilmesi anlamında mı, somut kazanım olmadan sade-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

ce politik etki anlamında mı, yoksa her iki anlamda mı başarılı, vb. orası belirsiz) bir mücadele içerisinde girip, bu mücadele içerisinde bir siyasal eğitimden ve bilinçlenmeden” geçmek zorunlu bir koşul değildir. Dünya devrim tarihi bunun sayısız kanıtlarıyla doludur. Devrim, herhangi bir siyasal bunalım, devlet başkanına verilen bir dilekçe, bir katliam, bir provokasyon, vb vb. nedenden dolayı da patlak verebilir ve bu devrim burjuvazinin devrilmesiyle sonuçlanabilir. Ama bu, burjuvazinin yenildiği anlamına gelmez. Devrim denen büyük alt-üst oluş hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayanlar, sadece onlar bunun bu anlama gelmediğini anlayamazlar. Devrilen ama yenilmeyen burjuvazinin başının ezilmesi için proletaryanın derhal, sokakta, silahların gücüne dayalı oluşan tam özgürlüğe, halkın mutlak egemenliğine dayanarak, bilinç olarak, eğitim olarak, örgütlülük olarak ve diğer emekçi sınıflarla ilişkilerini sağlamlaştırarak hazırlıklarını tamamlaması lazım.

*“Sosyalizmin kuruluşu için uygarlığın gerekli olduğunu söylüyorsunuz. Pekala. Ancak niçin ülkemizde ilkin toprak sahipleriyle Rus kapitalistlerini kovmak gibi uygarlık koşullarını geliştirip de, **ondan sonra** sosyalizme gitmiyoruz? Nerede, hangi kitaplarda, alışlagelen tarihsel olaylar zincirinde bu tür değişikliklerin ‘yasak’ ya da olanaksız olduğunu okudunuz?”* (Lenin, Bizim Devrimimiz adlı makale, Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, s.258, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, abç.)

Lenin’in bu sözlerini EKİM’ciler de okumuşlar ve biliyorlar, ama anlamı üzerinde geniş bir şekilde düşünme ve kavrama yeteneğini bir türlü gösteremiyorlar. Onlar, her zamanki gibi bu sözleri tek yanlı yorumlamaya ve üstelik bu işi de işlerine geldiği gibi yapmaya daima yatkındırlar. Oysa, Lenin’in bu sözleri, kimlerle tartıştığından bağımsız olarak son derece açık. Biz diyor, ilkin burjuvaları(Rus kapitalistlerini) devirerek uygarlık önkoşullarını yaratıp ondan sonra sosyalizme doğru ilerleyebiliriz. Açık

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

ki, buradaki “uygarlık koşulları”ndan anlatılan şey, içinde proletaryanın da olduğu halkın demokratik bilinç, eğitim ve örgütlülüğüne olanak veren tam ve gerçek demokrasiyi sağlamış iktidardır. Yani, halkın mutlak egemenliğidir. Proletarya işte buna dayanarak sosyalizme doğru ilerler. Konferansçı yazarımız başta olmak üzere, tüm EKİM’ciler Lenin’i doğru anlamak istiyorlarsa, burada Rus kapitalistlerinin kovulmasının sosyalizme geçmek anlamına gelmediğine dikkat etmeleri gerekir. Burjuvalara karşı (Rus kapitalistlerine karşı) bir devrim gerçekleşiyor (bir devrim dışında burjuvaların kovulmayacağı artık tartışma götürmüyor) ama bu sosyalizme geçmeyi değil, ona doğru ilerlemenin koşullarını yaratmayı anlatıyor. Bu, kapitalizmle sosyalizm arasına bir “ara aşama” yerleştirmek anlamına mı gelir? Gelişmenin diyalektiğini böyle anlamak için genel olarak tarihten, özel olarak marksist teoriden bir şey anlamıyor olmak gerekiyor. Sosyalizme doğru ilerlemek için, sosyalizme gitmek için, burjuvaların egemenliğinin olmadığı, bu egemenliğin devrildiği koşullarda proletaryanın ve diğer emekçi sınıfların demokrasi okulunda eğitimlerini geliştirmeleri gerekir. EKİM’cilerin bu eğitim ve hazırlık işini nasıl ele aldıklarının bir yönüne yukarıda değindik. Yukarıda ele aldığımız biçim, onların soruna reformist yaklaşımlarını gösteriyordu. Şimdi ele alacağımız biçim ise, reformist bile diyemeyeceğimiz katıksız bir burjuva bakış açısı ve soruna çocuksu bir yaklaşımdır. İşte işçi sınıfının nitel düzeyinden EKİM’cinin anladığı şey:

“İşçi sınıfının nitel düzeyine gelince; yöneticimizin bundan anladığı nedir, anlaşılıyor, ama biz bununla bizzat kapitalizmin sınıfa verdiği eğitimi, onu büyük işletmelerde toplayarak örgütlemesini, sınıf olarak şekillendirmesini vb. kastediyoruz. (EKİM’cimiz, işçi sınıfının nitel düzeyinden işte bunu anlıyor, ama biz devam edelim). Ki, bunun düzeyinin belli başlı tipik göstergelerini vermiştik. (Şimdi okur sıkı dursun). Genel eğitim düzeyi,

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

örneğin Ekim Devrimini gerçekleştiren Rusya proletaryasınınkinden çok ileridir, kıyaslanamaz bile. Sadece okuma yazma oranının yüksekliğine değil, Türkiye işçi sınıfı içerisinde orta,lise ve meslek okulları (imam hatip okulları bunlara dahil mi, yazar belirtmeyi unutmuş...) mezunlarının oranının yüksekliğine ve bu oranın giderek artışına işaret etmek yeter.

“Ancak, buna karşılık, sosyalist bilinç ve örgütlenme düzeyi bakımından ne yazık ki, korkunç derecede geridir. Bunu yaratmak da (sanırsız yazar ‘bunu yaratmak’ dan sözünü ettiği geriliği ortadan kaldırmayı anlatmaya çalışıyor.) öncü komünistlerin işidir. İşte subjektif etkenin rolü de burda ortaya çıkıyor. Kömünistlerin rolü ne? Ama düşününüz ki, on yıllardır sosyalizm, komünizm adına yola çıkanların sınıfa taşıdığı, bir tür burjuva sosyalizmiyle birlikte reformist, burjuva demokratik önyargılar ya da bulanık sosyalizm fikirleriyle karışık burjuva demokratik veya devrimci demokratik fikirlerden başka birşey değildir?” (Teori ve Program Sorunları, s.134-135,Eksen Yayıncılık).

İşçi sınıfının sınıf bilinci, örgütlülük ve hazırlık durumunu ifade eden “nitel düzey”den bir EKİM’cinin anladığı işte budur:okuma-yazma oranı ve orta dereceli okullardan mezun olanların oranının yüksekliği... devrimci politikada cehalet örneği olabilecek bu sözler üzerinde durmaya değmez. Okuma-yazma oranı ve orta dereceli, hatta üniversiteden mezun olanların oranı ne kadar yüksek olursa olsun, bu, “demokratik fikirli halk kitlelerinin” dıştan bilinç götürülmedikçe sosyalizme; sosyalizmin hedefleri ve bunları gerçekleştirme araçları hakkında yabancı kalmaya devam edecekleri gerçeğini değiştirmez. Ama, EKİM’ci yazarımız burjuva eğitim kurumlarında, başta işçiler olmak üzere, “demokratik fikirli halk kitleleri”nin tümüne sosyalizmin hedefleri ve bunların gerçekleştirilme araçları hakkında bilinç verildiğini ileri sürüyorsa, o zaman diyecek sözümüz kalmaz... her ne ise, ü-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

zerinde durmaya değmeyecek bu sözleri bırakıp, biz, aktardığımız sözlerde bizi asıl ilgilendiren ve yığınların sosyalist bilinç ve örgütlülük temelinde eğitimine yazarın nasıl baktığını ortaya koyan ikinci paragrafa gelmek istiyoruz. “*Ancak buna karşılık, sosyalist bilinç ve örgütlenme düzeyi bakımından ne yazık ki, korkunç derecede geridir. Bunu yaratmak da* (yazar bu geriliği ortadan kaldırmayı kastediyor olmalı) *öncü komünistlerin işidir. İşte subjektif etkenin rolü burada ortaya çıkıyor. Komünistlerin rolü ne?”* Bu sözleri, yazarın bilinçlendirme ve örgütlemenin kitapla olacağını düşündüğünün açık bir itirafıdır. İşçi sınıfının sosyalist bilinç ve örgütlenme düzeyi korkunç derece geri ve bunu ortadan kaldırmak komünistlerin işi... Peki ama, ne ile ve nasıl? Bir devrimden söz etmediğine göre, yazarın elinde kitaptan ve dergiden başka hangi araçlar kalıyor?

Oysa Lenin, özellikle yığınlar sözkonusu olduğunda “*bilinçlenmenin tek başına kitapla olmadığını ve hatta kitaptan çok, gözleri açan politik bir okul olan devrimin seyriyle olduğunu*” bir sosyal demokratın unutmayacağını söylüyor. Politik bir okul olarak devrimin seyri aracılığıyla ve kendi öz siyasal deneyimleriyle yığınların bilinçlenmesi. İşte bize gereken budur. Bize gereken politik bir okul olarak devrimdir, yoksa burjuva eğitim kurumlarının temeli olan orta derecedeki okullar değildir. Her devrimin temel yasası, yığınların kendi öz siyasal deneyimlerinden öğrenmeleri ve bilinçlenmeleridir. “Devrimler ezilenlerin ve sömürülenlerin bayramıdır.” Halk yığınları ve bunun önemli bir bileşeni olarak proletarya, devrim günlerinde mucizeler yaratma yeteneğine sahipler ve yine bu dönemde, evrimci dönemde on yılda elde edebilecekleri bir bilinçlenmeyi bir ayda, hatta bir haftada elde edebilirler. Okumak ve öğrenmek deyince, EKİM’cilerin aklına burjuva eğitim kurumları geliyor; bizim aklımıza politik okul, yani devrim geliyor. “*Tüm Rusya’da yüzbinlerce işçiyi örgütle-*

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

meye çalışın bir, milyonlar arasında programımıza sempati uyandırın. Bunu bir deneyin ve cafcıflı ama boş anarşistçe palavralarla yetinmeyin -o zaman derhal, bu örgütlenmenin gerçekleştirilmesinin, bu sosyalist bilinçlendirmenin genişlemesinin, demokratik dönüşümlerin mümkün olduğunca tam gerçekleştirilmesine bağlı olduğunu göreceksiniz.” Demek ki, cafcıflı bir söz ama, anarşistçe bir palavra olarak “işte subjektif etkenin rolü burada ortaya çıkıyor. Komünistlerin rolü ne?” diye sormanın hiçbir anlamı yok. Yine de subjektif etkenin ve komünistlerin rolü sorulacak olursa, verilecek yanıt şudur: bilinçlendirme ve örgütlenmenin başlıca ve temel aracı olarak demokratik dönüşümlerin mümkün olduğunca tam gerçekleştirilmesi için emekçi yığınlara öncülük etmek; onlara amaç ve hedeflerini büyük bir açıklıkla anlatarak yol göstermek. Tam da bu nedenlerle, sosyalizme yaklaşmak için, sosyalizme geçiş ve yaklaşım biçimi olarak halkın, yani proletarya ve diğer emekçilerin devrimci demokratik diktatörlüğünden başka bir yol yoktur. Bize, sosyalizme doğru yol almak için yığınların bilinçleneceği ve örgütleneceği “okul” lazım; burjuva eğitim sisteminin orta dereceli okulları değil. Marksizm, işçi sınıfı ve diğer emekçi yığınların nitel düzeyini, bu “okul”larda okuyup okumadığına bakarak saptar; okuma-yazma oranının yüksekliği üzerine yapılan yavan gevezeliklere bakarak değil.

Marksist teoriyle az-çok tanımış herkes gibi, EKİM’ciler de, proletaryanın şehir ve köy küçük-burjuvazisine, yoksul köylülere, kentin emekçi ve çalışan kitlelerine “önderlik etme, onların ardından sürükleme yeteneğine sahip...” olduğunu okumuş ve öğrenmişlerdir. Fakat proletarya bu yeteneğe ne kadar sahipse, EKİM’ciler de bu yeteneğin nasıl açığa çıkarılacağı ve pratikte somut bir olguya dönüşeceği üzerinde düşünme yeteneğinden o kadar yoksunlar. Bu yetenek nasıl açığa çıkacak? Somut bir olgu haline nasıl dönüşecek? Bu sorular üzerinde ele almaya değer

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

hiçbir düşünceleri yok. Varsa yoksa ıvır-zıvır haklar uğruna mücadelede proletaryanın bu kesimlere önderlik edeceği düşünce kırıntısı var. Elbette, bunun da bir etkisi ve yararı vardır. Büyük bir inşaata tek tek tuğla taşıyan ufak bir çocuğun yardım ve yararı kadar.

“Aynı şekilde, ancak komünist partisinin önderliği altındaki kent proletaryası kırlardaki emekçi kitleleri sermayenin ve büyük toprak sahiplerinin boyunduruğundan kurtarabilir. Kırsal alandaki emekçi kitleler, sermaye ve büyük toprak sahiplerinin boyunduruğunun kırılması için proletaryanın devrimci mücadelesini desteklemek dışında bir yoldan kurtulamazlar.” (Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı, s.78, Eksen Yayıncılık).

Marksist teorinin kaba ve dogmatik kavranışı EKİM’cilerin her satırında kendini ele veriyor. Aktardığımız şeyler hem teorik olarak hem de dünya devrim tarihi tarafından pratik olarak, doğruluğu tüm komünistler için kanıtlanmış bir gerçektir. Ama bu aynı kanıtlanma durumu, milyonlarca ve milyonlarca emekçinin bilincinde, komünistler için söz konusu olduğu kadarıyla var mıdır? Buna “evet” demek için politikada beş yaşındaki bir çocuk gibi olmak gerek. EKİM’cilerin talihsizliği, komünistler için açık ve kesin olan düşüncelerin, emekçi yığınlar için de açık ve kesin olduğunu sanmalarıdır. Gerçekte, komünistler için son derece açık ve doğruluğu tartışılmaz olan bu gerçek, milyonlarca emekçi söz konusu olduğunda ancak bir devrimci demokrasi okulundan geçerek ve bizzat kendi öz siyasal deneyimleri aracılığıyla öğrenilebilir. Bir devrimci-demokrasi okulundan geçmeden proletaryanın sözünü ettiğimiz yeteneğinin açığa çıkacağını; emekçi ve çalışan yığınların da tüm burjuva yanlısamalardan ve kendi politik önderlerinin etkisinden kurtularak proletaryanın ardı sıra sosyalizme doğru sürükleneceğini düşünmek, ancak bir budalalık örneği olabilir.

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Sadece proletaryanın değil, köylü emekçilerinin de devrim aylarından nasıl öğrendiklerinin ve bu öğrenme sayesinde Bolşevik partisinin programına nasıl yaklaştıklarının sayısız örneklerinden birini aktarmak istiyoruz, Lenin, yedi aydır devrim “okulu”nda okumakta olan köylülerin istemlerini, eğilimlerini ve düşüncelerini yansıtan, “görev belgelerinin özeti” adını verdiği dokümanı inceliyor. “Görev belgelerinin özeti” adlı belgede köylülerin istemleri iki ana bölüm içinde toplanıyor. Birinci bölüm, genel siyasete, siyasal demokrasinin istemlerine; ikinci bölüm ise tarım sorununa ayrılmıştır. Siyasal demokrasiye (EKİM’ciler buna burjuva demokrasisi diyorlardı) ilişkin köylülerin belli başlı istemlerinden birisi “**bütün** memurların seçilebilirliği”, bir başkası ise “**daimi ordunun kaldırılması**”dır (okur, devrim “okulu”nda okumuş **köylülerin** bu istemleriyle “komünist” EKİM’cilerin I. Genel Konferans’ta ileri sürdükleri demokratik talepleri bir karşılaştırsın; o zaman birincilerin lehine, ikincilerin aleyhine olan korkunç farkı daha somut bir şekilde görecektir) Lenin “bu hususlar , köylülerin siyasetlerini, Bolşevik Partisinin programına **herhangi başka** bir partininkinden daha **yakın** kılıyor” diyor ve devam ediyor:

“Bu noktalara dayanarak, bütün propaganda ve ajitasyonumuzda menşevik ve sosyalist devrimci önderlerin (...) yalnız sosyalizme değil, demokrasiye de ihanet ettiklerini göstermeli ve tanıtmalıyız. Sosyalist-devrimci ve menşevik önderler Petrograd’ın belediye dumalarında ve kendi kendini yöneten başka yerel kurumlarda, demokrasi ilkelerini hiçe sayarak derhal bir işçi milisi yaratılması ve daha sonra halk milisine geçilmesi yolundaki Bolşevik istemlerle savaşıyorlar” (İşçi Sınıfı ve Köylülük, s.212 Sol Yayınlar, 1990).

Emekçi köylüleri Bolşevik Parti’nin programına , Şubat-Ağustos arası geçen yedi aylık devrim “okulu”ndan başka hangi

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

gelişme veya araç bu kadar yakınlaştırabilirdi? Köylülerin gözünü açan başka hangi gelişme Bolşeviklere, küçük-burjuva önderlerin demokrasiye ve sosyalizme ihanetini bu kadar kolay gösterme, tanıtlama olanağı verebilirdi? Okur-yazar oranı ve meslek okulları mezunları üzerinde yavan gevezeliklerle vakit geçiren E-KİM'ciler, devrimin bu temel sorunu ve dersi üzerinde kafa yormalydılar. Fakat, örneğimiz siyasal demokrasinin istemleriyle sınırlı değil, onun için devam etmemiz gerekiyor.

*“Köylülerin toprakla ilgili istemleri her şeyden önce, Görev Belgeleri Özeti’ne göre, toprak mülkiyetinin **bütün biçimleriyle**, köylü mülkiyetine varana dek ve o da içinde olmak üzere tazminatsız olarak kaldırılmasına; en iyi yöntemlerle işletmeye konmuş toprakların, devlete ya da kır topluluklarına devredilmesine; zorulum uygulanan toprakların, sürü hayvanlarının ve tarım demirbaşları ve binalarının da (küçük-parselleri işleyen köylüler lehinde istisna yapılmış) devlete ya da kır topluluklarına geçirilmek üzere **zorulumuna**; ücretli emeğin yasaklanmasına; toprağın emekçiler arasında periyodik paylaşılmasıyla, eşit olarak üleştirilmesine indirgeniyor. Köylüler, Kurucu Meclis’in toplanmasından önce geçici önlem adıyla toprağın alınıp satılmasını yasaklayan yasaların **derhal** çıkartılmasını (...) istiyorlar.”* (agy. s.212-213 abç).

“Görev Belgeleri Özeti”nde köylülerin istekleri işte böyle ifade ediliyor. Lenin, daha iyi bir dökümantasyon bulunmadığı takdirde, partinin bütün üyelerinin elinde bulunması gereken biricik doküman olarak **önem** verdiği bu belgedeki istekleri yorumluyor; örneğin şöyle:

*“Haraların, aynı biçimde bütün çiftlik hayvan ve binaların zorulumu, yalnızca üretim araçlarının özel mülkiyetine üstüste darbeler indirmek demek değildir. Aynı zamanda, **sosyalizme doğru bir adımdır**, çünkü, bu (...) zorunlu olarak büyük bir sos-*

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

yalist tarımı, ya da en azından birleşmiş küçük çiftlikler üzerinde sosyalist bir denetimi ve onların ekonomilerinin sosyalistçe düzenlenmesini gerektirir.

*“Ya ücretli emeğin ‘yasaklanması’? (...) ücretli emeği ‘yasaklamamanın’ **sosyalizme doğru bir adımdan** başka bir şey olmadığı...”* (agy. s.214).

Elbette, bu isteklerden bazıları, örneğin “ücretli emeğin yasaklanması” boş, bilinçsiz ve çocukça bir istektir. Ama biz burada bu istemlerin gerçekleşebilir olup olmadıklarını tartışmıyoruz. Burada bizi ilgilendiren şey, kendi döneminde dünyanın en cahil köylüsü olan Rus köylüsünün bu talepleri ileri sürebilecek kadar bir bilinçlenmeyi hangi araçla ve nasıl sağladığıdır. Hiçbir burjuva eğitim kurumu köylülere bu bilinci veremez. Okur-yazar oranı üzerine hiçbir gevezelik bu bilincin ancak ve yalnızca devrim gibi bir politik okul tarafından verilebileceğini gizleyemez. Komünistlerin olağanüstü çabalarıyla da verilse, hiçbir kitabi bilgi yığınlarının kendi öz siyasal deneyimleri sonucu kazandıkları bu bilincin yerini tutamaz. Şehir ve köy küçük-burjuvazisi, kentin çalışan emekçi kitleleri kaç devrim ayında bu bilince erişecekler; bu eğitimi almaları için kaç devrim ayının geçmesi gerekir, önceden bilemeyiz, bilmemize de imkan yoktur. Bunu bize olaylar ve sadece olaylar gösterecektir. Ama şurası kesin ki, emekçi kitleler bilinç ve örgütlülük bakımından bu kıvama geldikleri andan itibaren proletaryanın sosyalizme geçmesi için artık hiçbir engel kalmamış demektir. Lenin, demokratik devrimle sosyalist devrim arasında proletaryanın bilinç, örgütlülük bakımından hazırlığıyla diğer emekçi sınıflarla ilişkisi dışında hiçbir sınır tanımaz. Rusya köylüsünün bilinç ve örgütlülük bakımından Şubat Devrimi sonrası devrim ayları tarafından nasıl eğitildiğini ve nasıl hazırlandığını, Bolşevik partinin programına nasıl yaklaştığını görmüş olduk. Sosyalist devrime yaklaşmak ve geçmek için halk demokra-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

sisinden, halkın devrimci demokratik diktatörlüğünden başka bir araç olmadığı düşüncesinin içeriği ve anlamı işte budur.

Bizim temel amacımız, proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm aracılığıyla sınıfsız topluma ulaşmak üzere sosyalist devrimi gerçekleştirmektir. Hiçbir şey bu temel amacın önüne geçemez, onu karartamaz. Fakat, sosyalist devrimi nasıl gerçekleştireceğiz? Devrimci proletarya ve çalışan-sömürülen yığınlara dayanan bir komünist parti nüfusun ezici bir çoğunluğunun desteğini almadan, “nüfusun engin çoğunluğu” sosyalist bir devrimi gerekli görmeden böyle bir devrimi “yapmaya” kalkışabilir mi? Leninizm buna kesin olarak “hayır kalkışmaz” yanıtını verir. Nisan Tezleri, başka şeylerin yanı sıra, nüfusun engin çoğunluğunun sosyalizmi gerekli görmesi için sabırla ve inatla neden ve nasıl bir mücadele yürütülmesi gerektiğinin de parlak bir örneğidir. Lenin, kendilerine yönelik “Blankici” suçlamalarını eleştirirken, ezilen ve sömürülen kitlelerin desteğini kazanmak için verdikleri inatçı ve sabırlı mücadeleyi örnek gösterir. Lenin, “*iktidar durumuna gelmek için, bilinçli işçiler çoğunluğu kazanmalıdırlar; yığınlar üzerinde hiçbir zor uygulanmadığı sürece, iktidara geçmenin başka yolu yoktur. Biz Blankici, yani iktidarın bir azınlık tarafından alınması yandaşları değiliz*” düşüncesiyle hareket ediyordu. Bu yüzden “*tezlerimde ‘yığınların pratik gereksinmelerini göz önünde bulundurarak’ sabırlı ve azimli bir ‘açıklama’ çalışmasının zorunluluğunu iki kez vurguladım*” diyor. (Nisan Tezleri, Sol Yayınları, IV. Baskı). Çoğunluğun güven ve desteğini kazanmak; bu olmadan bir devrime girişmemek, Lenin’in devrime ilişkin düşüncelerinin köşe taşlarından biridir. Marksistler, ezberlenmiş soyut çözüm formüllerinden ve söz kalıplarından değil, sınıflararası ilişkilerin tahlilinin gerçek zemininden hareket ederler ve bu zemini hiç terk etmezler. İşçi sınıfının, diğer emekçi sınıfların bilinç, örgütlülük, hazırlık durumları; burjuvazi ve birbirle-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

riyle ilişkilerinin durumu nedir, gerçek güç ilişkileri hangi durumda vb. sorulara verilecek yanıtlar komünistlerin hareket yönünü ve taktiklerini belirler. Bu sorulara verilecek yanıtlar çerçevesinde taktiklerini belirleyen komünistler, çalışan ve sömürülen kitlelerin ezici çoğunluğunun desteğini alarak sosyalist devrim ve sosyalizme doğru yürümeye çalışırlar. Zira, Lenin'in sözleriyle söyleyecek olursak;

“Proletarya partisi, nüfusun engin çoğunluğu sosyalist devrimin zorunluluğunun bilincine varmadıkça, bir küçük köylüler ülkesinde hiçbir biçimde sosyalizmi ‘sokma’ya niyetlenemez.” (Nisan Tezleri, s.57).

Peki, nüfusun engin çoğunluğu sosyalist bir devrimin zorunluluğunu nasıl anlayacak? “Görev Belgelerinin Özeti” örneği bize bu konuda yeterli fikri veriyor. Köylüler, genel olarak küçük-burjuvazi ve tüm çalışan-sömürülen yığınlar devrim “okulu”nda açlığın, sefaletin, yoksulluğun, işsizliğin, baskının vb. yaşamı kendilerine zehir eden şeyin hak yoksunluğu değil kapitalist özel mülkiyet ve kapitalist meta üretimi olduğunu öğrenecek ve tüm kötülüklerin kaynağını ortadan kaldırmak üzere, kendilerini kaptırdıkları devrim coşkusuyla bazen “ücretli emeğin yasaklanması” gibi aşırı istekler de içinde olan istemlerle hareket geçecek, proletarya partisinin programına daha çok yakınlaşacak, devrimci proletaryanın öncülüğünde ve etrafında daha çok kenetlenenlerdir. Devrimci proletarya ise bu koşullarda sınıf ilişkileri olgunlaşır olgunlaşmaz, tüm çalışan halkın desteğine dayanarak iktidarı **tek başına** almak üzere ileri atılacaktır. Sosyalist devrim budur ve bu devrimin çıkaracağı **proletaryanın kimseyle paylaşmadığı** iktidar sosyalist iktidar olacaktır. Fakat, bu koşulları elde edebilmek için, başta proletarya olmak üzere, kentin ve kırın çalışan ve sömürülen tüm yığınların politik demokrasi; halkın devrimci-demokratik diktatörlüğü okulunda “öğrenim”

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

görmesinden başka bir yol yoktur.

Denebilir ki, komünist hareketin tarihi, emekçi yığınları reformist ve oportünist siyasal akımların politik etkisinden kurtarmak için verilen mücadelenin tarihidir. Zira bu mücadele verilmeden ve belli bir ölçüde başarı sağlanmadan proletaryanın sosyalist devrimi gerçekleştirerek iktidarı **tek başına** ele geçirmesi; yani proletarya diktatörlüğünü kurması mümkün değildir. Komünist hareketin, çalışan ve sömürülen yığınları reformist ve oportünist hareketin etkisinden kurtarma ve kendi etrafında, kendi öncülüğünde birleştirme, onları ardından sürükleme mücadelesi burjuva toplum koşullarında başlayarak sosyalist devrimin zafetine hatta sonrasına kadar devam eder. Komünist ajitasyon ve propaganda bu mücadelenin bir yanını oluşturuyorsa, yığınların kendi öz siyasal deneyimleriyle **öğrenmesi**, gözünü açması ve siyasal akımların program ve düşüncelerini pratikte sınaması bir başka yanını oluşturur. Sayıları milyonlarla ifade edilen yığınlar söz konusu olduğunda bu ikinci yolun en hızlı, en etkili ve öğretici yol olduğu, hatta tek yol olduğu kolayca anlaşılır bir şeydir. 1917 Şubat-Ekim arasında geçen sekiz aylık sürecin anlamı ve önemi işte bu çerçevede değerlendirildiğinde anlaşılabilir. Lenin'in "demokrasi-okulu" dediği de budur.

H.Fırat da, sosyalist devrim için, çalışan ve sömürülen emekçi yığınların küçük-burjuva siyasal akımların ideolojik-politik etkisinden kurtulmasının zorunlu olduğunu bir yerlerden duymuş-okumuş ama doğrudan bir sosyalist devrim saplantısı yüzünden bunun pratik anlamını kavrayamıyor. Yine aynı saplantı nedeniyle örneğin Şubat-Ekim arası devrim aylarının önemini ve rolünü anlayamıyor. Gerçekte Şubat-Ekim arası devrim ayları ve bu ayların özellikle köylülük üzerindeki öğretici ve eğitici etkisi olmasaydı Ekim Devrimi olabilir miydi? Sorunun özü budur. Soruyu şu şekilde de sorabiliriz: EKİM'ci "komünistlerimiz" daha

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

devrimin ilk adımında iktidarı, “temsil ettikleri proletarya” adına tek başlarına, bizim “menşeviklerimiz ve sosyalist-devrimcilerimiz” olmadan ele geçirebileceklerini mi düşünüyorlar? Proletaryanın **kimseyle paylaşmadığı** iktidarını emekçi yığınlar Şubat-Ekim benzeri bir süreçten geçmeden kurabilecekler mi? Milyonlarca şehir ve kır küçük-burjuva unsur, çalışan sömürülen vb. kendi öz siyasal deneyimiyle gözünü açmadan, öğrenip bilinçlenmeden küçük-burjuva siyasal akımların ideolojik-politik etkisinden kurtulup, bu örgütlerden ayrışıp proletarya partisinin, devrimci proletaryanın destekçisi durumuna gelebilir mi? Sorunun özü budur. Bu basit ve kolay anlaşılır soruya, komünist olma iddiasındaki aklı başında hiç kimsenin olumlu yanıt vereceğini düşünmüyoruz. Peki, o zaman bizim “Şubat-Ekim arası devrim ayları”nın siyasal niteliği, iktidarın sınıfsal karakteri ne olacak? EKİM Hareketi’nin tüm düşüncelerinde bir sarkaç gibi boşlukta sallanan sorun budur.

EKİM’cilerimiz, bu sorunun, en azından sezgi düzeyinde farkındalar. Bu boşluğu bizim “sosyalist-devrimcilerimiz ve menşeviklerimiz”e övgüler dizerek ve onları güzelleyerek kapatmaya çalışıyorlar. Şöyle:

*“Oysa bizim devrimci-demokratlarımızın devrimciliği **sermaye düzeni koşullarında ve burjuvazinin sınıf iktidarına karşı mücadele içinde olmuştur ve halen bu temel üzerinde sürmektedir. İdeolojik-politik zaafı, perspektiflerindeki bulanıklık, onları ‘kurulu toplumsal ve siyasal düzene karşı’ fiili bir mücadeleden bugün için hiç de alıkoymuyor ve alıkoymadığı sürece onlar bizim devrimci müttefiklerimizdir.**”* (H.Fırat, Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.92 Eksen Yayıncılık).

“Bizim devrimci-demokratlarımızın (yani menşeviklerimiz ve sosyalist devrimcilerimiz) devrimciliği sermaye düzeni koşullarında ve burjuvazinin sınıf iktidarına karşı mücadele için-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

de oluşmuştur.” Bundan hiç şüphemiz yok. Ama EKİM’cilerin asıl güçlülüğü de burada ya... Tekelci kapitalizme ve onun politik zor aygıtına karşı mücadele eden bu “devrimci-demokratlar” devrimle birlikte iktidarda pay sahibi olmak istediklerinde ve pay sahibi olduklarında kurulacak iktidar yine de proletarya diktatörlüğü mü olacak? Güçler dengesine bağlı olarak, ola ki, EKİM’ci “komünist”lerimiz, hükümette iki-üç sandalye ile yetinmek zorunda kalabilirler. Bu durumda, yani hükümetin çoğunluğunu “devrimci-demokratların” oluşturduğu iktidara yine de proletarya diktatörlüğü diyebilecek misiniz? Dahası, bu durumlar istisna olmaktan çıkıyor, genel bir hal almaya başlıyor. 1940’lı yıllar Doğu Avrupa Halk Devrimlerinin çoğu böyle bir iktidarla sonuçlandı. Örneğin, komünistlerin sadece üç sandalye sahibi olduğu 1944’ün Bulgaristan Vatan Cephesi Hükümeti ve hükümetin temsil ettiği iktidar bir proletarya diktatörlüğü müydü? Sözü ettiğimiz hükümette bakanlıkların çoğunun burjuva ve küçük-burjuva partilerin elinde olduğunu anımsatmaya gerek var mı, bilemiyoruz. Bir şey daha: H.Fırat, “devrimci-demokratlarımızın” sınıf karakterlerini belirtmeyi unutmuş ya da tam da onlardan söz ederken belirtmemeyi uygun görmüş. Çünkü, küçük-burjuvazinin politik temsilcileri olarak onlarla paylaşacağı iktidarın “proleter” karakteri üzerine okurun kafasında hala bir kuşkusunun olacağını, en iyimser tahminle sezmiş. Her konuda olduğu gibi belirsizlik ve düşünce bütünlüğünden yoksunluk burada da kendini ortaya koyuyor.

“Bugün” için onlar yani “devrimci-demokrat”lar müttefinizdir, peki ya yarın... H.Fırat’ın anlatımından çıkardığımız şey, “yarın” ne olacağının tamamen “devrimci-demokratlarımızın” tutumuna bağlı olduğudur. H.Fırat’ın ve genel olarak EKİM Hareketi’nin devrim stratejisinin ve taktiklerinin sağlamlığı işte bu kadardır: her şey “devrimci-demokratlarımızın” politika değişti-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

rip değiştirmeyeceklerine bağlıdır. şöyle diyor H.Fırat:

“Ama onların bulanık politik perspektifleri devrimin geleceği için ya da gelecekteki devrim için hep bir potansiyel tehlikedir. Biz, bugünden buna karşı mücadele ederiz. Bugün için bir potansiyel tehlike olan şey, gelecekteki bir devrim anında önümüze gerçek bir engel olarak çıktığında ise, onlardan en kararlı bir biçimde ‘kopuşuruz’”. (agy, s.32).

Bu “potansiyel tehlike” EKİM’cilerimizin karşısına ne zaman çıkar, “devrim anında” mı yoksa devrimden sonra, sosyalizmin kuruluş aşamasında mı, orası belli değil, belli olmasına da olanak yoktur. Bunu yaşayıp göreceğiz. İyi de, EKİM Hareketi, varsa şayet, taktik politikalarını ve devrim stratejilerini bu belirsizlikler üzerine nasıl kurabiliyor? Bu belirsizlikler üzerine kurulu taktik politikalar ve stratejinin aç gözlü bir müteahit tarafından malzemesinden bolca çalınmış bir inşaat gibi ilk hafif sarsıntıda çatırdayıp çökeceği açık değil mi? Fakat, düşüncelerinin kofluğunu göstermesi bakımından bu daha bir şey değil, dahası var.

Kabul edelim ki, küçük-burjuvazinin politik temsilcileri olarak devrimci-demokratlarımız, “kurulu toplumsal ve siyasal düzene karşı fiili” mücadeleyi politik iktidarın fethine, sermaye sınıfı iktidarının yıkılmasına kadar sürdürdüler; güçler ilişkisine bağlı olarak iktidarda belli bir pay ve söz sahibi de oldular. (Yok eğer EKİM’cilerimiz burjuva sınıfın iktidarını yıkana kadar mücadele ettikleri halde “devrimci-demokratlarımızı” iktidarın dışında tutabileceğini sanıyorsa, fena halde yanılıyor demektir. Tersine olabilir -yani onlar EKİM’cilerimizi iktidarın dışında tutabilirler ama EKİM’cilerin onları iktidar dışında tutmaları mümkün değil) Bu durumda sosyalizmin kuruluşu faaliyetinde onları yine iktidardan tasfiye etmek zorunda kalacak. “Biz” bir an için EKİM’in bu politik akımların sosyalizmin kuruluşunda problem yaratacağını bildiğini kabul ediyoruz). Bu durumda, proletarya-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

nın “devrimci-demokrat” politik akımlarla paylaştığı iktidar ile, bu politik akımları dışarıda tuttuğu iktidar arasındaki “tarihsel, toplumsal ve mantıksal ayrım” nasıl ortaya konulacak? Birincisi “sosyalist iktidar” ise, içinde küçük-burjuvazinin politik temsilcisi siyasal akımların olmadığı iktidar nasıl bir iktidar acaba? Yok eğer küçük-burjuva yığınlar gibi, onların politik temsilcisi örgüt ve partilerin de sosyalizmin kuruluşuna katılacağını ileri sürüyorlarsa ve bunu, Marx’ı olabilecek en kaba kavrayışla tanık gösterip kanıtlamaya çalışıyorlarsa, o zaman sorunun boyutu değişir. Biliyoruz ki, yer yer ihtiyatlı davransalar da özünde tam da bunu yapmaya çalışıyorlar. Bu nedenle sorunun bu boyutu ayrıca ele alınacaktır; ancak şimdiden söylenmesi gerekeni Lenin’in sözlerinden aktaracağız.

“Küçük-burjuvanın bir kenara konmuş parası vardır; bu paranın birkaç bini savaş sırasında ‘namusluca’ ve özellikle de namussuzca kazanılmıştır. Vurguncululuğun ve özel kapitalizmin temeli olan karakteristik iktisadi tip budur. Para, ona sahip olana, toplumsal servetten pay alma hakkını veren bir belgedir; ve küçük mülk sahiplerinin sayısı milyonlara varan büyük bir tabakası, bu belgeye sarılmıştır ve onu ‘devlet’ten gizlemektedir. Onlar, sosyalizme ya da komünizme katıyen inanmıyorlar ve proleter fırtınası gelip geçene kadar yerlerinde ‘sıkıca tutunuyorlar’. Ya bu küçük-burjuvaziye denetim ve gözetim altına alırız (yoksulları, yani, nüfusun çoğunluğunu ya da yarı-proletaryayı sınıf bilincine varmış proletarya etrafında örgütleyebilirsek bunu yapabiliriz) ya da onlar, devrimin tıpkı aynı küçük-mülkiyet toprağından fıskıran Napolyan’lar ve Cavaignac’lar tarafından devrildiği gibi, kuşkusuz ve kaçınılmaz olarak, bizim işçi iktidarımızı da devireceklerdir. Sorun budur. Sorunu yalnızca bu açıdan ele alabiliriz...” (İşçi Sınıfı ve Köylülük, s.301, Sol Yayınları, II. Baskı).

Küçük-burjuvaziye ilişkin bu bakış açısı nedeniyledir ki,

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

yine Lenin, proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm için sınıf mücadelesinin en demokratik ve en cumhuriyetçi burjuvaziye ve küçük-burjuvaziye karşı da yürütüleceğini bir “sosyal-demokrat”ın unutmaması gerektiğini yazar. Dediğimiz gibi, küçük-burjuvaziye yaklaşım sorununu ayrıca ele alacağımız için, bu sorunu burada noktalamak istiyoruz. Son olarak söyleyeceğimiz şey şudur: Küçük-burjuvazinin temsilcilerinin yer aldığı iktidar ile proletaryanın kimseyle paylaşmadığı iktidar arasındaki tarihsel, toplumsal ve mantıksal ayrımı unutan; küçük-burjuvazinin de içinde yer aldığı iktidarla sosyalizmin kurulabileceğini vaaz eden kişi proletaryaya küçük-burjuvazi hakkında güven telkin eden, küçük-burjuva önyargılara tutsak, iflah olmaz bir oportünisttir. Bu anlayışa sahip kişi ya da partiler, politik yönden iflas etmeye mahkumdurlar.

FAŞİZM VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ İLİŞKİSİ ÜZERİNE

Faşizm ve faşizme karşı mücadelenin ele alınış biçimi ve içeriği bir siyasi hareketin marksizm karşısındaki konumunu belirli eden temel konulardan biridir. Sorunun öneminden dolayı, denebilir ki, Lenin’den sonraki tüm varlığı sürecinde Komünist Enternasyonal’in üzerinde yoğunlaştığı başlıca konu bu olmuştur. Komünist Enternasyonal faşizm sorunu üzerinde yoğunlaşırken, faşizmin maddi temellerini bilimsel bir açıklamaya kavuşturmakla kalmadı, her ülkedeki komünist partinin burjuva demokrasisi ve faşizm karşısındaki somut taktikleri üzerinde durdu ve bunlara karşı izlenecek politikaları somut olarak belirledi. Dahası ve en önemlisi, özellikle 1935’lerde toplanan VII. Kongre çalışmaları sırasında proleter devrime geçiş ve yaklaşım biçimleri üzerinde durarak birleşik cephe taktiklerini ete kemiğe büründürdü. Tam da bu nedenle, tüm reformist akımlar gibi, teoride radikal pratik-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

te sosyal-pasifist troçkist kırması ne kadar akım varsa Komünist Enternasyonal'e saldırmayı, onun çalışmalarını ve vardığı sonuçları karalayıp gözden düşürmeyi varlıklarının temel nedeni görüyorlar. Çünkü, Komünist Enternasyonal, Lenin'in emperyalizm tezlerine ve "İki Taktik"de geliştirdiği tezlere tamamen sadık kalarak, devrimci demokrasi sorununa ve proleter devrime geçiş ve yaklaşım biçimlerine tam bir açıklık getirmişti. 1940'lı yılların Doğu Avrupa devrimleri ve bu devrimlerin ortaya çıkardığı çeşitli cephe hükümetleri-Halk İktidarları geçiş ve yaklaşım biçimlerinin somut kanıtı olmuştur. Dimitrov;

"Onbeş yıl, önce Lenin, dikkatlerimizi 'proleter devrime geçişin ya da yaklaşımın biçimlerini araştırmaya yoğunlaştırmamız' için çağrıda bulunmuştu. Belki de bazı ülkelerde birleşik cephe hükümeti en önemli geçiş biçimlerinden biri olduğunu kanıtlayacaktır" diyordu. (Komünist Enternasyonal'in Kısa Tarihi, s.482).

Troçkist kırması sosyal-reformist akımlar gibi EKİM'in de hoşuna gitmeyen ve sınırlarını bozan şey, Komünist Enternasyonal'in vardığı bu sonuçtur. 1935'li yıllarda varılan bu sonuç, 1940'lı yılların Doğu Avrupa Devrimleri'nde ortaya çıkan cephe hükümetleri ile pratikte doğrulanmıştır. Bu sonuç, aynı zamanda, proleter devrime geçiş ve yaklaşım biçimlerini gözardı ederek proletarya diktatörlüğüne doğrudan geçişi savunan sözüm ona o "sol" teorileri de çürütüyordu. Burjuva toplumun ve faşist devletin yıkıntıları üzerine inşa edilen halk cephesi hükümetleri proletarya diktatörlüğüne geçiş olanağı sağlayan geçici biçimler olarak ortaya çıktılar. Bulgaristan'da 1944 9 Eylül'ünde, iktidarın faşistlerden ve tekelci sermayeden alınmasıyla kurulan Vatan Cephesi Hükümeti bu geçiş biçiminin bir örneğiydi. Halk Cephesi hükümetleri, bu içerik ve karakterleriyle burjuva hükümet ya da burjuva demokrasinin bir hükümeti değildi, olamazdı da. Zaten en ö-

◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆

nemli özelliği de, burjuva toplumun ve faşist devletin yıkıntıları üzerine; eski toplumun yıkılmasından sonra inşa edilmeleri idi. Bu hükümetler, gerçek bir devrimci diktatörlük olarak ortaya çıktılar ve tam da bu içerikleri nedeniyle, demokrasi mücadelesini sosyalist devrimle birleştirmenin başarılı bir aracı oldular. Halk Cephesi hükümetleri sosyalist hedeflerin gölgelenmesi ya da sosyalist devrimin ertelenmesi anlamına mı geliyordu? Bu soruya “evet” yanıtını verebilmesi için, kişinin sorun hakkında en ufak bir bilgisinin dahi olmaması gerekir. Aksine Halk Cephesi hükümetleri sosyalist devrimi ertelemek bir yana; ona ulaşmanın biricik yolu olarak ortaya çıktılar. Lenin’in dediği gibi, “*kim sosyalizme politik demokrasi yolundan başka bir yoldan varmak istiyorsa kaçınılmaz olarak, hem ekonomik hem de politik anlamda saçma ve gerici sonuçlara varacaktır.*” Faşizme karşı mücadelede ortaya çıkan Halk Cephesi hükümetleri ve Halk Demokrasileri işte bu politik demokrasinin bizzat kendisiydiler. Şüphesiz, Halk Cephesi hükümetleri her zaman ve her ülkede proletarya devrimine geçiş ve yaklaşımın biricik biçimi olarak ele alınamaz. Sınıf savaşımı her ülkenin somut ulusal, tarihsel, ekonomik ve siyasi özelliklerine, sınıf ilişkilerine ve güç dengelerine bağlı olarak proletarya devrimine geçişin çok değişik biçimlerini ortaya çıkarabilir. Küba, Nikaragua (kesintiye uğramasına rağmen) ve daha başka ülkelerin deneyimleri bunun örnekleri olmuştur.

Gerçekte, biraz sonra EKİM’cilerde örneğini göreceğimiz gibi, Komünist Enternasyonal, düşmanlarının ileri sürdüğü gibi faşist diktatörlüğün egemen olduğu ülkelerde faşizme karşı alternatif olarak burjuva demokrasisini mi gösteriyordu? Değilse, Komintern düşmanları bu yalana ve çarpıtmaya neden ihtiyaç duyuyorlar? Bu soruların yanıtlanması bize EKİM hareketinin gerçek düşünceleri hakkında bazı ipuçları verecektir. Bu sorulara yanıt çerçevesinde önce Komintern’in sorunu nasıl ele aldığına baka-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

lım.

“XIII. Oturumun, faşizmin egemenlik altındaki devletler için burjuva demokrasisine geri dönüşün olmayacağına ilişkin saptaması, faşizmin sınıfsal özü hakkındaki doğru bilgilere ve işçi sınıfının, burjuva devletin faşistleştirilmesiyle ilgili deneyimlerine ters düşmemekteydi. Bu saptama aynı zamanda Komünist Enternasyonal’in, sosyalizme giden doğru yolda faşizme karşı bir seçenek arayışının ifadesiydi.

“(…)

“Faşist diktatörlüğün **kurulduğu** bir ülkede Komünist Enternasyonal açısından, **burjuva demokrasisine yeniden dönüş olamazdı**. Bu görüş, faşizmin dayandığı sınıf temellerinin ortadan kaldırılmamasından kaynaklanmaktadır. Komünist Enternasyonal, hem burjuva demokrasisinde, hem de faşizmde, aynı sınıfın diktatörlüğünden söz etmiştir -tekelci sermayenin diktatörlüğü” (E. Leverenz, Komünist Enternasyonal’de Faşizmin Tahlili, s.60-61, Sol Yayınları, abç).

Bu sözler son derece açık. Komünist Enternasyonal, **faşizmin egemenliği altındaki devletlerde** faşizme karşı burjuva demokrasisinin alternatif olmadığı, burjuva demokrasisine geri dönüşün savunulamayacağı sonucuna varmıştır. Bu sonuca, faşizmin, burjuva demokrasisinin yanında değil, bizzat içinden doğuşuna, faşizmin toplumsal taşıyıcıları ile burjuva demokrasisinin toplumsal taşıyıcılarının emperyalizm döneminde aynı olması -tekelci sermaye- gerçeğine dayanarak varmıştı. Hem faşizm hem de burjuva demokrasisi aynı sınıf temeline, tekelci sermayeye (tekelcilik her ne kadar demokrasinin inkarı olsa da) dayandığı için, faşizme alternatif olarak burjuva demokrasisine dönüşün savunulması faşist devletlerde girişilecek savaşında faşizmin kökünü kazımaya, onu maddi temelleriyle birlikte ortadan kaldırmaya yetmeyecektir. Bu teorik temelden hareket eden Komünist

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

Enternasyonal, faşizme karşı mücadelenin aynı zamanda kapitalizme karşı mücadele anlamına geldiğini özellikle vurgulamıştır. Faşizme ve kapitalizme karşı verilen mücadele, yeni sosyalist topluma açılan yolu da gösteriyordu. Zira, faşist devletlerin yıkılması ve maddi temelleri olan tekelcilikle birlikte ortadan kaldırılması mücadelesinin başını çeken işçi sınıfını sosyalist devrime ve sosyalizme yaklaşıtıyordu. Nitekim, Komünist Enternasyonal'ın bu teorik ve politik belirlemeleri, 1940'lı yılların tüm Doğu Avrupa Devrimleri tarafından doğrulanmış; ete-kemiğe büründürülmüştür. Komünist Enternasyonal'ın tarihi hakkında birazcık bilgiye sahip olanlar Komünist Enternasyonal'ın faşizme ilişkin bu teorik ve politik belirlemelerini bilir. Ama, tarihi kendi keyfince yorumlama ve çarpıtma hakkını kendinde gören Konferansçı yazarımız bakın bu konuda ne diyor ve nasıl bir yalana başvuruyor:

“Hitler'in egemen olduğu dönemde Almanya'da faşizm vardı diye, devrim stratejisi faşizmi yıkararak yerine burjuva demokrasisini geçirme stratejisi olabilir miydi? Bunun olabilmesi demek, stratejik çizgide devrim perspektifinin yitirilmesi, burjuva-demokratik reform çizgisine kayılması demektir. Zaten iş buna götürüldüğü içindir ki, dünya komünist hareketi devrimci perspektiflerini kaybetti.” (Kızıl Bayrak, Sayı 39, s.18).

Bu yüreksiz yazar kendi dogmatik görüşlerine kanıt bulmak için tarihi çarpıtıp utanmadan yalan söylerken, söyleyeceği şeyi doğrudan söyleme cesaretine de sahip değildir. Ancak dolaylı yoldan, lafi dolandırarak ve sorular sorarak, Komünist Enternasyonal'ın faşizmin egemen olduğu devletlerde burjuva demokrasisine geri dönüş politikasını savunduğunu ileri sürmektedir; lafi ağzında geveleyerek ve mırırmır konuşarak. Oysa, ilkokul çocukları bile bilir ki Hitler'in egemen olduğu faşist Almanya'nın yarıya yakını emperyalist ve kapitalist zincirlerinden koparılarak demokratik cumhuriyet ve sosyalizm yoluna sokulmuştur. Hem

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

de, uluslararası planda büyük çatışmalar ve çekişmeler pahasına. Sadece Demokratik Almanya mı? Faşizmin egemenliği altındaki tüm Doğu Avrupa ülkeleri Halk Demokrasileri yoluyla sosyalizm yoluna girmediler mi? Bu, üzerinde tartışılmaya hiç gerek olmayan bir tarihsel gerçektir. Tarihsel gerçekler böyle olmasına karşın, Konferansçı yazar, Komünist Enternasyonal'in burjuva demokrasisine geri dönüş politikası izlediğini ima ederek şunu söylüyor:

“Bunun dünya komünist hareketini ne hale soktuğunu ise biliyoruz. 1945 yılının ardından, savaşın ardından, savaşın esas yükünü emekçiler çektiği; esas onurunu da komünistler (hangi “komünistler”?, “bütün birikimlerini burjuva düzenin ihyasına hasreden”lere siz komünist mi dersiniz? Eğer gerçek sizin söylediğiniz gibiyse eşyayı gerçek adıyla çağırma yürekliliğini göster-senize) taşıdığı halde, bütün o birikim burjuva düzenin ihyasına hasredildi. Oysa, savaş döneminde burjuvazi tüm ulusal ve demokratik değerlere ve çıkarlara ihanet etmişti. Burjuva toplum düzeni siyasal ve moral açıdan çökmüştü. Fransa, bunun en iyi örneği idi. Ama savaş sonrasında aynı Fransa’da burjuvazi geçip iktidarı yeniden üstlendi. İktidar dizginlerini yeniden ele aldı.” (agy).

Kişi, bunca yalan ve iftiranın birkaç satıra nasıl sığdırıldığına şaşmadan edemiyor. Kabul etmek gerekir ki, Konferansçı yazarın bu konuda özel bir yeteneği vardır. “Bütün o birikim”i burjuva düzenin ihyasına kim hasretmiş? Dahası, eğer tarihsel gerçek böyleyse, “bütün o birikim”i burjuva düzenin ihyasına hasredenlere nasıl olur da hala “komünist” dersiniz? Eğer onlar “komünist” ise siz nesiniz? Bu gibi sorular daha da çoğaltılabilir. Konferansçı yazar kendi reformist zırvalarına tarihten kanıt bulabilmek için bütün bir Doğu Avrupa Devrimlerini görmezlikten gelebiliyor. Tarihsel gerçek ise Konferansçı yazarın söyledikleri-

◆◆◆ Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ◆◆◆

nin tam tersidir. Ulusal ve uluslararası düzeyde sınıf ilişkilerinin, siyasi ve askeri güç dengelerinin elverişli olduğu tüm ülkelerde komünist partiler tekeli kapitalizmi ve onun dayanağı olan faşist devleti yıkarak halk demokrasisi yoluyla sosyalizme geçiş sürecine girdiler. Sınıf ilişkilerinin, siyasi ve askeri güç dengelerinin burjuva toplumu yıkmaya izin vermediği ülkelerde ise emperyalist-kapitalist ülkeler ağır basarak burjuva toplumun yeniden kuruluşu işine giriştiler. Fransa, İtalya, Federal Almanya gibi...

Ama diyalektikten zerre kadar nasibini almamış troçkist kırması tüm kişi ve örgütler gibi, neden Almanya'nın tamamı alınmadı da yarısından azıyla yetinildi, neden Fransa, İtalya ve Yunanistan da sosyalizm yoluna sokulmadı ve dahası neden başlamışken iş dünya devrimine kadar götürülmedi diye sorabilirler. Tarihin, tek kişinin, tek partinin, tek sınıfın ya da bir veya birkaç devletin irade, istek ve planları doğrultusunda oluşmadığını bilmeyen; tarihsel materyalizmin bu temel yasasını anlamayan birine biz neyi izah edebiliriz ki? Fakat tüm bunlar, Konferansçı yazarın günümüze ilişkin düşüncelerinde önemli bir yer işgal etmeseydi, yinede üzerinde durmaya değmez zirvalar olarak kalır ve biz de tartışmaya gerek duymazdık. Ne var ki, durum öyle değil. Yazar, tarihe ilişkin bu yalan, çarpıtma ve iftirallardan Türkiye ve Kürdistan devrimine ilişkin devrimci demokrasi-devrimci diktatörlük düşüncesinin reddi gibi bir sonuç çıkarmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, bu tartışmamızın anlamı, tarihin çarpıtılmasına bir müdahaleyle sınırlı değildir. Hatta, esas amacı da bu değildir. Amacımız, tarihin çarpıtılmasıyla bugüne ilişkin reformist düşüncelere yaratılmaya çalışılan dayanakları yıkmaktır. Nitekim, Konferansçı yazar, kendince Komüntern'in ve 1940'lı yılların Komünist Partilerinin strateji ve taktiklerini mahkum (!) ettikten sonra, şunları söylüyor:

“Faşizme karşı siyasal özgürlük. Tamam, faşizmi yıkacak-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

sınız, siyasal özgürlüğü de ele geçireceksiniz. Faşizmi yıkmaktan ne anlıyorsunuz? Siyasal özgürlüğün kazanılması sizce nedir? Siz faşizmi mi yıkacaksınız, yoksa burjuvazinin faşist biçimi içerisindeki siyasal sınıf iktidarını mı? Faşizmi burjuvazinin toplumsal sınıf egemenliğinden bir dış siyasal kabuğu olarak sıyrıp almakla mı yetineceksiniz, yoksa bu toplumsal egemenliğin sınıfsal iktidarını mı yıkacaksınız? Çünkü, bu kabuk içinde burjuvazinin sınıf egemenliği var. Bu egemenlik faşist biçimlerle bağdaşıyor, gerici biçimlerle de bağdaşıyor, burjuva demokratik biçimlerle de bağdaşıyor.” (agy).

Yazarın bunca demagojik sorusunun ve faşizm ile tekeli sermaye arasındaki ilişkiyi, portakal ile kabuğu arasındaki ilişki gibi ele alan anlayışının bir tek amacı vardır: Faşizme karşı devrimci demokrasi ya da halk demokrasisi alternatifini yok sayarak doğrudan bir sosyalist devrimi savunmak. Ama bunu bile yüreklile ve doğrudan savunamıyor; soru sorarak, sorunun etrafında dolanarak yapıyor. Oysa, yukarıda da aktardığımız gibi, örneğin Komünist Enternasyonal, faşist diktatörlüğün kurulduğu bir ülkede burjuva demokrasisine yeniden bir dönüşün olmayacağını çok net ifadelerle ortaya koymuştur. Örneğin, Fransız Komünist Partisi'nin önde gelen yöneticilerinden Maurice Thores, işçi sınıfının eylem birliğinin sağlanmasını ve halkın kısmi taleplerinin savunmasını “*partimizin ikinci ve büyük stratejik görevini yerine getirmek yani geniş halk kitlelerini kapsayan, anti-kapitalist, anti-faşist savaşa karşı bir hareketi başlatmak için bir ön koşul olarak değerlendiriyordu.*” (E. Leverenz, Komünist Enternasyonal'de Faşizmin Tahlili, s.62, abç).

Faşizme ve kapitalizme karşı mücadele bugün de, Komünist Enternasyonal'in çizgisinden yürüyen komünist partilerin temel perspektifidir. Ama bu, işçi sınıfının iktidarı tek başına ele geçirmesi demek olan doğrudan bir sosyalist devrimin savunul-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

ması anlamına mı geliyordu? Hayır, bu anlama gelmiyordu. Dün Komünist Enternasyonal’de olduğu gibi, bugün de Leninistler, anti-faşist mücadeleyi kapitalizme karşı mücadeleyle birleştirirken proleter devrime geçiş ve yaklaşım biçimleri üzerinde duruyorlar. Faşizmin varlığı, faşizme ve kapitalizme karşı mücadelenin toplumsal tabanını daha da genişletiyor, halkın daha geniş kesimini bu mücadelenin içine çekmenin koşullarını yaratıyor. Bunun yanı sıra koyu bir gericilik, şovenizm ve siyasal özgürlüklerin inkarı olan faşizm, proletaryanın geniş yığınlarının bilinç ve örgütlülük düzeyi açısından işçi sınıfının dolaysız tam kurtuluşunu olanaksız kılmaktadır. Bu olgu politik demokrasi yolundan başka bir yoldan sosyalizme varmanın mümkün olmadığını gösteriyor. Tam da bu nedenle Komintern, Konferansçı yazarın ve tüm EKİM’cilerin tüylerini diken diken edecek şu sonuca varmıştır:

*“Faşizmin bilimsel tahlili sayesinde Komünist Enternasyonal geçen yüzyılda anti-feodal nitelikli bir burjuva demokratik devrimi yaşamış olan gelişmiş kapitalist ülkelerde de yeniden demokratik bir değişimin zorunlu olduğu sonucuna varmıştır. Bu **demokratik devrim**, artık halkın demokratik hak ve özgürlükleriyle demokratik cumhuriyeti gizliden gizliye tehdit eden ya da bu hak ve özgürlükleri çoktan ortadan kaldırmış olan toplumsal güçlere karşı gerçekleşmeliydi. Anti-faşist ve anti-emperyalist nitelikleri taşıması gereken **demokratik bir devrim** zorunlu görünmekteydi. Bu sorunu eksiksiz olarak kavraması, Komünist Enternasyonal’ in, Lenin’in, özellikle Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği adlı yapıtında ortaya koyduğu stratejik-taktik ilkelerin gelişmiş kapitalist ülkelerdeki koşullar için de geçerli olduğunu, başka bir deyişle, bunların genel olarak geçerli nitelikte olduğunu anlamasına neden olmuştur.”*(E. Leverenz, Komünist Enternasyonal’de Faşizmin Tahlili, s.177-178, abç).

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

EKİM'cilerin Komünist Enternasyonal'e tüm öteki troçkist kırması siyasal akımlar gibi neden derin bir öfke duydukları bu sözlerden sonra daha iyi anlaşılıyor mu? Kapitalizmin egemen üretim biçimi, burjuvazinin egemen sınıf olduğu her ülkede doğrudan bir sosyalist devrimin geçerli tek yaklaşım olduğu dogmatik düşüncesine kör inanç derecesinde inanmış olanların Komüntern'in varmış olduğu bu sonuç karşısında öfkelenmeleri doğal değil mi? Sadece bağımlı ve yarı-bağımlı ülkelerde değil, burjuva demokratik devrimini yaşamış gelişmiş kapitalist ülkelerde de bir demokratik devrim. Demokratik devrim denince aklına sadece burjuva içerikli bir devrim getirenlerin bunu anlamamasında şaşılacak bir şey yoktur. Ama bu bir gerçekliktir hem de olgular tarafından kanıtlanmış tarihsel bir gerçek. Emperyalist Almanya'nın bir kısmının emperyalist-kapitalizmden koparak Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin kurulmasına yol açan demokratik devrim buna canlı bir örnektir. 1940'lı yıllarda gelişmiş bir sanayiye sahip olan Çekoslovakya'da, Macaristan'da gerçekleşen devrimler bir başka örnektir.

“Faşizme karşı siyasal özgürlük”. Siyasal özgürlük denince aklına burjuva demokrasisinden başka bir şey gelmeyen Konferansçı yazar bizi bununla korkutmaya çalışıyor. Oysa sorun bu kavramdan, siyasal özgürlük kavramından ne anlaşıldığı ve bunun nasıl ele alındığıdır. Şüphesiz, siyasal özgürlük denince bundan sadece burjuva demokrasisi anlaşılıyorsa, hatta EKİM Hareketi'nde olduğu gibi, burjuva demokrasisi bile olmayan ıvır-zıvır şeyler anlaşılıyorsa ve onlar “tek başına” ele alınıyorsa o zaman böyle bir perspektifin reformist karakterde olması kaçınılmaz olurdu. Ama, bu kavram burjuva toplumun sınırlarını aşan devrimci-demokrasi anlamında kullanılıyor ve “tek başına” değil de “tümünün içinde” yani ekonomiyle ilişkisi içinde ele alınıyorsa, o zaman devrimci zeminde durulduğundan kuşku duymaya hiçbir ne-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

den kalmaz. Faşizmin ancak anti-kapitalist bir demokratik devrimle yıkılabileceğini öne süren devrimci akımlar siyasal özgürlüğün kazanılmasını işte bu devrimin sorunu olarak görüyorlar. Ama, değil gelişmiş bir kapitalist ülkede, bağımlı ve yarı-bağımlı bir kapitalist ülkede bile anti-kapitalist demokratik devrimi, önceli TDKP gibi bir “safсата” olarak niteleyen EKİM Hareketi bunu anlayabilir mi?

“Yani, diyor Konferansçı yazar, iktidar hangi sınıfın elindedir ve hangi sınıfın eline geçecektir? Her devrimin temel sorunu budur, iktidar meselesidir, bu anlamda iktidar meselesidir. Faşizmin devrilmesiyle, demokrasinin faşizmle yer değiştirmesi, kendi başına ele alındığında, iktidarın sınıfsal bir el değiştirmesi gerekli değildir.” (Kızıl Bayrak, sayı 39).

Peki neden “değildir”? Tekelci sermayenin gerici, kanlı terörist diktatörlüğü olan faşizmin işçilerin, şehir ve köy küçük-burjuvazinin, şehir emekçilerinin iktidarıyla, bir devrim sonucu yer değiştirmesi, neden iktidarın sınıfsal bir el değiştirmesi değildir? Yoksa, bu ikisi arasında bir fark görmüyor musunuz? Birisi tekelci sermayenin egemenliğinin, politik bir ifadesidir; öteki, içinde işçi sınıfının ağır bastığı, tüm emekçi halkların iktidarındır. İktidarın birincisinden ikincisine geçmesi, “iktidarın sınıfsal bir el değiştirmesi” değil mi? Konferansçı yazar, “soru ve sorun bu kadar basit” diyor ama bu kadar basit sorunun çözümünü dahi yüzüne gözüne bulaştırıyor. Dolaysız egemenliğin halkın, yani işçiler ve tüm çalışanların, şehir ve köy küçük-burjuvazisinin eline geçmesi bir devrimin açık, tam ve kesin bir ifadesi değil mi? Faşizmin hangi tip demokrasiyle yer değiştirmesi iktidarın sınıfsal bir el değiştirmesi değildir? Yoksa sizin için demokrasi denen şey, sınıflar üstü evrensel bir şey midir? Değilse, faşizmin devrimci demokrasiyle, yani işçilerin ve geri kalan tüm emekçilerin devrimci demokratik diktatörlüğüyle yer değiştirmesi nasıl olur-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

da iktidarın sınıfsal bir el değiştirmesi anlamına gelmez? Ne Konferansçı yazarın, ne de herhangi bir EKİM'cinin bu sorulara verebileceği hiçbir ciddi bilimsel yanıt yoktur. Bunun için kuru nutuk ve yuvarlak laflarla, demagoji ve tarihi gerçekleri çarpıtmayla, kendi reformist zırvalıklarına dayanak bulmaya çalışmaktadır. İşte tarihi gerçekleri çarpıtmanın bir örneği daha:

*“Oysa Komintern, hiç değilse söylem planında, sorunun somut formülasyonunu taktik bir çerçeve sınırları içinde yapıyordu. Sermayenin o dönem emeğin kazanımlarına karşı bir genel saldırısı vardı. Siyasal özgürlükleri yok etmek ve emeği daha ağır koşullarda köleleştirmek için bir faşist saldırısı vardı. O gün için mesele, bu saldırıyı göğüslemek ve püskürtmekti. Saldırıyı göğüslerken de orta katmanların demokratik muhalefetinden yararlanmaktı. Mesele, **görünürde** böyle konuyordu, **yineliyorum**, sorun o zaman hiç değilse **görünürde** taktik çerçevede ortaya konuyordu. Elbette, bunun gerçekte hangi pratik sonuca vardığını, pratikte nasıl bir trajik çerçeveye dönüştüğünü de biliyoruz. Öylesine ki, savaş sonrası dönemde, komünist partileri hükümette görev alarak savaşın çözölüşün eşiğine getirdiği kapitalist toplumun reorganizasyonuna bizzat katıldılar. Böylece de, devrim perspektiflerini tümenden yitirdiler.”* (Kızıl Bayrak, agy, abç.).

Komintern hakkındaki gerçek düşüncelerini doğrudan ifade etme cesaretini bir türlü gösteremeyen bu yüreksiz yazarın gerçek düşüncelerini ortaya koyma sevimsiz görevi bize kalıyor. Bu korkak yazar, ıkına-sıkına ve sorunun etrafında dolana dolana demek istiyor ki, Komintern, stratejik düşüncelerini hiç değilse söylem planında taktik çerçevede ortaya koyuyordu. Söylem planında taktik çerçevede sunulan gerçekte ise stratejik bir içeriğe sahip düşüncelerin özü faşizme karşı burjuva demokrasisi için mücadele etmekteymiş. Bu zırvalıklar bir yana -bu zırvalıkların yanıtını yukarıda Komünist Enternasyonel'deki tartışmalardan ver-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

miş olduk- savaş sonrası dönemde komünist partilerin, Fransa ve İtalya dışında hükümetlerde görev alarak savaşın çöküşün eşiğine getirdiği kapitalist toplumun reorganizasyonuna bizzat katıldıkları kuyruklu bir yalandır. Fransa ve İtalya deneylerinin tartışmasını bir yana bırakırsak, ortada kocaman bir Doğu Avrupa ülkeleri var. Konferansçı yazar, kendi iddia bile denmeyecek zıvalıklarını haklı çıkarmak için Fransa ve İtalya örneklerini isim vermeden öne çıkarırken Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nden Bulgaristan'a; Polonya'dan Romanya ve Arnavutluk'a kadar, tam sekiz ülkeyi ve büyük bir iç savaş veren Yunanistan'ı görmezlikten gelebiliyor. İşin vahim tarafı şu ki, onu dinleyen kuzucuklarından hiçbiri kalkıp Doğu Avrupa ülkelerinden hangisinde "savaş sonrası dönemde komünist partileri hükümetlerde görev alarak savaşın çöküşün eşiğine getirdiği kapitalist toplumun reorganizasyonuna bizzat katıldı..." diye sormayı akıl edemiyor. Konferansçı yazar, Türkiye ve Kürdistan'da burjuva demokratik devrimi savunan eski yol arkadaşlarının ve geri devrim teorilerinin eleştirisi üzerinden kendi troçkist kırması reformist düşüncelerinin doğruluğunu tanıtlamaya çalışıyor. Gerçekten de, Konferansçı yazarın aktardığı gibi, kendisinin eski yol arkadaşları ve tüm burjuva demokratik devrim savunucuları, "faşizmin olduğu yerde önce siyasal özgürlük kazanılır, sonra burjuvazi devrilir" diyorlar. "Siyasal özgürlüğü kazanmadan burjuvaziyi nasıl devireceğiz" diye soruyorlar ve bundan (burjuva) demokratik devrim ön yargısını sürdürmeye dayanaklar çıkarıyorlar. Böyleleri, siyasal özgürlüğü kazanmanın burjuvaziyi devirmek ve emeğin iktidarını kurmak anlamına geldiğini, ama bunun sosyalist devrim olmadığını (bu noktayı Konferansçımız da anlamıyor zaten) kavrayamıyorlar. Çünkü onların da bakış açıları ve marksizmi kavrayışları Konferansçı yazar gibi, son derece kaba olduğu için burjuvaziye karşı, kapitalizme karşı girişilecek her devrimin, daha işin

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

başında sosyalist bir devrim olacağını sanıyorlar. Konferansçı yazar onları eleştirerek görüşlerini kanıtlamaya çalışıyor ama iki yanlışın bir doğru etmeyeceğini akıl edemiyor.

Kapitalizme karşı gerçekleşmiş demokratik devrimleri yok saymak, önemini olduğundan az göstermek, dogmatik görüşlerin esiri olmuş konferansçı yazarın, genel yaklaşımıdır. Portekiz Devrimi'ne yaklaşım da böyledir. İran Devrimi'ne de. Her devrimin olduğu gibi, bu iki ülke devriminin de özgün karakterleri vardır. Fakat bu özgün çizgiler, her iki devrimin toplum yaşamında büyük bir alt-üst oluşturma yol açtıkları tarihsel gerçeğini değiştirmez. Yine her iki devrimin türlü iç ve dış etkenler nedeniyle, sosyalizme doğru gelişememiş olmaları, bunların salt siyasal devrimler oldukları ve “yalnızca kurulu toplumsal düzenin kendi çerçevesi içine sığabilen siyasal sonuçlar yaratan” devrimler oldukları anlamına gelmez. Sadece Konferansçı yazarın değil, hiç kimsenin sözcük oyunu, tarihsel gerçekleri değiştirme gücünde değildir.

Örneğin Portekiz'de 1974 Nisan'ında ne oldu? Bu, Konferansçı yazarın söylediği gibi, “en dar en sınırlı” anlamıyla bir siyasal devrim miydi gerçekten? Bunun böyle olduğunu söyleyebilmek için ya yakın tarih hakkında kapkara cahil olmak ya da kendisini dinleyen ve okuyanları bilinçli bir şekilde aldatmaya çalışan bir şarlatan olmak lazım. Portekiz'de 1974 Nisan'ında ordunun bir kısmının Salazar faşizme karşı ayaklanmasıyla başlayan hareket, çok kısa bir sürede gerçek bir devrime dönüştü. Devrim, Salazar faşizminin militarist dayanaklarından gizli servis ve polis teşkilatını dağıtmakla kalmadı; kapitalist işletmelerin üçte birinden fazlasına el koydu. Büyük tarım işletmelerine el koydu vb vb. Kısacası, gelişmeler Lenin'in daha 1917'de söylediklerine tam bir uygunluk içinde oldu. “Hiçbir demokratizm sosyalizmi sağlayamaz; ama gerçek yaşamda (ve Portekiz Devrimi gerçek

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

yaşamın ta kendisiydi) demokratizm hiçbir zaman ‘tek başına’ değil, ‘tümün içinde’ alınacaktır; demokratizm bir yandan ekonomik gelişmenin etkisine uğrayacak, ama bir yandan da, dönüşümün uyardığı ekonomi üzerinde etkide bulunacaktır vb, yaşayan tarihin diyalektiği böyledir.” (Lenin). Portekiz’de de işler yaşayan tarihin diyalektiğine göre gelişti. Gelişen devrim hareketi Salazar faşizmini yıkıp siyasal özgürlüğü sağlamakla kalmadı, faşizmin maddi temeli olan tekelci kapitalizme yöneldi. Binlerce kapitalist işletmeye el koydu vb. Devrim dalgası tarıma da uzandı ve orada da emekçi köylüler lehine bir takım önlemler aldı. Ama türlü iç ve dış etkenler nedeniyle daha ileriye gidemedi. Tekelci sermaye, emperyalizmin de desteğiyle, zamana yayılan bir mücadeleyle iktidarı tekrar ele geçirdi. İyi de bu ne anlama gelir? Portekiz Devrimi’nin yenilmesi, onun bir devrim olduğu gerçeğini değiştirir mi? Konferansçı yazar ve tüm EKİM’ciler bu basit gerçeği anlayamıyorlar ya da anlamak istemiyorlar. Belki de anlama yeteneğinden yoksunlar demek daha doğru olur. Sınıf mücadelesi sadece burjuvazinin egemen olduğu koşullarda değil, devrim sırasında ve devrimden sonra da sürer. Hatta bu savaş, devrim sırasında ve sonrasında yüz kat şiddetlenerek sürer. Her savaşta olduğu gibi bu savaşta da devrim güçlerinin, savaşın şu yada bu aşamasında yenilgi ihtimali vardır. Her savaşta yenilgi ihtimalini sadece ahmaklar hesaplamaz. Portekiz Devrimi’nin başına gelen de tastamam budur. İyi de bundan ne sonuç çıkar? Her dar kafalı ahmak gibi, Konferansçı yazar da, devrimin sosyalizme doğru ilerlemesinin kesintiye uğramış olmasından, Portekiz Devrimi’nin burjuvazinin iktidarını hedeflemeyen salt bir siyasal devrim olduğunu; hatta bir devrim bile olmadığı sonucunu çıkarıyor. Demek ki, bu “bezleri içindeki bebek”e göre, ona devrim diyebilmemiz için mutlaka zafere ulaşmış olması gerekir. İşte Konferansçı yazarın sözleri:

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

“İşte Portekiz örneği. Tamam, Salazar diktatörlüğü devrildi, bir dizi demokratik siyasal hak ve kurum kazanıldı, bu arada sömürgecilik de tasfiye edildi. (Edilmedi de artık adı kondu meselenin, yoksa sömürge halkları kendi özgürlüklerini kendileri ele geçirmişlerdir). Böylesine bir devrimci **dönüşüm** oldu. Bu kelimenin en dar anlamıyla, en sınırlı anlamıyla bir devrim. Bu sınırlı kapsam nedeniyle bu tür siyasal olayları bir ‘**devrimci hareket**’ olarak **tanımlamak** belki de daha **doğru** olur.” (Kızıl Bayrak, sayı 39,s.18, abç).

Elinden gelse, bütün bir devrimi yok sayacak. Ama bunu yapamayacağını biliyor; bildiği için de küçümseme ve gözden düşürme yoluna baş vuruyor. Bu dar kafalı yazar, bu yöntemlerin kendisini bir arpa boyu dahi ileri götüremeyeceğini anlamıyor. Bu cehaletin verdiği cesaretle bilgiç bilgiç ekliyor: “Bu tür siyasal olayları bir ‘devrimci hareket’ olarak tanımlamak belki de daha doğru olur”. Ya ne demezsin... yazarımız istesin yeter ki, biz “bu tür siyasal olayları” vaka-i adliyeden bile sayarız. Keramet-i kendinden menkul bilgiç yazarın “devrim” kavramıyla isimlendirmeyi pek uygun görmediği Portekiz Devrimi’nin neler yaptığını yine bu çevrenin en yetkili ağızlarından biri olduğu anlaşılan H.Fırat’tan aktaralım. H.Fırat, PKP Genel Sekreteri A. Cunhal’ın şu sözlerini bize aktarıyor:

“Birincisi, kapitalist Avrupa’daki demokrasilerin tersine, Portekiz Devrimi, tekelci devlet kapitalizmini **ortadan kaldırmış** ve tekelci kapitalizme ağır darbeler indirmiştir... Temel sektörlerin ulusallaştırılmasıyla, yaklaşık olarak 1200 işletme (aşağı-yukarı ulusal ekonomik etkinliğin yarısı) devletin doğrudan doğruya denetimi altına girdi.”

“Portekiz’deki durumun ikinci özgün belirtisi tarım reformudur... toprağın toprak sahiplerinden ve kapitalistlerden kurtarıldığı bütün tarım reformu bölgesinde, **büyük mülkler ve koope-**

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

ratifler, emekçiler tarafından ortak bir şekilde yönetilmekte ve işletilmektedir.”

“Üçüncü özgül belirti, gerek devletin el attığı işletmelerde, gerekse birçok özel büyük işletmelerde, emekçiler tarafından yapılmakta olan işçi denetimi ve yönetimidir” (A. Cunhal’dan aktaran H.Fırat, Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.78, abç).

İşte bütün bunları yapan bir tarihsel ve toplumsal alt-üst oluşa Konferansçı bilgiç yazar “devrim” yerine “devrimci hareket” demeyi daha doğru buluyor. Tekelci devlet işletmelerine el konuluyor, tekelci kapitalizme ağır darbeler vuruluyor, büyük topraklar tarım kapitalistlerinden alınıp emekçilerin yönetimine ve işletmesine veriliyor vb. vb. Ama buna rağmen, tüm bunlar bir “devrim” bile değildir, bir “devrimci hareket” oluyor. Devrim kavramını kullanmak zorunda kaldığı yerde ise, “bunlar siyasal devrimlerdir, bunları küçümsemek lazım” diyor, kuzucuklarının gözünün içine baka baka. 1200 işletmeyi doğrudan doğruya devletin denetimi altına alan, temel sektörleri ulusallaştıran, tekelci devlet kapitalizmini ortadan kaldırıp büyük tekelci işletmelerin önemli bir kısmına el koyan, toprağı sahiplerinden ve kapitalistlerden kurtarıp büyük mülkleri ve kooperatifleri emekçilerin işletme ve yönetimine veren bir devrim, sırf Konferansçı yazarımız istedi diye, sadece siyasal bir devrim; hatta devrim bile değil de “devrimci hareket” oluyor. Kendisini dinleyenlerden hiç kimse de kalkıp bu kadar zırvalık dinlediğimiz yeter demiyor. Sonra... Sonra H.Fırat lütfedip, “*Bütün bunlar elbette önemli demokratik adımlardır*” diyor. Bu küçümseme, bu yok sayma bu tarihi çarpıtma umutsuz çabası neden? Şu basit nedenlerden dolayı: Türlü iç ve dış etkenlerden dolayı yenilmiş ve yarım kalmış da olsa, tarihsel bir olgu olarak anti-faşist, anti-kapitalist Portekiz Devrimi demokratik bir devrim olarak EKİM’in tüm düşüncelerini tarihin çöplüğüne atıyor. Portekiz Devrimine duyulan bu öfkenin ve hoş-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

nutsuzluğun temel nedeni budur.

“Bütün bunlar elbette önemli demokratik adımlardır. Fakat, Cunhal, bir rastlantı olmalı, tıpkı M. Yılmaz gibi o ünlü ‘küçük ayrıntı’yı ısrarla hep es geçiyor. Portekiz’de millileştirmeler yoluyla sözümona ‘tekelci devlet kapitalizmi ortadan kaldırmış ve tekelci kapitalizme ağır darbeler indirilmiş’tir de, bu arada tekelci burjuvazinin kendisine ve sınıf iktidarına ne olmuş-tur?” (H.Fırat Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.78).

M. Yılmaz gibi burjuva demokratik devrim dogmasının tutsağı biri bu soruya ne yanıt verir bilmiyoruz. Ama bizim bu laf ebesine bir sorumuz olacak: Siz, bir devrimin şiddetli, sert ve acımasız bir iç savaş olduğunu; dış savaşlarda olduğu gibi iç savaşlarda da, savaşan taraflar için yenilgi ihtimalinin daima olduğunu; dış savaşlardan farklı olarak iç savaşın sonucunun öyle bir den bire ve bir çırpıda ortaya çıkmayacağını; burjuvazinin iktidarının tümüyle yıkılmasının bu anlamda iç savaşın seyrine bağlı olduğunu vb. vb; kısaca, yaşayan tarihin diyalektiğini ne zaman ve nasıl anlayacaksınız? Ordunun bölünüp parçalandığı, polis örgütü ve gizli servisin dağıtıldığı, faşist devletin bürokratlarının halkın ve devrim güçlerinin elinden kurtulmak için kaçıp saklandığı koşullarda *“devlet yani ordu ve bürokrasi olduğu gibi kalmıştı”* demek nasıl bir yalan acaba? Hiç kendi kendinize sordunuz mu? Bu kadar yeter.

Elbette, konumuz Portekiz Devrimi’ni incelemek, bütün yönleriyle ele alıp ondan dersler çıkarmak değildir. Böyle bir şey ayrı bir çalışmanın konusu olabilir ancak. Ayrıca, Portekiz Devrimi deneyimine dayanarak kendi devrimimizin strateji ve taktiklerinin doğruluğunu kanıtlamak gibi bir amacımız da yok. Tıpkı Cunhal’ın dediği gibi *“devrim kopya edilerek yapılmaz. Hazır devrim modelleri yoktur. Bu nedenle, devrimler tekrarlanmaz...”* fakat, başka konularda olduğu gibi Portekiz Devrimi üzerine yap-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

tığı çarpıtmalar ve bu devrime duyduğu öfke, gerek Konferansçı yazarın, gerekse H.Fırat'ın nasıl bir yöntem ve bakış açısına sahip olduklarını göstermesi bakımından ilginçtir.

Türkiye ve K. Kürdistan devrimi de kendine özgü çizgiler taşımakla birlikte faşizme ve kapitalizme karşı gerçekleşecek olması anlamında Portekiz Devrimi ile benzerlikler gösterecektir. Bir devlet biçimi olarak faşizm, Türkiye'de kurumlaşmış ve politik zor aygıtının tüm hücrelerine kadar sinmiştir. Bu nedenle faşizm Türkiye'de ancak devleti parçalayan, onun toplumsal taşıyıcısı olan tekeli sermayenin politik ve ekonomik egemenliğine son veren ve giderek kapitalizmin köklerine yönelen bir devrimle ortadan kaldırılabılır; siyasal özgürlük ancak bu şekilde elde edilebilir. Faşizm, Türkiye'de ne hükümet değişiklikleriyle, ne de farklı burjuva güçlerin iktidarda yer değiştirmesiyle yıkılabilir. Tekelciliğin siyasi gericiliğe tekabül ettiği sol hareket içinde belki de en çok bilinen ve tekrarlanan bir teorik-politik saptamadır. Fakat, buna rağmen, ne anlama geldiği ve pratikte ne ifade ettiği üzerinde en az durulan saptamadır aynı zamanda. Oysa, doğruluğu şüphe götürmeyen bu Leninist saptama, burjuva demokrasisini sürekli yok etme eğilimindeki tekellilik koşullarında siyasi özgürlüklerin bir dizi devrime başvurmadan elde edilemeyeceğini çok net bir şekilde ifade eder. Faşizm ise burjuva demokrasisinin içinden doğmakla birlikte onu inkar eder, ortadan kaldırır. Faşizmin bu karakteri onun toplumsal taşıyıcısı olan tekeli sermayenin siyasi gericilik eğilimi ile tam bir uyum içindedir. Komünist Enternasyonal faşizmin her alanda koyu bir gericilik ve özgürlüklerin inkarı olduğunu saptamıştır. Bu bilimsel gerçeklikler nedeniyle, tekellilik koşullarında devlet, bir kez faşistleştirildikten sonra, faşizmin ortadan kaldırılması ancak onun toplumsal taşıyıcısı durumundaki tekeli sermayenin sınıf egemenliğinin yıkılmasıyla mümkündür. Ama bu, bir kez gerçekleştikten sonra, fa-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

şizm yerini burjuva demokrasisine değil, emeğin iktidarına bırakacaktır. Bu iktidar, onun sosyal tabanının doğası gereği, demokratik olacaktır. Faşizm, doğası gereği geniş halk yığınlarının faşizme ve onun maddi temelleri olan tekelci kapitalizme karşı mücadelesinin maddi zeminini olgunlaştırır. Proletarya partisi, kapitalizme ve faşizme karşı savaşımında başarılı olmak istiyorsa, devrim cephesinde yer alabilecek tüm güçleri birleştirmek ve seferber etmek zorundadır. Tarih, bunu başaramayan komünist partilerin ve devrim güçlerinin sayısız yenilgi örnekleriyle doludur. Ama, devrimin sosyal tabanının bu genişlemesi kaçınılmaz biçimde devrimci iktidarın bileşimine de yansımacaktır. Lenin'in daha 1905'te işaret ettiği gibi:

“Oysa, Rus proletaryası bugün Rusya nüfusunun azınlığını oluşturuyor. Muazzam ezici bir çoğunluk haline ancak yarı-proleterler kitleleriyle, yarı-mülk sahipleriyle, yani kent ve kırsal küçük-burjuva yoksul kitleleriyle birleştiğinde gelebilecektir. Olanaklı ve arzu edilir bir devrimci-demokratik diktatörlüğün sosyal tabanının böyle bir bileşimi, elbette devrimci hükümetin bileşimine de yansımacaktır. Bu hükümete devrimci demokrasinin en çeşitli temsilcilerinin katılımını, hatta ağır basmasını kaçınılmaz kılacaktır. Bu konuda, hayallere kapılmak son derece zararlı olurdu.” (Seçme Eserler, Cilt III, s.43).

Faşizme ve kapitalizme karşı gerçekleşecek devrimin ilk aşamada demokratik devrim, iktidarın ise halk iktidarı karakteri bundan ileri gelmektedir. Ama, bütün o “keskin” söylemlerine ve teorideki “radikal” görüntülerine rağmen, EKİM'ciler faşizmin, sadece bir devrimle yıkılacağını mı kabul eder ve söylerler? Ne gezer... Her reformistin kendini kaçınılmaz şekilde belli ettiği noktada EKİM'ciler de renklerini belli etmekten kaçınamazlar ve faşizmin bir devrimle yıkılması gerektiği noktasına geldiğinde yan çizmeye başlarlar. İşte, temel kitaplarından biri saydıkları

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

“Teori ve Program Sorunları” kitabında söyledikleri:

“Politik özgürlüklerin devrimci bir temelde kazanılmasının iki yolu vardır.

*“Birinci yol, sermayenin politik baskısından zarar gören sınıf ve tabakaların sermaye iktidarına karşı savaşımlı, burjuva iktidarı geriletirerek politik özgürlükleri tanımak zorunda bırakabilir; ya da ezilen sınıfların savaşımlı ile burjuva kamp içindeki çelişkiler belli bir noktada çakışarak **faşist diktatörlüğün bir biçim olarak çözümlenmesine**, bu ise, politik özgürlüklerin şu veya bu şekilde gerçekleşmesine yol açabilir.”* (agy, s.208, abç).

Gözünü, burjuva demokrasisi düşüncesi ve umuduna çeviren her reformistin ve yasalıcı akımın birleştiği nokta işte budur: faşist diktatörlüğün bir devrime gerek kalmadan **çözülebileceği** umut ve hayali. Türkiye’de gözünü yasalıcılığa diken her akımın rengini belli etmek zorunda olduğu nokta budur. Çünkü, kapitalizmi ve faşizmi ortadan kaldıran bir devrime gerek kalmadan faşizm **çözülebilecekse**, onun yerine gelecek olan şeyin burjuva demokrasisi olduğu belli değil mi? Bugün, arkasından kimsenin ağlamadığı siyasi müteveffa Teslim Töre’nin yasalıcılığa çarkedişi, faşizmin ancak bir devrimle yıkılabileceği düşüncesini terk etmekle ve faşizmin **çözülebileceği** düşüncesini kabul etmekle başlatması bir rastlantı mıdır? Yasalıcılığı artık tartışma götürmeyen Teslim Töre’lerle EKİM’cilerin faşizmin **çözülebileceği** noktasında buluşmaları bir rastlantı sonucu mu sanırsınız? Hayır, bunlar rastlantı değildir. Teslim Töre’ler, bu “yeni” düşüncelerle sosyalist devrim fikrine ulaştı ya da ona zemin hazırladı. EKİM’ciler, sosyalist devrim tezini kabul ettirebilmek için, bilinçli ya da bilinçsiz, faşizmin ancak bir devrimle yıkılabileceği düşüncesine saldırmak ve faşizmin bir devrim olmadan da **çözülebileceği** düşüncesini kabul ettirmek gerektiğini görüyorlar. Gördüklerini yapıyorlar. Düşünceleri aynı olanların varacakları yer, eninde so-

"" Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ""

nunda aynı olacaktır. Teslim Töre'lerin bugünkü yeri, EKİM'cilerin de yeridir. Aynılar aynı yere!

II. BÖLÜM

DEVİRİMİZİN SINIF KARAKTERİ VE SOSYALİST DEVRİM

Devrimimizin sınıf karakteri ne olacak? Devrimimiz daha ilk adımdan itibaren sosyalist karakterde mi olacak, yoksa, giderek sosyalist devrime dönüşen demokratik bir karakterde mi olacak? İlk bakışta akademik bir tartışma gibi görünse de, gerçekte bu, devrimimiz açısından yaşamsal önem taşıyan bir sorunun doğru yanıtlanması amacıyla yönelik son derece önemli teorik-politik değeri olan bir tartışmadır. Engels, yüzyılı aşkın bir süre öncesinde, öncünün devrimin sınıfsal karakterini anlayamamasından doğacak tehlikeye işaret ediyordu. Bu gerçek bir tehlikeydi. Çünkü devrimin görünürdeki sosyalist içeriğiyle gerçek demokratik içeriğini karıştıran bir öncü, böyle bir hataya düşmekle, sonu kaçınılmaz bir biçimde politik çöküşe varan yanlış, eğik bir düzleme; bir şey söyleyip başka bir şeyin yapıldığı; bir sınıfın egemenliğinin vaad edilip başka bir sınıfın egemenliğinin güvence altına alındığı bir zemine geçmiş oluyordu. Bu nedenle devrimimizin sınıf karakterinin **ilk başta** ne olacağı ve gelişimi içinde neye dönüşeceği sorunu ve bu sorun etrafındaki tartışma son derece önemlidir.

Tuhaftır ama gerçektir: devrimimizin daha ilk günden itibaren sosyalist bir devrim olacağını savunan örgüt ve partiler ya tam yasalıcı partiler ya da onlara çok yakın parti ve örgütler olmuşlardır. Türkiye İşçi Partisi'nden (TİP), onun içinden gelen Sosyalist İktidar Partisi'ne (SİP); Troçkist grup ve çevrelerden E-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

KİM Hareketi'ne kadar doğrudan bir sosyalist devrim tezini savunanların tümünün ortak özelliği işte bu çizgidir. Sadece bu kadar değil, geçmişte sol hareketin devrimci kanadında yer alıp da sonradan yasalılık ve burjuvazi ile uzlaşma çizgisinde karar kılanların yaptıkları ilk iş de doğrudan bir sosyalist devrim tezini savunmak olmuştur. Bugün ÖDP bataklığında kulaç atan kimi grupları buna örnek gösterebiliriz. Tuhaf ama gerçek olan bu tablonun, bir rastlantı sonucu oluşmuş olmadığı da bir o kadar gerçektir. Devrimimizin sınıf karakterini bilerek ya da bilmeyerek karıştıran tüm bu akımların ortak özelliği, politik bir iflas ve çöküşe uğramış olmalarıdır. Yine tüm bunların bir başka ortak özelliği, bugünden yürütülmekte olan sınıf mücadelesinin silahlı biçimlerinden uzak durmaları, uzak durmaktan da öte mücadelenin bu biçimine karşı sert bir eleştirel tutum içinde olmalarıdır. İleri sürdükleri nedenler, gerekçeler ve tartışma argümanları farklı olmakla birlikte hepsinin üzerinde durduğu zemin ortaktır: devrimin görünürdeki sosyalist içeriğiyle gerçek demokratik içeriğini karıştırmaktan doğan ve sonu politik çöküşe varan eğik düzlem.

Devrimci düşüncelerine ve bilimsel vicdanlarına ihanet ederek yasalılık ve burjuvaziyle uzlaşma çizgisine kayarak politik çöküşe uğrayanları bir kenara bırakacak olursak, devrimin sınıf karakterini karıştırma yanılığısına düşen akımların hemen hepsini bu yanılığa düşüren şey, Marksizm'in kaba kavranışından ileri gelen dogmatik ve şematik devrim anlayışları olmuştur. Bu çalışmanın başında, Leninistler dışında kalan bütün sol-devrimci örgüt ve partilere egemen olan dogmatik, şematik yaklaşımlara ve hazır çözüm formüllerine dayalı devrim anlayışlarına değinip geçmiştik. Şimdi, bu sorunu biraz daha ayrıntılı ele almanın zamanıdır.

DEVİRİM SORUNUNA DOĞMATİK YAKLAŞIM VE EKİM

Değişik Maoçu gruplardan ayrılıp “Sosyalist Devrim” tezi etrafında bir araya gelerek EKİM Hareketi’ni oluşturan unsurlar, hoşgörü sınırlarının çok ötesinde bir abartı ile doğumlarını ve durumlarını önemser; farklı olduklarını göstermeye çalışırlar. Öyle ki, EKİM Hareketi’nin ana rahmine düştüğü 1980’li yılların ikinci yarısını Türkiye sol hareketinin yakın tarihinde yeni bir dönem olarak ilan etmekte bir sakınca görmezler. Çünkü, onlara göre 80’li yılların ikinci yarısının “Asıl önemi sol hareketin ‘60 sonrası dönemine damgasını vuran iki geleneksel akım çözülüyorken, tersten bir gelişmeyle, farklı kanallardan süzülerek gelen ve bugün henüz birbirinden ayrı duran Marksist-Leninist oluşumlara sahne olmasındadır.” İşte bu oluşum, yani EKİM Hareketi, sol hareketin yeni döneme damgasını vuracak proleter sosyalizmin doğumu muş... Durumu ve doğumu hakkında bu kadar hafifliğe kapılan kaç siyasal akım daha bulunur acaba? Fakat, teorik, ideolojik, politik yönden olsun ya da Marksizmin kavranışı açısından olsun Türkiye sol hareketine “yeni” sıfatına gerçekten layık herhangi bir olumlu katkısı olsaydı, biz yine tüm bu böbürlenmeleri ve Dühringvari kendini beğenmişliği hoşgörüyle ve anlayışla karşılamaya çoktan hazır olurduk.

Gelgelelim, ortaya çıkışlarını, “proleter sosyalizmin doğumu” olarak niteleyen EKİM’cilerin Türkiye sol hareketine ideolojik, teorik, politik olsun ya da marksizmin canlı özü olan devrimci diyalektiğin kullanılmasında olsun “yeni” diyebileceğimiz en ufak bir katkıları yok; aradan geçen on seneye yakın bir zaman diliminde böyle bir şeye rastlamadık. Bunların tüm kerametleri, onyıllardır değişik çevreler tarafından savunulagelen “sosyalist devrim” tezini yeni yeni savunuyor olmalarıdır. Onyıllar boyu Türkiye’nin yarı-feodal yarı-sömürge bir ülke olduğunu ve bunun

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

sonucu olarak anti-feodal burjuva demokratik devrimi savunduktan sonra 80’li yılların ikinci yarısından itibaren kapitalist üretim ilişkilerini ve burjuva sınıfın egemenliğini keşfedip “sosyalist devrim” tezine sığmamak bu adamlar için gerçekten bir “doğum” sayılmalıdır. Bir Çin atasözü, “kuyunun dibindeki kurbağanın dünyası kuyunun ağzının genişliği kadardır”der. Bu adamlar da, uzun bir süre dünyanın genişliğini, dibinde buldukları kuyunun ağzı kadar sanıp durdular. Sonra, günün birinde kuyunun dibinden çıkıyorlar ve dünyanın hiç de kendi sandıkları kadar dar olmadığını görüyorlar. O günü kendi doğumları ilan etmelerinden daha doğal ne olabilir? Fakat, ortada hala bir sorun var. Gözleriyle dünyanın çok daha geniş olduğunu görmelerine rağmen, kafalarının içi, mantıkları, kavrayışları vb. geri kalan her şey, geride bıraktıkları arkadaşlarıyla aynı kalmıştı. Haksızlık mı ediyoruz? Bu adamların, yani EKİM’cilerin öncellerinden ve öteki maoculardan tek farkı, Türkiye’de kapitalizmin tüm sonuç ve etkileriyle egemen olduğunu; devrim stratejisini belirleyecek temel olgunun bu olduğunu yeni yeni anlamış olmalarıdır. Buna karşılık, “ya anti-feodal köylü toprak devrimi ya sosyalist devrim” dün olduğu gibi bugün de EKİM’cilerin tüm düşüncelerine yön veren dogmatik; marksizmin kaba kavranışından ileri gelen formüldür. Devrim stratejisine ilişkin bu kaba düşünüş tarzı, EKİM’cileri öncelleriyle ve öteki maocu gruplarla birleştiren köprü görevi görmeye devam ediyor. Leninistler dışında kalan tüm öteki örgüt ve partilerin paylaştıkları ve doğruluğundan hiç şüphe duymadıkları bu formüle göre, bir ülke yarı-feodal yarı-sömürge bir ülkeyse orada anti-feodal köylü toprak devrimi; yok eğer kapitalist bir ülkeyse orada sosyalist devrim tezi geçerlidir. Böylece, Leninistler dışında kalan tüm sol örgüt ve partiler işte bu ayrıma göre ayrılır; aralarındaki farklılıkları bu ayrıma göre ifade ederler. Böyle olunca, ucu bugüne kadar uzanan Türkiye’nin ekonomik-sosyal

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

yapısı üzerindeki tartışmaların 1970’li yılların tümüne damgasını vurması son derece doğal oluyor. Başta H.Fırat olmak üzere E-KİM’cilerin tartışmalarının önemli bir bölümünü kapitalizmin tüm etki ve sonuçlarıyla egemen olduğunu ve bunun “nasıl bir kapitalizm” sorusuyla değişmeyeceğini muhataplarına kabul ettirmeye ayırmalarının nedeni budur. Çünkü, bu adamlar, aynı mantığı, aynı bakış açısını, aynı kavrayışı paylaştıkları öncelleri ve öteki maocu gruplara kapitalizmin her yönden egemen olduğunu ve “nasıl bir kapitalizm” sorusunun anlamsız ve yanlış olduğunu bir kez kabul ettirince bunların tümünün “sosyalist devrim” tezine yanaşacağını biliyorlar. Tartışmaların önemli bir bölümünü bu konunun üzerine yoğunlaştırmalarının nedeni bu.

Bu kaba kavrayış nedeniyledir ki sadece sosyalist devrim tezini savunanlar değil, burjuva demokratik devrim tezini savunanlar da, örneğin Komünist Enternasyonal’in burjuva demokratik devrimi yaşamış olan gelişmiş kapitalist ülkelerde de bir demokratik devrimi zorunlu göstermesini anlayamıyor, kavrayamıyorlar. Zira, hepsinin sahip olduğu “ya anti-feodal köylü toprak devrimi ya da sosyalist devrim” dogmatik, kaba ve şematik formüle göre, gelişmiş kapitalist ülkelerde doğrudan bir sosyalist devrim stratejisinin geçerliliği her türlü tartışmanın dışındadır. Demokratik devrim stratejisini bir kez kabul edenlerin Türkiye’nin yarı-feodal yarı-sömürge bir ülke olduğunda ayak direktmeleri de; sosyalist devrim stratejisini bir kez kabul edenlerin kapitalizme karşı demokratik devrimi bir safсата olarak değerlendirmeleri de işte bundan ötürüdür. Gerçekte bu anlayışa, bu kaba yaklaşıma sahip sol-devrimci örgütlerin tümü kapitalizme karşı demokratik devrimi bir “safсата” olarak niteleme noktasında buluşuyorlar. İleride göreceğimiz gibi önceli TDKP gibi EKİM hareketi de bu nitelemeye yürekten katılıyor. Oysa, örneğin Komünist Enternasyonal, “geçen yüzyılda anti-feodal nitelikli bir bur-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

*juva demokratik devrimi yaşamış olan gelişmiş kapitalist ülkelerde de yeniden demokratik bir değişimin zorunlu olduğu sonucuna varmıştır. Bu **demokratik devrim**, artık halkın demokratik hak ve özgürlükleriyle demokratik cumhuriyeti gizliden gizliye tehdit eden ya da bu hak ve özgürlükleri çoktan ortadan kaldırmış olan toplumsal güçlere karşı gerçekleşmeliydi. Anti-faşist ve anti-emperyalist nitelikleri taşıması gereken **demokratik bir devrim** zorunlu görülmekteydi.” (E.Leverenz, Komünist Enternasyonal’de Faşizmin Tahlili, s.178, Sol Yayınları, abç) sonucuna varmıştır.*

Emperyalist Almanya’nın bir bölümünde gerçekleşen ve Demokratik Almanya’nın ortaya çıkmasına yol açan **demokratik devrim** kendi bilimsel açıklamasını işte ancak Komünist Enternasyonal’in varmış olduğu bu sonuçta bulabilir. Keza, kendi dönemlerinde yani 1940’lı yıllarda orta gelişkinlikte birer kapitalist ülke olan Çekoslovakya, Bulgaristan, Macaristan (Macaristan ki, daha 1919’da bir sosyalist devrim girişimine sahne olmuştu) vb. ülkelerde gerçekleşen Demokratik Halk Devrimleri ve bu devrimlere uygun iktidar tipleri olan Halk İktidarları da bilimsel açıklamalarını Komünist Enternasyonal’in varmış olduğu bu son derece önemli sonuçta bulabilirler. Leninistler dışında kalan ve marksist devrim teorisi üzerinde kaba bir kavrayışa sahip olan tüm sol-devrimci örgüt ve partiler, Komünist Enternasyonal’in varmış olduğu bu sonucu ve 1940’lı yıllardan sonra ortaya çıkan bu tarihsel ve siyasal olguları anlama yeteneğinden tümenden yoksunlar. Marksist devrim teorisi konusunda hepsinin üzerinde bulunduğu zemin ortak; hepsinin düşüncelerinin temeli olan formül aynı olduğu için, gerçekte, “sosyalist devrim” tezini savunanlarla burjuva demokratik devrimi savunanları birbirinden ayıran kalın bir çizgi yoktur. Aksine, iki uç kutupta duruyor görünmelerine rağmen onları birbirinden ayıran sınır çizgisi çok incedir ve burjuva demokratik devrim çizgisinden sosyalist devrim stratejisine

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

sıçramak için Türkiye ve Kuzey Kürdistan’da kapitalist üretim ilişkilerinin tüm yönleri ve sonuçlarıyla egemen olduğunu kabul etmek yeterlidir. EKİM Hareketi’nden tarihe karışan önceli TDKP’ye kadar bu kaba kavrayışa sahip bütün siyasal akımların, örgüt ve partilerin “kapitalizme karşı demokratik devrim” stratejisini reddetmeleri; bazılarının, EKİM’ciler örneğinde görüldüğü gibi, bunu bir “safсата” olarak nitelemeleri de bu yüzdendir. Demek oluyor ki, bütün kuruntu ve çalımına karşın EKİM’cileri diğerlerinden ayıran sınır çizgisi çok incedir ve birbirleriyle kucaklaşabilmeleri için ikincilerin inatçı somut gerçekler karşısında, feodalizmin kapitalizm tarafından evrimci tarzda çözülmeyeceği boş inancından vazgeçmeleri yeterlidir. EKİM’cilerin, kendileriyle aynı zeminde durdukları diğer siyasal akımlardan tek farkları, gelişmenin belli bir aşamasında, 1987’ye doğru, bu boş inançtan vazgeçerek kapitalizmin bütün sonuç ve yönleriyle birlikte egemen üretim biçimi olduğunu kabul etmiş olmalarıdır.

Başkalarını önyargılarla hareket etmekle eleştiren ve “*temel toplumsal ve siyasal sorunların çözüme bağlanmasında, somut tarihsel durumu, toplumsal ve iktisadi gerçekleri göz önünde bulundurmak, soyut kavramlardan değil de, somut gerçeklerden hareket etmek, marksist diyalektiğin temel ilkesidir*” diye akıl veren H.Fırat’ın kendisi, önüne çıkan her kapitalist ülkede, sırf orada kapitalizm egemendir diye, “sosyalist devrim” tezi geçerlidir demekle acaba bu ilkeye uygun hareket etmiş oluyor mu? Bir ülkede sırf kapitalist üretim ilişkileri ve burjuva sınıf egemendir diye orada doğrudan bir “sosyalist devrim” stratejisinin geçerli olduğunu söylemekle sınıflar arası güç ilişkilerini, somut tarihsel durumu, iktisadi ve sosyal gerçekleri, o ülkenin özgül siyasal koşullarını vb. vb. hesaba katmayan bir önyargıyla hareket etmiş olmuyor mu? Gerçek şu ki, “kapitalizme karşı demokratik devrim”i bir “safсата” olarak nitelemekle ve bunun olamayacağını peşin

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

peşin ileri sürmekle somut gerçeklerden değil de, hazır çözüm formüllerinden, soyut kavram ve şemalardan hareket eden bizzat H.Fırat ve EKİM'cilerin kendisi oluyor. Çünkü bu adamlar, bu düşünüş tarzıyla kapitalist de olsa o ülkenin somut gerçeklerine, sınıf ilişkilerini, sınıflararası güç dengelerine, her sınıfın örgütlülük ve bilinç bakımından hazırlık derecesini, ulusal ve tarihsel özelliklere bakmaya ihtiyaç duymaksızın; salt soyut formüllerden ve düşünce kalıplarından hareketle o ülkede doğrudan bir "sosyalist devrim" in gerekli ve zorunlu olduğunu söyleyebilmektedirler. Böyle yapmakla, marksizmin devrimci diyalektiğini hiçe sayan ve böylece teorik ve politik iflasa düşen H.Fırat ve EKİM'cilerin kendileri oluyor. Devrimin sınıf karakteri gibi temel bir toplumsal ve siyasal soruna böyle bir yaklaşım yöntemi aynı zamanda burjuva demokratik devrim anlayışına sahip olanlarla H.Fırat ve EKİM'cilerin ortak noktasıdır. Bu ortak noktada buluştuklarında birbirleriyle cilveleşmekten, başkalarına karşı birbirlerini tanık göstermekten geri durmazlar. İşte bir örnek:

"TDKP'nin 1980 öncesinde bir kısım ideolojik hasmına sık sık hatırlattığı gibi, eğer devrimin özünü ve esas kapsamını köylülüğün anti-feodal toprak devrimi oluşturmuyorsa, eğer bu sorun önemini yitirmişse, yani varlığını bir ölçüde koruyor olsa bile ağırlıklı bir önem taşımaktan çıkmışsa, bu demektir ki, demokratik devrim esas olarak tamamlanmıştır. Gündemde olan artık bir sonraki devrim aşaması, tabiatıyla proletaryanın sosyalist devrimidir. Burjuva devrimden arta kalan sorunlar olsa bile, bunlar artık proleter devrimin 'geçerken çözecekleri' kapsamındadır. Artık söz konusu olan muzaffer bir demokratik devrimin proleter devrimine bağlanması ve dönüşmesi değil, muzaffer bir proleter devrimin "geride kalmış" görevleri geçerken çözmesidir. Eğer tarihsel evrim belirli bir tarihsel evrede karşımıza esas kapsamını sermaye iktidarının devrilmesi ve büyük kapitalist mülki-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

yetin tasfiyesi görevlerinin oluşturduğu bir nesnel süreç çıkarılmışsa, bunun ancak proleter sosyalist bir devrimde ifadesini bulabileceği gerçeğini görmemek için herhalde burjuva demokratik önyargularla körleşmiş olmak gerekir.”(H.Fırat, Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.124).

Acaba? Burjuva demokratik devrimin şu veya bu yolla tamamlandığı; burjuvazinin egemen sınıf, kapitalizmin egemen üretim biçimi olduğu ülkelerde demokratik bir devrimin gerekli olabileceğini söylemek, “burjuva demokratik önyargularla körleşmiş olmak” anlamına mı gelir? Birazdan bu sözlerin ne kadar bilimsellikten uzak, dogmatik ve şematik bir anlayışın ürünü olduğunu göstereceğiz. Fakat, şimdilik işaret etmek ve okurun dikkatini kendisine çekmek istediğimiz nokta şu: H.Fırat’ın yukarıdaki sözleri tüm EKİM’cilerin aslında TDKP olmak üzere, Türkiye’de burjuva-demokratik devrim düşüncesini savunanlarla nasıl da aynı mantık ve bakış açısını paylaştığını son derece açık ifadelerle ortaya koyuyor. Yani, bu adamlara göre, bir ülke anti-feodal toprak devrimini yapmamışsa orada burjuva demokratik devrim aşaması; yok eğer bu devrimi yapmış ve feodalizmi şu veya bu ölçüde tasfiye ederek en azından önemsiz bir noktaya düşürmüşse artık orada gündemde olan proleter sosyalist devrimdir. Yani, o ünlü formülle ifade edecek olursak “ya anti-feodal köylü toprak devrimi ya da sosyalist devrim”. Görüldüğü gibi hazır çözüm formülleri ve soyut kavramlar aracılığıyla temel, siyasal ve toplumsal sorunlara çözüm getirme yöntemi TDKP ile eski bir TDKP’li olarak H.Fırat’ın ortak noktasıdır. Burjuva demokratik devrim tamamlanmışsa artık gündemde olan doğrudan bir “sosyalist devrim”dir. TDKP’nin bu muhakeme tarzına, marksizmin devrim teorisinin bu kaba kavranışına H.Fırat’ın sarılması ve gizlice övmesi boşuna değildir. H.Fırat tam da bu muhakeme tarzını paylaştığı için bunu yapıyor. Öyleyse, H.Fırat’ın TDKP’den ve

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

burjuva demokratik devrim düşüncesini savunan tüm öteki siyasal akımlardan farkı da burada ortaya çıkıyor: kapitalizmin bütünü sonuç ve etkileriyle egemen olduğunu görmüş ve kabul etmiş olmak. Ama, TDKP bu basit ve sıradan gerçeği ömür-billah görmemişse; H.Fırat ise bu basit gerçeği görmek için 1987'ye kadar beklemişse bu, EKİM "Ailesi"nin üstün değil zavallı yanıdır. Bu zavallı yanı kendisinin erdemiymiş gibi göstermek ise, en büyük kusurlarını dahi bir erdem gibi göstermede son derece istekli ve yetenekli olan küçük-burjuvazinin tavrına örnek olabilir sadece.

"Burjuva-demokratik devrim" önyargısının tutsağı olmuş şabloncu ve dogmatik tüm maocu gruplar gibi, TDKP, neden "nasıl bir kapitalizm" sorusunu ortaya atar? Eğer sorunun biçimine takılmayıp doğrudan özüne ineceksek şu basit nedenden ötürü olduğunu görürüz: gerçekte TDKP olsun, diğer maocu gruplar olsun, "milli demokratik devrim" yada aynı anlama gelen burjuva demokratik devrim stratejilerinin doğruluğunu kanıtlayabilmek için Türkiye'nin yarı-feodal, yarı-sömürge bir ülke olduğunu kanıtlamak zorunda olduklarını biliyorlar. Bu yüzden, Türkiye'nin kapitalist bir ülke olduğunu kabule yanaşmazlar. Kapitalizmin geliştiğine dair inatçı gerçeklerle yüzyüze kaldıklarında ise, bu kapitalizmin gerçek bir kapitalizm olmadığını; gerçek kapitalizmin sanayi kapitalizmi olduğu manevrasına başvururlar. Türkiye'de feodalizmin tasfiye olmadığını ve emperyalist mali sermaye tarafından tasfiye edilemeyeceği düşüncesini, Leninist emperyalizm tahlilini altüst etme pahasına savunurlar. Feodalizm, burjuva demokratik bir devrimle tasfiye olmadığına göre ve emperyalist mali sermaye, onu tasfiye etmek bir yana onunla ittifaka girerek varlığını sürdürmesine yol açtığına göre Türkiye hala yarı-feodal, yarı-sömürge bir ülkedir ve bu yüzden burjuva demokratik devrim stratejisi geçerlidir. Onların tüm düşüncesinin özü budur. Peki, ya kapitalizmin egemen olduğuna dair inatçı gerçekler-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

le karşı karşıya kaldıklarında ne yaparlar? İşte o zaman da, o ünlü “nasıl bir kapitalizm” sorusuyla bu üretim ilişkilerinin gerçek kapitalizm olmadığını, bir anlamda sahte kapitalizm, yani komp-rador kapitalizm vb. olduğunu anlatmaya ve kanıtlamaya çalışır-lar.

“*TDKP'nin* (kapitalizmin egemenliğine dair inatçı gerçek-ler karşısında, b.n) *bulduğu 'çözüm', 'nasıl bir kapitalizm' soru-nunda ifadesini bulan o özgün kapitalizm görüşündedir. (...) Bu sorunun TDKP için iki önemli sonucu vardır. 1) Gelişen bu kapi-talizm feodalizmi tasfiye edemez. 2) Bu kapitalizmin gelişmesiyle 'gelişmiş bir sanayi' kurulamaz.*

“*Feodalizm tasfiye olmadığı için ve bir devrimle tasfiye e-dilmediği sürece anti-feodal köylü toprak devrimi hep gündem-de kalacak ve devrimin 'özü ve temeli olmaya' devam edecekti.*”(Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.132, abç).

Bu belirlemenin sadece TDKP'nin değil, öteki tüm maocu grupların düşüncelerini ifade ettiğinden kuşku yoktur. “Bu kapi-talizm feodalizmi tasfiye edemez.” Neden? Çünkü, onlara göre emperyalist mali sermaye feodalizmi tasfiye etmek bir yana o-nunla ittifak kurarak yaşatır. TDKP ve öteki maocu gruplar, kapi-talizmin varlığını kabul etmek zorunda kaldıkları zaman bile, bu kapitalizmin “gerçek” kapitalizm, “sanayi” kapitalizmi olduğunu kabul etmeye yanaşmazlar. Tamda bu yüzden, değişik sol-dev-rimci örgüt ve partiler, düşünsel bakımdan bir “tarikata” dönüşen bu gruplara kapitalizmin bütün sonuç ve etkileriyle egemen oldu-ğünü kabul ettirebilmek için yıllarca uğraşmışlardır. Yine bu yüz-den H.Fırat'ın çabalarının bir kısmı emperyalist mali sermayenin feodalizmi çözebileceğini ve çözeceğini TDKP ve öteki maocu gruplara anlatmaya yönelmiştir. Yaşanmış ve geçmişe mal olmuş bu somut olgulara rağmen “Demokratizmi Savunmanın Sınırları” adlı broşüründe H.Fırat'ın,

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

“Yazar, ciddi ciddi TDKP ile tartışmasında H.Fırat’ın temel kaygısının ‘Türkiye’de kapitalizmin varlığını kanıtlamak’ ve bu kanıtlamayı sorunların tartışılması için **yeterli** saymak olduğunu iddia edebiliyor. (...) Yalnızca bugün değil, fakat 70’ler Türkiye’sinde de, bir tek TKP-ML dışında **hiçbir gruba** Türkiye’de kapitalizmin varlığını ya da **egemenliğini** (abç) kanıtlamak gerekmiyordu. Bu grupların **tümü** de Türkiye’de kapitalizmin egemen (abç) bir toplumsal düzen olduğunu kabul ediyorlardı.” (Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.15) demesi tam bir demogoji, yalan ve ikiyüzlülük örneği değilse nedir? Bütün maocu grupların kapitalizmin varlığını kabul etmek zorunda kaldıkları yerde “ama” ve “ancak”larla başlayıp “nasıl bir kapitalizm” sorusuyla gerçekte bu somut gerçeği reddettiklerini H.Fırat bilmiyor olabilir mi? Aralarından çıkıp geldiği için H.Fırat maocuların bu soru ve çabalarının anlamını belki de bizden iyi biliyor ama buna rağmen, “bu grupların tümü de Türkiye’de kapitalizmin egemen bir toplumsal düzen olduğunu kabul ediyorlardı” diyebiliyor. Peki, H.Fırat, bile bile bu yola neden başvuruyor? Bizim görebildiğimiz tek neden var: Başta TDKP olmak üzere, öteki maocu gruplarla “ya anti-feodal köylü toprak devrimi ya sosyalist devrim” formülünde ifadesini bulan düşünce platformunda buluştuğunu gizlemek. Oysa, H.Fırat’ın kendisi, Türkiye’de kapitalizmin tüm yönleriyle ve etkileriyle egemen olduğunu ve bu yüzden, “sosyalist devrim” düşüncesinin doğruluğunu TDKP’lilere anlatmaya az mı çaba harcamış?

Ama, tüm EKİM’cilerde olduğu gibi, H.Fırat’ta da keyfîlik ve seçmeci yönleme az rastlanmaz. Bunlarda ilkeli ve tutarlı bir davranış aramak boşa harcanmış bir çaba olur. Bunun bir sonucu olarak, yorum ve değerlendirmelerde işlerine geldiği gibi, son derece keyfî davranmada kendilerini özgür sayan bir tutum içinde olurlar. İşte örnek: aynı mantığı, aynı yöntem ve bakışı pay-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

laştığı için, devrim teorisini “bir şaşkınlık ve budalalık örneği”, “gülünç ve zavallı” diye nitelediği TDKP’yi işine geldiğinde övmekten, üstüne toz kondurmamaktan geri durmuyor.

“1970’ler Türkiye’sine inildiğinde, TDKP’nin devrim teorisini, bir şaşkınlık ve budalalık örneğidir; gülünç ve zavallıdır; marksizmin canlı özünün değil, soyut ve elbette böyle olduğu sürece cansız, ölü ve yararsız kalacak özünün bir yansımasıdır” (H.Fırat, Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.126) diyen yazar, bir başka yerde,

*“Eski TDKP popülistti ama devrimci bir örgüttü. İdeolojik içerik yönünden değil, fakat politik tutum bakımından, devrim konusunda net bir tutuma sahipti. Onun 70’lerdeki devrimciliği olsa olsa, devrimci hareketin o dönemdeki iç bölünmesinde kendisiyle aynı özgün konumu paylaşan öteki anti-revizyonist gruplarla kıyaslanabilirdi. Bu kesim devrimcilik planında küçük-burjuva sosyalizm **en tutarlı** kanadıydı.” (H.Fırat, Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.102, abç).*

İşte böyle: baş başa kalınca birbirlerinin saçını-başını yolarlar, üçüncü bir şahıs söz konusu olduğunda birbirlerine kol-kanat gerebiliyorlar. Üçüncü bir şahsın müdahalesiyle karşılaşınca, “eski TDKP popülist ama devrimci bir örgüttü (...) Bu kesim devrimcilik planında küçük-burjuva sosyalizminin en tutarlı kanadı...” olabiliyor. Ne diyelim... Demek ki, yeri geldiğinde horoz guguk kuşunu, guguk kuşu da horozu övüyormuş.

Herşey bir yana, şu “anti-revizyonist gruplar” söylemi bile, tek başına maoculuğun ve TDKP ruhunun H.Fırat’ta ne kadar diri ve ilk günkü tazeliğini koruduğunu anlatmaya yetmiyor mu? 70’li yılların kuşağı bilir, maoculuğun alamet-i farikası şu “anti-revizyonist grup” sakızıydı. Tam da bu nedenle, TDKP’lilik damarı kabardığında H.Fırat, hemen bu sakızı ağzına alıyor ve bu kapsamda gördüğü grupları el üstünde tutuyor. Ama bu önemli

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

değil. Önemli olan şu: görüldüğü gibi, “bir şaşkınlık ve budalalık örneği” “zavallı ve gülünç” bir devrim teorisine sahip TDKP, H.Fırat’ın işine geldiği zaman **devrim konusunda net bir tutuma** sahip olmakla kalmıyor, “devrimcilik planında küçük-burjuva sosyalizminin **en tutarlı kanadı**” da olabiliyor. H.Fırat’ın ve EKİM’cilerin tutumunda ilkeli ve tutarlı yaklaşım mı aranır? Fakat, H.Fırat ve tüm EKİM’ciler’de TDKP başta olmak üzere öteki maocu gruplara yönelik hakaret ve sövgünün yerini sık sık övgüye bırakması boşuna değildir ve sadece Sovyet düşmanlığı ile maoculuk damarının kabarmasından ileri gelmiyor. Bu bir nedendir. Bir başka neden ise, farklı uçta duruyor görünseler de aslında ortak platform üzerinde duruyor, aynı bakış açısını paylaşıyor olmalarıdır. “Ya anti-feodal köylü toprak devrimi ya sosyalist devrim”. H.Fırat’ın dile getirmiş olduğu bu düşünce kalıbı, yine H.Fırat’ın “anti-revizyonist gruplar” diye nitelediği tüm maocu gruplar ile bir maocu grup olarak EKİM Hareketi’nin ortak paydasıdır. Bu düşünce kalıbı, hepsinin düşünce sistemlerini kırmızı bir şerit gibi boydan boya kesmektedir. Bir farkla ki, EKİM’ciler, bilmem kaç yıllık bir gecikmeden sonra da olsa, kapitalizmin feodalizmi tasfiye ederek tüm yönleriyle egemen olduğunu anladıkları için “sosyalist devrim” tezini; ötekilerse henüz bunu “keşfedemedikleri” için burjuva demokratik devrim tezini yarım ağızla ve utangaç bir biçimde savunuyorlar. “Yarım ağız ve utangaç bir şekilde” diyoruz zira, kapitalizmin egemenliğine dair somut olgular ve koşullar karşısında artık eskisi gibi rahatça direnemiyorlar ve şimdilik “nasıl bir kapitalizm” sorusuyla işi geçiştirmeye çalışıyorlar. Ama, tüm bu grupların kapitalizmin egemenliğini tüm etki ve sonuçlarıyla, “ama”sız ve “ancak”sız kabul edecekleri andan itibaren yukarıda aktardığımız düşünce kalıbından dolayı, “sosyalist devrim” tezini savunmaya başlayacakları da bir gerçek. Bunun çok güçlü belirtilerini şimdiden görmek mümkün. A-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

ma güçlü de olsa bunlar henüz belirti düzeyindedir ve tüm mao-cu gruplara egemen olan devrim anlayışı -yavaş yavaş yerini “sosyalist devrim” tezine bırakır olmakla birlikte- halen burjuva demokratik devrimdir.

ANTI-KAPİTALİST DEMOKRATİK DEVRİM BİR “SAFSATA” MIDIR?

Devrim sorununa dogmatik ve şematik yaklaşım konusunda EKİM Hareketi'nin başta, kendilerinin deyimiyle “anti-revizyonist guruplar” olmak üzere, burjuva demokratik devrim düşüncesini savunan akımlarla aynı bakış açısını, aynı mantığı ve yöntemi paylaştığını göstermiş olduk. Leninistler dışında kalan tüm örgüt ve partilerin birleştikleri bir başka nokta ise, anti-kapitalist demokratik devrim düşüncesinin reddidir. “Sosyalist devrim” tezini savunan EKİM’cilerden, burjuva demokratik devrimin en ateşli savunucularından TDKP’ ye kadar hepsi bu konuda tam bir uyum ve görüş birliği içine girerler. Bu uyum ve görüş birliği aslında, “ya burjuva demokratik devrim ya sosyalist devrim” formülünün doğal bir sonucudur. H.Fırat’ın aşağıda aktaracağımız sözleri, bu düşünce ve saptamamızın kanıtıdır. Anti-kapitalist demokratik devrim konusunda şöyle diyor H.Fırat :

“Burjuva sınıf iktidarına ve kapitalizme karşı demokratik devrim bir marksistin değil, burjuva toplumu ve kapitalizmi demokratlaştırmak sevdasındaki demokrat küçük-burjuvazinin görüşü, ufku ve hayali olabilir ancak. Bugünkü devrimci-demokrat hareketimizin henüz değiştirilmemiş ortak platformu budur. Bir zamanlar ‘anti-kapitalist demokratik devrim’i bir ‘safсата’ olarak niteleyen TDKP de, uzun bir suskunluğu bozan bazı ilk belirtilerden anlaşıldığı kadarıyla (...) böyle bir ‘safсата’ya eğilimli görünüyor. Geri iktisadi tahlillerin sessiz ve utangaç terki, demokratik devrime imanlı ve tutkulu bir bağlılıkla bir arada gidin-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

ce, varılacak yer, bir zamanlar 'safсата' olarak nitelendirilen platform olabildi ancak." (Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.124-125).

TDKP'nin "varacağı yer" konusundaki "öngörünün" ne kadar isabetsiz ve boş olduğu bugün somut olarak ortaya çıktığı için üzerinde durmaya gerek yok. Sadece geçerken ve konumuzu ilgilendirdiği kadarıyla söyleyeyim: TDKP, "geri iktisadi tahlilleri" sessiz ve utangaç biçimde terk ederken birdenbire "işçicilik" hastalığına yakalandı ve H.Fırat'ın iddialarının tam tersine, anti-kapitalist demokratik devrime değil, "sosyalist devrim"e eğilimli görünüyor. Onun bugünkü durumu, yasalılık sorununu bir an için ihmal edersek, sadece bizim iddia ve saptamalarımızın kanıtı olabilir. Kısacası, yasalılığa kaydıkça ve geri iktisadi tahlilleri terk ettikçe "sosyalist devrim"e eğilim gösterdi. Ama, bunlar bir yana, bizim işaret etmek istediğimiz nokta, anti-kapitalist demokratik devrim tezinin bir "safсата" olarak nitelenmesinin EKİM'cilerden tutalım da TDKP'ye kadar herkesin ortak platformu olduğudur.

Peki, anti-kapitalist demokratik devrim gerçekten bir "safсата" mıdır? Eğer bu iddia doğruysa, bizden çok önce, 1935'lerde Komünist Enternasyonal burjuva demokratik devrimini yapmış gelişmiş **kapitalist ülkelerde** de bir demokratik devrimin zorunlu olduğu sonucuna vararak bu "safсата"ya düşmüş demektir. Ki bir ve böbürlenmede eşine ancak sonradan görme maocu saflarda rastlanabilecek olan H.Fırat bu "safсата" sakızını ağzına almadan önce şöyle bir düşünmeliydi. Yok eğer Komünist Enternasyonal'in bu "safсата" ya düştüğünü ileri sürüyorsa, onu da açık açık söylemelidir. Ama o, böyle açık ve yürekli bir tartışmaya girmeye cesaret edemez. Çünkü, bilgi düzeyinde olmasa bile sezgi düzeyinde, Komünist Enternasyonal'in bu düşüncesinin bizzat yaşam tarafından doğrulandığını biliyor. Tarihsel evrim 1940'lı

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

yıllarda Avrupa'nın değişik ülkelerinin komünist partileri karşısına “esas kapsamını sermaye iktidarının devrilmesi, büyük kapitalist mülkiyetin tasfiyesi” ve faşist devletin yıkılması görevlerinin oluşturduğu nesnel bir süreç çıkarmıştır. Doğu Avrupa ülkeleri komünist partileri nesnel sürecin karşısına çıkardığı bu görevi doğrudan bir sosyalist devrimle değil, daha sonra **sosyalist devrime dönüşecek** olan Demokratik Halk Devrimleri ve Demokratik Halk İktidarlari ile yerine getirdiler; hem de emperyalist Almanya'nın bir kısım topraklarında da... Bu anti-kapitalist demokratik halk devrimleri ancak bir süre sonra, örneğin, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde 1952'de; Bulgaristan'da 1947'de vb. sosyalist devrime **dönüşmüşlerdir**. Sadece 1940'lı yılların Doğu Avrupa devrimleri mi? Küba devrimi de kapitalist egemenliğe karşı bir demokratik devrim olarak gerçekleşmedi mi? Bütün bu ülkelerde gerçekleşen **toplumsal devrimler** bir mülkiyet biçiminin yerine bir başka mülkiyet biçimini, yani üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini geçirmeye başlarken, bütünlüklü tek bir süreç olarak demokratik ve sosyalist aşamalardan geçmişlerdir. Ama başkalarını “soyut şemalar ve genel formüller tutkunu” olmakla eleştiren H.Fırat'ın kendisi de aynı tutkunun tutsağı olduğu için tarihte ortaya çıkmış bu olgulara bilimsel bir açıklama getirme yeteneğini gösteremiyor. O, bütün dogmatik düşünce sahibi kişi ve akımlar gibi, bir devrime sınıfsal karakterini veren şeyin devrimin çözdüğü görevler değil, devrimden doğan iktidarın sınıf karakteri olduğunu anlayamıyor.

Her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur. Marksist devrim teorisinde son derece önemli bir yer tutan bu özlü düşünce, hangi sınıf ya da sınıflar iktidarı ele geçirmişse, devrime karakterini verecek olanın da bu olgu olduğunu anlatır. Devrimin çözdüğü ve çözmek zorunda kaldığı görevler devrimin karakteri üzerinde belli bir **etkiye** sahip olsalar da, devrimin karakterini **be-**

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

lirleyen esas şey, o devrim sonucu doğan iktidarın sınıf karakteridir. İktidarı proletarya tek başına, kimseyle paylaşmadan ele geçirmişse, bu iktidar, hangi görevleri çözmek zorunda kalırsa kalırsın, sosyalist iktidardır, yani proletarya diktatörlüğüdür. Yok eğer iktidar proletarya ile küçük-burjuvazi tarafından paylaşılıyorsa, o iktidar henüz bir “halk” iktidarındır ve komünistlerin önünde hala, bu iktidarı proletarya diktatörlüğüne dönüştürme görevi var demektir. Bu görevi unutan ya da bu halk iktidarını proletarya diktatörlüğü ile karıştıran bir komünist parti, bir öncü, kurtarılamaz biçimde politik iflase, politik çöküşe uğramış demektir. Çünkü, bu durumda Engels’in dediği gibi,

“Bizzat hareketin çıkarı için, kendisine yabancı bir sınıfın çıkarlarını hayata geçirmek ve kendi öz sınıfını safsatalarla, vaatlerle savuşturmak, ona sözkonusu yabancı sınıfın çıkarlarının kendi çıkarları olduğunu temin etmek zorunda kalır. Bu eğik düzleme giren, kurtarılamaz biçimde yitmiştir.” (Aktaran Lenin, Seçme Eserler, Cilt III. S.33, İnter Yayınları).

Demek ki, “kurtarılamaz biçimde” yitmemek için, siyasal iktidarın sınıf karakteri konusunda en ufak bir yanılgıya düşmek gerekiyormuş. Bu konudaki bir yanılgı öncü partiyi politik çöküşe götürür. Çünkü, gerçekte proletarya diktatörlüğü olmayan bir halk iktidarını proletarya diktatörlüğü olarak ilan eden bir komünist parti, küçük-burjuvazinin ve proleter olmayan öteki emekçilerin sınıf çıkarlarını güvenceye alırken, proletaryaya bu çıkarların kendi çıkarları olduğunu söylemek zorunda kalacak; böylece proletaryayı “safsatalarla” ve “vaatlerle” kandırmak durumuna düşecektir. Böyle bir durumun bir komünist parti için ne kadar tehlikeli olduğu, üzerinde durmaya değmeyecek kadar açıktır.

İktidardan devrilecek sınıf ya da sınıflar kimlerdir ve iktidarı ele geçirecek sınıf ya da sınıflar hangileridir? Her devrimin

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

temel sorununun iktidar sorunu olması temel düşüncesi, bize en başta bu sorunun doğru yanıtını vermeyi emreder. Bu sorunun yanıtı ise, “*sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerinin en doğru, aslına en uygun ve nesnel olarak doğrulanabilir, denetlenebilir bir hesabı...*” (Lenin) ile mümkündür. Bir ülkenin kapitalist üretim ilişkileri içinde olduğunu belirlemiş olmak, bu sorunun yanıtı için bize güçlü veriler verse de tek başına bir yanıt olamaz. Çünkü, böyle bir yanıt bize “sınıflar ilişkisi ve tarihin her anının somut özellikleri” hakkında açık ve kesin bir bilgi veremeyeceği gibi, bununla yetinmek bizi marksizmin canlı özü olan devrimci diyalektiği feda eden, genel formüllerle “idare” eden zavallı dogmatikler durumuna düşürür. Türkiye ve Kuzey Kürdistan’da kapitalist üretim ilişkileri ve burjuvazi egemen olduğu gerçeğine rağmen, proletarya, bilinç, örgütlülük, eğitim, diğer sınıflarla ilişkisi vb. tüm yönlerden iktidarı **tek başına** alacak durumda mıdır, değil midir? Devrimin sınıf karakterine ilişkin can alıcı soru ve sorun budur. Eğer gerçekte proletarya ve onun adına, onun sınıf temsilcisi olarak komünist parti **emekçi yığınların silahlı gücüne dayanarak iktidarı tek başına**, kimseyle paylaşmadan ele geçirebilecek durumdaysa, o devrim, hiçbir kuşkuya yer vermeyecek biçimde, sosyalist devrimdir. Ya değilse? Bu kuşkulu durumdan bizi kurtaracak olan şey, somut koşulların somut tahlili; proletaryanın diğer emekçi sınıflarla ilişkisi, hazırlık derecesi, gücü vb. konusundaki kesin bilgilerdir.

Engels, “Köylüler Savaşı” adlı yapıtında Alman proletaryası için “*sadece ve tüm yaşamı boyunca ücrete indirgenmiş sınıf, henüz Alman halkının çoğunluğunu oluşturmaktan çok uzaktır. Öyleyse o da bağlaşıklar aramak zorundadır*” der. Marx ve Engels’in sadık bir öğrencisi olarak Lenin, Engels’in yukarıdaki sözleri ışığında, Rusya’da, Çarlıktan hemen sonra olası devrimci iktidarın sınıf karakterini ortaya koyarken, “*Rusya’da geçici dev-*

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

rimci hükümet bir işçi demokrasisi hükümeti olacaktır. Eğer sosyal-demokrasi Rus proletaryasının devrimci hareketinin başında olursa, bu hükümet sosyal-demokrat bir hükümet olacaktır; sosyal-demokrat çoğunluğa sahip bütünlüklü bir hükümet olacaktır” diyen Parvus’u eleştirir ve şöyle der:

*“Eğer, sözkonusu olan rastlantısal, kısa süreli değil de, bir ölçüde sürekliliği olacak, tarihte belli izler bırakacak bir devrimci diktatörlük olacaksa, bu **olamaz**. Bu olamaz, çünkü ancak halkın muazzam çoğunluğuna dayanan bir devrimci diktatörlük bir ölçüde sürekli (elbette mutlak değil, görelî olarak) olabilir. Oysa **Rus proletaryası bugün Rusya nüfusunun azınlığını oluşturuyor** (abç). Muazzam, ezici bir çoğunluk haline ancak yarı-proleter kitleleriyle, yarı-mülk sahipleriyle yani kent ve kırsal küçük-burjuva yoksul kitleleriyle birleştğinde gelebilecektir. Olanaklı ve arzu edilir bir devrimci-demokratik diktatörlüğün sosyal tabanının böyle bir bileşimi, elbette devrimci hükümetin bileşimine de yansyacaktı; bu hükümete devrimci-demokrasinin en çeşitli temsilcilerinin katılımını, hatta ağır basmasını kaçınılmaz kılacaktır. Bu konuda hayallere kapılmak son derece zararlı olurdu.”* (Lenin, Seçme Eserler, Cilt III. s.43).

Her zaman gerçek sınıf ilişkileri ve güçler dengesi zeminden hareket eden Lenin, işçi sınıfının iktidarı tek başına ele geçirmesi konusunda işte böyle son derece zararlı olan hayallere bir an olsun kapılmaz. Peki, bizim için durum nasıldır? Yani, Engels’in Alman proletaryası, Lenin’in Rus proletaryası için işaret ettiği durum tekeller kapitalizmin egemenliğine rağmen Türkiye için geçerli değil midir? Türkiye ve Kuzey Kürdistan proletaryası iki ülke nüfusunun azınlığını oluşturmuyor mu? Dahası, iki ülke proletaryası, bilinç, eğitim, örgütlülük vb. bakımlardan iktidarı tek başına ele geçirmeye uygun mudur? Akli başında bir tek kişinin bile bu soruya kalkıp da olumlu yanıt vereceğini sanmıyoruz.

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

(Gerçi, EKİM’ciler olumlu yanıt verme akılsızlığına eğilimli görünüyorlar. Örneğin, “Teori ve Program Sorunları” adlı kitaplarında “aileleriyle birlikte hesaplandığında işçilerin nüfusu yirmi milyonu aşıyor. Buna yarı-proleterler eklendiğinde ortaya çıkan büyük emek ordusunun toplam nüfusun en büyük bölümünü oluşturduğu görülür.” diye yazıyorlar ama biz toplam sendikalı işçi sayısının iki milyonu geçmediği bu ülkede bu gayri ciddi iddia üzerinde durmamayı tercih edeceğiz.)

“Teori ve Program Sorunları” kitabında proletaryanın nüfusunun yirmi milyonu aştığını kanıtlamaya çalışan ve bunun için binbir zahmete katlanan yazarın aksine, H.Fırat, sosyalist devrim için proletaryanın toplam nüfus içindeki payının önemli olmadığını anlatıyor. Ona göre, sosyalist devrim için proletaryanın toplam nüfus içindeki durumunu gözetmek Kautskici bir bakıştır. H.Fırat, o çok bilinen “kurnazlıklarından” birini farklı şeyleri birbirine karıştırarak ve sorunu içinden çıkılmaz hale getirmeye çalışarak bir kez daha sergiliyor. Oportünist “üretici güçler” teorisini, bu teoriyle dolaylı yoldan ilgili olan ve tamamen sınıflar ilişkisiyle güç dengeleri alanında siyasal bir sorun olan proletaryanın toplam nüfus içindeki payı sorununu bilerek karıştırıyor. Bunun için Kautsky’nin, *“proletaryanın en etkin silahı, onun siyasal gücüdür. Proletarya nüfusun en kalabalık sınıfı haline gelmeden ve kapitalist toplum küçük köylü ve alt orta sınıfların proletaryaya nazaran sayıca daha ağır basmadıkları bir gelişmeye ulaşmadan kendini kurtaramaz”* sözlerini alıyor ve bu sözleri şöyle yorumluyor:

“Leninist devrim teorisine ve sosyalist Ekim Devrimi’ne yöneltilmiş saldırının temel tezlerinden biri işte budur. Proletaryaya nüfusun çoğunluğunu oluşturacak bir gelişme düzeyine ulaşmadan sosyalist devrimi yapamaz, iktidarı alamaz ve sosyalizmin inşasına girişemez şeklindeki bu tezin proletaryayı emekçi mütte-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

fiklerinden yoksun ve onlara karşıt bir konumda ele aldığı da, Kautsky'nin yukarıdaki sözlerinde görülmektedir.”(Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.133).

Bu “kavanoz içindeki adam”ın iki yanlısın bir doğru etmediğini anlaması vaktinin geldiğini düşünüyoruz. Kautsky'nin yukarıdaki sözlerine ve öteki maocuların Kautskici görüşlerine karşılık H.Fırat birkaç sayfa boyunca proletaryanın toplam nüfus içindeki payının proletaryanın iktidarı ele geçirmesinde önemli bir sorun olmadığını anlatmaya çalışıyor. Gerçekten de, yukarıdaki sözler Kautsky'ye ait ve tüm menşeviklerin, reformistlerin bu konudaki görüşlerinin özetidir bunlar. Tüm menşevikler gibi, Kautsky, bu tezden proletaryanın iktidarı burjuvaziye terk etmesi gerektiği sonucuna varır. Lenin bu görüşleri baştan sona eleştirir ama, şimdi, bu bilgiç reformistimize sormak lazım: Lenin, menşeviklerin ve Kautsky'nin bu görüşlerinin eleştirisiyle iktidar mücadelesinde proletaryanın toplam nüfus içindeki payının önemli olmadığı sonucuna mı ulaşır? Lenin'in, Parvus'u eleştiren yukarıdaki sözleri böyle bir sonuca ulaşmadığının en açık kanıtıdır. Aksine sınıflar ilişkisinin ve güçler dengesinin gerçek zemininden bir an olsun kopmayan Lenin, proletaryanın nüfus içindeki durumunu en büyük kesinlikle hesaba katar ve buradan, tıpkı Engels'in Alman proletaryası için varmış olduğu sonuca, proletaryanın muazzam ezici bir çoğunluk haline gelebilmesi için ittifaklar politikası izlemesi gerektiği sonucuna ulaşır. Sonra, varmış bulunduğu sonucu, gidebileceği en uç noktaya götürerek, bu devrimin bir “halk devrimi” olacağını görür ve “*devrimci-demokratik diktatörlüğün sosyal tabanının böyle bir bileşimi, elbette devrimci hükümetin bileşimine de yansıtacaktır, bu hükümete devrimci demokrasinin en çeşitli temsilcilerinin katılımını, hatta ağır basmasını kaçınılmaz kılacaktır*”der (abç). Tıpkı, toplumsal devrimin ilk aşamasında bizde olacağı gibi. Bütün düşüncesi ma-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

oculuk ve maoculuğun bir parçası olarak TDKP'nin "keyifli anısı tarafından kösteklenmiş" bu yazar, Lenin'in bu sözlerini anlama ve kavrama çabası göstereceğine, yarım yamalak ve hasbelkader öğrendiği bazı doğruları tıpkı bir papağan gibi tekrarlamayı tercih ediyor. "Üretici güçler teorisi kötüdür", "proletaryanın toplam nüfus içinde çoğunluğu oluşturması gerektiği tezi Kautsky'ye aittir". H.Fırat'ın, on-onbeş yıllık bir gecikmeyle ulaşabildiği doğrular bu kadar işte. "Devrimci demokrasinin en çeşitli temsilcilerinin" katıldığı, hatta "ağır bastığı" bir hükümetin, bir diktatörlüğün sınıf karakteri nedir acaba? H.Fırat, "sonradan görme" bilgiçliği ile sağa-sola tafra satacağına, bu soruyu kendi kendine sorup yanıtını bulmaya çalışsaydı kendine en büyük iyiliği yapmış olurdu.

Burada bir parantez açıp, EKİM Hareketi ile TDKP ve tüm öteki maocuların düşünce ve bakış açılarının ne kadar benzeştiğini; aralarındaki mesafenin ne kadar kısa olduğunu ve gerçekte tümünün aynı madalyonun iki yüzü olmaktan öteye gidemediğini kanıtlayan bir paragraf aktarmak istiyoruz. Bugün ruhu EKİM Hareketi'nde dolaşan, örgütsel varlığı ise eski eserler müzesine kaldırılmış olan TDKP, zamanında görüşlerini şöyle dile getiriyordu:

"Bir ülkede sosyalizmin kurulabilmesi için, üretici güçlerin gelişmesinin ve üretimin toplumsallaşmasının öyle bir noktaya gelmiş olması gerekir ki; bu noktada üretici güçlerin gelişmesini önleyen ilişkiler artık kapitalizm öncesi ya da ilkel kapitalizm türünden ilişkiler değil, bizzat kapitalist üretim ilişkileri olmalıdır (abç). Başka bir deyişle, üretimin toplumsal niteliği özel mülk edinmenin kapitalizm öncesi (ya da ilkel kapitalist) değil, bizzat gelişmiş kapitalist biçimiyle uzlaşmaz bir çelişkiye düşmüş bulunmalıdır. Eğer ülkemizde, bu şartlar mevcut olsaydı (siyahlar PB'nin) sosyalist devrim şiarını derhal yükseltmeyen ve günde-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

mine doğrudan sosyalizmin kurulmasını koymayan hiçbir kişi, grup, parti Marksist-Leninist sıfatına en küçük bir şekilde bile hak kazanamazdı... (abç)’ (TDKP’den aktaran H.Fırat, Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.136)

Hiçbir yorum gerektirmeyecek kadar açık sözler. Görüldüğü gibi, şimdi tarih olmuş eski TDKP, gelişmiş kapitalist üretim ilişkilerini görmek koşuluyla, sosyalist devrim şiarını derhal yükseltmeye ve doğrudan sosyalizmin kurulmasını gündemine almaya hazırdır. EKİM’cilerin ve eski bir TDKP’li olarak H.Fırat’ın bu bakış açısı ve düşünce biçiminden tek farkı, gelişmiş kapitalist üretim ilişkilerinin varlığını görmekten ibarettir. Demek ki, şimdi kimsenin arkasından ağlamadığı TDKP’nin ömrü vefa etseydi ve gelişmiş kapitalist üretim ilişkilerinin varlığını görüp kabul etseydi şimdi H.Fırat ve tüm EKİM’cilerle aynı düşünceyi paylaşıyor olacaktı. EKİM Hareketi’nin başta TDKP olmak üzere, öteki tüm maocu gruplarla ortak platformu “ya anti-feodal köylü toprak devrimi, ya sosyalist devrim” formülünde ifadesini bulan devrim anlayışdır. Bu formül, tüm bu grup ve partilerle EKİM Hareketi’ni hem birleştiren hem de ayıran formüldür. Bu ortak zemin üzerinde duran grup ve partilerin bir taraftan öteki tarafa geçmeleri için, Türkiye’nin “yarı-feodal” bir ülke olmaktan çıkıp kapitalist bir ülke olduğunu kabul etmeleri yeterlidir. Örgütsel varlığı asar-ı atika müzesine tunç baltanın yanına kaldırılmış olsa da ruhu bütün bir EKİM Hareketi’nde dolaşan TDKP’nin yukarıdaki sözleri bu saptamamızı tartışma götürmeyecek bir şekilde kanıtıyor.

İşçi sınıfı adına hareket eden tek tek her sol-devrimci örgüt ya da parti, yine işçi sınıfı adına nüfusun yarı-proleter ve yarı-mülk sahibi kesimlerinin temsilcisi olarak gördüğü diğer siyasal örgüt ve partilerle ittifak politikaları izlemesi gerektiğine inanıyor. Elbette “cephe” görüşmelerine katılan EKİM’ciler de buna

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

dahildir. Biz, bir an için EKİM Hareketi’ni işçi sınıfının yegane temsilcisi saysak bile, EKİM’ciler “cephe” görüşmelerine ve devrimci demokrasinin en çeşitli temsilcileriyle ittifak arayışına girmekle, iktidarı, silahlı emekçi halkın desteğine dayanarak tek başlarına ele geçiremeyeceklerini kabul ettiklerini ilan etmiş olmuyorlar mı? Bal gibi bunu yapmış oluyorlar. Zaten biz, EKİM’cilerin işçi sınıfı adına iktidarı tek başlarına ele geçireceklerini iddia ettiklerini herhangi bir yayınlarında ne okuduk ne de duyduk. Onlar da biliyorlar ki, olanaklı bir devrim komünist partinin devrimci-demokrasinin en çeşitli temsilcileriyle ittifak yapmasını zorunlu kılmaktadır. Devrimin sosyal tabanının böyle bir bileşimi, devrimci hükümetin bileşimine de yansiyacaktır. Ve Lenin’in dediği gibi, muhtemelen bunların ağır basmasını kaçınılmaz kılacaktır. Devrimci demokrasinin en çeşitli temsilcilerinin katıldığı, hatta ağır bastığı bir devrimci hükümet işçi demokrasisi hükümeti olabilir mi? Böyle bir hükümeti işçi demokrasisi hükümeti olarak gören ve düşünen bir komünist parti, politik çöküş uğramış demektir. Böyle bir hükümet ancak bir **halk hükümeti** olabilir. Burada temel sorun, dolaysız egemenliğin ilk hamlede kimin eline geçeceği sorunudur. Çarlık dönemi koşullarında Lenin, bu soruyu aydınlatmak için, dolaysız egemenlik burjuvazinin mi, halkın mı eline geçecek diye sorar ve devrimin tamamlanmasını bu sorunun yanıtında bulur. Bugün ise, yani tekelci kapitalizm koşullarında ise bu soru şöyle değişmiştir: Dolaysız egemenlik **halkın mı** yoksa **proletaryanın mı** eline geçecektir?

“Halk” ile proletarya arasında bir özdeşliğin olmadığına, bunların iki ayrı toplumsal kategori olduğuna işaret etmek “halkçı akımlar” a garip görünse de, bu akımlara karşı mücadele ettiğini sanan EKİM’cilere tuhaf gelmemesi gerekir. Lenin, “halk”ı, işçilerin ve “demokratik burjuvazinin” yani küçük-burjuvazinin toplamı olarak tanımlar ve “halk” içindeki sınıf karşıtlıklarının

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

unutulması tehlikesine işaret eder. Bu çerçevede, “Marx ‘halk’tan söz ediyor. Fakat Marx’ın ‘halk’ın birliği ve halk içinde sınıf mücadelesinin olmadığına dair küçük-burjuva hayallere karşı daima amansızca mücadele ettiğini biliyoruz. ‘Halk’ sözcüğüyle Marx, sınıf çelişkilerinin üstünü örtmez, bilakis devrimi sonuna kadar götürebilecek belli unsurları bu kavram altında topladı” der. “Sosyalist devrim”den ve proletarya diktatörlüğünden aşağısına razı olmayan EKİM’cilere, marksist teorinin bu abc’sini anımsatmak tuhaf gelebilir ama onlara gereken şey tam da budur. Çünkü, onların özenle ve ısrarla kaçındıkları nokta, bir halk iktidarı ile proletarya diktatörlüğü arasındaki tarihsel, mantıksal ve sınıfsal ayrımı son derece net ve açık koymaktır. Oysa, marksist teoride, halk ile proletarya; halk iktidarıyla proletarya iktidarı arasındaki ayrım son derece önemli bir yer tutar. Lenin, “*bir sosyal-demokrat proletaryanın sosyalizm için sınıf mücadelesini en demokratik ve en cumhuriyetçi burjuvaziye ve **küçük-burjuvaziye karşı da** yürütüleceğini unutmamalıdır*” uyarısında bunun için bulunur. Lenin’in bu uyarısından, başka sonuçların yanı sıra, sosyalizmi kurabilmek için, proletaryanın tüm sınıflardan ayrı, bağımsız, kimseyle paylaşmadığı bir iktidarın, yani proletarya diktatörlüğünün mutlak zorunluluğu sonucu çıkar. Şu basit nedenden dolayı çıkar: sosyalizmin inşasını gerçekleştirmeye **yalnızca** proletarya yeteneklidir.

Bütün bu nedenlerden dolayı, kendini “proletaryanın biricik temsilcisi” gören ve ilan eden EKİM Hareketi iktidarı tek başına, devrimci demokrasinin en çeşitli temsilcileriyle paylaşmadan ele geçirebileceğinin verilerini vermeli ki devrimin sosyalist devrim olabileceğini kanıtlasın... Ama, EKİM’ciler, inanıyoruz ki, kendilerini gülünç duruma düşürecek böyle bir çabaya kalkışmayacak kadar bir akla sahipler. Şimdiye kadar böyle bir iddiada bulunmamış olmaları bu inancımızı pekiştiriyor. Kendileri de bi-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

liyor ki, böyle bir iddia ve bu iddiayı kanıtlama çabası sol-devrimci hareket içinde sadece bir mizah konusu olabilir.

İşin şakası bir yana marksizm bizden somut olmamızı talep eder. Sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut kanıtlanabilir bir hesabına dayanmayan bir taktik devrimci olma sıfatını hak edemez. Lenin, bir marksist sınıflar arası ilişkilerin tahlilinde gerçek zemini terk etmemelidir der. Türkiye'nin ve K.Kürdistan'ın koşullarında sınıflar arası ilişkilerin gerçek zemini nedir? Her şey bir yana hemen yanı başımızda küçük-burjuva nüfusun ve dünya görüşünün ağır bastığı, binlerce kişilik silahlı gücü ve örgütlenmesiyle Kürdistan'ın her tarafına; ve önemli ölçüde Türkiye'ye yayılmış bir PKK var. Halkçılığıyla her fırsatta övünen bir DHKP/C var. Köylülüğü temel aldığı göğsünü gere gere söyleyen TKP/ML var, vb. vb. Devrimci demokrasinin bu en çeşitli temsilcilerinin devrime katılmasını sağlayamayan, onlarla ittifakı gerçekleştiremeyen bir komünist parti devrim yüzü göremez. Devrimin sosyal tabanı böyle bir çeşitlilik ve genişlik gösterecektir ve devrimin sosyal tabanının bu bileşiminin devrimci hükümetin bileşimine yansıtılacağını; hatta bu hükümette ağır basacağını hesaplayamayan bir komünist parti son derece zararlı, çocukça hayallere kapılmış bir parti olur. Peki, içinde bizim sosyalist-devrimcilerimizin ve menşeviklerimizin yer aldığı, hatta ağır bastığı bir devrimci hükümet bir “işçi hükümeti” olabilir mi? onların yer aldığı ve belki de ağır bastığı bir devrimci hükümeti, yani bir halk hükümetini proletarya diktatörlüğü ya da “işçi hükümeti” ilan etmekle Engels'in işaret ettiği “devrimin görünürdeki sosyalist içeriğiyle, gerçek demokratik içeriğini” karıştırmış, bu konuda yanılığa düşmüş olmaz mıyız? Fakat biz devam edelim.

Anlaşılan o ki, EKİM'cilerin “Halk Demokrasisi”, “Halk İktidarı”, “Halk Cumhuriyeti” (ki bilimsel olarak ele alındıkların-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

da bu kavramların hepsi aynı anlamı ifade ederler) hakkında kafaları pek net değil. Çoğu yerde “Halk İktidarı”nı yani işçilerin ve demokratik küçük-burjuvazinin iktidarını, proletaryanın bölünmemiş, kimseyle paylaşmadığı iktidarı olan proletarya diktatörlüğü ile karıştırıyorlar. “Çoğu yerde” diyoruz zira ara sıra proletarya diktatörlüğünden proletaryanın kimseyle paylaşmadığı iktidarı olarak söz ettiklerini de görüyoruz. İşte bir örnek:

*“Yalnızca sosyalizm, yalnızca proletarya iktidarı, sömürücü bir azınlık baskı altında tutulmakla birlikte, halk için, nüfusun ezici çoğunluğu için gerçek ve doğrudan bir demokrasiyi gerçekleştirebilir. Nüfusun çoğunluğunun siyasete, yönetim işlerine doğrudan ve aktif katılımını sağlayabilir. Bu çağda, kapitalist bir ülkede, işçi partisi ancak bunu proleter demokrasiyi/sosyalist cumhuriyeti (“halk demokrasisi”/“halk cumhuriyeti” denilen şey de **bunun bir biçimidir**) program edinebilir. Burjuva demokrasisini, demokratik cumhuriyeti program edinmek tarihsel ve siyasal bakımdan gericiliktir”.* (Teori ve Program Sorunları, s.140, abç).

Kapitalizm koşullarında komünist partinin burjuva demokrasisini hedeflemesi yanlısına doğru biçimde işaret etmesi bir yana, yazarın yukarıdaki sözleriyle “halk demokrasisi”/ “halk cumhuriyeti”ni proletarya iktidarının, proleter demokrasinin bir biçimi olarak gördüğü tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Kısacası, yazara göre, halk iktidarı, proletarya iktidarının; halk demokrasisi proleter demokrasinin bir biçimidir. Böylece yazar, “halk”ın, yani içinde sınıf karşıtlıkları olan, içinde sınıf mücadelesi olan “halk”ın egemenliği ile proletaryanın, yani sosyalizmin inşasını gerçekleştirmeye yetenekli tek sınıfın bölünmemiş, kimseyle paylaşılmamış egemenliğini bir ve aynı gördüğünü itiraf etmiş oluyor. Ama, ister doğru olsun ister yanlış olsun işin bu yanı şu an için önemli değil. Yazarın görüşlerinde bir netlik var: halk iktida-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

rı proletarya iktidarının bir biçimidir. Bu nokta üzerinde şu basit nedenden dolayı duruyoruz: aynı kitabın bir başka bölümünü yazan, bir başka yazar bu konuda henüz bu kadar net değil. Bu yazar, “sosyalist devrimler”i sosyalist yola giren halk devrimlerinden ayırma eğilimi taşıyor. Şöyle:

“Burjuvazinin devrilip ya da yenilgiye uğratılmasıyla iktidarın komünist partisi tarafından ele geçirilmesi, ulusal kurtuluş ve demokratik devrim sürecinin sosyalizme yöneltilmesi ve kapitalist dünya sisteminden kopup dışına çıkma anlamında, bu devrimler, sosyalist devrimler ya da sosyalist yola giren halk devrimleri olarak nitelenebilirler.” (agy, s.217, abç).

Yazar burada, burjuvazinin sınıf iktidarının devrilmesiyle sonuçlanacak demokratik devrim sürecinin sosyalizme yöneltmesiyle (her ne demekse...) gerçekleşecek devrimin sosyalist devrim olabileceği gibi, sosyalist yola giren **halk devrimi** de olabileceğini söylemeye çalışıyor. “Söylemeye çalışıyor” diyoruz, zira, yazarının kafasının karışıklığı doğal olarak anlatımına da yansımış. Bu kadar karışık ve bulanık bir ifadeden çıkarılabilecek tek sonuç, burjuvazinin devrilip yenilgiye uğratılmasına yol açacak devrimin bir **halk devrimi** de olabileceğidir. Peki, burjuvaziye karşı halk devrimi, kapitalizme karşı demokratik devrimden başka nedir ki? Yarım ağızla ve muğlak bir şekilde de olsa kapitalizme karşı demokratik devrim “safсата”sına düşmüş olmuyor mu? “Sosyalist devrimler ya da sosyalist yola giren halk devrimleri”. Belli ki, bu ifadeyle **en azından**, sosyalist devrim, halk devrimiyle bir ve aynı şey olarak görülüyor. Fakat, birbirine karşı, aralarında Çin Seddi bulunan iki farklı devrim olarak da görülmediği açık. “Sosyalist yola girmiş halk devrimleri” ifadesi, bu yaklaşımın bir ifadesidir. Yani, “halk devrimleri” burjuva demokratik devrimlerden, farklı olarak, sosyalist yola girmiş devrim tipleridir. Burjuva demokratik devrim-proleter devrim antitezinden

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

başka bir devrim tipi tanımayan EKİM’ciler için “sosyalist yola giren halk devrimleri” tanımı, karanlıkta el yordamıyla bulunmuş doğru bir teorik-pratik sonuçtur. Ama, el yordamıyla bulunduğu için, EKİM’cilerin bütün düşünceleri içinde yitip gitmeye mahkum bir sonuçtur aynı zamanda. Nitekim, halk iktidarını proletaryaya iktidarıyla bir ve aynı şey olarak gören; birincisini ikincisinin biçimi sayan yazar, ikinci yazarın aksine, “sosyalist yola giren halk devrimleri”nden hiç söz etmediği gibi, şu malum inciyi bir kez daha ortalığa saçar: “...burjuva iktidara ve burjuva topluma karşı da demokratik devrim yapılmaz”. Bir başka yerde ise aynı yazar, aynı inciyi şu cümlelerle ifade eder: “burjuvazinin iktidarını, kapitalist kurum ve iktisadı yıkmayı, işçi sınıfının iktidarını, sosyalizmi kurmayı hedefleyen devrimler ise proleter/sosyalist devrimlerdir.” Peki, ya Lenin’in daha 1921’lerde bize emrettiği sosyalist/proleter devrimlere geçiş ve yaklaşım biçimlerinin bulunması ne olacak? Sadece bu yazardan değil, tüm EKİM’cilerden bu konuda tek kelime duymak mümkün değil.

Ama, şimdilik işin bu yanını bir kenara bırakıp, proletaryaya iktidarıyla “halk iktidarı” arasındaki ilişki konusunda H.Fırat’ın ne dediğine bakmalıyız. Çünkü, bu yazarın düşüncelerini ele aldığımızda, EKİM’cilerin iktidar konusunda nasıl bir kafa karışıklığına sahip olduklarını daha net görmüş olacağız. H.Fırat, “halk demokrasisi”ni, “halk cumhuriyeti”ni proleter demokrasisinin, sosyalist cumhuriyetin bir biçimi olarak gören, dolayısıyla tüm bunları bir ve aynı şey olarak ele alan yazarın tam tersine, bunları birbirinden ayırır, farklı şeyler olarak ele alır ve “halk iktidarı”nı proletaryaya diktatörlüğünün “özgül bir biçimi” olarak görenleri sert bir şekilde eleştirir. Bu konuda, H.Fırat’da bolca rastlayacağımız örneklerden biri şöyle:

“TDKP Platformu, milli burjuvaziyi içermese bile, tüm öteki sınıfların (işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük burjuvazisi yani

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

toplam “halk”ı oluşturan sınıflar, b.n.) özünde burjuva demokratik bir iktidardan başka bir şey olamayacak birleşik diktatörlüğünü, proletaryanın sosyalist diktatörlüğü ile bir tutabiliyor, onun ‘**özgül bir biçimi**’ sayabiliyor. Bu, bir çok başka temel marksist kavram gibi, marksist proletarya diktatörlüğü kavramının küçük-burjuva bir **deformasyonudur**. (abç).”(Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.162).

Görüldüğü gibi, işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük-burjuvazisinin birleşik diktatörlüğünü yani, “halk”ın iktidarını proletarya diktatörlüğü ile bir ve aynı şey görmeyi, birinciyi ikincinin “özgül biçimi” saymayı H.Fırat, proletarya diktatörlüğünün küçük-burjuva deformasyonu olarak nitelendiriyor. Elbette öyledir. Böylece, “halk demokrasisi”ni proletarya demokrasisinin bir biçimi sayan EKİM’cilerden birine yanıt yine bir başka EKİM’ci-den gelmiş oluyor: böyle bir düşünce “marksist proletarya diktatörlüğü kavramının küçük-burjuva bir deformasyonudur”. H.Fırat, belki de kendi arkadaşının geçmişte ne yazmış olduğunu unutmuş bir durumda ya da belki de TDKP’nin omuzları üzerinden ona bir yanıt anlamında, yazmaya devam ediyor:

“**Tarihsel konumları, sınıfsal özleri, siyasal nitelikleri, iktisadi ve toplumsal işlevleriyle birbirinden bütünüyle farklı iki diktatörlük biçimidir bunlar. Bu nedenle ne biri diğzerinin ‘özgül bir biçimi’ ne de öteki berikinin ‘özü’ olabilir. (...) Böyle olunca onu ‘tüm emekçi halkın egemenliği’ olarak tanımlamak ve ‘tüm sömürücü sınıfların’ dışlandığı bir diktatörlük olarak tanımlamak (...) ya ‘sömürücü sınıf’ kavramını dar ele almak, ya da küçük-burjuvazinin ve köylülüğün bir kesiminin de sömürücü olduğu gerçeğini unutmaktır.** (abç)” (agy, s.164-165).

Buraya kadar güzel ve H.Fırat’ın iki iktidar tipi arasında tarihsel, sınıfsal, siyasal ve iktisadi bakımdan temel farklar gördüğü anlaşılmış durumdadır. Bu yüzden artık sorunun bu yanılla

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

ilgili değiliz. Bundan sonra okurun dikkatini yukarıdaki alıntının son cümlesinde, özellikle siyah harflerle yazdığımız cümlecikle ifade edilen düşünceye ve önceki alıntıda yine H.Fırat'ın dile getirmiş olduğu “**deformasyon**” sorununa çekmek istiyoruz. Okur, birbirini tamamlayan bu iki düşünce ya da soruna yaklaşım biçimini hatırd tutmalıdır. Zira, EKİM'cilerin tam da burada eleştiri olarak dile getirilen şeyin aynısını yaptığını göreceğiz. Ama bunu daha ilerde yapacağız. Şimdi, “anti-kapitalist demokratik devrim”lerin nasıl ve neden ortaya çıktıklarını somut örnek ve kanıtlarıyla göstermeye devam edelim.

Daha önce, 1940'lı yıllar Doğu Avrupa devrimlerinin “anti-kapitalist demokratik devrim”in somut, canlı birer örneği olduğunu göstermiştik. Ayrıca, yine bu devrimlerin Komünist Enternasyonal'in bu konudaki düşüncelerini nasıl kanıtladığına işaret etmiştik. Fakat, sorun bununla bitmiyor ve “anti-kapitalist demokratik devrim” tezinin doğruluğunu sadece Komünist Enternasyonal'in tezlerini dayanak yaparak kanıtlamak niyetinde değiliz; buna gerek yok. Buna gerek yok çünkü, günümüzde ortaya çıkan her devrim ya da her devrim girişimi bu tezi kanıtlayan yeni bir olgu olarak karşımıza çıkıyor. Geçmişte, sadece Doğu Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan “anti-kapitalist demokratik devrim”ler bugün dünya çapında bir yaygınlık kazanmışlardır. Peki neden? Şu basit nedenden dolayı: emperyalist sermaye kendi gelişimi içinde, kapitalist üretim ilişkilerini dünyanın en uç köşelerine kadar taşımıştır. Bundan elli-atmış yıl öncesinden farklı olarak, kapitalist üretim ilişkileri, diyebiliriz ki, dünyanın tüm ülkelerinde, Afrika ve Asya kıtalarının dört bir yanında egemen olmuştur. Buna karşılık, dünyanın ezen ve ezilen uluslar olarak ayrılması olgusu ortadan kalkmak bir yana, daha da derinleşmiştir. Dünya bir avuç “efendi” ulus ve bu ulusların kölesi ezilen uluslar olarak ayrılmaya devam etmiş, sermayenin merkezileşmesine

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

ve yoğunlaşmasına paralel olarak bu ayrım daha da belirginleşmiştir. Bu somut gerçek, ulusal kurtuluş savaşlarını ortadan kaldırmadığı gibi, bunların salt ulusal olma durumuna son vermiş; emperyalizm, uluslararası mali sermayeye karşı verilen ulusal kurtuluş savaşlarının aynı zamanda işbirlikçi kapitalist sınıfa karşı da yönelmesine yol açmıştır. Böylece, ulusal kurtuluş devrimleri, sınıfsal kurtuluş savaşını da içermeye başlamıştır. Bu olgunun nesnel temeli, dünyanın her tarafına yayılan ve gittiği yerde kapitalizmi geliştiren emperyalist sermayenin bizzat kendisidir. Bu nedenle, artık günümüzde salt ulusal kurtuluş devrimlerine rastlanmaz olmuş ya da bu devrimler yok denecek kadar azalmışlardır. Bunun yerini, ulusal kurtuluşun yanısıra sınıfsal kurtuluşu da içeren demokratik devrimler almıştır. Vietnam bunun bir örneğidir, Kore Demokratik Cumhuriyeti bir başka örneğidir; Küba her ikisinden de biçim olarak farklı bir başka örnektir, vb. vb. Demek ki, tam da H.Fırat'ın dediği gibi;

“Emperyalizme, uluslararası mali sermayeye karşı mücadelenin her evredeki somut tarihsel anlamına, toplumsal ve iktisadi muhtevasına bakmadan, her durumda salt ‘demokratik’ ya da ‘ulusal’ olarak tanımlamak, böyle görüp, bu şekilde ele almak, burjuva demokratik bir önyargıdır.”(agy, s.158).

Bizce de öyle. Görüldüğü gibi, H.Fırat, bazen doğruya yaklaşıyor ama düşüncelerinin gelişimi serbest olmadığı ve sert bir şekilde eleştirdiği TDKP'nin “keyifli anısı tarafından kösteklendiği” için kendi sözlerinin anlamını dahi kavrama yeteneği göstermiyor. Oysa yukarıda aktardığımız sözlerin doğal, mantıklı ve bilimsel sonucu şu olmalıydı: artık, ulusal kurtuluş devrimlerini ve demokratik devrimleri eski biçimde ve eski tarzda ele alamayız. Kapitalist üretim ilişkilerini dünyanın her tarafına kendi eliyle taşıyan emperyalist mali sermaye eski tarz ve biçimde ele almanın koşullarını kaldırmıştır. Yeni toplumsal ve iktisadi koşul-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

ların ortaya çıktığı günümüzde, biz bu devrimleri ancak içerdikleri sınıfsal kurtuluş yönleriyle de ele alırsak doğru biçimde değerlendirmiş oluruz. Yani, ulusal kurtuluş devrimleri ve demokratik devrimler sosyalist devrimlere giderek yakınlaşmış ve yakınlaşmaya da devam etmektedir. Artık salt bir “ulusal” kurtuluş-tan söz etmek mümkün değildir. Klasik sömürge döneminin salt “ulusal kurtuluş devrimleri” yerini ulusal ve sınıfsal kurtuluş devrimlerine bırakmıştır. Bu bir toplumsal devrimdir. Yani, ulusal ve sınıfsal kurtuluş aşamalarını içeren kesintisiz, bütünlüklü bir devrimdir. Ama bu sosyalist bir devrim midir? Ulusal ve sınıfsal kurtuluş aşamalarını içeren kesintisiz, bütünlüklü toplumsal devrimin daha ilk aşamasında, daha ilk gününde ortaya çıkacak iktidar proleter bir iktidar mıdır? Bu sorulara “evet” yanıtı vermek için “marksist proletarya diktatörlüğü kavramını” bilinçli bir şekilde küçük-burjuva deformasyona uğratan bir reformist olmak lazım. Doğu Avrupa Devrimleri bir yana, ne Küba, ne Vietnam ne Kore devrimleri daha ilk günden itibaren sosyalist içerikte olmuş; ne de iktidarlara proleter iktidarlara olmuştur. Bunlar, zaman içinde sosyalist devrim ve sosyalist iktidara dönüşen devrimlerdir. H.Fırat’tan bir adım ileriye giden EKİM’ci bir başka yazar, el yordamıyla da olsa, “sosyalist yola giden halk devrimleri” tanımına ulaşmış; bunların henüz sosyalist devrimler ve proleter iktidarlara olmadıklarını: ama, burjuva demokratik devrimler de olmadıklarını sezdiğini göstermiştir. Doğu Avrupa ülkeleri olsun, saydığımız son üç ülke (eğer yarı yolda kalmamış olsaydı Nikaragua devrimini de saymak mümkün olacaktı) komünist partileri olsun, daha ilk aşamada kendi devrimlerini sosyalist devrim, iktidarlara proleter iktidarlara olarak nitelendirselerdi, gerçekte devrimlerinin görünürdeki sosyalist içeriğiyle gerçek demokratik içeriklerini karıştırmış ve daha ilk günden politik çöküşe uğramış partiler olurlardı.

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

Demokratik devrim, niteliği itibariyle **tüm halkı** kapsar. Dün tüm halkı kapsayan demokratik devrim feodalizme, monarşiye vb. karşı gerçekleşiyordu: bu “tüm halk”ın içinde henüz tam çözülmemiş, tam bir ayrışmaya uğramamış köylülük, bir “bütün” halinde yer alabiliyordu. Kendisi de bir başka türden “burjuva” olan köylülüğü proletarya ile ittifak halinde iktidara taşıyan devrim işte bu yüzden, “burjuva demokratik” bir karakter kazanıyordu. Çünkü, “dün”ün koşullarında bu devrim, kapitalist meta üretiminin temellerine saldırmak bir yana bu temel in serbestçe gelişiminin koşullarını hazırlıyordu. Bugün durum değişmiştir. Devrimin ilk aşamadaki sosyal tabanı yine “**tüm halk**”tır. Ama bu “tüm halk”ın içinde yer alan köylülük geçmişin feodal toplumunun köylülüğü değildir. Kendi içinde çözülmeye, sınıfsal ayrışmaya uğramıştır. Çözülen ve sınıfsal ayrışmaya uğrayan köylülüğün burjuva sınıfla ve kapitalizmle ilişkileri de değişime uğramıştır artık. Dolayısıyla, bu devrim, içinde geliştiği koşullar itibariyle daha ilk günden kapitalist meta üretiminin temellerinin yıkımına başlamak **zorundadır**. Bu ikisi arasında derin bir farklılık vardır. Fakat biz bu farklılığı nasıl açıklayabiliriz? Dün Rus oportünisti Plehanov, bugün bizim menşeviklerimiz EKİM’ciler, “soruna ileri unsurların ‘stratejik kavramları’nın ‘doğru’ olup olmadığı” açısından yaklaşıyorlar. Buna karşılık Leninistler, Lenin’in işaret ettiği gibi bu farkın açıklamasını ‘stratejik kavramlar’da aramaz, çünkü, bu farkı kavramlarda aramak, marksizm açısından gülünçtür. Bunun yerine biz bu farkı “**sınıfların karşılıklı ilişkisinin**”değişikliğinde” arıyoruz. Dün, halkın devrimci demokratik diktatörlüğünün geçmişi “otokrasi, serflik, monarşi, ayrıcalıklar”dı. Bugün halkın devrimci demokratik diktatörlüğünü geçmişi tekelci sermaye, emperyalist mali sermaye ve faşizmdir. Geleceği ise kapitalist meta üretimini de ortadan kaldırmayı amaçlayan sosyalizmdir. Tekelci sermaye, emperyalist mali ser-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

maye ve faşizme karşı mücadelede şehir ve köy küçük-burjuvazisiyle, diğer çalışan kesimlerle proletaryanın tam bir **irade birliği** söz konusu iken, kapitalist meta üretimi temelinin ortadan kaldırılması için mücadele gündeme geldiğinde bu irade birliği **bozular**. Gelişmenin bu aşamasında proletarya, iktidarı “küçük-burjuva posa” dan temizlemek zorundadır. İlerde bu sorunu ele alacağız. Ama şimdiden söylenmesi gereken şey, gelişmenin ikinci aşamasında söz konusu olan **halkın** yani proletarya ve emekçi yığınların iktidarı değil, proletaryanın bölünmemiş, kimseyle paylaşmadığı **tek başına** iktidarındır. Kapitalist üretim ilişkilerinin emperyalist mali sermaye eliyle dünyanın dört bir bucağına taşındığı ve çoğu yerde tekelciliğin geliştirildiği günümüz koşullarında demokratik devrim ile sosyalist devrim giderek birbirlerine yakınlaşmış, her iki devrimin pek çok unsuru içiçe geçmiştir. Ama bu olgu bize iki devrim ve bu devrimlerden doğan iki iktidar tipi arasındaki tarihsel ve sınıfsal farkı unutturmamalıdır. Lenin’in sözleriyle söyleyecek olursak, “*somut politik görüşler, somut duruma uygun saptanmalıdır. Her şey görelidir, her şey akıp gider, her şey değişir.*” Bu yüzden bir marksist koşullarda ortaya çıkan değişikliklerin açıklamasını “stratejik kavramlarda” değil, “sınıfların karşılıklı ilişkisinin değişikliği”nde aramalıdır.

“Devrimci demokratik diktatörlük, bir geçiş iktidarı tipidir. Bu iktidarın sınıf muhtevası, demokratik devrim sosyalist devrime doğru yol aldıkça, sınıf güçlerinin proletarya etrafında yeniden kümelenmesine bağlı olarak kaçınılmaz bir şekilde değişecektir.” (P.N.Fedosayev, Günümüz Dünyası ve Leninciliğin Sosyalist Devrim Teorisi, s.425, Konuk Yayınları 1978).

Dün feodalizme karşı gerçekleşen devrimde ortaya çıkan bu “geçiş iktidarı tipi” burjuva demokratik bir karakterdeydi. Bugün genel olarak kapitalizme karşı gerçekleşen devrimde ortaya çıkan ve çıkacak bu “geçiş iktidarı tipi” artık burjuva demokratik

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

karakterde değil, proletaryanın belirgin hegemonyasından dolayı sosyalist bir ton taşıyan halk iktidarı olacaktır. Bu nedenlerden dolayı, aralarında proletaryanın bilinç, örgütlülük ve mücadele kapasitesi açısından bir hazırlıktan başka fark olmayan bu iki devrimi mekanik bir şekilde iki ayrı devrim olarak tanımlamak, teorik bakımdan zavallı ve eklektik, politik bakımdan zararlı, küçük-burjuva devrimciliğinin tipik bir göstergesi olacaktır. Demokratik devrim ile sosyalist devrim, kelimenin gerçek anlamında iki ayrı devrimi, iki ayrı alt-üst oluşu ve devlet aygıtının yeniden ve yeniden parçalanmasını değil, kesintisiz tek devrim sürecinin iki ayrı aşamasını ifade eder. Devrimin sosyalist aşaması, çok özel biçimde ortaya çıkabilecek durumları hesaba katmazsak, demokratik iktidara karşı bir devrim olarak gerçekleşmeyecek, aksine, demokratik iktidarın sosyalist iktidara doğru büyümesiyle gerçekleşecektir. Demek ki, ikisi arasında iktidardaki sınıf güçlerinin yeniden düzenlenmesinden başka bir fark yoktur. Fakat bu “fark”ı unutmak, bu “fark”ın üstünden atlamak, proletarya ile küçük-burjuvazi arasındaki tüm sınıf karşıtlıklarını ve farklı sınıf çıkarlarını unutmak demektir. Böyle bir “unutkanlık” öncüyü politik çöküşe götürür.

“Demokratik devrimin sosyalist devrime dönüştürülmesini öngören Lenin’in teorisi, Marksçılık-Lenincilik’e değerli bir katkı niteliğini taşımıştır. Daha sonra bu teori, çeşitli Avrupa ülkelerinin, Asya’daki sosyalist devletlerin ve arkasından da Küba’nın devrim deneyimleriyle zenginleşmiştir. Bu ülkelerin her birinde, devrim süreci doğal olarak, kendine özgü karakteristiklere sahiptir. Sözkonusu ülkelerin çoğunda, demokratik devrimin sosyalist devrime ulaşması için gerekli koşullar, hem anti-feodal görevlerin yerine getirilmesi, hem de demokratik devrime yol açan daha önceki anti-faşist ve anti-emperyalist mücadele sırasındaki görevlerin gerçekleştirilmesi sürecinde oluşmuştur. Günümüzde, bu

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

her iki devrimin birbirine daha çok yakınlaşması, giderek birbiriyile iç içe girmesi doğrultusunda derin bir tarihsel eğilim gözlenmektedir; bazı Avrupa ülkeleri için söz konusu olan bu eğilim ile demokratik ve sosyalist değişiklikler iç içe geçmiş olup, demokratik ve sosyalist görevler **tek bir devrim sürecinin iki aşamasını temsil ederler**. Bazı Doğu Avrupa ülkelerinde, devrim, başlangıç aşamasından itibaren sosyalist bir karakter taşımış, ama bu özellik, demokratik görevleri yerine getirmenin reddedilmesi demek olmamıştır.

“Söz konusu Leninci teori dün olduğu gibi bugün de evrenseldir ve geçerliliğini korumaktadır. Demokratik devrimin sosyalist devrime ulaşması konusundaki Leninci öğretisi, demokratik devrimin olgunlaşmakta bulunduğu, miadını doldurmuş ekonomik yapıların tasfiyesini ve emperyalist egemenliğin kaldırılmasını amaçlayan ülkeler için olduğu kadar; kapitalizmin belirgin şekilde geliştiği, sosyalizmin maddi ve teknik koşullarının şu ve ya bu şekilde olgunlaştığı ülkeler için de geçerlidir.” (agy. s.430-431) (abç).

Doğu Avrupa’da gerçekleşen devrimler dahil, pek çok devrim ve devrim girişimi bu düşünceleri pratikte doğrulamıştır. Bunlar anti-kapitalist demokratik devrimlerdir. Yaşamın içinde ortaya çıkmış bu canlı, somut olguları, sırf tutsağı oldukları soyut formüller ve skolastik düşünceler nedeniyle görmeyenlerin kendileri gerçekte “safсата”ya düşmüş oluyorlar. 1940’lı yıllar Doğu Avrupa devrimlerinden Küba ve Vietnam devrimlerine kadar pek çok devrim, emperyalizme, kapitalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı gerçekleşen anti-kapitalist demokratik halk devrimleridir. Bu devrimlerin en önemli özelliği, sosyalist yola giren halk iktidarlarını doğuran; bütünlüklü tek bir süreçten oluşan ve iki aşamadan meydana gelen toplumsal devrimler olmalarıdır. Bu devrimlerin demokratik ve sosyalist aşamalarının pek çok unsuru iç

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

içe geçmekle; ikisi arasında bir Çin Seddi bulunmamakla birlikte yine de birbirinin içinde erimiş, kaybolmuş aşamalar değildir. Birinci aşamaya karşılık gelen “Halk İktidarı” kendi gelişimi içinde sınıf güçlerinin yeniden düzenlenmesiyle proleter iktidara, yani proletaryanın kimseyle paylaşmadığı iktidarına dönüşmektedir.

Anlaşıldığı kadarıyla, “*kapitalizme karşı demokratik devrim bir safsatadır*” düşüncesi, bir “*şaşkınlık ve budalalık örneği*” teoriye sahip TDKP’ye aittir. Başta H.Fırat olmak üzere tüm EKİMCİ’ler, bu cehalet simgesi düşünceye can-ı gönülden katılırlar. Çünkü onlar da, tıpkı TDKP gibi, “*burjuva iktidara ve burjuva topluma karşı da demokratik devrim yapılmaz*” (Teori ve Program Sorunları, s.123) düşüncesini taşıyorlar. Ama, “küçük konularda çok büyük olan...” bu cahil adamlar, her şey bir yana şöyle bir tarihe baksalardı, 1848 Fransız Devrimi’nin burjuvaziye karşı gerçekleşmiş bir **demokratik devrim** olduğunu görür ve cehaletin verdiği cesaretle etrafa tafra satmaktan vazgeçerlerdi. Lenin, küçük-burjuvazinin proletaryaya ihaneti yüzünden yenilgiye uğrayan 1848 Fransız Devrimi için, “*1848 yılında söz konusu olan, burjuvazinin proletarya tarafından yıkılmasıydı.*” (abç) saptamasını yapar ve bu aynı devrim için, bir başka yerde ve çok daha önce,

“*Dolayısıyla, Marx’ın 1848 yılında devrimci hükümetin ya da diktatörlüğün önüne koyduğu görevler, içeriği itibariyle her şeyden önce bir demokratik devrimdi; karşı-devrime karşı savunma ve halk egemenliğiyle bağdaşmayan her şeyin gerçekten ortadan kaldırılması. Bu da devrimci diktatörlükten başka bir şey değildir.*” (Seçme Eserler Cilt III, s.119) değerlendirmesini yapar.

Oysa EKİM’cilerin ve öteki tüm maocuların bakış açısına göre, 1789’dan beri, burjuvazinin iktidarda olduğu Fransa’da gerçekleşen 1848 devriminin sosyalist bir devrim olması gerekirdi. Çünkü, “burjuva iktidara ve burjuva topluma karşı da demokratik

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

devrim yapılmaz”dı... Fransa’da burjuvazinin kanlı bir devrimle iktidara gelişinden neredeyse 60 yıl sonra, proletarya önderliğinde egemen burjuvaziye karşı 1848 devrimi gerçekleştiriliyor. Devrimin yenilgisinin nedenlerini bir tarafa bırakırsak, sosyalist unsurlar içermesine rağmen, sırf burjuva sınıfa karşı gerçekleşti diye bu devrime sosyalist devrim demek kimsenin aklına gelmiyor. Aksine, Lenin, bu devrim, “*her şeyden önce bir demokratik devrimdi*” diyor. Demek ki, “burjuva iktidara ve burjuva topluma karşı da demokratik devrim yapılmaz” düşüncesi, EKİM’cilerin beş para etmez bir incisi olmaktan öteye gitmiyor. Ama öyle bir “inci” ki bu, eğer EKİM Hareketi’nde adına ideoloji denecek bir şey varsa da, bütün o ideoloji işte bu “inci”nin üstüne inşa edilmiş. EKİM Hareketi’nin tüm düşüncesi içinden bu “inci”yi çekip aldığımızda örgütün kendisi varlık nedenini açıklayamaz hale gelir.

Görüldüğü gibi, kapitalizme ve burjuvaziye karşı demokratik devrim gerçek bir toplumsal ve tarihsel olgudur. Gerçek yaşamda ortaya çıkmış ve pekçok devrimle doğrulanmış bu toplumsal ve tarihsel olguya “safсата” demek tüm düşünce ve beyni soyut formüllerle ve maocu dogmalarla felç edilmiş olanların işi olabilir ancak. Bu nedenle, hiçbir maocu grup ya da parti, bunların başında TDKP ve EKİM Hareketi gelir, kapitalizme ve burjuvaziye karşı demokratik devrim düşüncesini anlayamaz, kavrayamaz ve savunamaz. Çünkü onların düşüncelerinde marksizmin canlı özü olan devrimci diyalektik yerine, hazır çözüm kalıpları, soyut formüller ve dogmalar vardır. Birbirlerine yönelik eleştirileri de, bu soyut formül, dogma ve çözüm kalıplarından ne kadar uzaklaştıklarıyla ilgilidir. H.Fırat’ın TDKP’yi eleştirirken, “*demek ki, ‘kapitalizme karşı demokratik devrim safсатаı’ TDKP’ye yabancı olmak bir yana onun temel görüşüdür*” demesi, TDKP’yi bu şekilde korkutmaya çalışması sadece bir örnektir. H.Fırat,

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

TDKP'yi korkutmak için bu sopayı sallarken, TDKP'nin şu sözlerini dayanak yapıyor:

“Genel olarak çarlık Rusya’ında kapitalizme karşı mücadele, sosyalist devrim mücadelesini içerdiği halde, feodalizmi yaşıyan ve feodalizmle ittifak kuran ve siyasi demokrasinin önüne engel haline gelen emperyalizm ve komprador kapitalizme karşı mücadele, sosyalist devrim mücadelesinin değil, demokratik devrim mücadelesinin muhtevası içindedir... feodalizmle birlikte, emperyalizm, komprador burjuvazi ve toprak ağaları kesin olarak tasfiye edilmeden, demokratik devrim süreci bitmez ve sosyalist devrim süreci başlamaz” (H.Fırat, Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.149-150)

Maocu ruhu tüm ağırlığıyla EKİM Hareketi'nin üstüne çökmüş, ardından kimsenin ağlamadığı TDKP'nin bu sözlerine dayanarak onun “kapitalizme karşı demokratik devrim”i savunduğunu ileri sürmesi H.Fırat için tam bir demagoji örneğidir. Çünkü müteveffa TDKP'nin “komprador kapitalizm”i “gerçek” kapitalizm olarak görmediğini en iyi bilenlerden biri H.Fırat'tır. Yine bu aynı H.Fırat, eğer Türkiye’de gelişmiş bir kapitalizmin varlığını kabul etmiş olsaydı, TDKP'nin sosyalist devrim şiarını derhal yükseltmeye ve gündemine doğrudan sosyalizmin kurulmasını koymaya hazır olduğunu, pekçok kimseden iyi bilmektedir. Bu yüzden, TDKP'nin EKİM Hareketi'nden tek eksisinin Türkiye’de gelişmiş bir kapitalizmin varlığını kabul etmemek olduğunu söylemek gerçeği ifade etmektedir. Gerçek böyle olunca H.Fırat'ın TDKP'den tek fazla yanı da ortaya çıkmış oluyor: Türkiye’de gelişmiş bir kapitalizmin varlığını görmüş ve kabul etmiş olmak. Ama, hepsinin paydası ortaktır: kapitalizme ve burjuvaziye karşı demokratik devrim olmaz; ya anti-feodal köylü toprak devrimi yani burjuva devrim ya da sosyalist devrim. Oysa Lenin, onyıllar önce, böyle düşünen darkafalılara karşı şunları söylemiş-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

ti:

“İkinci olarak, üzerinde özel bir dikkatle durulması gereken şey, Marx’ın askeri ve bürokratik devlet makinesinin yıkılması ‘her gerçek halk devriminin ilk koşuludur’ biçimindeki o çok derin düşüncesidir. Bu ‘halk’ devrimi kavramı Marx’ın ağızında şaşırtıcı görünebilir; ve Rusya’da Plehanov’un çömezleriyle Menşevikler, yani Struve’nin şu marksist geçinen çıraqları, Marx’ın bu sözünü pekala bir ‘dil sürçmesi’ olarak nitelendirebilirler. Onlar (tıpkı bizim EKİM’ciler ve öteki tüm sol-devrimci örgüt ve partiler gibi, b.n.) marksizmi öylesine yavanca liberal bir öğretiye indirgemişlerdir ki, onlar için, burjuva devrimi ve proleter devrimi antitezi dışında hiç bir şey yoktur; üstelik bu antitezi de en skolastik bir biçimde anlarlar.

(...)

“1871’de, (H.Fırat ve şürekası bu tarihe dikkat etsin. Bu tarihte Avrupa’nın belli-başlı ülkelerinde burjuva-demokratik devrimler tamamlanmıştı) proletarya Avrupa kıtası ülkelerinden hiç birinde halk çoğunluğunu oluşturmuyordu. Devrim, ancak proletarya ve köylüleri kapsayarak “halk” devrimi olabilir ve çoğunluğu gerçekten harekete sürükleyebilirdi. Halk, işte bu iki sınıftan oluşuyordu.” (Devlet ve İhtilal, s. 50-51, abç.).

Lenin’in, Plehanov ve Menşevikler gibi reformistler için söylediği “onlar için, burjuva devrimi ve proleter devrim antitezi dışında hiçbirşey yoktur” sözlerini bizim Plehanov’larımıza ve Menşeviklerimize uyarlayacak olursak, ya anti-feodal köylü toprak devrimi yani burjuva devrimi ya da sosyalist devrim antitezi ne rahatlıkla ulaşıyoruz. Kısacası, bizimkiler için de, tıpkı Plehanov ve Menşevikler için olduğu gibi, burjuva devrim proleter devrim antitezi dışında bir şey yoktur. (Geçerken belirtelim ki, Plehanov ve Menşeviklerle bizim reformistler arasında böyle bir benzerlik kurarken, birincilere haksızlık yaptığımızın; ikincileri ise, düzey-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

lerine asla ulaşamayacakları insanlarla bir tutmakla haksız yere “yücelttiğimizizin” farkındayız. Biliyoruz ki, birinciler tüm kusurlarına, hatalarına ve onları politik çöküşe götüren ideolojik çizgi-lerine rağmen kendi çağlarının çaplı insanlarıydı. Bu yüzden, onların hakkından ancak Lenin gibi bir deha gelebilirdi. Bizim reformistlere gelince, çapsizlikleri, üzerinde durmaya değmeyecek kadar ortadadır.) Gerçek yaşamda ise başka türlü olur. Orada, yani gerçek yaşamda halk devrimleri somut bir gerçeklik olarak ortaya çıkar ve ciddi olan her partiye kendini kabul ettirir. Peki, halk devrimleri her zaman aynı sonuç ve aynı tip iktidarlara mı yol açar? Hayır, böyle bir şey gerçek yaşamda söz konusu olmaz. Bazı halk devrimleri burjuva demokratik iktidara yol açarken bazıları proletaryanın tek başına iktidarı ele geçirmelerine ve bazıları da, halkın, yani işçilerle emekçi küçük-burjuvaların, çalışan kesimlerin iktidarına yol açabilir. Çoğunlukla da, ya da genel olarak diyelim, halk devrimleri halk iktidarına yol açar. Demek oluyor ki, halk devriminin nasıl bir iktidara yol açacağını, dolayısıyla nasıl bir karaktere bürüneceğini görebilmek için, sınıf ilişkilerinin gerçek zemininden hareket etmekten başka yol yok. Tam da bu nedenle, bir marksist, karşılıklı sınıf ilişkilerinde meydana gelen değişikliği en büyük bir kesinlikle hesaba katmak zorundadır; ve ancak bu yolla marksizmin bizden somut olma talebinin gereklilikleri yerine getirilmiş olur.

Her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur. Marksizmin bu temel düşüncesini herkes gibi EKİM’ciler de bilir ve belki de herkesten çok onlar tekrarlayıp dururlar. Fakat, yine marksizmi en kaba biçimiyle kavrayanların yaptığı gibi, bu sorunu aydınlatmak için “iktidarı elinde tutan hangi sınıf ya da sınıflardır; devrilmesi gereken hangi sınıftır ya da hangi sınıflardır” sorularını sorar ve orada dururlar. Oysa, burada durmak sorunu yarım bırakmak ve en önemli yanını bir kenara atmak demektir. İktidar soru-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

nunun tam aydınlatılabilmesi için, “iktidarı alması gereken hangi sınıftır ya da sınıflardır” sorusunu sorup bunu en büyük bir kesinlikle yanıtlamak gerekir. İktidarı proletarya tek başına mı ele geçirecek, yoksa kendi iktidarına ulaşabilmek için, işe, iktidarı şehir ve köy küçük-burjuvazisi ve çalışan yığınlarla birlikte ele geçirmekle mi başlayacak? Başka bir anlatımla, egemen sınıfa karşı gerçekleşecek devrimden doğacak iktidar bir proleter iktidar mı, yoksa sosyalizme yönelen bir halk iktidarı mı olacak? Eğer sınıflar ilişkisinin somut ve kesin bir tahlili bizi bir halk iktidarına doğru götürüyorsa, yani iktidarı tek bir sınıf değil iki sınıf birlikte kuracaksa, bu demokratik bir iktidardan ve demokratik halk devriminden başka nedir ki? Yine bu iktidar, kapitalizme ve burjuvaziye karşı gerçekleşen bir halk iktidarından başka ne olabilir? Ama, komünist partisi, böyle bir iktidarı, küçük-burjuvazinin özelliklerini unutarak, proleter iktidar olarak ilan edebilir mi? Devrimin ve iktidarın gerçek sınıf karakteri hakkında böyle bir yanılıgı komünist partiyi politik çöküşe götürür. Komünist parti, eğer sınıf ilişkileri, ulusal ve uluslararası güç dengeleri, egemen sınıf olarak burjuvaziye ve burjuva topluma karşı bir halk iktidarını zorunlu kılıyorsa, böyle bir iktidardan korkmaz, böyle bir iktidarda ağırlığını, hegemonyasını sağlamak için bir an bile tereddüt etmez. Fakat bunu yaparken, küçük-burjuvazinin özelliklerini de asla unutmaz. Bu iktidar, onun için “geçiş iktidarı”dır. Bu, proleter devrime ve proletarya diktatörlüğüne “geçiş ve yaklaşım biçimi”dir. Fakat, gelişmiş kapitalizm koşullarında “*sosyalist devrim şiarını derhal yükseltmeyen ve gündemine doğrudan sosyalizmin kurulmasını koymayan*” marksist olamaz diye kükreyen TDKP gibi, EKİM’ciler de bu “geçiş ve yaklaşım biçimleri” üzerine güzel kafalarını yormazlar. Bu adamların bu çocuksu tavırları bize “ihtiyar burjuvazinin titreyen gövdesine kazık çakmak”tan söz eden lafazan Rus devrimcileri anımsatıyor. Bizim lafazanlar

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

da, tıpkı Rus kardeşleri gibi “ihtiyar burjuvazinin titreyen gövdesine kazık çakmak” istercesine “sosyalist devrim” diye tepinip duruyorlar ama, böyle bir devrimi gerçekleştirmek için en ufak bir hazırlıkları ve faşist burjuva devlete karşı girişimleri şöyle dursun; böyle bir devrime “geçiş ve yaklaşım biçimleri” üzerine en ufak bir düşünceleri de yok. Ya da var fakat biz görmemiştir, bilmiyoruz...

Her kapitalist ülke, eninde-sonunda sosyalizme, oradan da komünizmin ileri aşamasına varacaktır. Fakat, bütün ülkeler sosyalizme aynı yoldan ve aynı biçimde değil, olağanüstü çeşitlilik içinde ve hepsi de kendinden birşeyler katarak bu geçişi sağlayacaklardır. Bu geçiş dönemine bir siyasal geçiş biçimi eşlik eder ki, bu da proletarya diktatörlüğünden başka bir şey değildir. Bu geçiş dönemi; proletaryanın iktidarı ele geçirmesiyle başlayan ve sınıfların ortadan kaldırılmasına kadar uzanan uzunca bir dönemdir. Öte yandan, kapitalizmden komünizme geçişin bütün uzunca dönemine eşlik edecek olan proletarya diktatörlüğüne geçişler de bütün kapitalist ülkelerde aynı biçimde ve aynı yoldan olmayacaktır. Kapitalist ülkeler eşit gelişim sürecinden geçmediler. Eşitsiz gelişim yasası her kapitalist ülkenin ve kapitalist ülkeler arası gelişmenin temel yasası oldu. Bu nedenle, kapitalist ülkelerin proletarya diktatörlüğüne geçişleri de aynı yolu ve biçimi izlemeyecektir. Günümüze kadar, tarihte gerçekleşen bütün devrimler bu düşüncüyü kanıtladığı gibi, proletarya diktatörlüğüne geçişin zengin biçimlerini de ortaya koymuşlardır. Lenin, işçi sınıfının öncüsünü komünist partisi saflarına çekmek ve proletarya diktatörlüğü düşüncesine kazanmak için II. Enternasyonal oportünistlerine karşı şiddetli bir ideolojik savaşım vermiştir. Bütün bu savaşım boyunca proletarya diktatörlüğünün zorunluluğunu, görevlerini, sınıf özünü vb. tüm yönlerini ortaya koymak için özel bir çaba ve dikkat göstermiştir. İşin başında bu gerekiyordu, zira,

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

proletaryanın öncüsünü oportünizmin etkisinden kurtarıp proletarya diktatörlüğü fikrine kazanmadan ciddi bir adım atmamak mümkün değildir. Fakat, öncüyü ideolojik olarak bir kez kazandıktan sonra, “dar propaganda grubu”ndan farklı olarak, Lenin, siyasal iktidarın nasıl ele geçirileceği üzerinde düşüncelerin yoğunlaştırılması gerektiğine işaret eder.

“Herkes için aynı olan uluslararası sorunu, işçi sınıfı içinde oportünizmi ve sol doktrinciliği yenme, burjuvaziye iktidardan düşürme, Sovyet Cumhuriyetini ve proletarya diktatörlüğünü kurma sorununu, her ülkenin ele alışındaki somut tarzda, özel olarak ulusal, özgül olarak ulusal ne varsa onu aramak, incelemek, sezmek ve kavramak, işte geçirmekte olduğumuz tarihsel anda bütün ileri ülkelerin (yalnızca ileri ülkelerin değil) baş görevi budur. İşçi sınıfının öncüsünü tarafımıza çekmek için ve onu parlamentarizme karşı proletarya diktatörlüğü tarafına kazanmak için, burjuva demokrasisine karşı proletarya iktidarına kazanmak için yapılması gereken temel şey yapılmıştır. Elbette ki, herşey yapılmıştır denemez, ama yapılması gereken temel şey yapılmıştır. Şimdi de, bütün güçlerimizi, bütün dikkatimizi, daha az temel nitelikte gibi görünen ve bir bakıma da öyle olan, ama buna karşın, sorunun pratik çözümüne daha yakın bulunan sonraki aşama üzerinde toplamalıyız; proleter devrime geçmek ya da ona yaklaşmak için gerekli biçimlerin araştırılması.” (Komünizmin Çocukluk Hastalığı: Sol Komünizm, s.90-91).

Lenin’in, bütün ülkelerin komünist partilerinin önüne “baş görev” olarak koyduğu “proleter devrime geçmek ya da ona yaklaşmak için gerekli biçimlerin araştırılması” görevi, Komintern ve Dimitrov tarafından ele alınmış ve dönemin komünist partilerinin strateji ve taktiklerinde somutlanmıştır. 1940’lı yıllar Doğu Avrupa Devrimleri olsun, daha sonraki devrim deneyimleri olsun bu “geçiş ve yaklaşım biçimleri”ne örnek olmuş, onu zenginleş-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

tirmişlerdir. 1935’de, III. Enternasyonal’in 7. Kongresi’nde konuşan Dimitrov bu konuda şunları söyler:

*“Onbeş yıl önce Lenin, dikkatlerimizi, ‘proleter devrime geçişin ya da yaklaşımın biçimlerini araştırmaya’ yoğunlaşmamız için çağrıda bulunmuştu. Belki de bazı ülkelerde **birleşik cephe hükümeti** en önemli geçiş biçimlerinden biri olduğunu kanıtlayacaktır.”* (III.Enternasyonal’in Kısa Tarihi, s.482, Bilim Yayınları).

Bu sözlerden rahatlıkla anlaşılacağı gibi, 1935’lerde Komintern ve Dimitrov henüz bir arayış içindeydiler ve bu yüzden “belki de” bazı ülkelerde birleşik cephe hükümetlerinin en önemli geçiş biçimlerinden biri olacağını söylüyordu. Yaşam, çok geçmeden farklı biçimlerle Komintern’in öngörülerini doğruladı. Halk Demokrasili devletler kapitalizme, emperyalizme ve faşizme karşı proleter devrime ve proletarya diktatörlüğüne geçişin değişik biçimleri olarak doğdular. Faşizme, kapitalizme ve emperyalizme karşı savaş sonucu gerçekleşen devrimlerden doğan Halk Demokrasili devletler ve Halk İktidarları henüz proleter devlet ve proleter iktidarlar değillerdi. Bunlar, zaman içinde, proleter devlete ve proletarya diktatörlüğüne dönüşen devletler oldular. Halk iktidarlarının kurulmasına yol açan bu demokratik devrimlerin en belirgin özelliklerinden biri, işe tekellerin politik ve ekonomik egemenliğine son vermekle başlamış olmalarıdır. Tekellerin ekonomik ve politik egemenliğinin ortadan kaldırılmasıyla başlayan kapitalizmin yıkımı giderek derinleşmiş ama derinleştikçe de süreç içinde ve sınıf savaşımı halinde iktidar güçlerinin bileşimi değişmiş; iktidar giderek proletaryanın elinde toplanarak devrim sosyalist devrime doğru büyümüş; halk iktidarı giderek proleter iktidara yani sosyalist iktidara dönüşmüştür. Bütün bu tarihsel gelişim, toplumsal devrimin kesintisiz tek bir sürecin demokratik ve sosyalist aşamalarından meydana geldiği-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

nin ifadesi olmuştur.

Peki H.Fırat ve EKİM'ciler, leninist sosyalist devrim teorisinin bu temel yanı üzerinde ne düşünürler? Hiç birşey. Onlar, “proleter devrime geçiş ve yaklaşım biçimleri” üzerine tek laf etmeden, bu konuda “güzel kafalarını” yorma zahmetine girmeden “kesintisiz devrim” anlayışını bütün darkafalılara özgü bir kibirlilikle aşağılayarak reddetmeyi sosyalistliklerinin alamet-i farikası sayarlar. Tıpkı ataları Troçki gibi, bunlar da “proletarya devrimine geçiş ve yaklaşım biçimleri”ni kabul etmezler ama bu sorunu, atalarının tarihinden ders çıkarmış olmanın avantajını kullanarak, sessizce geçiştirirler. Bu adamlar için “ulusal ve özgül olan ne varsa onu arayıp bulma, sezme, kavrama, inceleme” diye bir sorun yoktur. Aksine, dünya ülkelerini kapitalist olan ve kapitalist olmayan ülkeler diye ikiye ayırır ve şu sonuca varırlar: ya anti-feodal köylü toprak devrimi, ya sosyalist devrim, kapitalizme karşı demokratik bir halk devrimi mi; böyle bir şey bu baylar için “safсата”dır. Proletarya devrimine ve proletarya diktatörlüğüne geçiş ve yaklaşım biçimlerinde olağanüstü bir çeşitlilik ve zenginlik mi? Bu da neymiş... sosyalizm ve proleter iktidara derhal ve doğrudan geçmek varken, “geçiş biçimleri”yle uğraşılır mı... “İhtiyar burjuvazinin titreyen gövdesine kazık çakmak” için sabırsızlıkla bekleyen bu “kavanoz içindeki adam”lar işte böyle düşünür.

“HENÜZ SOSYALİZM DEĞİLDİR; AMA ARTIK KAPİTALİZM DE DEĞİLDİR”

Buraya kadar devrimin karakterini belirleyen şeye; her devrimin temel sorunu olan iktidar sorununa değindik. Yeri geldikçe bu temel sorun üzerinde tekrar tekrar durmaktan geri durmayacağız. Fakat, en az iktidar sorunu kadar önemli olan şey; devrimci demokratik iktidarın ekonomik planda alacağı önlemler

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

ve bu önlemlerin anlamı üzerinde durmanın zamanıdır artık. Daha önceki bölümde, devrimimizin salt politik bir devrim olmakla yetinemeyeceğini, aynı zamanda ekonomik bir devrim olması gerektiğini; zira, sermayenin egemenliğini sadece ve sadece bu ekonomik devrimin ortadan kaldıracağını döne döne vurguladık. Marksist devrim teorisinin bu temel yanının tüm devrim düşüncesine temel alınmış olması leninistlerin öteki tüm sapma akımlardan farklı ve üstün yanını oluşturuyor. Bizim toplumsal devrimimiz salt siyasal bir devrim olmayacak, aynı zamanda ekonomik bir devrim olacak. Devrimin zaferiyle birlikte kurulacak ve yoksul, emekçi, ezilen ve sömürülen emekçi halkın silahlanmış gücüne ve devrimci öz faaliyetine dayanacak olan devrimci hükümet, eğer devrimi güvence altına almak, devrimin kazanımlarını sağlamlaştırmak istiyorsa, derhal, vakit geçirmeksizin, siyasal reformlarla birlikte ekonomik reformlar da uygulamak zorundadır.

*“Şimdiye kadar, bütün devrimler, diyordu Engels, belirli bir mülkiyet türünün, bir başka mülkiyet türüne karşı korunması için yapılmışlardır. Birine dokunmadan öbürünü koruyamaz. Fransız Devrimi’nde, burjuva mülkiyetini kurtarmak için feodal mülkiyet kurban edilmişti; Salon devriminde, borçluların mülkiyeti yararına, masrafları ödemek zorunda kalan, alacaklıların mülkiyeti oldu. Borçlar düpedüz silindi. (...) Ve gerçekte siyasal denilen bütün devrimler, birincisinden sonuncusuna kadar mülkiyetin... ama, **belirli türden** bir mülkiyetin korunması için yapılmış ve, ... gene **bir başka türden** mülkiyetin zoralımı, başka bir deyişle, çalınmasıyla tamamlanmıştır. Bu o kadar doğrudur ki, özel mülkiyet, ikibinbeşyüz yıldan beri, ancak mülkiyete saldırarak varlığını sürdürebilmiştir.”* (Engels, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, s.119).

Demek ki, tarihte ortaya çıkmış olan bütün siyasal devrim-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

ler mevcut ve egemen olan mülkiyet türüne karşı yeni ve gelişmekte olan mülkiyet türünün korunması ve egemen kılınması ile sonuçlanmıştır. Başka bir ifadeyle, siyasal devrimler daima, mülkiyet türleriyle doğrudan bir ilişki içinde olmuştur. Lenin'in, "*demokratizm hiç bir zaman 'tek başına' değil, 'tümün içinde' alınacaktır*" sözlerinin gerçek anlamı budur. Sosyalist topluma gelinceye kadar tarihte ortaya çıkmış bütün üretim ilişkileri ve mülkiyet biçimlerinin ortak özelliği, bunların kendinden önceki toplumun bağrında gelişmiş olmalarıdır. Feodal üretim ve mülkiyet biçimi köleci sistemin; kapitalist üretim ve mülkiyet biçimi feodal sistemin bağrında doğup gelişmiştir. Bu nedenle, tarihsel gelişmenin belli bir aşamasında ortaya çıkan siyasal devrimler, eskinin bağrında doğmuş ve gelişmiş olan yeni ilişkilerin önünü açmaktan ve bunun için gerekli politik ve ekonomik önlemleri almaktan başka bir şey yapmadılar. Sadece sosyalist devrim bunlardan köklü biçimde ayrılır. Çünkü, üretim araçlarının özel mülkiyetine dayalı bütün sömürücü toplumlar öncekinin bağrında doğup gelişirken, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetine dayalı sosyalist toplum kendinden önceki toplumun bağrında doğup gelişmez, onda sadece maddi ve teknik temellerini hazır bulur. Sosyalist devrim, maddi ve teknik temelleri kapitalist toplum tarafından hazırlanan ve olgunlaştırılan sosyalist toplumu başından sonuna kadar kendisi kurmak zorundadır. Bu yüzden, sosyalizmin, modern kapitalizmin tüm pencerelerinden bize baktığını belirten Lenin, tekelci devlet kapitalizmi için, "*sosyalizm için tam bir maddi hazırlık, sosyalizmin eşiği, tarih merdiveninin sosyalizm basamağının hemen bitişiğindeki yani arada başka hiçbir basamağın bulunmadığı*" bir basamak tanımını yapar. Dolayısıyla, mevcut mülkiyet ilişkilerine saldırma göreviyle karşı karşıya olan bizim devrimimiz, tekelci devlet kapitalizmine, özel olarak tekelci kapitalizme, genel olarak kapitalist mülkiyet biçimine saldırı-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

caktır. Böylece, görüldüğü gibi, Türkiye'nin kapitalist ya da tekelci kapitalist bir ülke olduğunu kabul edip de devrimimizin salt siyasal bir devrim olacağını ileri sürenlerle “demokratik kapitalizm” anlayışına sahip olanlar, tam anlamıyla gerici bir ütopyaya düşmüş oluyorlar. Devrimimizin salt siyasal bir devrim olacağını ileri sürenler (ki bu düşünceye sahip olanlar artık bunu açıktan ve doğrudan savunma cesaretini gösteremiyorlar) gerçek yaşamda gerçekleşmeyecek bir düşünceye sahip oldukları için; “demokratik kapitalizm” düşüncesini savunanlar tarih merdiveninin bir sonraki basamağına doğru ilerlemek yerine bir önceki -tekeli öncesi- basamağına geri dönmek istedikleri için gerici bir konuma düşmüş oluyorlar. Bütün bu bilimsel gerçekler, marksist-leninist dünya görüşünü az-çok kavramış olanlar için işin abc'sidir. Ama marksizm-leninizm abc'den çok daha öte birşeydir. O, basit aritmatığe değil, karmaşık cebire benzer. Bu yüzden, işin abc'sini yıllar sonra da olsa öğrenmiş olmak, genel olarak EKİM'cileri, özel olarak da H.Fırat'ı marksist yapmaya yetmez/yetmiyor.

Devrimimiz, ekonomik ve siyasal bir devrim olarak, ilk elden, en başta, yeni topluma açılan kapı olarak sermaye sınıfının politik egemenliğine; onunla birlikte ekonomik egemenliğine son vermek zorundadır. Çünkü, iktidarın bir sınıftan öteki sınıf ya da sınıflara geçmesi söz konusu olmadığı sürece, sözcüğün bilimsel, pratik, politik anlamıyla bir devrimden söz etmek mümkün değildir. Bir devrimin başlıca ve esas belirtisi iktidarın bir sınıfın elinden öteki sınıf ya da sınıfların eline geçmesidir. Tam da bu nedenle, proletarya önderliğindeki devrim cephesinin ittifakı, egemen olan sermaye sınıfının iktidarına yönelmek zorundadır. İşçi sınıfının tarım proletaryası, yoksul köylülük, şehir ve köy küçük-burjuvazisiyle ittifak halinde sermaye sınıfının iktidarına son verme yeteneğine kimsenin itirazı yok; EKİM'cilerin de. Yani, devrimci proletarya, saydığımız bu sınıf ve katmanlarla kuracağı ittifak-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

la sermaye sınıfının politik egemenliğine son verebilir/vermelidir de. Peki, bu aynı ittifakın kuracağı devrimci hükümet, politik iktidarın fethiyle birlikte ekonomik devrime nereden başlayacak ya da başlamalı? Bunu da H.Fırat'ın sözleriyle söyleyecek olursak;

“Oysa, büyük kapitalist mülkiyeti tasfiye etmek, zafere ulaştırmış devrimin iktisadi alandaki ‘ilk elden’ bir uygulamasıdır. Her proleter devrim kendi ilk adımında ancak bunu yapabilir.” (H. Fırat, Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.46, abç).

Şüphesiz sadece “proleter devrim”ler değil, halk devrimleri de büyük kapitalist mülkiyeti tasfiye etme yeteneğine sahiptir ve halk devrimleri de ilk adımlarında ancak bunu yapabilirler. Yaşamın canlı diyalektiği böyle işler. Günümüzde bu “büyük kapitalist mülkiyet”i adıyla çağırıcaksak o zaman “tekelci kapitalist mülkiyet” kavramını kullanmakta herhangi bir sakınca olmaz. Böylece, şu basit sonuca ulaştığımız oluyoruz: bir halk devrimi, kendi ilk adımında derhal tekelci kapitalist mülkiyete; eğer koşullar, güç dengeleri uygunsa, ya da uygun olduğu ölçüde öteki büyük kapitalist mülkiyete son vermek durumundadır. Küçük-burjuvazinin anti-kapitalist mücadelede yer alabileceğine dair uzun nutuklar atan H.Fırat ve EKİM’cilerin halk iktidarının böyle bir yetenekte olduğuna itiraz edeceklerini sanmıyoruz. Bu nedenle, bir halk iktidarının tekelci kapitalist mülkiyete son verme yeteneğinde olup olmadığı tartışmasına girmeden devam edeceğiz. Bir halk devriminin ve bu devrimden doğacak halk iktidarının tekelci sermayenin politik ve ekonomik egemenliğine son vermesi; bunun için mücadele etmesi ne anlama gelir? Bu sorunun yanıtını, H.Fırat'ın hoşuna gitmeyeceğini bilerek “Anti-Tekelci Mücadelenin Strateji ve Taktikleri” adlı kitaptan vermek istiyoruz. Yanıt şöyle:

“Bu mücadele kapitalist sistemin temellerine, tekellerin egemenliğine karşı yönelmiş olduğu için, özü bakımından aynı zamanda sosyalist devrimin düşmanına karşı da yöneltmiştir. Mü-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

cadele, işçi sınıfı tarafından, yani sosyalist devrimin öncüsü tarafından yönetildiği için, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi birbirlerine daha da sıkı bir şekilde kenetlenmiştir. Aynı şekilde demokratik devrimin sosyalist devrime doğru organik bir şekilde yönlendirilmesi olanağı doğmuştur. Böylelikle demokrasi mücadelesi git gide daha büyük bir ölçüde sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası durumuna gelmiştir. Fakat bu, onun farklı niteliklerini ortadan kaldırmamıştır ve daima bu ilişkinin devrimci parti aracılığıyla bilinçli bir biçimde gerçekleşmesini gerektirmiştir.” (Anti-Tekelci Mücadelenin Strateji ve Taktikleri, s.50).

Aslında okur, “anti-tekelci mücadele” sözünü duyar duymaz hop oturup hop kalkan H.Fırat’ın şamatalarına aldırnamalıdır. O böyle yapıyorsa, kendisine TDKP’den miras kalan maocu duygu ve düşüncelerinden ötürüdür bu. Zira, aslında H.Fırat dahil EKİM’cilerin savunduklarının özü de “anti-tekelci mücadele”den başka bir şey değildir. Örneğin, “Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı” adlı belgelerinde,

“Devrimimizin ana düşmanları büyük burjuvazi, bürokrat burjuvazi, büyük toprak sahipleri ve emperyalizmdir. Hedef büyük burjuvazi, bürokrat burjuvazi, büyük toprak sahipleri ve uluslararası emperyalist burjuvazinin egemenliğini temsil eden oligarşiyi yıkmaktır.” (agy, s.79, abç), diye yazan kendileridir. Burada ifade edilen “oligarşi”nin tekelci burjuvaziden başkası olmadığı çok açıktır. Buradaki sözler, H.Fırat’ın M.Yılmaz’er’e yanıt niteliği taşıyan “Demokratizmi Savunmanın Sınırları” broşüründe “proleter devrim ve ‘ilk elden’ yapılabilecekler üzerine” başlığı altında yazdıklarıyla uyum içerisindedir. Orada da;

“Fakat her halükarda, büyük sanayi ve ticaret işletmelerini, bankaları, sigorta şirketlerini, madenleri, enerji kaynaklarını, ulaşım ve iletişim ağını, büyük kapitalist çiftlikleri vb. sosyalist kamu mülkü haline getirecek ve dış ticaret tekeli kuracak olan ve

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

böylece de ekonominin belkemiğini ve sinir merkezlerini kendi denetimine alacak olan proletarya iktidarı, (neden proletarya iktidarı da halk iktidarı değil? Bu sözü edilen büyük kapitalist mülkiyeti, bir halk iktidarı, bir devrimci demokratik diktatörlük tasfiye edemez mi yoksa? H.Fırat burayı es geçmeyi tercih ediyor) bu sayede kapitalist mülkiyeti öteki varlık ve etkinlik alanlarından da mümkün mertebe hızlı bir biçimde tasfiye etmek yoluna gidecek, bu olanağa sahip olabilecektir.” (Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.47), diye yazıyor. Bu sözlerdeki “sosyalist kamu mülkü haline getirmek” ifadesi H.Fırat’ın kuru lafçı olduğunun kanıtı olabilir ancak. Çünkü, hiçbir iktidar ilk elden, üretim araçlarının mülkiyetini “sosyalist kamu mülkü” haline getiremez. Nedenlerine birazdan değineceğimiz için şimdilik bunu bir kenara bırakıyoruz. Geriye, iktidara geçen sınıf ya da sınıfların “ilk elden” ne yapabilecekleri kalıyor. Görüldüğü gibi, “ilk elden” yapılabilecekler tekelci sermayenin, “oligarşi”nin varlığına son vermekten başka bir şey değildir. İyi de bu son verme işlemini devrimci demokratik bir halk iktidarı yerine getirmez mi? Birinci soru bu. İkinci soru ise şu:

Devrimimizin ilk adımda ancak büyük kapitalist mülkiyeti, aynı anlama gelmek üzere, tekelci kapitalist mülkiyeti ortadan kaldıracığını kabul eden H.Fırat, neden “anti-tekelci mücadele” sözünü duyunca iğne batmış gibi yerinden zıplıyor? Tutsağı olduğu maocu önyargılardan ve “anti-revizyonist” gruplara olan tutkusundan bir kurtulup yukarıdaki sözlerin anlamı üzerinde biraz düşünse; bu yeteneği biraz gösterebilse, yukarıda aktardığımız kendi sözleriyle burada ifade edilen düşünceler arasında bir fark olmadığını görecektir. Devrimimiz ve devrimci halk iktidarımız ilk elden, ilk adımda tekelci kapitalist mülkiyeti, bankaları, sigorta şirketlerini, vb. vb. müsadere etmek zorundadır. Peki, devrimci hükümetin, devrimci halk iktidarının alacağı bu ekonomik ön-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

lemeler anti-kapitalist önlemlerden başka birşey midir? Bu soruya “evet” demek, kapitalizmden, kapitalizmin ileri bir aşaması olarak tekellerden bir şey anlamamak; tekellerin aşamasının kapitalizmi ile tekelleri birbirinden ayıran “demokratik kapitalizm” safhasını ileri süren Kautskici oportünizme düşmek demektir. Kapitalist gelişme, tekellerin aşamaya vardığından sonra tekellerden başka bir kapitalizm olmaz; olmaz. Dolayısıyla, tekellerden kapitalizm ve tekellere karşı verilen mücadele anti-kapitalist mücadelenin ta kendisidir. Tekellerden kapitalizme, tekellerin ekonomik ve politik egemenliğine yönelmiş bir mücadele kapitalist sistemin temellerine yönelmiş bir mücadeledir.

Lenin, kapitalizmi kapitalizm öncesi ekonomik sistemlerden ayıran şeyin, onun ekonominin değişik kolları arasında bir bağlantı ve karşılıklı bağımlılık kurması olduğunu belirtir. Bu karşılıklı bağlantı ve bağımlılığı sosyalizm yönünde alınacak önlemlerin teknik olarak gerçekleştirilmesinin kesin koşulu sayar.

“Oysa, der Lenin, modern kapitalizm bankaların üretim üzerindeki egemenliği sayesinde ulusal ekonominin değişik kolları arasındaki karşılıklı bağımlılığı en yüksek düzeye çıkardı. Bankalar ve ticaretle sanayiinin temel dalları kaynaşmışlardır. Bu, bir yandan ticaret ve sanayi sendikaları (şeker, kömür, demir, petrol vs.) üzerine devlet tekelinin yerleştirilmesini amaçlayan tedbirleri almadan, bu sendikaları ulusallaştırmadan, yalnızca bankaları ulusallaştırmanın yeterli olmayacağı anlamına gelir. Bu, öte yandan ekonomik hayatın düzenlenmesi gerçekten isteniyorsa, bunun bankalarla patron sendikalarının aynı anda ulusallaştırılmasını içerdiği anlamını da taşır.” (Yaklaşan Felaket ve Kurtulma Çareleri, Patron Sendikalarının Ulusallaştırılması adlı makale, s.27).

Tüm bunların anlamı nedir? Tüm bunlar en başta şunu ifade eder: modern kapitalizmin ekonominin değişik kolları ve tüm

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

dalları arasında yaratmış olduğu karşılıklı bağımlılık ve iç eklenme nedeniyle, tekelci kapitalist mülkiyetin, bankaların, sigorta şirketlerinin, büyük kapitalist işletmelerin vb. vb. işletme ve fabrikaların, büyük ticaretin, büyük tarım arazilerinin kamulaştırılması kapitalizmin bir sistem olarak parçalanması, devrimin kapitalist sistemin temellerine yönelmesi; burjuva toplumun **tasfiyesine başlanması** anlamına gelir. Zaten devrimimiz ilk adımda ancak bu önlemleri almakla işe başlayabilir. Bu anti-kapitalizmden başka bir şey midir? Bu önlemler halk iktidarı altında gerçekleştirildiğinde (ki bunlar devrimci bir halk iktidarı tarafından pekala gerçekleştirilebilir önlemlerdir) geriye **sistem olarak** kapitalizm diye bir şey kalır mı? Hayır kalmaz. Devrimci proletaryanın hegemonyasındaki devrimci halk iktidarı tekelci kapitalist mülkiyeti sadece tekelci kapitalist sınıfın direncini kırmak için değil, aynı zamanda kanını devrim için döken yoksul, ezilen, acı ve açlık çeken yığınların yaşamında derhal bir iyileştirme yapmak için de kamulaştırmak zorundadır. Milyonlarca ezilen insan, yalnızca güzel demokratik reform ve iyileştirmeler vaadi almak için kanını dökmeyiz. Başta devrimci proletarya olmak üzere devrimin tüm toplumsal tabanı, devrimin hemen ertesinde, iktidarın ele geçirilmesinin ve burjuva iktidarın devrilmesinin hemen ertesinde her emekçinin maddi yaşamında bir düzelme görmek isteyecektir. Lenin'in deyişiyle “*Her ailenin ekmeğinin olmasını, her çocuğun bir şişe temiz sütü olmasını ve bu, çocuklara sağlanana kadar zengin bir ailenin tek bir yetişkininin bile fazla sütü içmeye cesaret edememesini (...) zengin apartmanların boş kalmamasını, evsizlere ve muhtaçlara barınak sağlanmasını*” görmek isteyecektir. Ama, büyük kapitalist işletmelere, tekelci mülkiyete, bankalara, büyük toprak mülkiyetine vb.vb. halk iktidarı derhal el koymadan bu önlemlerin alınamayacağı açık değil mi?

“*Toprağın, tüm bankalar ve tüm kapitalist sendikaların u-*

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

lusallaştırılması ya da en azından bu kurumlar üzerinde işçi ve öteki vekiller sovyetlerinin **ivedi bir denetimi gibi, sosyalizmin 'sokulması' ile hiçbir ilgisi olmayan önlemlerin mutlak olarak istenmesi ve elden geldiğince, devrimci yoldan gerçekleştirilmesi gerekir. Sosyalizme doğru ilk adımları**(abç) oluşturan ve iktisadi bakımdan pekala gerçekleşebilir bir nitelik taşıyan bu önlemler” (Nisan Tezleri, s.58).

Görüldüğü gibi, büyük kapitalist özel mülkiyetin kamulaştırılmasının “sosyalizmin sokulması”yla bir ilgisi yoktur. Bunlar henüz sosyalizm değildir ama devrimci demokratik bir devlet tarafından alınacak bu önlemler artık kapitalizm de değildir. Lenin, yoksul ve açlık çeken, bunun için devrimde kanını döken halkın yaşamında biraz da olsa gerçek bir iyileşme sağlayacak önlemlerin ancak bir halk milisi tarafından yürütülebileceğini söyledikten sonra şöyle devam eder:

*“Bu tedbirler, **henüz** sosyalizmi oluşturmazlar. Bunlar tüketimin dağıtımına ilişkindir, üretimin yeniden örgütlenmesine değil. Bunlar **henüz 'proletarya diktatörlüğü'nü oluşturmazlar** (abç) yalnızca 'proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü'nü oluştururlar. Sorun, bir kuramsal sınıflama bulma sorunu değildir.”* (Gençlik Üzerine, Uzaktan Mektuplar I-II, Bir Proleter Milis Üzerine adlı makale, s.241, Hasat Yayınları).

Marksizmin canlı özü olan devrimci diyalektik yöntemi iktisadi ve siyasal tüm olayların ve gelişmelerin çözümlenmesinde müthiş bir başarıyla uygulayan Lenin için sorun “bir kuramsal sınıflama bulma sorunu değildir”. O, tüm olay ve olgulara sınıfların karşılıklı ilişkileri ve diyalektik gelişimleri içinde bakmayı düşüncesinin temeline oturtmayı temel yöntem seçmiştir. Tam da bu sayede, tekelci devlet kapitalizminden, “sosyalizm için tam bir maddi hazırlık, sosyalizmin eşiği, tarih merdiveninin sosyalizm

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

basamağının hemen bitişiğindeki, yani arada başka hiçbir basamağın bulunmadığı bir basamak” diye sözettiği yerde, “henüz sosyalizm değildir, ama artık kapitalizm de değildir” diyebiliyor. Devrimci diyalektikten, yaşayan tarihin diyalektiğinden zerre kadar nasibini almamış olanlar hemen “işte görüyor musunuz kapitalizm ve sosyalizm arasındaki bir ara aşamadan söz ediliyor” diye göğüslerini yumruklayarak bağırabilirler. Fakat biz ne bağırma-çağırmanın ne de güzel söz söyleme sanatının bilimsel bir konuda kişiyi doğru sonuçlara götürmeyeceğini gayet iyi biliyoruz. Lenin, sadece kamulaştırmaların değil, örneğin genel çalışma yükümlülüğünü dahi, devrimci demokratik bir devlet altında henüz sosyalizm olmadığını ama artık kapitalizm de olmadığını şöyle ifade eder:

“Ama aynı kurumu ele alın ve bir de onun devrimci-demokratik bir devletteki anlamını düşünün. İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerince getirilecek, düzenlenecek ve yönetilecek genel iş yükümlülüğü yine de sosyalizm olmayacaktır. Sosyalizme doğru büyük bir adım olacaktır. Tam bir demokrasi korunduğu sürece, bu öyle bir adım olacaktır ki, artık ondan, yığınlara karşı eşi görülmemiş bir şiddete başvurulmadıkça kapitalizme dönüş söz konusu olmayacaktır.” (Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, s.111, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ocak 1990).

Gerçi, Sovyetler Birliği’nin dahi “yığınlara karşı eşi görülmemiş bir şiddete baş vurulma(dan) kapitalizme dönüş” yaptığını savunan bu maocu kardeşler Lenin’in bu sözlerinin doğruluğundan şüphe duyarlar mı bilmiyoruz, ama biz şüphe etmiyoruz. Bu noktaya şöyle bir işaret ettikten sonra artık devam edebiliriz. Lenin, bütün bu kamulaştırmaların, hatta genel çalışma yükümlülüğünün devrimci demokratik bir devlette **henüz** sosyalizm olmadığını, ama artık kapitalizm de olmadığını, yani kapitalizmin bir sistem olarak, egemen bir üretim, dağıtım ve bölüşüm sistemi o-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

larak ortadan kalktığını söylerken hangi temel düşünceden hareket ediyordu? Bu sorunun yanıtına geleceğiz. Fakat ondan önce H.Fırat ve muhtemelen tüm arkadaşlarının kamulaştırmaların anlamı üzerinde Lenin ile aynı fikirde olmadığını göstermek zorundayız. Üzerinde durmaya gerek görmediğimiz müteveffa TDKP programının eleştirisi babında söylenenleri bir kenara bırakacak olursak, kamulaştırmalar hakkında H.Fırat'ın şu düşünceleri kalır geriye:

*“Bütün büyük banka sanayi işletmelerini, tekelci burjuvazinin ‘her türden malını’, ek olarak, büyük kapitalist tarım çiftliklerini **devrimin ilk anında** (abç) sosyalist mülk haline getirmek, burjuva düzenin temellerine vurmak, omurgasını çöktürmektir. Bu doğrudan **sosyalist devrim** demektir. Bunu yapabilen bir iktidar **demokratik** değil, **sosyalisttir**. (H.Fırat bundan sonra coşarak devam ediyor) Bunu yapabilen bir sınıf ittifakı, proletaryanın **tüm** köylülükle değil, köylülüğün **bir bölümüyle, emekçi köylülükle ittifakıdır...**” (Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, TDKP Eleştirisi, s.184).*

Yazarın buradaki sözleri üzerinde biraz daha durmamız gerekecek. Çünkü bu sözler, onun tüm zihniyetini ve bakış açısını ortaya koyuyor. Ama, şimdilik, hemen, ilk elden işaret etmemiz gereken şey, Lenin'in düşünceleriyle H.Fırat'ın iddiaları arasındaki açık çelişkidir. Lenin, toprağın, tüm bankalar ve tüm kapitalist sendikaların ulusallaştırılmasının ya da en azından bunlar üzerinde ivedi bir denetiminin sağlanmasının sosyalizmin “sokulması”yla hiçbir ilgisi olmadığını; bunların sosyalizme doğru ilk adımları oluşturan iktisadi bakımdan pekala gerçekleştirilebilir önlemler olduklarını Nisan Tezleri'nde açıklar. Bir başka yerde, örneğin Uzaktan Mektuplar'ın üçüncüsünde, tüketimin dağıtımına ilişkin bu önlemlerin **henüz** sosyalizmi oluşturmadığını; iktidarın da henüz proletarya diktatörlüğü olmadığını açıklar ama,

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

tüm bunlar H.Fırat'ı iknaya yetmez. O, büyük kapitalist mülkiyetin kamulaştırılmasını doğrudan bir **sosyalist devrim**; bunu yapabilen iktidarı da **sosyalist iktidar** olarak tanımlamayı tercih eder. Peki neden? Neden yok, iddia var... neden proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü bu önlemleri alamaz olsun? H.Fırat “tüm köylülük” üzerine demogoji yaparak nuh nebiden kalma bir tartışmaya sarılıyor; iddiasını bu tartışmadaki haklılığına dayanarak kanıtlamaya çalışıyor. Ama bu demagojiyle ancak ilkokul çocuklarını kandırabilir. Elbette tüm köylülükle değil, proletaryanın emekçi köylülükle ittifakı ve bu ittifakın devrimci hükümetinden söz ediyoruz. Lenin de zaten, “proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü”nden sözediyor, başka bir şeyden değil. Şimdi soru şu: proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü yukarıda söz edilen tekelci kapitalist mülkiyete; büyük kapitalist çiftliklerine el koyamaz mı? Sorunun devamı ise şu: böyle bir diktatörlük proletarya diktatörlüğü mü? Yani sosyalist bir iktidar mı? Lenin, proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü ile proletarya diktatörlüğü arasında çok net bir ayırım koyuyor. H.Fırat bu ayırımı, açıkça ifade etmese de, el çabukluğuyla ortadan kaldırıyor. Ama açıkça ve dürüstçe ifade ederek değil, her oportüniste yakışır şekilde, sorunu muğlaklaştırarak, belirsizlik içinde bırakarak. Örneğin, “bunu yapabilen bir iktidar **demokratik** değil **sosyalisttir**” dedikten hemen sonra, başka bir şeye, sınıf ittifakı sorununa geçiyor ama bu ittifakın aynı zamanda iktidarın kendisi olup olmadığı sorununu karanlıkta bırakan şu ifadeyle yapıyor bunu: “bunu yapabilen bir sınıf ittifakı, proletaryanın tüm köylülükle değil, köylülüğün **bir bölümüyle, emekçi köylülükle** ittifakıdır”. Görüldüğü gibi, “bu ittifakın” aynı zamanda iktidarın kendisi olup olmadığı sorunu belirsiz. Fakat, bu bir yana, H.Fırat'ın Leninizm'le ilgisi olmayan, bilimsel de olma-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

yan düşüncelerini ele veren başka ifadeleri de var. Bu ifadelerden biri örneğin şöyle:

*“Proletarya kendi emekçi müttefiklerinin desteği ile iktidarı ele geçirmeden **kendi sınıf** iktidarını kurmadan hiçbir anti-kapitalist sosyalist iktisadi önlem alamaz. Proletaryanın sosyalist diktatörlüğü kesin bir önşarttır. Demokratik diktatörlük altındaki millileştirmeler sosyalizme geçişi kolaylaştırabilir. Ama bunlar, kendi başına sosyalist tedbirler değildir. Olsa olsa ‘demokratik kapitalizmin’ demokratik devlet kapitalizminin ifadesi olabilirler.”* (Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, TDKP Eleştirisi, s.183).

İnsan, birkaç satıra sığdırılan bunca yanlışı ve karışıklığı eleştirmeye nereden başlayacağını şaşırıyor gerçekten. Ayrıca, çok basit bir sorunu birkaç satırla böyle karmakarışık etmek her babayığidin harcı olmasa gerek. Bu, H.Fırat ve arkadaşlarına özgü bir yetenek olabilir ancak. Kafa karışıklığını ve siyasal kavramlarla dile getirilmiş çocukça düşüncelerin içeriğini ortaya sermeye şöyle başlayabiliriz: birincisi, “anti-kapitalist sosyalist iktisadi önlem” ne demek? Bu, yazarın elmalarla armutları karıştırdığının ve aynı kategori içinde topladığının beyanıdır. “Anti-kapitalist önlem” devrimin yıkım işleri kapsamına girer. “Sosyalist iktisadi önlem” ise iktidarın üretimin örgütlenmesiyle ilgili sosyalizmin inşası işleri kapsamına girer. Hiçbir iktidar, buna sosyalist iktidar dahil, devrimin hemen ertesinde, politik iktidarın ele geçirilişinin ertesi günü üretimin örgütlenmesi işine girişemez, girişmez. Mevcut tekelci kapitalist mülkiyete saldıracak ve saldırmak zorunda olan devrimimiz ve devrimden doğacak iktidar -ister halk iktidarı olsun, ister sosyalist iktidar olsun, şimdilik önemli değil- ilk iş olarak kamulaştırmalarla ilgilenmek, kapitalist sistemi yıkmak, anti-kapitalist önlemler almak zorundadır. Yukarıda söyledik, yinelemekte yarar var: kurulacak devrimci iktidar, sadece sö-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

mürücülerin direncini kırmak için değil, ama aynı zaman da devrim için kanını döken yoksul emekçi halkın maddi yaşamında derhal, azıcıkta olsa bir iyileştirme yapmak için bu önlemleri almak zorundadır. Elkoymalar, kamulaştırmalar aynı anlama gelmek üzere müsaderele bunun için yapılır. Fakat, tüm bunlar “tüketimin dağıtımına ilişkindir, üretimin yeniden örgütlenmesine değil”. Devrimci iktidar, bu anti kapitalist önlemleri almaksızın bir adım dahi ileriye gidemeyeceği gibi, kendi yıkımını kendi eleriyle hazırlamış olacaktır.

Her devrim bir yıkım hareketidir. Burjuva toplum koşullarında gerçekleşen devrim kapitalist mülkiyetin, üretim ilişkilerinin yıkımı hareketidir. “Sosyalist iktisadi önlemler” ise bir inşa faaliyetidir. Kapitalist ekonominin yıkıntıları üzerinde sosyalist ekonominin yeni baştan inşa edilmesi, üretimin örgütlenmesi faaliyetidir ve uzun zaman sürecek olan bir faaliyettir. Biraz sonra bu ikisi arasındaki farka, yani anti-kapitalist önlemler olarak müsadere/el koyma ile sosyalist iktisadi önlemler arasındaki farka yeniden dönmek üzere şimdilik söylenmesi gereken şu: anti-kapitalist önlemler ile sosyalist ekonominin inşası arasındaki çok sıkı ve çok yakın bir bağlantı; birincisinin ikincisinin koşulu olması gibi sıkı bir ilişki olmasına karşılık, birincisiyle ikincisi bir ve aynı şey değildir. Bunları bir ve aynı şey olarak görmek, dolayısıyla “anti-kapitalist sosyalist iktisadi önlem diye ifadelendirmek sadece devrimci diyalektikten değil, devrim teorisinden de hiçbir şey anlamayan “bezleri içindeki bebek”lerin yapacağı iştir. İkincisi, anti-kapitalist önlemleri almak için “proletaryanın sosyalist diktatörlüğü” neden kesin bir ön şart olsun? Bütün büyük banka ve sanayi işletmelerine, tekelci burjuvazinin “her türden malı”na büyük kapitalist tarım çiftliklerine el koymak anti-kapitalizm değil mi? Bunlar anti-kapitalist önlemler ve bunlar “burjuva düzenin temellerine vuran, omurgasını çökerten önlemler” olmasına

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

rağmen proletaryanın emekçi sınıf ve katmanlarla birlikte diktatörlüğü yani devrimci halk iktidarı bu önlemleri alamaz mı? Küçük-burjuvazinin bu önlemleri almaya yanaşmayacağını H.Fırat ve arkadaşlarının ileri süreceğini sanmıyoruz. O halde, bu önlemleri almak için, yani büyük kapitalist mülkiyetin yıkımına başlamak için neden “proletaryanın sosyalist diktatörlüğü kesin bir ön şart” olsun? H.Fırat ve arkadaşları öyle istiyor diye mi? Oysa, biliyoruz ki, proletarya iktidarı tek başına ele geçirmeden de, kendi sınıf iktidarını kurmadan da, yoksul köylülük, şehir ve köy küçük-burjuvazisiyle birlikte kuracağı iktidarla tekelci kapitalist mülkiyete son verebilir, bankalara el koyabilir, üretimin dağıtımını emekçi halkın yaşamında iyileştirme yapacak şekilde düzenleyebilir vb. Proletarya bunları yapabilir ve yapmalıdır. Proletarya ancak bu önlemleri devrimci demokratik diktatörlük altında alarak ve tam demokrasiyi gerçekleştirerek nüfusun engin çoğunluğunun sosyalist bir devrimin zorunluluğunun bilincine varmasını sağlayabilir. Bunu sağlamadıkça da küçük-burjuva nüfusun çok fazla olduğu Türkiye ve Kuzey Kürdistan’da “hiçbir biçimde sosyalizmi ‘sokma’ya niyetlenemez”. Sosyalist bir devrim için, proletaryanın **kendi** iktidarını kurabilmesi için Lenin, proletarya partisinin nüfusun engin çoğunluğunun bu bilince erişmesini beklemesini şart koşar. Neden? Çünkü Lenin, güçler dengesinin hesabına son derece önem verir; onu marksist taktiğin çekirdeği sayar.

“Oysa, proleter yanları çok az ve küçük-burjuva yanları çok ağır olduğu için bunu örtmek amacıyla kendilerine (tıpkı “bizim” EKİM’ciler gibi) ‘proleter’ komünist demekten hoşlanan bizim ‘sol’cular, güçler dengesini göz önüne almak, bunu hesaplamak yeteneğinden yoksunlar. Bu hesap, marksizmin ve marksist taktiklerin çekirdeğidir.” (Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine, “Sol” Çocukluk ve Küçük-Burjuva Kafa Yapısı adlı makale, sf.103, abç)

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

Bizim “EKİM”ciler sadece bu yetenekten değil, devrimci diyalektiği kavrama yeteneğinden de yoksunlar. Onlar, sosyalist devrimin kapitalizme karşı yapılacağını öğrenmişler ama bunun nasıl ve hangi koşullarda, hangi süreçlerden geçerek gerçekleşebileceğini duymamışlar bile. “Öğrenmişler Acem’de halı doku-
nur, enine mi boyuna mı bilmezler.” Sözü bu “kavanoz içindeki adam”lara ne kadar uyuyor... Ama biz devam ederek üçüncü noktaya gelmek istiyoruz. Üçüncüsü şu: demokratik diktatörlük altındaki kamulaştırmaların “olsa olsa ‘demokratik kapitalizmin’ demokratik devlet kapitalizminin ifadesi” olabileceği düşüncesi, H.Fırat’ın tüm cehaletinin ifadesi olabilir ancak. Gerçekte, tekeli kapitalist bir devlete karşı gerçekleşen devrim sonucu kurulacak devrimci “demokratik diktatörlük altındaki millileştirmeler ‘demokratik kapitalizmin’ demokratik devlet kapitalizminin ifadesi” olabilir mi? Buna “evet” yanıtını verebilmek için, tekeli kapitalizm; dahası, tekeli devlet kapitalizmi hakkında tam bir cahil olmak gerekir. Lenin’in devlet tekeli kapitalizmini sosyalizmin tam bir maddi hazırlığı olarak gördüğünü; tarih merdiveninde devlet tekeli kapitalizmi ile sosyalizm arasında hiçbir ara basamak bulunmadığına işaret ettiğini göstermiştik. Lenin, hasımlarına karşı yürüttüğü ideolojik mücadelede onlara kapitalist tekelin, devletin, devrimci demokrasinin ne olduğunu anlatmaya çalışırken şöyle yazar:

*“Şimdi bir de, junker kapitalist devletinin yerine, toprak ağası kapitalist devletin **yerine devrimci-demokratik** bir devlet, yani **bütün** ayrıcalıkları devrimci yoldan ortadan kaldıran ve devrimci yoldan en tam bir demokrasiyi getirmekten korkmayan bir devleti **koyunuz**. Göreceksiniz ki, gerçekten devrimci-demokratik bir devlette, devlet tekeli kapitalizmi ister istemez ve kaçınılmaz bir biçimde **sosyalizme doğru bir adımı, hatta birkaç adımı gerektirecektir.**” (abç).*

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

(...)

“Çünkü, diye devam ediyor Lenin, sosyalizm, devlet tekelci kapitalizminin bir adım ötesinden başka bir şey değildir. Ya da başka bir deyişle, sosyalizm **tüm halkın çıkarlarına hizmet etmeyi amaçlayan, buna zorlanan** devlet tekelci kapitalizminden başka bir şey değildir. **Ve devlet tekelci kapitalizmi de bu koşulu yerine getirdiği ölçüde tekelci kapitalizm olmaktan çıkar.** (abç)”.

“Burada bir orta yol yoktur. Gelişmenin nesnel koşulları öyledir ki, **tekellerden** (...) yola çıkıp da sosyalizme doğru ilerlemek **mümkün değildir.**” (Ütopik Sosyalizm, Bilimsel Sosyalizm, Yaklaşan Felaket... s.108-109).

Lenin’in sözleri son derece açık. Kapitalist tekelin söz konusu olduğu yerde, gerici burjuva devletin yerine devrimci demokratik bir devleti koyduğumuzda sosyalizme doğru bir hatta birkaç adım atmış oluruz. Bu, devrimci demokratik bir devlet altında kamulaştırmalar gerçekleştirildikten sonra artık kelimenin gerçek ve bilimsel anlamıyla eski tekelci kapitalizmden söz edilemeyeceği anlamına gelir. “Bunlar kendi başına sosyalist tedbirler değildir” bu doğru. Hele sosyalizm hiç değildir. Ama artık kapitalizm de değildir. Lenin’in sözleriyle söylersek, devrimci demokratik devlet altında devlet tekelci kapitalizmi tekelci kapitalizm olmaktan çıkar ve sosyalizme doğru atılmış bir hatta birkaç adımı ifade eder.

Şimdi, yukarıda “biraz sonra yeniden döneceğiz” dediğimiz konuya, anti-kapitalist önlem olarak müsadereleler ile sosyalist inşaa faaliyeti olarak sosyalist iktisadi önlemler arasındaki farka dönebiliriz. Bu sorun basit olmakla birlikte, H.Fırat gibi tüm E-KİM’cilerin anlayamadığı, anlama yeteneği gösteremedikleri sorundur. Sadece onlar mı? Her anti-kapitalist önlemi sosyalist önlem sanan, her anti-kapitalist devrimi “kuramsal sınıflama” içindeki yerine oturtabilmek için sosyalist devrim olarak algılayan

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

tüm dogmatik-şematik düşünce sahibi akımların da anlayamadığı, anlama yeteneği gösteremedikleri konulardan biri budur. Tam da bu yeteneksizliğin bir sonucu olarak büyük kapitalist mülkiyetin müsadere edilmesini H.Fırat, “bu doğrudan sosyalist devrim demektir” diye karşılıyor. Oysa sosyalist devrim kavramı, iktidarı proletaryanın **tek başına** ele geçirdiğini anlatır. Kamulaştırmalar ise bir başka şeyi, iktidarın aldığı iktisadi önlemleri ifade eder. Arada, H.Fırat’ın akıl erdiremeyeceği bir fark ve ilişki vardır. Büyük kapitalist mülkiyeti proleter bir iktidar kamulaştırabileceği gibi, bu aynı yıkım hareketini ya da önlemleri proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü de alabilir. İktidarı hangi sınıf ya da sınıfların ele geçireceği bir güçler dengesi sorunudur. Kamulaştırmalar ise, iktidarı ele geçiren sınıf ya da sınıfların var olan mülkiyet biçimini ortadan kaldırma eylemidir. Kamulaştırma ya da elkoyma iktidarın kararlılığına bağlıdır. Sosyalist mülk haline getirme ise, bir örgütlenme, yönetme ve inşa etme sorunudur. Lenin, sosyalizasyon ile müsadere arasındaki farkı şöyle ortaya koyar:

*“Dün en önemli görev, mümkün olduğu kadar kararlılık içinde kamulaştırmak, müsadere etmek, burjuvaziyi **yıkmak** ve sabotajları **bastırmaktı**. (abç). Bugün ise, sayısını bilemeyeceğimiz kadar kamulaştırma, müsadere yapmış, burjuvaziyi yıkmış ve sabotajları bastırmış olduğumuzu ancak körler görmeyebilir. **Sosyalizasyon ile müsadere arasındaki ayrım, müsadereenin, hesaplama ve dağıtma yeteneğini gerektirmeksizin salt ‘kararlılık’la gerçekleştirilmesi, sosyalizasyonun ise sözünü ettiğimiz yetenek olmadan gerçekleşmemesidir.**” (Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine, “Sol”Çocukluk ve Küçük-Burjuva Kafa Yapısı adlı makale, s.110).*

Yeni topluma açılan tek kapı olarak politik iktidarı ele geçirmiş sınıf ya da sınıfların bir yandan devrilen burjuvazinin di-

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

rencini ezmekle uğraşırken, öte yandan sosyalizasyon için zorunlu olan “hesaplama ve dağıtma yeteneğini” kazanması için belli bir zamanın gerektiği açık değil mi? İster proleter iktidarı olsun, ister proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü olsun, kamulaştırma ve elkoyma işlemleri için sadece kararlılığa ihtiyaç vardır. Fakat, kamulaştırma ve elkoyma işlemlerinden sonra sosyalizasyon işlemlerine girişmek için “dünyanın en büyük ‘kararlılığı’ bile” işe yaramaz. Bunun için hesaplama ve dağıtma yeteneği, genel muhasebe sistemi gereklidir ki, yeni iktidar bunun için gerekli elemanları ancak eski toplumun yıkıntıları arasından toplayıp örgütleyerek; onlar üzerinde bir denetim kurmak koşuluyla onları yeni iktidarın hizmetine sokarak ve öte yandan kendi kadrolarını, yeni insanını yaratarak yapabilir. Tüm bunların bugünden yarına gerçekleşmeyecek şeyler olduğu; bu yeteneği ve örgütlülüğü kazanabilmek için yeni iktidarın belli bir zamana ihtiyacı olacağı açıktır. Demek oluyor ki, sosyalizmin inşasına bugünden yarına başlanmaz. Peki, iktidarın alınmasından bu yetenek ve örgütlülüğün kazanılmasına kadar geçen zaman aralığında ülkenin iktisadi ve toplumsal sisteminin hala kapitalist olduğunu ileri sürebilir miyiz? Böyle bir düşünceyi, genel olarak kapitalizm, özel olarak tekelci kapitalizm hakkında karacahiller ileri sürebilir. Kapitalizmin kendinden önceki sistemlerden farklı olarak, ekonominin değişik kolları arasında sıkı bir eklemlenme ve karşılıklı bağımlılık yarattığına işaret etmiştik. Büyük kapitalist mülkiyetin devrimci demokratik devlet tarafından kamulaştırılması ve **müsadere edilmesi bu eklemlenmeyi**, karşılıklı bağımlılığı parçalar, kapitalist sistemi bir sistem olmaktan çıkarır. Bu artık bir **geçiş dönemidir**. Yani, artık kapitalizm değildir ama henüz sosyalizm de değildir. Fakat, tekelci kapitalizmden sosyalizme doğru atılmış güçlü bir adımdır. Bu geçiş döneminin ekonomi alanındaki özelliği, politik iktidarın fethinden sonra inşasına baş-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

lanan sistemin “hem kapitalizmin, hem sosyalizmin unsurlarını, kesimlerini, parçalarını” içermesidir. Geçiş döneminde ağırlığını sürdüren kapitalizmin unsurları, devrimci demokratik iktidar “hesaplama ve dağıtma yeteneği” kazandıkça azalarak ortadan kalkacak; buna karşılık sosyalizmin unsurları çoğaldıkça sosyalist üretim giderek egemen bir sistem haline dönüşecektir. Fakat bu arada, ekonomik alandaki değişimler de politik iktidar üzerinde etkiye bulunarak onun sınıf yapısının değişmesine, iktidarın sosyalizmi kurmaya yetenekli tek sınıf olan proletaryanın elinde toplanmasına yol açacaktır. Ekonomik alandaki değişimlerle politik iktidarın bu karşılıklı etkileşimi diyalektik bir süreç halinde işler. Bir yandan kamulaştırmalar ve müsadere yöntemleriyle büyük kapitalist mülkiyete son veren devrimci demokratik iktidar sosyalizasyon için güç ve yetenek toplarken, hatta bu sosyalizasyon işine gücü ve yeteneği oranında belli belirsiz başlarken, öte yandan sosyalizasyonun kendisi, iktidarın sınıf bileşimini değişime zorlayarak iktidarın sadece devrimci proletaryanın elinde toplanmasını kaçınılmaz kılar. Bu aşamadan sonra kelimenin gerçek ve bilimsel anlamıyla artık söz konusu olan sosyalizmdir. Bundan öncesi ise, henüz sosyalizm değildir; ama artık kapitalizm de değildir.

Peki gelişmenin devrimci diyalektiği böyleyse, “anti-tekel mücadele” sözcüğünden H.Fırat’ın tüyleri neden diken diken oluyor? Kendisine teminat veririz ki, korkmasına gerek yoktur. Tutsağı olduğu maocu önyargıların cisimleşmiş hali olan “anti-revizyonizm” sakızını ağzına almamayı bir başarsa belki de “anti-tekel mücadele”nin anlamı üzerine düşünme yeteneğini bulabilecek ve belli koşullar altında, yani burjuvaziyle ölüm-kalım savaşı yürütme koşuluyla, bu mücadelenin anti-kapitalist mücadelesinin ta kendisi olduğunu görecektir. Çünkü kuzucuklarımız, “*Gelişmenin nesnel koşulları öyledir ki, **tekellerden** (...) yola çıkıp da*

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

sosyalizme doğru ilerlememek **mümkün değildir**” diyor Lenin. Varsın “anti-tekel mücadele”yi savunanlar girdikleri bu yolun sonunun nereye doğru çıktığını bilsinler. Bu durumda bizim, Engels’in sözlerini anımsatmaktan başka bir şey yapmamıza gerek yok. Engels, girdikleri yolun kendilerini nereye götüreceğini bilmeyen Rus devrimcileri için ne diyordu?

*“Bu insanların, iktidarı ele geçirebileceklerini imgelediklerini varsayalım; ne zararı olur ki? Bendi çökertecek deliği (büyük tekeli sermayeye el koyma, b.n.) açılırsa, selin kendisi, kısa sürede onları yanılısmalarından koparacaktır. Bu yanılısmalar onlara daha büyük bir irade gücü verirse, bundan niye yakınmalı? Devrim yaptık diye övünen insanlar, daha ertesi gün ne yaptıklarına ilişkin hiçbir fikirleri olmadığını; **yapılan** devrimin onların yapmaya niyetlendikleriyle uzaktan yakından benzeşmediğini hep görmüşlerdir.”*

İşte böyle bir politik esnekliğe ve uzlaşmaz sınıf tutumuna sahip Engels, bu sözleriyle aynı zamanda devrimci diyalektiğin parlak bir uygulamasının örneğini de veriyor. Teoriyi bir kuramsal sınıflama bulmak için değil, bir eylem kılavuzu, dünyayı değiştirmenin ve dönüştürmenin bir aracı olarak kullanan Engels için önemli olan, “devrimin patlak vermesi”, “o ilk itkinin verilmesi”dir. Öyleyse, “anti-tekel mücadele”de bizim arayacağımız tek koşul burjuvaziye karşı mücadelede uzlaşmaz sınıf tavrı ve bu tavrın cisimleşmiş hali olarak, bu mücadelenin silahlı biçimlerde; kanlı-kavgalı bir şekilde verilmesidir. Artık zora dayalı bir devrimi ve bunun ifadesi olarak silahlı mücadeleyi savunmayan, bunun gerekliliklerini yerine getirmeyen hiçbir politik hareket, savunduğu ideoloji ne olursa olsun, devrimci konumda kalamaz. İ-yi de, zora dayalı devrim anlayışı ve bunun bir ifadesi olarak illegal bir komünist partinin bayrağı altında silahlı mücadelenin verilmesi koşulu sadece “anti-tekel mücadele”yi savunanlarda mı

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

aranmalıdır? Pratik politikalarındaki pasif uzlaşmacı tavırlarını teorideki “radikal” üsluplarıyla örtmeye çalışanların bizi ve yığınları aldatmasına izin mi verilmeli? Onların da zora dayalı devrim ve burjuva sınıfa, onun politik zor aygıtı olarak devlete karşı silahlı mücadeleye yaklaşımları ele alınıp incelenmemeli mi?

Öyleyse, şimdi sorulması gereken soru şudur; teoride “radikal”lığın bir ifadesi olarak “sosyalist devrim”den aşağısına razı olmayan EKİM’ciler silahlı mücadeleye nasıl yaklaşırlar? EKİM Hareketi’nin, devrimin temel sorunlarından biri olan bu konuya ilişkin düşüncelerini derli-toplu bir şekilde ortaya koyan bir belgesine rastlamadık. Fakat, on yılı aşan tarihi boyunca faşist devlete karşı, yani o çok karşı olduğunu söylediği sermaye sınıfının politik zor aygıtına karşı bir tek silahlı eylem, zora dayalı bir tek eylem örgütlememiş olan; örgütlemek bir yana, girişim düzeyinde bile bulunmamış olan EKİM Hareketi’nin aşağıdaki düşünceleri bize konuya ilişkin bazı ipuçları vermektedir. Kendileri, zora, devrimci şiddete, devrimci teröre dayalı hiçbir eyleme girişme yürekliliğini göstermezken, iyi kötü, olanakları ve güçleri ölçüsünde, fırsat buldukça faşist devlete karşı silahlı zor eylemlerine girişmekten çekinmeyen devrimci örgütler hakkında EKİM’cilerin neler düşündüğünü gösteren bir-iki örnek şöyle:

“Bireysel terör eylemleriyle kendilerini göstermeyi (İstanbul Emniyet Müdürü’nün ağzından duymaya alıştığımız sözlere ne kadar da benziyor...) sağa-sola bomba atmaya, sokaklara bombalı pankart asmaya, çoğu öğrenci (kendileri saf proleter ya...) küçük devrimci gruplarla ikide bir ‘korsan koyma’yı politik mücadele sanabilmekteler.”

(...)

“Devrimci maceracılığın bu evrensel ‘yerine değil birlikte’ formülü bizde de aslında yeni değil; 12 Eylül öncesinde bazı gruplar bireysel terör ya da siyasal maceracılık çizgisini bu aynı

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

formülle teorize ediyor ve uyguluyorlardı.” (Devrimci Harekette Reformist Eğilim, s.171).

Faşist devlete, sermaye sınıfının değişik kurumlarına yönelik değişik askeri eylemleri böylesi bir densizlikle karalayan E-KİM’ci yazar, hızını alamıyor ve burjuva basın bu eylemleri bilerek ve isteyerek, işine geldiği için yansıttığını şu sözlerle anlatıyor:

*“Bu yolla varlığını ve etkinliğini kanıtlama çabası yetersiz ve verimsiz kaldığı ölçüde, ‘bombalı pankart’lar ve ‘korsan eylem’ler bu aynı işlevi gören yöntemler olarak görüldüler. **Bu tür eylemleri ‘verimli’ kılan burjuva basının ilgisiydi**” (agy, s.172-173) (abç).*

Bir kısmını polis şeflerinin ağzından, geri kalanını da herhangi bir reformist örgütün yazarının ağzından kolaylıkla ve her zaman duyabileceğimiz bu sözlerin eleştirisinin içeriğine girmeyeceğiz. Buna gerek yok. Şu kadarını söyleyelim: Biz bu sözlerin çok daha densizlerini Özgürlük Dünyası’nın yazarlarından; E-KİM’cilerin bu ağababalarının ağzından her gün duyuyoruz. Onlar, EKİM’cilerden çok daha tutarlı olarak, mantıklarını en uç noktalarına götürerek hakaret ve sövgülerini devrimci grupların üzerine yağdırıyor; burjuvaziyle uzlaşma mesajlarını bir de bu yolla gönderiyorlar.

EKİM’ciler, silahlı mücadelenin bu biçimlerine ilişkin bu sözleri Şubat 1990’da söylemişler. Ondan çok sonra, 1996’nın 1 Mayıs Kadıköy olaylarından sonra TDKP’nin yerine geçen Emek Partililer, EKİM’cileri çok aşan bir üslupla benzer eylemleri ve eylemleri örgütleyen grupları karalamaya başladılar. Devrimci okurun çok yakından tanık olduğu bir şekilde bu adamlar, tüm devrimci grup ve örgütleri “gürültü grupları” vb. niteleyerek karaladı ve onlarla yolunu ayırdığını ilan etti. Elbette bu, olayların sıcaklığı içinde burjuvaziye ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü’ne

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

gönderilmiş bir mesajdı. “Sosyalist devrim”den azına razı olmayan EKİM’cilerin o çok eleştirdikleri adamlarla bu temel konuda aynı durakta buluşmuş olmaları tuhaf mı? Tuhaf olup olmadığı tartışılabilir ama, rastlantı olmadığı kesindir. Çalışmamızın başından beri ileri sürdüğümüz iddiamızın bir kanıtıdır bu: EKİM’cilerin teorik gıdasının kaynağı tüm reformist akımların teorik gıdasının kaynağıyla aynıdır. “Sosyalist devrim” diye tepinmeleri onların EMEP yada ÖDP’den farkını ortaya koymaya yetmiyor. Tersine, benzerliklerini daha net ve çıplak hale getiriyor.

ÖDP ve EMEP ile EKİM Hareketinin benzerliğini netleştiren, çıplak gözle görülür hale getiren bir başka yan, EKİM’cilerin silahlı mücadelenin bu biçimlerine sövgülerinin zamanlamasıdır. Silahlı mücadelenin yukarıdaki biçimlerine ilişkin EKİM’cilerin sövgüsü, tam da, “Türkiye’nin bir üçüncü devrimci yükseliş dönemine girmesi, ne şartıdır, ne de rastlantı. Zira, Türkiye bir devrim ülkesidir.” saptamasının yapıldığı zamanda, Mart 1990’da oluyor. EKİM’ciler bir yandan:

“Türkiye’nin bir üçüncü devrimci yükseliş dönemine girmesi ne şartıdır, ne de rastlantı. Zira Türkiye bir devrim ülkesidir. (...) Dünya devriminin ağırlık merkezi artık Türkiye’dedir. Bu, aynı zamanda, Türkiye işçi sınıfının öncü kesimi olmak gibi şerefli bir tarihsel görev ve olanakla yüzyüze olduğu anlamına da gelir.” (s.176) diyorlar, öte yandan ise;

“Bireysel terör eylemleriyle kendilerini göstermeyi, sağa-sola bomba atmayı, sokaklara bombalı pankart asmayı, çoğu öğrenci (diğerleri de sınıf dışı olsa gerek... b.n.) küçük devrimci gruplarla ikide bir ‘korsan koyma’yı politik mücadele sanabilmekte” diyerek silahlı zor eylemlerine, askeri eylemlere aşağılayan bir üslupla yaklaşıyorlar. Oysa Lenin, Rusya’nın “devrime en yakın bir ülke” olduğu sırada partisine şu direktifleri veriyor:

“Propagandacılar her kümeye, bomba yapmak için kısa ve

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

basit reçeteler sağlamalı, çalışma türünün bir ilk açıklamasını vermeli ve sonra herşeyi onlara bırakmalıdır. Mangalar hemen-ce, derhal hareketlar koyarak derhal askeri eğitime başlamalıdır (ne? Harekat koyarak askeri eğitim mi? Aman tanrım, bu ne maceracılık...) bazısı derhal bir hafta öldürmeye ya da bir polis karakolunu havaya uçurmaya (şu Lenin de ama bireysel teröristmiş, değil mi sevgili yazar...) diğerleri ayaklanmaya kaynak müsadere etmek için bir bankayı basmaya (yok, yok, bu kadar da olmaz. Bu olsa olsa siyasal maceracılık olur ama, değil mi, sevgili “kavanozdaki adam”) girişebilir, daha başkaları talim yapabilir ya da bölgelerin planlarını hazırlayabilir...” (Gençlik Üzerine, St.Petersburg Savaş Kuruluna adlı makale, s.153).

Devrimci okur emin olabilir ki, bizim “bezleri içindeki bebek”lerimiz Lenin zamanında yaşasalardı, onu, “bireysel terörist, küçük-burjuva siyasal maceracısı” ilan etmekte bir an bile tereddüt etmezlerdi. 1971 devrimci çıkışına “küçük-burjuva macerası” diyen zihniyetin varacağı nokta, budur işte. EKİM Hareketi’nin bugün EMEP vb. yasalıcı reformistlerle buluştuğu nokta, başka şeylerin yanında, silahlı mücadeleye işte bu bakıştır. Tam da bu nedenle onlar, “sosyalist devrim” demekle sadece bir yanılsa düşmüş olmuyorlar, aynı zamanda bu reformist düşünceleri içinde bu sloganı kirletiyorlar da... Çünkü, “sosyalist devrim”i istemek demek, silahlı zoru örgütlemek demektir. “Sosyalist devrim”i istemek demek, tekelci sermayenin politik zor aygıtını yıkmak üzere devrimci zor yöntemlerini kullanabilecek aygıtları hazırlamak ve kullanmak demektir. Fakat, EKİM’ci kardeşler, bu görevleri yerine getirmek bir yana, yerine getirmeye çalışanları uyararak engellemeyi kendilerine görev biliyorlar. Şöyle:

“Bu vesileyle devrimci hareketin bireysel teröre eğilimli kesimlerini, at izinin it izine karışmasına elverişli şu dönemde yeniden uyarmayı görev sayıyoruz (...)

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

“Devrim ülkesinde devrime zarar verebilecek davranışları kesin ve sert (aman ha sert olun...) bir şekilde mahkum etmek, bir hak olduğu kadar bir görevdir de.”(agy, s.180, abç)

Bu bir geçerken değinmeydi ve bu konuyu burada kapatmak istiyoruz.

Demek ki, “sosyalist devrim”i istemek, onu yüksek sesle, bağırıp-çağırarak dile getirmek yetmiyor. Devrimi -ister sosyalist olsun, ister demokratik olsun- isteyen bir kuru nutukçu olmaksızın çıkması için buna uygun bir hazırlık, faaliyet, örgütlenme ve mücadele içinde olması gerekmiştir. Aynı şekilde, devrimci yoldan, yani, silahlı zor yöntemleriyle gerçekleştirmek istedikten sonra kuramsal olarak “anti-tekel mücadele”den söz etmek o kadar korkulacak bir şey değilmiş. Çünkü, tekellerden son verme girişimleri başladıktan sonra arkası gelecektir bunun. Zira, “gelişmenin nesnel koşulları öyledir ki, **tekellerden (...)** yola çıkıp da sosyalizme doğru ilerlememek **mümkün değildir**” Bu yüzden politik iktidarı silahlı zor yöntemiyle ele geçirmek ve tekellerin egemenliğine yine bu aynı araçlarla son vermek koşuluyla “anti-tekel mücadele”den korkmaya gerek yok. H.Fırat bu bakımdan müsterih olsun. Fakat boş durmasın ve güzel kafasını devrimin anti-kapitalist yönünün gelişim diyalektiğini kavramaya yorsun. Bu önemli, çünkü Lenin’in sözleriyle “kafanın girmedığı yere kuyruğunu sokmak diyalektik değildir”.

“SAF DEVRİM” ÜZERİNE YAPILAN YAVAN GEVEZELİKLER

Çalışmamızın başında Konferansçı yazarın “Ekim Devrimi’nin Dördüncü Yıldönümü Üzerine” başlıklı Lenin’in makalesini çarpıtmasının ve “saf devrim” üzerine gevezelikler yapmasının nedeninin Leninist “kesintisiz devrim” düşüncesinden kurtul-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

mak olduğunu açıklamıştık. Söz konusu makale üzerine yapılan çarpıtmaları nedenleriyle birlikte ortaya koymuş; “saf devrim” sorunu üzerine ise daha sonra duracağımızı açıklamıştık. Şimdi, sıra buna gelmiş durumda.

Öncelikle şunu belirtelim ki, bütün EKİM’cilerin bahtsızlığı, önce devrimimizin karakterinin sosyalist olacağını kabul edip daha sonra bunun kanıtlarını oluşturma, arayıp-bulma yöntemini seçmiş olmalarında yatıyor. Başka bir ifadeyle, arabayı atların önüne koşuyorlar, sonra da tüm çabalarını bu arabayı yürütmeye harcıyorlar. Toplumsal ve siyasal koşulları olmayan bir olgunun önce gerçekleşeceğini kabul edip, sonra da bunun nasıl gerçekleşeceğini kanıtlamaya çalışmak ister istemez umutsuz ve boş bir çabaya dönüşüyor. Şüphesiz, umutsuz bir çabanın içinde olanların durumları çoğu kez trajik bir görünüm çizse de bazen de komik manzaralara yol açıyor. EKİM’cilerin pek çok çabası gibi, “saf devrim” üzerine yaptıkları bir yığın gevezelik de, onları işte bu bazen trajik, bazen de komik olan durumlara düşürüyor. Örneğin, Kızıl Bayrak gazetesinin 43. sayfasında devrimlerin “saf” olmayacağı basit gerçeğini anlatmak için bir yığın kuru laf etme ve yavan gevezelik yapma zahmetine katlanmak zorunda kalmışlar. Oysa, akli başında olup da devrimler tarihine ilişkin biraz olsun bilgisi olan hiç kimse, devrimlerin, hele de toplumsal devrimlerin herhangi bir yönden olsun “saf” olacağını ileri sürmez. Bu, o kadar anlaşılır ve basit bir gerçek ki, Lenin, buna sadece değinip geçmekle yetinmiş.

“Somut, tarihsel durumda geçmişin ve geleceğin unsurları elbette içiçe geçer, iki yol kesişir. Ücretli emek ve onun mülkiyete karşı mücadelesi otokratik rejimde de vardır, hatta bu mücadelenin başlangıcı serfliğe kadar uzanır. Fakat bu, bizim gelişmenin belli başlı dönemlerini mantıki ve tarihi olarak birbirinden ayırmamızı kesinlikle engellemez. Hepimiz burjuva devrimi ile sosya-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

*list devrimi karşı karşıya koyarız, hepimiz bunları mutlaka ve en sıkı bir şekilde birbirinden ayırma zorunluluğunda ısrar ederiz; fakat tarihte bu iki devrimin **tek tek kısmi unsurlarının** içiçe geçtiği yadsınabilir mi? Avrupa'daki demokratik devrimler döneminde bir dizi sosyalist hareket ve sosyalist girişimlerin olduğunu bilmiyor muyuz? Ve Avrupa'da gelecekteki sosyalist devrim, demokrasi hususunda tamamlanmış daha çok, pek çok şeyi tamamlamak zorunda kalmayacak mı?" (Lenin, Seçme Eserler, Cilt III. s.97, abç.).*

Ebette kalacak. Ve bu, o kadar basit ve o kadar çok bilinen bir gerçek ki, üzerinde durmaya değmez gerçekte. Peki, genel olarak EKİM'ciler, özel olarak Konferansçı yazar bu basit sorun üzerinde özel olarak durma ihtiyacını neden duyuyorlar? Şu basit nedenle: onlar, bu yolla, yani iki devrimin tek tek kısmi unsurlarının içiçe geçtiği gerçeğini olağanüstü abartarak, deyim yerindeyse, ifrata vardırarak; çarpıtma ve elçabukluğu ile iki devrimin kısmi unsurlarının değil de, bizzat kendilerinin içiçe geçtiğini; iki devrimin birbirinin içinde eridiğini; dolayısıyla, geriye sadece sosyalist devrimin kaldığını kanıtlamaya çalışıyorlar. Kısacası, eğer iki devrimin içiçe geçtiğini; demokratik devrimin sosyalist devrim içinde eridiğini kanıtlarlarsa, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da doğrudan bir sosyalist devrim tezinin geçerli olduğunu kabul ettireceklerini düşünüyorlar. Konferansçı yazarın buradaki tüm çabasının anlamı ve nedeni budur.

"Ekim Devrimi'nin Dördüncü Yıldönümü Üzerine" başlıklı Lenin'in makalesi üzerinde Konferansçı yazarın yaptığı tahrifat ve çarpıtmalar, ancak bu çaba ve amaç çerçevesinde değerlendirildiğinde gerçek anlamını bulur. Hatırlanacağı gibi, Derya Hazar'ın çevirisinde, demokratik devrim ile sosyalist devrim ilişkisi üzerinde Lenin'in "birincisi ikincisine doğru büyür" ifadesi "birincisi ikincisinin içine girer" biçiminde; "bir devrimin diğeri-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

ne bu dönüşümünün” ifadesi de “bir devrimin diğerinin içinde yeşerişinin” biçiminde değiştirilerek tahrif edilmiş. Görüldüğü gibi yazar, Lenin’in “tek tek kısmi unsurları”nın içiçe geçmesi ifadesi yerine iki devrimin içiçe geçmesi ifadesini elçabukluğu ile yerleştirivermiş. Kızıl Bayrak gazetesinin 43. sayısında bu elçabukluğuna dayalı marifetinin teorik ve tarihsel dayanaklarını yaratmaya çalışmış. Yaratmaya çalışmış diyoruz, zira, tarihte ortaya çıkmış, anlam ve karakterleri çok farklı olan toplumsal olguları kendi saçma sapan iddialarına kanıt olarak gösterme çabasına giriyor. Konferansçı yazar, devrimin “saf” bir devrim olmayacağını anlatmak için üçyüz-üçyüz elli yıl öncesinin İngiliz Devrimi’ne; o devrimdeki “düzleyiciler” ile “kazıcılar” gibi akımlara; oradan Fransız Devrimi’ndeki Babeuf hareketine vb. değinmek zorunda kalıyor. Oysa, hiç de bu kadar gerilere gitmesine ve zahmete katlanmasına gerek yoktu. Ekim Devrimi’ne baksaydı, onun da hiçbir bakımdan “saf” olmadığını görebilirdi. Sadece o mu? Tarihte ortaya çıkmış hiçbir devrim “saf” bir nitelikte olmamıştır, olmasına da imkan yoktur.

İmkan yoktur diyoruz, zira, devrimin “saf”lığını çözdüğü görevler açısından inceleyeceksek, her devrim, önceki toplumdan kendine miras kalan tüm sorunları çözmeye görevini omuzlamak zorunda kalıyor. Örneğin, Ekim Devrimi, burjuva demokratik bir sorun olarak ulusal sorunu çözmek durumunda kalmıştır. Yok eğer, devrimi gerçekleştiren sosyal sınıflar açısından ele alacaksak, o zaman da yine “saf” bir devrim bulamayız. Örneğin, “*Avrupa’da sosyalist devrim, bütün ezilenlerin ve hoşnutsuzların kitlesel savaşının patlak vermesinden başka türlü olamaz. Küçük-burjuva kesimler ve geri işçiler kaçınılmaz olarak ona katılacaktır -böyle bir katılım olmadan bir kitle mücadelesi, genelde hiçbir devrim mümkün değildir- ve yine kaçınılmaz olarak harekete önyargılarını, gerici hayallerini, hata ve zaafalarını taşıya-*

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

caklardır.” (Lenin). Demek ki, bir proleter devrim bile, sadece proletaryanın gerçekleştireceği bir devrim olmayacaktır. Devrime katılan sınıfların bileşimi açısından bu heterojenlik sadece sosyalist devrimlere özgü değildir. Burjuva demokratik devrimler de, devrime katılan sınıf, grup ve unsurlar bakımından tam bir çeşitlilik arzederler. Lenin, 1905 Rus Devrimi için şunları söylüyor:

*“1905 Rus Devrimi, burjuva demokratik bir devrimdi. O, nüfusun **bütün** hoşnutsuz sınıf, grup ve unsurlarının bir dizi mücadelesinden oluşuyordu. Bunların içinde en saçma önyargılara, en belirsiz ve hayali mücadele hedeflerine sahip kitleler, Japonya’dan para alan grupçuklar, spekülâtörler ve serüvenciler vs. vardı.” (Seçme Eserler, Cilt V, s.342).*

Demek oluyor ki, hiçbir devrim, ne devrime katılan sınıf, grup ve unsurların bileşimi bakımından ne de o devrimin çözdüğü görevler bakımından “saf” olma özelliğine sahiptir. Buraya kadar Konferansçı yazarımızla, herkesin olabileceği gibi, biz de tam bir fikir birliği içerisindeyiz. Ve tam da bu nedenle, “saf devrim” üzerine söyledikleri -amacını bir an ihmal edersek- yavan bir gevezelik olmaktan öteye gitmiyor. Geçerken belirtelim ki, Konferansçı yazar, kendisini dinleyen kuzucuklarına karşı bilgiç görünme kaygısıyla, gerçekten çok konuşuyor ve her çok konuşan insanın düşmekten sakınamayacağı hatalara düşüyor; açıklar veriyor. Örneğin, kendi tezlerini ve sosyalist devrim düşüncesini en alttaki tuğlası çekilen piramit gibi çökertecek örneği, 1848 Fransız Şubat Devrimi’ni kendisi okura anımsatıyor. Bu örneğin, EKİM’cilerin tüm temel düşüncelerini nasıl çürüttüğüne geçmeden önce, Konferansçı yazarın sözlerini aktaralım.

“1848 Şubat Devrimi’nde savaşan işçilerdi. Kızıl Bayrak altında birleşmişlerdi ve açıkça ‘toplumsal cumhuriyet’ talep ediyorlardı. Ama devrim o günün nesnel koşullarında burjuva devrimi karakteri taşıyordu ve burjuva karakterde bir ‘demokra-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

tik cumhuriyet'in ilanına yol açtı. Ama bakıyoruz aynı sürecin içinde işçiler 'üç renkli' 'demokratik cumhuriyet' bayrağına karşı 'toplumsal cumhuriyet'in kızıl bayrağını yükseltiyorlar ve Haziran'da bizzat demokratik cumhuriyete karşı ayaklanıyorlar.' (Kızıl Bayrak, sayı 43, s.14)

1848 Fransız Devrimi üzerine bu bilgileri veren yazar, bu devrimde birbirine karşı savaşan iki temel sınıfın hangileri olduğunu belirtmeyi es geçmeseydi, "burjuvaziye karşı demokratik devrim olmaz" düşüncesinin nasıl bir safсата olduğunu ortaya koymuş olacaktı. Ama bu gerçeğin ortaya çıkmasından çekindiği için, 1848 Devrimi'nin, yani, Lenin'in sözleriyle söyleyecek olursak "içeriği itibarıyla her şeyden önce **demokratik**" olan bu devrimin proletaryanın burjuvaziye karşı gerçekleştirdiği fakat küçük-burjuvazinin ihaneti yüzünden başarıya ulaşamamış bir devrim olduğu gerçeğini sessizce geçiştiriyor. Fakat, Konferansçı yazar, sessizce geçiştirdi diye gerçekler ne yok olur ne de değişir. 1848 Fransız Devrimi, proletaryanın burjuvaziye karşı giriştiği bir devrim oldu. Engels, Marx'ın Fransa'da Sınıf Savaşım-ları adlı eserine yazdığı giriş bölümünde bu gerçeği şöyle ifade ediyor:

"Ama yalnız bu andadır ki, 1848'de İngiltere'nin dışında ancak Paris'te ve olsa olsa birkaç büyük sanayi merkezinde kendini göstermiş olan bu iki büyük sınıf (büyük sanayi burjuvazisi ve büyük sanayi proletaryası, b.n) arasındaki savaşım 1848'de henüz akıldan bile geçmeyen bir yeğinlik kazanarak, bütün Avrupa'ya yayıldı."

Engels'in bu sözlerinden sonra, "burjuvaziye karşı demokratik devrim yapılmaz" kör inancındaki yazarın kendi içinde tutarlı olabilmesi için 1848 Devrimi'ne sosyalist devrim kavramını layık görmesi gerekir. Bunu bildiği için, 1848 Devrimi'nin hangi sınıfın hangi sınıfa karşı savaşımı sonucu olduğu sorununu ses-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

sizce geçiştiriyor. “1848 şubat Devrim’nde savaşan işçilerdi” diyor. Fakat bu işçiler kime karşı savaşıyorlardı, sorusunu sormayı akıl edemiyor... Bu unutkanlık neden acaba? Sakın burjuvaziye karşı demokratik devrim olabileceğinin kanıtı olmasından duyulan korku olmasın bu unutkanlığa yol ačan? Elbette 1948 Devrimi’nde de burjuva demokratik devrim ile proleter devrimin tek tek kısmi unsurları içiçe geçmiştir. Fakat, bu pek önemli olmayan konuyu bir tarafa bırakıp sınıflar ilişkisi bakımından bir devrimi inceleyeceksek, öncelikle vurgulanması gereken nokta, bu devrimin proleterya tarafından **burjuvaziye karşı** girişilmiş ama küçük-burjuvazinin ihaneti nedeniyle başarıya ulaşmamış bir **demokratik devrim** olduğudur.

Biraz önce, Konferansçı yazarın “iki devrimin tek tek unsurlarının içiçe geçtiği gerçeğini olağanüstü abartarak, deyim yerindeyse, ifrata vardırarak; çarpıtma ve el çabukluğuyla iki devrimin kısmi unsurlarının değil de bizzat kendilerinin içiçe geçtiğini; iki devrimin birbirinin içinde eridiğini, dolayısıyla geriye sadece sosyalist devrimin kaldığını kanıtlamaya” çalıştığına işaret etmiştik. İşte bir örnek:

*“şimdi eğer gerçekten çözümlenmemiş demokratik sorunlar varsa, burjuva devrimin geride bıraktığı çözümlenmemiş demokratik görevler varsa, ve proleter devrimin bunları çözen bir süreç olarak ilerlemek zorundaysa, bu, proleter devrimin bu anlamda saf olmadığını, bir burjuva demokratik yan taşıdığını zaten bütün açıklığuyla gösterir. **Burada burjuva devrim bir biçimde proleter devrimi ile içiçe geçmiştir. Ama onun bir ön aşaması olarak değil**”.* (Kızıl Bayrak, sayı 43, s.14, abç).

Görüldüğu gibi, Konferansçı yazar, bunca gevelemenin arkasında saklı bulunan baklayı nihayet ağzından çıkararak gerçek niyet ve düşüncelerini şu şekilde ifade ediyor: burjuva devrim bir biçimde proleter devrimi ile içiçe geçmiştir. Bu sözlerdeki yumu-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

şatma ve manevra alanı yaratma amaçlı “bir biçimde” ifadesini bir kenara atarsak, yazarın, devrimin içiçe geçtiğini anlatmaya çalıştığını görürüz. Peki, bilimsel ve toplumsal anlamda ele alındığında, iki farklı sınıfın iktidarını anlatan iki devrim birbirinin içine girer mi? Burjuva iktidara yol açan bir devrim olarak burjuva devrim ile proleter iktidara yol açan bir devrim olarak proleter devrim nasıl içiçe geçer? Yoksa, iki devrimin içiçe geçmesinin sonucu olarak iki iktidar da içiçe mi giriyor? Konferansçı yazarın umutsuz çabası işte böyle saçma ve saçma olduğu kadar da gülünç durumlara yolaçıyor. Gerçi, Konferansçı yazar, bu acınası durumunu şu gösterişli sözlerle örtmeye çalışıyor: “*Toplamından bakıldığında, teorik bir bakışla, tarihsel ölçülerle bakıldığında sözkonusu olan, genelde bir toplumsal devrim sürecidir. Burjuva demokratik devrimi burada bunun bir alt ögesi, bir iç ögesidir. Ve bu anlamda, proleter devrimi saf bir devrim değildir.*” (agy, abç). Ama, Lenin’in sözleriyle söyleyecek olursak, “gösterişli sözler söylemek, yozlaşmış küçük-burjuva aydınların özelliğidir.” Devrimci okur, yukarıdaki sözleri yazarken Konferansçımızın nasıl bir sıkıntı ve kıvrınma içinde olduğunu mutlaka fark etmiştir. Somut bir gerçeği, kafadaki bir kalıba uydurmak ve onun içine sığdırmak gerçekten zor ve zahmetli bir iş olsa gerek. Konferansçı yazarın sıkıntısı bu zor ve zahmetli işe soyunmuş olmasında yatıyor. Onun için, sık sık, “*bu anlamda, ama yalnızca bu anlamda*”, “*bu sınırlar içinde*”, “*teorik bir bakışla*”, “*tarihsel ölçüleriyle bakıldığında*”, “*bir alt ögesi*”, “*bir iç ögesi*” gibi yuvarlak ve okura sıkıntı veren; düşüncelerini dosdoğru açıklamaktan kaçınan ifadeler kullanıyor. Oysa, düşüncelerinin gelişimini serbest bıraksa ve somut gerçeği kafasındaki kalıplara uydurmak, o kalıpların içine sokmak çabasından bir vazgeçse, şu basit gerçeği görmek onun için zor olmayacaktır: madem ki bu “**genelde bir toplumsal devrim sürecidir**” o halde, diyalektik düşünülüğün-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

de bu **sürecin** bir iç evrimi, kendi içinde bir nicel birikimi ve nitel sıçraması; sonra yine ama bu sefer daha üst düzeyde bir nicel birikimi ve tekrar nitel sıçraması vb. vb. olacak. Başka bir ifadeyle ve her EKİM’cinin anlayacağı şekilde söylersek, bu toplumsal devrim sürecinin kendi aşamaları olacaktır. Her aşamanın kendine özgü özellikleri, sorunları vb. olacak; ve her aşama iktidarın yapısında bir değişime yol açacaktır. Bu aşamaların pek çok tek tek kısmi unsuru, görevi vb. içiçe geçecektir. Ama yine de bu bizi, “gelişmenin belli başlı dönemlerini mantıki ve tarihi olarak birbirinden ayır”maktan alıkoymamalıdır. Bütünlüklü ve kesintisiz tek bir süreçten meydana gelen toplumsal devrimin iki temel aşama ve daha pek çok temel olmayan aşamayı içermesinin bilimsel, diyalektik açıklaması budur.

Bir devrimin “saf” olmaması -ve geçerken belirtelim ki, sadece proleter devrimi değil, hiçbir devrim “saf” olmamıştır- ne anlama gelir? Bu, bir devrimin kendi içinde bir başka devrimi içereceği anlamına mı gelir? Böyle bir şeyi ileri sürmek laf ebelesinin işi olabilir ancak. Her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur. Her devrim, kendi doğasına uygun bir iktidara yol açar ve neresinden bakarsak, her iktidar kendini ortaya çıkaran devrimin karakterini ele verir. Dolayısıyla, burjuva devrimi ile proleter devrimin içiçe geçeceğini söylemek, burjuva iktidarla proleter iktidarın içiçe geçeceğini söylemek anlamına gelir. Böyle bir şey, gerçek yaşamda olmaz ama belki Konferansçı yazarın kafasının diyalektik devranında olabilir. İşin şakası bir yana, bir devrimin saf olmamasının anlamı, başka bir devrimin tek tek kısımlarını içermesi olabilir ancak. Başka bir anlamı olmaz. Bir devrimin başka bir devrime ait hangi unsurları içerdiğini ve içereceğini görebilmek için sınıfların karşılıklı ilişkilerinde meydana gelen değişikliğe ve bu değişikliğe yol açan dinamiklere bakmak zordur. Bir marksistin hareket noktası budur. Bu noktadan ha-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

reket edildiğinde şunu görürüz: tekelci kapitalizm ve tekelci kapitalizmin vardığı gelişme aşaması, sermayenin birikimi ve yoğunlaşması, üretici güçlerdeki gelişme, bu gelişmenin üretim ilişkileriyle çatışmasının boyutları vb. vb. daha sayısız diyebileceğimiz pek çok neden sınıfların karşılıklı ilişkilerini önemli ölçüde değişikliğe uğratmıştır. Köylülük artık eski köylülük değildir. Sadece feodal toplumun köylülüğü olmaktan çıkmış olması anlamında değil, yanısıra, bundan kırk-elli yıl öncesi kapitalist toplumun köylülüğü gibi bile değildir. Tekelci sermaye tarafından sürrekli iflasa sürüklenen şehir ve köy küçük-burjuvazisinin durumu ve diğer sınıflarla ilişkileri sürekli bir değişiklik içinde. Dev boyutlara varan banka sermayesi bir ahtapot gibi her tarafı sararken sadece büyük ve orta sermaye sınıfların değil, şehir küçük-burjuvazisini, köy küçük üreticisini, esnafı, vb. vb. kendine bağımlı kılmakta; çoğunu da iflasa sürüklemektedir. Bilim ve teknikteki gelişmeler, üretimin yoğunlaşması yeni işkollarının doğmasına; yeni ücretli çalışan grupların ortaya çıkmasına yol açmaktadır, vb. vb. Kısacası, üretimin ve sermayenin yoğunlaşması, emperyalist mali sermayeyle ilişkiler, tekelleşme gibi gelişmeler sınıfların karşılıklı ilişkilerinde önemli değişikliklere yol açmaktadır. Bir marksist, devrimin karakteri ve görevleri konusunda meydana gelen farkı işte bu ilişkilerdeki değişikliklerde aramalıdır.

Sınıfların karşılıklı ilişkilerinde meydana gelen tüm bu değişikliklerin sonucunda burjuvaziye karşı proletaryanın önderliğinde gerçekleşecek devrimin sosyal tabanı genişlemekle kalmamış, anti-kapitalist yönde derinleşmiştir. Anti-kapitalist yönün derinleşmesi, proleter devrimin pek çok unsurunun demokratik devrimin kapsamına girmesine; demokratik devrimin görevleriyle içiçe geçmesine yol açmıştır. Bu yönüyle demokratik halk devrimi proleter devrimin bir “ön girişi”, proleter devrime bir geçiş ve yaklaşım biçimidir. Demokratik halk devrimi, ileriye doğru bu

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

şekilde uzanırken; burjuva demokratik devrimden arta kalan çözülmemiş sorunları da, -örneğin ulusal sorun gibi- gelip geçerken çözecektir. Bu yönüyle de burjuva demokratik devrimin “tek tek kısmi unsurları” demokratik halk devriminin unsurları ile içiçe geçmiş olacaktır. Ama bu, hiçbir şekilde burjuva demokratik devrim ile demokratik halk devrimi arasındaki mantıki, sınıfsal ve tarihsel, farkı unutmamıza yol açmaz; bu iki devrimin içiçe geçtiği anlamına gelmez. Burjuva demokratik devrim ile demokratik halk devrimi arasındaki ilişki için söz konusu olan şey; demokratik halk devrimi ile proleter devrim arasındaki ilişki içinde söz konusudur. Yani, proleter devrimin pek çok unsuru, görevi, yönü demokratik halk iktidarı tarafından yerine getirilecek olmasına rağmen, bu, bizim iki devrim arasındaki mantıki, sınıfsal ve tarihsel farkı unutmamızı gerektirmez. Görüldüğü gibi demokratik halk devrimi, hiçbir biçimde “saf” bir devrim değildir. Öyleyse, bu kadar basit anlaşılabilir bir sorunla karartılmak, bulanık hale getirilmek istenen nedir? Konferansçı yazarın “saf” devrim üzerine yaptığı gevezeliklerle karartmaya ve bulanık hale getirmeye, deyim yerindeyse, “saf”lığını bozmaya çalıştığı şey proleter iktidarın, proleterya diktatörlüğünün sınıf yapısıdır. H.Fırat gibi konferansçı yazarda arada sırada proletarya diktatörlüğünden, proletaryanın bölünmemiş, kimseyle paylaşmadığı iktidarı olarak söz etse de, gerçekte genel olarak EKİM’cilerde, özel olarak bu iki yazar da proletarya iktidarını bir “emekçi” iktidarı olarak görme ve onunla bir tutma eğilimi çok belirgindir. Elbette bu şimdilik bizim bir iddiamız gibi duruyor ama bu iddianın kanıtlarını ortaya koyacağız. Buna biraz ilerde sıra gelecek.

Devrimin sosyal tabanının genişlediği konusunda EKİM’cilerin herhangi bir itirazının olacağını sanmıyoruz. Zira, kendileri de, “Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı” adlı belgelerinde bu konuya değiniyorlar. Geriye, iktidarın bir

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

proletarya iktidarı, bir proletarya diktatörlüğü olacağını ileri sürebilmeleri için EKİM'cilerin, devrimin sosyal tabanının iktidarın bileşimine yansımayaçağının güvencesini vermeleri kalıyor. Günlük anlatımla söyleyecek olursak, EKİM'cilerin; bugüne kadar burjuva iktidara karşı hiçbir ciddi saldırıda bulunmamış; devrimci zorun örgütlenmesinde hiçbir adım atmamış, konuya ilişkin herhangi bir düşünce sahibi olmamış bu adamların iktidarı tek başlarına; devrimci-demokrasinin en çeşitli temsilcilerini dışlayarak ve gerektiğinde silahlarını onlara çevirerek ele geçirilebileceklerini kanıtlamaları gerekiyor. Çünkü, eğer EKİM Hareketi'ni proletaryanın tek ve gerçek komünist temsilcisi, öncüsü görüyorlarsa başka türlü proleter iktidardan, proletarya diktatörlüğünden söz edemezler. "Bir Seyircinin Öğüdü" adlı makalesinde Lenin, "Bütün iktidarın Sovyetlere geçmesinin gerektiği açık, **proleter devrimci iktidarın (ya da Bolşevik iktidarın -şimdi ikisi bir ve aynı şeydir)**" (abç) diye yazar. Proleter devrimci iktidar bolşevik iktidarla bir ve aynı şeydir. Bizde de -EKİM Hareketi'ni bir an için devrimci proletaryanın tek temsilcisi kabul edersek- proleter iktidar EKİM'cilerin iktidarıyla bir ve aynı şey olacak mı? Okur, şaka yaptığımızı sanabilir ama, elden ne gelir ki, "sosyalist devrim"ci EKİM'cilerin mantık ve düşünceleri tastamam bu noktaya çıkıyor. Biz yine aynı varsayımdan, yani EKİM Hareketi'nin, proletaryanın temsilcisi olduğu varsayımından hareket ederek devam etmek istiyoruz. Bu sefer onlara nacizane bir öğüdümüz olacak: devrimin sosyal tabanının bu kadar genişlediği koşullarda, sakın küçük-burjuvaziyi sadece devrimden değil, iktidardan da dışlayan bir yol izlemeye kalkmayın. Böyle bir şeye kalkarsanız, tarihsel deneyimlerle de sabittir ki, büyük burjuvazi kendi küçüğünü yanına alarak sizi kan içinde boğar. Unutmayın, iyi bir marksist güçler dengesi hesabını titizlikle ve doğru yapar. Çünkü, güçler dengesinin hesabı "Marksizm ve marksist taktiklerin çe-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

kirdeğidir.”

Küçük-burjuvaziye ilişkin nacizane tavsiyemize EKİM’cilerin, “Ama biz devrim ve iktidar sorununda küçük-burjuvaziye belki de, -hatta kesinlikle- sizden daha fazla bir önem yüklüyor ve rol biçiyoruz” diye itiraz edeceklerini biliyoruz. Küçük-burjuvazi sorununa ilerde değinmek üzere, şimdilik diyeceğimiz şudur: eğer gerçekten böyle bir itirazda bulunursanız, yağmurdan kaçarken doluya tutuluyorsunuz demektir. Çünkü, içinde küçük-burjuvazinin de yer aldığı bir iktidara proleter iktidar demek, proleter iktidarı ve aynı anlama gelmek üzere proletarya diktatörlüğünü reformist deformasyona uğratıyorsunuz demektir.

Aslında konferansçı yazar, kapitalist gelişmenin içinde bulunduğumuz aşamasının sınıfların karşılıklı ilişkilerinde yarattığı değişiklik ve bu değişikliğin güçler dengesine, devrimin sosyal tabanının genişliği üzerine yaptığı etkinin belli-belirsiz farkında görünüyor. Ama, bu farkı hep “stratejik kavramlar”da aramaya çalıştığı için kafasındaki kalıplara bir türlü oturtamıyor; eşyanın adını koymaktan uzak duruyor, söz sanatının incelikleriyle durumu kurtarmaya çalışıyor. İşte bir örnek:

*“20. yüzyılda ise durum zaten tümüyle farklıdır. 20. yüzyıl bir proleter devrimler çağıdır. Ve böyle bir çağda, en geri ülkeler bile proleter devrime yönelmek potansiyeli taşımaktadır. Birer burjuva demokratik devrim karakteri taşıyan ulusal kurtuluş mücadelelerinin ya da esas gövdesini köylülüğün oluşturduğu demokratik halk hareketlerinin bünyelerinde sosyal kurtuluşa yönelme doğrultusunda güçlü eğilimler, bunun taşıyıcısı dinamikler barındırdığını görüyoruz. En geri ülkelerde gündeme gelen **halk hareketleri ve devrimci hareketler** bile proleter devrime yönelmek doğrultusunda güçlü bir dinamizm taşıyabilmektedirler.”*(agy, s.14, abç)

Görüldüğü gibi Konferansçı yazarımız, 20.yüzyılda -ama

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

artık bu ifade yetersiz kalmakta zira, örneğin kapitalizmin 1950'lerdeki durum ile 1990'lardaki durumu arasında dağlar kadar fark vardır- ulusal kurtuluş mücadelelerinin giderek anti-kapitalist bir içerik kazandıklarını ve sınıfsal kurtuluşa doğru yönelme doğrultusunda güçlü eğilimler barındırdığını görüp kabul ediyor. Bu “güçlü eğilimler” bugün 20. yüzyılın ortasıyla kıyaslanamayacak kadar güçlenmiş, kök salmış ve derinleşmiştir. Dolayısıyla, bugünün “ulusal kurtuluş mücadeleleri” dünün ulusal kurtuluş mücadeleleriyle karşılaştırılmayacak derecede, proleter devrim doğrultusunda, bir değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliğin temelinde ise, sınıfların karşılıklı ilişkilerindeki değişiklik yatmaktadır. Fakat Konferansçı yazar, düşüncelerinin gelişimini serbest bırakmak ve mantıki ve bilimsel sonuçlarına vardırmak yerine, kendi eliyle sınırlıyor. İşte bu yüzden, bağımlı ve yarı-bağımlı ülkelerdeki devrimin gelişimini **halk hareketleri/devrimci hareketler** olarak adlandırmakta; bunların gerçekte birer **halk devrimi** olduğunu kabule yanaşmamaktadır. Bu halk hareketlerinin, devrimci hareketlerin bir devrimle de sonuçlanabileceğini/sonuçlanacağını ama bu devrimlerin ne burjuva demokratik devrim ne de henüz proleter devrim olmayacağını itirafa yanaşmıyor. En geri ülkelerde proleter devrime yönelme güçlü eğilimi taşıyan halk hareketleri/devrimci hareketler bir devrimle sonuçlanamazlar mı? Akli başında ve düşünme yeteneği olan hiç kimse bu soruya, olasılık anlamında da olsa olumsuz yanıt veremez. Peki, o zaman bu halk hareketlerinin/devrimci hareketlerin yolaçtığı devrim ve iktidarın bilimsel tanımı, karakteri ne olacak? Konferansçı yazarın karşılaşmaktan özenle kaçındığı sorulardır bunlar. Çünkü bu sorulara yanıt vermeye kalktığında, kafasındaki burjuva devrim/proleter devrim ikilemi ve “kapitalizme karşı demokratik devrim olmaz” kör inancı yıkılacaktır. Şimdilik, “saf” devrim üzerine yavan gevezeliklerle işi “idare” etmeye çalışıyor.

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

Böyle olunca, devrimin nereden patlak vereceğine dair kehanette bulunma gülünç durumlarına düşmekten kurulamıyor. Öyle ki, bilgi birikimine yakıştıramadığımız bir şekilde, “devrim” ile “devrimci durum”u birbirine karıştıran, bir ve aynı gören ifadeler de kullanıyor. Şöyle:

“Devrim, devrimci durum, diyor Konferansçı yazarımız, çok büyük bir ihtimalle, öncelikle bu demokratik siyasal sorunlar üzerinden başgösterecektir.”

Devrim/devrimci durum üzerine yapılan bu karışıklığı bir dil sürçmesi kabul edip üzerinde durmuyoruz. Fakat, hiç olmazsa onu dinleyen kuzucuklarından birinin kalkıp, “devrimin demokratik siyasal sorunlar üzerinde başgöstereceğini nereden biliyorsun?” diye sorması gerekmez miydi? Kimse sormuyor, bu yüzden sormak bize düşüyor: sahi devrimin buradan bu sorunlar üzerinden başgöstereceğini nereden biliyorsun? Diyecek ki, “çok büyük” de olsa yine de bu bir “ihtimal”dir. Ama, çok değil, bir sütun sonra, Konferansçı yazar bu ihtiyatlı üslubu da terk ediyor ve “*bizim proleter devrimimiz, aslında demokratik siyasal sorunlar üzerinden ivmelenen bir proleter devrim olacaktır*” diyor. Sıra buna gelecek, şimdilik, Lenin’in bu soruna ilişkin o çok bilinen sözlerini aktarmak istiyoruz.

“Sosyalist devrim sadece büyük bir grev ya da bir sokak gösterisi ya da bir açlık isyanı, bir askeri ayaklanma ya da sömürgelelerde bir isyandan değil, Dreyfus Davası ya da Zabern Olayı gibi her hangi bir politik krizden ya da ezilen ulusların ayrılması sonucunda yapılacak bir referandumdan ya da benzeri bir şeyden alev alabilir.”(Lenin, Seçme Eserler, Cilt V, s.306).

Bu sözler yeterince aydınlatıcı olmasa biz anımsatalım: Şubat 1917 Devrimi kadınların ekmek isyanından alev aldı. Küba, Vietnam devrimleri demokratik siyasal sorunlar üzerinden baş gösteren devrimler olmadılar. Doğrudan silahlı savaşımın,

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

gerilla savaşımının sonucu gerçekleştiler vb. Kısacası, devrimin hangi sorun ya da sorunlar üzerinden baş göstereceğini önceden bilmek olanaksız. Bu yüzden, bizim yapmamız gereken şey, özellikle devrimci durum koşullarında, Plehanov'un güzel deyimiyile "atımızın dört ayağını da nallayarak" hazır olmak; "*kitleleri, proletaryanın burjuvaziye doğrudan saldırısına, yani burjuvaziye mülksüzleştiren sosyalist devrime kadar bütün demokratik talepler için mücadeleyi genişleterek ve teşvik ederek aktif mücadeleye çekmek*"tir. Burada, Lenin'in kastettiği "demokratik talepler" in neler olduğuna değinmeyeceğiz. Zira çalışmamızın birinci bölümünde bu sorun üzerinde yeterince durduk.

Kavramları karıştıran, kehanetlerde bulunan, olgu ve olayların gerçek adını koymaktan çekinen Konferansçı yazarın tüm sorunu, "iki aşamalı kesintisiz devrim" düşüncesinden kurtulmak. Aslında, Lenin'e ait bu düşünceden kurtulma çabasına giren ilk ve tek çevre bunlar değildir. Bunlardan çok önce TİP'ten gelen bazı çevreler ile kimi troçkist gruplar Leninist kesintisiz devrim fikrine karşı savaş açmışlardı. Anlaşılan o ki, aynı savaş bayrağının bir ucundan şimdi EKİM'ciler tutuyor. Ama bunu yarım ağızla ve artık söz konusu olmayan burjuva demokratik devrimin koşullarının kalktığı gerekçesinin arkasına saklanarak yapıyorlar. Örneğin sanki iki aşamalı, kesintisiz tek bir süreçten oluşan devrim stratejisinden söz etmek için burjuva demokratik devrimini savunmak zorunluymuş gibi şöyle yazıyorlar:

*"Ama bu, genel bir burjuva devrimin proleter devrime dönüşmesi anlamına gelmeyecek. Yani bir burjuva demokratik aşamanın önden gerçekleşmesi ardından proleter devrim hani o **aşamalı ve kesintisiz devrim** olarak geri ülkeler için formüle edilen modeldeki türden bir dönüşüm olmayacaktır bu. Çünkü, tüm içiçe geçmiş öğelerine rağmen, orada iki devrim aşaması gerek tarihsel olarak gerekse de teorik olarak birbirinden ayırddedilebili-*

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

yor. Mesela Rusya'da biz bu süreci görüyoruz. Teorik açıdan da, tarihsel açıdan da ayırım bellidir. Nedir tarihsel ayırım? Şubat Devrimi'nin kendisidir. Bu, feodal soyluluğun devrilmesidir, burjuvazinin doğrudan iktidar dümenine geçmesidir. Burada bir sınıfsal iktidar değişimi var. Bu anlamda tarihsel olarak da bir devrimden bir başka devrime geçişi, bir aşamadan bir başka aşamaya geçişi ayırdedebiliyorsunuz.” (agy, s.15, abç).

Görüldüğü gibi, konferansçı yazarın hilesi çok açık sırtıyor. İki aşamalı ve bütünlüklü tek bir süreç olarak kesintisiz devrim düşüncesini savunabilmemiz için burjuva demokratik devrim düşüncesini kabul etmemizi bir ön koşul, ve bir zorunluluk olarak görüyor. Elbette, bu basit hileyi ortaya çıkaracağız ama, ondan önce okurun dikkatini altını çizdiğimiz ifadelere çekmek istiyoruz. Bir cümleyle söyleyecek olursak, bu ifadeyle Konferansçı yazarın “iki aşamalı kesintisiz devrim” fikrine tiksinti düzeyinde karşı olduğu açıkça ortaya çıkmış durumda. Ama bu, o kadar önemli değil. Bu, işin biçimsel yanıdır; biz özülle ilgilenmeye devam edeceğiz.

Konferansçı yazar, 1917 Rusya'sını örnek vererek, bizim devrimimizin ondan **farklı** olarak teorik ve tarihsel açıdan birbirinden ayırdedilebilen aşamalardan geçmeyeceğini, dolayısıyla doğrudan bir proleter devrimin ve proleter iktidarın gerçekleşeceğini anlatıyor. Çünkü, demek istiyor, bizde burjuva demokratik bir aşamaya artık gerek yoktur. Eğer burjuva demokratik aşama gerekli olsaydı ancak o zaman iktidarın bir sınıfsal el değişimine gerek olacaktı yazara göre; ama böyle bir aşamaya gerek olmadığı için iktidarın sınıfsal el değişimine gerek yokmuş. Konferansçı yazarın tüm muhakemesi bu. Bilgiç Konferansçımız, bir de şu inciyi ortalığa saçıyor: aşamalı kesintisiz devrim düşüncesi, geri ülkeler için formüle edilmiş. Ama bu inci bile, Konferansçı yazarın marksizmi kaba kavramış herkes gibi soyut formüller ve ha-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

zır kalıplarla düşündüğünü kanıtlamaya yeter. Çünkü, gerçekte, geri ülkeler için formüle edilmiş bir devrim kalıbına marksizmde yer yoktur. Marksizm bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur. Marksizm soyut formüllerden, hazır çözüm kalıplarından ve şablonlardan değil, “sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerinin en doğru, aslına en uygun ve nesnel olarak doğrulanabilir, denetlenebilir bir hesabı”ndan hareket eder. Lenin, ısrarla, bir marksistin sınıflararası ilişkileri tahlilinde gerçek zemini terketmemesi gerektiği uyarısında bulunur. Çünkü marksizmde güçler hesabı son derece önemli bir yer tutar, bu hesap marksist taktiklerin çekirdeğidir. Onun içindir ki, bir marksist soyut formüller ve hazır çözüm kalıpları yerine, sınıfların karşılıklı ilişkilerinde meydana gelen değişikliği ve bu değişikliğin güçler dengesindeki yansımaları en büyük bir titizlikle hesaba katar. Fakat, marksizmin canlı özü olan devrimci diyalektikten nasibini almamış bu yazarda, bu düşüncelere yer yoktur. O, aşamalı kesintisiz devrimin geri ülkeler için formüle edildiğini bilir ve artık geri bir ülke olmayan Türkiye için bunun geçerli olmadığını düşünür.

Şüphesiz, Türkiye’de artık burjuva demokratik aşamaya gerek yoktur. Hatta, emperyalist mali sermayenin 20. yy.’ın sonunda vardığı boyutları, ilişki ağını ve kapitalizmi geliştirmede dünya çapındaki gücünü göz önüne alırsak, çekinmeden söyleyebiliriz ki, pek az ülkede burjuva demokratik aşamaya gerek kalmıştır. Tekrar Türkiye ve Kuzey Kürdistan’a dönersek, burjuvazi iktidarı ele geçirmekle kalmadı; kapitalist üretimin gelişimi ve yoğunlaşmasının yol açtığı tekelci kapitalizm sınıfların karşılıklı ilişkilerinde ve güç dengelerinde önemli değişikliklere de yol açmıştır. Bu değişikliklerin bir kısmına yukarıda değinmiştik. İyi de tüm bunlar artık somut koşulların somut tahliline gerek duymaksızın bizi, proletaryanın iktidarı tek başına ele geçirebileceği sonucuna mı götürmeli? Sınıfların karşılıklı ilişkileri ve güç denge-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

leri hesabını yapmadan sırf burjuvazi iktidardadır diye proletaryanın iktidarı doğrudan ve tek başına ele geçirebileceği sonucuna nasıl varabiliriz? Sadece Konferansçımızda değil, tüm EKİM’cilerde ve dogmatik siyasal akımlarda bu sorunun yanıtı yoktur. Bu bir yana, Konferansçı yazarımız şu bilgiç görünme merakına karşın, tarihte ortaya çıkmış devrimleri anlama yeteneğini de gösteremiyor. Örneğin, 1944 Bulgaristan Devrimi’nde, bu devrim burjuvaziye ve emperyalist mali sermayeye karşı gerçekleşmiş olmasına rağmen, 1917 Rusya’sından farklı biçimde, iktidarın sınıfsal el değişimi olmadı mı? 1917 Rusya’sından “farklı biçimde” diyoruz, zira, bilindiği gibi Rusya’nın çok özgün ve özel koşullarından dolayı orada iktidar ancak ikinci bir devrimle, ikinci bir altüst oluşla proletaryanın eline geçti. Bulgaristan ve daha pek çok ülkede ise, iktidar gücü giderek süreç içinde proletaryanın elinde toplanarak, ikinci bir devrime, ikinci bir altüst oluşa gerek kalmadan, demokratik iktidar proleter iktidara; devrimci demokratik diktatörlük proletarya **diktatörlüğüne** dönüştü. Demek oluyor ki, burjuva demokratik aşamanın gerekli olmadığı ve gerçekleşmediği devrimlerde de iki aşamalı, kesintisiz devrim süreci olabiliyor. Tüm EKİM’ciler gibi, Konferansçı yazarın bunu anlayıp kavrayabilmesi için soyut formüller ve hazır çözüm kalıplarıyla düşünmekten vazgeçmesi; marksizmin yaşayan canlı özü olan devrimci diyalektiğe sarılması lazım. 1944 Bulgaristan Devrimi’nin birinci aşaması (1944-1947), ile ikinci aşaması (1947 ve sonrası) arasında diyalektik bir süreklilik olmasına karşın, teorik, tarihsel ve sınıfsal bir ayırım vardır. Bu ayırımın özünü, birinci aşamadaki iktidarın tüm halkın iktidarı olması; ikinci aşamadaki iktidarın ise, **proletaryanın** iktidarı olmasıdır. Bu ayırımı unutmak, marksizmden vazgeçmek, proletaryanın tüm sınıf çıkarlarına ihanet etmek demektir. Peki, Bulgaristan Devrimi ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri devrimleri “saf” devrimler olarak mı

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

gerçekleştiler? Hiç biri “saf” devrim olarak gerçekleşmedi. Tıpkı, 1917 Ekim Devrimi’nin “saf” devrim olmaması gibi. Ama bu, “saf” olmama durumu hangi anlamda kullanılıyor ya da neyi ifade ediyor? Bunun bir tek anlamı vardır: iki devrimin tek tek kısmi unsurlarının içiçe geçmesi anlamında bu devrimler “saf” devrimler değildir. Bir başka ve daha anlaşılır bir ifadeyle söylersek: gerçekleşen devrim, kendinden öncekinin çözmediği, ondan kendine miras kalan görevleri çözmek durumunda kaldığı gibi, ileriye dönük olarak da, gidebileceği yere kadar gitmesinin bir sonucu olarak, kendisinden sonraki devrimin bazı görevlerini yerine getirmekten geri kalmaz. Ve bu nedenlerle de devrimler hem çözdükleri sorunlar, yerine getirdikleri görevler bakımından, hem de devrime katılan ezilen yığınların çeşitliliği bakımından “saf” olamazlar. Fakat bu, bir devrim sonucu ortaya çıkan iktidarın sınıf karakterinin belirsiz ve bu anlamda “saf” olmadığı anlamına gelmez. Proleter iktidar, “saf” bir işçi iktidarı değildir. Ama o, esas olarak, temel olarak işçi sınıfının iktidarındır, proletaryanın hiç kimseyle paylaşmadığı, bölünmemiş diktatörlüğüdür. Devrimin “saf” olmadığı ve olamayacağı basit, kolay anlaşılabilir ve doğru gerçeğinden hareket edip proletarya diktatörlüğünün bölünmemiş, kimseyle paylaşılmayan bir iktidar olduğu gerçeğini karartmaya çalışmak, en hafif deyimle, tam bir oportünizmdir.

Oportünizmin temel karakterlerinden biri, düşüncelerinde, ilkelerinde ve kullandığı kavramlarda net olmamak, belkemicsizliğine uygun olarak, kendine daima bir manevra alanı yaratabilmek için herşeyi muğlak bırakmaktır. Bu yüzden, oportünist akımların düşüncelerinde net ve kesin, her bakımdan belirli bir yön bulmak neredeyse tümünden imkansızdır. Herkesin kolaylıkla kabul edebileceği bazı doğru öncüllerden hareket ederler ama daha sonra işi o kadar karmakarışık ederler ki, kişi o düşüncüyü neresinden tutup eleştireceğini gerçekten bilemez duruma geliyor.

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

Konferansçı bayımızın yöntemi de tastamam budur. Örneğin, Türkiye’de kapitalist üretim ilişkilerinin egemen ve burjuvazinin iktidarda olduğu gerçeğinden hareket ederek, “bizim devrimimiz bu anlamda bir burjuva aşama yaşamayacaktır. Yani sermayenin sınıf egemenliğini devirmeye geçmeden önce bizim devirebileceğimiz bir başka sınıf ya da siyasal sınıf iktidarı yok” gibi çocukların dahi anlayıp kabul edecekleri doğru şeyleri söyledikten sonra tamamen sınıfların karşılıklı ilişkilerinin tahlili ve güç dengelerinin hesabı alanına giren (ama buna tek sözcükle değinmeden) bir konuya atlayarak şöyle devam ediyor:

*“Bu anlamda devrim, iktidarın sınıfsal el değiştirmesi anlamında devrim bir proleter devrim süreci olarak yaşanacaktır. Ama bu devrim, kendi içinde öncelikle demokratik sorunlar üzerinden alevlenen bir devrimci siyasal hareket olarak gelişecektir. Bu anlamda saf olmayacaktır. **Bu anlamda, ama yalnızca bu anlamda, bu sınırlar içinde, bu çok sınırlı ve özel anlamda bizim devrimimiz, burjuva demokratik devriminin proleter devrime bir diyalektik dönüşümü olacaktır. Burada gerçek proleter devrim, burjuva demokratik devrimin proleter devrime** (demokratik siyasal sorunlar üzerinden gerçekleşen genel devrimci kalkışma anlamında tabi) **bir dönüşümü olacaktır.**” (agy, s.15, abç)*

EKİM’cilerin görüşlerinin, düşüncelerinin, bakışlarının muğlaklığını, karmaşıklığını, belirsizliğini Konferansçı yazarın bu sözlerindeki ifade sıkıntısından daha iyi ne yansıtabilir? Düşünceler belirsiz ve muğlak olunca anlatımın, düşünceleri ifade edişin karma karışık olmasından daha doğal ne olabilir? Vurgu yaptığımız “Bu anlamda, ama yalnızca bu anlamda, bu sınırlar içinde, bu çok sınırlı ve özel anlamda” gibi ifadeler konferanslar veren bir yazarın gerçekten büyük bir sıkıntı içinde olduğunun anlatımıdır. Öyleyse, büyük bir sıkıntıyla, anlatılmaya çalışılan düşünceleri, bilmece gibi sözleri çözmeye en baştan başlamak

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

gerekir.

“Bu anlamda, diyor Konferansımız, devrim, iktidarın sınıfsal el değiştirmesi anlamında devrim, bir proleter devrim süreci olarak yaşanacaktır.” Bu sözlerde, dikkati çeken ilk nokta, yazarın “proleter devrim olacaktır” gibi net bir ifade kullanmak yerine “bir proleter devrim süreci olarak yaşanacaktır” muğlak ifadesini kullanmasıdır. Beş yaşındaki çocuk da bilir ki, “proleter devrim” ile “proleter devrim süreci” bir ve aynı şey değildir. Birincisi bir altüst oluşu ve bu altüst oluş sonucunda proletaryanın politik iktidarı tek başına fethettiğini anlatırken; ikincisi, bizi bu noktaya götüren ve zamana yayılan bütün bir olaylar, çatışmalar ve çarpışmalar dizisini anlatır. Bu nedenle, bir süreç olarak ele alındığında içinde çatışmaları, çarpışmaları, olayları, ileri atılmaları ve geri çekilmeleri vb vb barındıran az-çok uzun belli bir zaman dilimine yayılmış olarak proleter devrim süreci kendi içinde bir dizi aşamayı da barındırır. “Aşama” sözcüğünden tüyleri diken diken olan Konferansçı yazar, öyleyse neden acaba “proleter devrim süreci” ifadesini kullanmayı tercih etmiş? Neden, “bizim devrimimiz sermaye sınıfı iktidarını deviren ve yerine proleter iktidarı geçiren bir proleter devrim olacaktır” ifadesi yerine böyle muğlak, sağa-sola çekiştirilebilen, dolayısıyla kendisine manevra alanı yaratacak açık kapı bırakan bir ifade kullanıyor? Bunu biraz sonra göreceğiz. Ama şimdilik kaydetmemiz, altını çizmemiz gereken nokta şu: “sosyalist devrim”ci yazarımız, proletaryanın iktidarı tek başına, doğrudan ve kimseyle paylaşmadan ele geçirebileceğini ileri sürmekten özenle kaçınıyor. Sonra, kehanette bulunan şu sözleri söylüyor: “*Ama bu devrim kendi içinde öncelikle demokratik sorunlar üzerinden alevlenen bir devrimci siyasal hareket olarak gelişecektir. Bu anlamda saf olmayacaktır ve bu anlamda bizim proleter devrimimiz, aslında demokratik siyasal sorunlar üzerinden ivmelenen bir proleter devrimi olacaktır.*”

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

Peki, devrimin “öncelikle demokratik siyasal sorunlar üzerinden” alevleneceğini nereden biliyorsun diye sorduğumuzda eminiz ki, Konferansçı yazarın vereceği bir yanıt yoktur. Çünkü, devrimin hangi sorunlar ya da sorun üzerinden alevleneceğini söylemek ancak falcıların işi olabilir ama materyalist marksistlerin değil. Devrim, demokratik siyasal sorunlar üzerinden alevlenebileceği gibi, herhangi bir sorundan da, örneğin bir faşist katliam nedeniyle, ekmek zammı nedeniyle, Kürdistan’daki herhangi bir olay nedeniyle vb vb patlak verebilir. Toplum patlayıcı maddelerle yüklü olduğunda bozkırı hangi kıvılcımın tutuşturacağını önceden kestirmek olanaksız. Bu soruna az önce değinmiştik. Zaten yazarın kendisi de, çok değil bir sütun önce devrimin demokratik sorunlar üzerinden baş göstermesini sadece ihtimal düzeyinde görüyordu. Şimdi böyle kesin ifadeler kullanıyorsa bu sadece onun düşüncelerinin tutarsızlığından ileri geliyor. Birincisi bu. İkincisi ise şu: devrimin saf olup olmama durumunu belirleyecek olan olgu, devrimin patlamasına, doğmasına yol açacak sorun değil, devrimin çözeceği sorunlardır ve burada devrimin çözeceği sorunlarla ilgili tek sözcük bile söylemiyor Konferansçı yazarımız. Fakat, işin bu yanı şimdilik önemli değil. Üçüncü ve önemli nokta şu: Devrim, şu veya bu sorun ya da sorunlar dizisi üzerinden alevlensin, bu devrimin proletaryayı tek başına iktidara taşıyacak olması anlamında bir proleter devrim olacağına belirtileri, ipuçları ya da güvencesi nedir? Bu konuda da Konferansçı yazar tek bir söz söylüyor değil. Konferansçımız için, devrimin proleter bir devrim olacağı bir ön koşuldur. Bu, onun için her türlü tartışmanın dışındadır. Böylece o, önce devrimin bir proleter devrim olacağını kabul eder, sonra her şeyi kafasının devranındaki bu “gerçek”e göre açıklamaya çalışır. Fakat, Konferansçı yazar da kendisini sıkıntıya sokan sorunun farkındadır ve işte bu yüzden sonunda dayanamayıp büyük sıkıntılar içinde, kendisini tam

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

tersi noktaya savuran, Şu itirafa başlıyor:

“*Bu anlamda, ama yalnızca bu anlamda, bu sınırlar içinde, bu çok sınırlı ve özel anlamda bizim devrimimiz, burjuva demokratik devrimin proleter devrime bir diyalektik dönüşümü olacaktır*”(abç). Şimdi, biraz önce “tekrar ele alacağız dediğimiz noktaya, neden “proleter devrim süreci” ifadesini tercih ettiği sorusuna dönebiliriz. Ve artık bizim bir yorumda bulunmamıza gerek kalmayacak Şekilde herşey ayan-beyan ortaya çıkmış durumda. Konferansçı yazar, “proleter devrim süreci” ifadesiyle burjuva demokratik devrimi de kapsayan bütün bir süreci öngördüğü için böyle bir ifade kullanıyor. Konferansçı yazarın bu ifadeleri E-KİM Hareketi içinde infial yarattı mı bilmiyoruz. Bilemiyoruz. Ama, bütün varlık nedenini, alamet-i farikasını doğrudan bir “sosyalist devrim” tezini savunmaya dayandırmıŐ bir hareketin en yetkili ağızlardan birinden devrim sürecinin burjuva demokratik devrimin proleter devrime dönüşüm süreci olacağını duymak, örgütün tüm kadrolarına Şaşırtıcı gelmiş olmalıdır. Biz, bunu E-KİM Hareketinin kendi sorunu olduğunu kabul ederek devam etmek istiyoruz. Bizde proleter devrimin, hangi nedenden olursa olsun burjuva demokratik devrimin proleter devrime bir dönüşümü olacağını duymak gerçekten Şaşırtıcıdır. Halbuki, Türkiye ve K.Kürdistan’da hiç bir anlamda, hiçbir sınır içinde, ne özel ne de genel, sınırlı ya da sınırsız bir anlamda burjuva demokratik devrim söz konusu olmayacaktır. Bizim devrimimiz, proleter devrime çok yaklaŐmıŐ, onun pek çok unsurunu içermiŐ, ona dönüşme eğilimini/potansiyelini güçlü biçimde taşıyan; ona yani proleter devrime bir ön giriş niteliğinde olan bir halk devrimi olacaktır. Bu “halk devrimi” kapitalist gelişmenin değişime uğrattığı sınıfların karşılıklı ilişkileri ve güç dengelerinden dolayı kırk-elli yıl öncesinin halk devrimlerine göre proleter devrime çok daha fazla yakın ve burjuva demokratik devrime çok daha fazla uzak ola-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

caktır. Yine aynı nedenlerden dolayı, devrimden sonra kurulacak olan halk iktidarı proleter iktidara dönüşme potansiyelini, eğilimini geçmişin halk iktidarlarıyla kıyaslanamayacak kadar daha fazla taşımaktadır. Bu birinci nokta. Şimdi ikinci noktaya gelelim. Konferansçı yazar, şu ya da bu anlamda; şu ya da bu sınırlar içinde de olsa devrimimizin **burjuva demokratik devrim** yanının olacağı sonucuna devrimin demokratik siyasal sorunlar üzerinden alevleneceği düşüncesinden dolayı varmış görünüyor. Oysa, devrimin hangi neden üzerinden, hangi sorun üzerinden baş göstereceğinin, hangi kıvılcımın bozkırı tutuşturacağından önce bilinemeyeceğini gösterdik. Fakat, bu, Konferansçımızın burada yaptığı yanlışın yanında artık devde kulak kalır. Gerçekte, devrimin karakterini onun çözeceği görevlere bağlamak, marksist-leninist devrim teorisinden büsbütün ayrılmaktır. Konferansçı yazar böyle yapmakla, zamanında H.Fırat'ın M.Yılmaz'ı düşmekle eleştirdiği hatanın aynısına kendisi düşmüş oluyor. Zamanında, bu "Konferanslar"dan önce, H.Fırat, M.Yılmaz'ı şöyle eleştiriyordu:

"M.Yılmaz'ın bu yaklaşımında belirgin bir ekonomist bakış açısı var. Onun temel hatası; devrimin ilk elden alabileceği iktisadi tedbirlerin kapsamı sorunu ile, sınıflar ilişkisini ve devrimin temel siyasal sorunlarını birbirine karıştırmaması, bu ikisi arasında bir özdeşlik ve çakışma aramasıdır. Oysa, arada kopmaz bir bağ olmakla birlikte, bunlar yine de tümüyle ayrı sorunlardır." (Demokratizmi Savunmanın Sınırları, s.47).

Bizim Konferansımız, devrimin bir aşamasının karakterini, en azından başlangıç aşamasının karakterini, devrimin ilk elden alabileceği iktisadi tedbirlerin kapsamıyla değil ama, demokratik tedbirlerin kapsamıyla belirlemeye çalışıyor. Daha doğrusu, devrimin burjuva demokratik taleplerden alevlenebileceğini öngörerek devrimin burjuva demokratik bir karakterle başlayacağı-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

nı ve zaman içinde, süreç halinde proleter devrime dönüşeceğini ileri sürmektedir. Bu düşünce biçiminin M.Yılmaz'ın düşünce biçiminden **özde** hiçbir farkı yoktur. Fark, birincisinin demokratik sorunları, ikincisinin iktisadi sorunları temel almasından ileri gelen **biçimsel** bir farktır. Ama, her ikisi de, devrime karakterini veren iktidar sorununu es geçme noktasında birleşiyorlar. Her ikisi de devrimin ilk elden alabileceği iktisadi ve demokratik tedbirlerin kapsamı sorunu, ile sınıflar ilişkisi ve güç dengeleri sorunu alanına giren iktidarın-devrimin karakteri sorununu birbirine karıştırıyorlar, bu ikisi arasında “bir özdeşlik ve çakışma” arıyorlar. H.Fırat olsun, Konferansçı yazarımız olsun ya da herhangi bir EKİM’ci olsun, bütün dogmatik düşünce sahibi kişi ve akımlar gibi bir devrime sınıfsal karakterini veren şeyin devrimin çözdüğü -iktisadi olsun, demokratik olsun- sorunlar değil, devrimden doğan iktidarın sınıf karakteri olduğunu anlayamıyorlar. Her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur. Marksizmin bu temel düşüncesini sık sık tekrarlamaktan hoşlanan EKİM’ciler ve tabii ki Konferansçımız, bunun, devrimin çözdüğü ve çözmek zorunda kaldığı sorunların, almak durumunda olduğu tedbirlerin kapsamı, devrimin karakteri üzerinde belli bir **etkiye** sahip olsa da devrimin karakterini belirleyen esas şeyin o devrim sonucu ortaya çıkan politik iktidar olduğu anlamına geldiğini kavrayamıyorlar. Kısacası, devrim hangi iktisadi ve demokratik sorunları çözmüştür sorusuna değil, hangi sınıf ya da sınıflar iktidarı ele geçirmişlerdir sorusuna verilecek yanıt, devrimin karakterini de ortaya koyan yanıt olacaktır. İster demokratik, ister iktisadi ya da önceden akla gelmeyen bir sorun üzerinde devrim alevlensin, eğer iktidara demokratik burjuvazi gelirse o devrim burjuva demokratik devrim olur. Ve böyle bir devrim çeşitli koşulların sonucu olarak proleter devrime dönüşür. Yok eğer proletarya, çalışan ve sömürülen yığınlarla birlikte iktidarı ele geçirmişse bu bir “halk”

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

iktidarı ve “halk”devrimi olur.

Her devrim tipi, kendine uygun iktidar tiplerine yol açar. Şayet biz, bu temel düşünceden değil de, devrimin üzerinden alevlendiği ve ilk elden çözmek zorunda kaldığı sorunların karakterinden, aldığı önlemlerin kapsamından hareket etseydik, ne Ekim Devrimi’ni, ne de Doğu Avrupa Devrimleri’ni açıklayabilirdik. Ya da şöyle diyelim: eğer biz Konferansçımızın mantığından hareket etseydik Rusya’da ataerkil ve feodal ilişkiler dahil, burjuva demokratik sorun olarak ulusal sorunu çözmek zorunda kalan 1917 Ekim Devrimi’ne “burjuva demokratik”; daha işin başında bir dizi anti-kapitalist önlem alan, tekelci sermaye ve emperyalist mali sermayenin egemenliğine son veren 1940’lı yıllar Doğu Avrupa Devrimleri’ne ise “sosyalist devrim” demek zorunda kalırdık. Oysa hepimiz biliyor ve kabul ediyoruz ki, ne 1917 Ekim Devrimi “burjuva demokratik” bir devrimdir; ne de 1944 Doğu Avrupa Devrimleri “sosyalist” devrimlerdi. Aksine, en geri iktisadi yapıları çözen, bir dizi burjuva demokratik sorunu çözen 1917 Ekim Devrimi, Bolşeviklerin iktidarı ele geçirmiş olmalarından dolayı “sosyalist devrim” olurken; işbirlikçi tekelci kapitalistlerin ekonomik ve politik egemenliğine son veren, emperyalist mali sermayenin varlığını ortadan kaldıran 1940’lı yıllar Doğu Avrupa Devrimleri, halk iktidarlarına yol açtıkları için Demokratik Halk Devrimleri olarak adlandırılmışlardır.

Lenin, sosyalist devrim için şu tanımı yapar: “*iktidarın sosyal-demokrasi tarafından ‘ele geçirilmesi’ kesinlikle **sosyalist devrim** demektir. Ve bu sözcükler doğrudan ve olağan anlamlarıyla kullanılıyorsa, bundan başka hiçbir anlama gelmezler.*” Öyleyse, eğer marksist devrim teorisinin zemininde kalmak istiyorsak, iktidarı ele geçiren sınıf ya da sınıfların karakterine bakmaksızın, devrimin hangi sorun ya da sorunlardan alevlendiğine bakarak o devrimin karakteri hakkında bir karara varamayız. Elbet-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

te başarısız olmuş ya da yarı yolda kalmış devrimlerden söz etmiyoruz. Bu bilimsel gerçeği, “bu anlamda, ama yalnızca bu anlamda, bu sınırlar içinde bu çok sınırlı ve özel anlamda” gibi binbir sıkıntıyla söylenen ve yazarın kafa karışıklığını, belirsizliğini ifade etmekten başka anlama gelmeyen ifadeler de karartmaz.

Konferansçı yazar, kendi dogmatik düşüncelerine ve saçma-sapan iddialarına tarihten örnekler vererek dayanaklar bulmaya çalışıyor. Almanya’nın 1918 Kasım Devrimi’ni, ikinci dünya emperyalist paylaşım savaşı sırasında Fransa ve İtalya’da ortaya çıkan anti-faşist halk cephesi ve halk hareketleri örneklerini veriyor. Oysa, bu şaşkın yazar, bu her üç örneğin de kendi dogmatik ve şematik devrim formüllerini çürüten örnekler olduğunu anlayamıyor. 1918’in emperyalist Almanya’sında dahi devrim doğrudan bir “sosyalist devrim” olarak gerçekleşmiyor. Aslında, Konferansçı yazarın bu örnekleri vermesi, kendi, “kapitalizme karşı devrim ancak bir sosyalist devrim olabilir” düşüncesinin iflasının ilanından başka bir anlama gelmiyor. Peki, gerçekte, 1918 Kasım’ında başlayan alman Devrimi başlangıcına neden olan istemler nedeniyle bir burjuva demokratik devrim miydi? Hiç de değil. Devrim, savaşa ve biçimsel olmaktan başka hiçbir etkisi olmayan monarşiye karşı ayaklanma biçiminde başladıysa da, o gerçekte nesnel olarak Alman tekelci kapitalizmine karşıydı ve bu yönüyle sosyalist devrime bir ön giriş niteliği taşıyordu. Ama henüz bir sosyalist devrim değildi. Türlü nedenlerle yenilmeseydi, Alman Devrimi hızla bir sosyalist devrime dönüşecekti. Yenilgi nedenleri konumuz dışında olduğu için ona girmeyeceğiz. Fakat bu örneğin, EKİM’cilerin tüm tezlerini bir değil, iki yönden de çürüttüğünü belirterek geçmek istiyoruz. Birincisi, bu örnekle, “burjuva egemenliğe karşı demokratik devrim olmaz” tezinin geçersizliğini kendi elleriyle ilan etmiş oluyorlar. İkincisi, “kapitalizme karşı devrim ancak bir sosyalist devrim olur” mantığı, başlar başla-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

maz değil ama ancak zaman içinde sosyalist devrime dönüşme eğilimine giren 1918 Kasım Devrimi'yle çürütülmüş oluyor.

Fransa örneğini vermesi, Konferansçıımızın daha büyük bir talihsizliğidir. Çünkü, Fransa'daki anti-faşist mücadele başarıyla sonuçlansaydı, yine bir emperyalist ülkede, mali sermayenin egemen olduğu bir ülkede gerçekleşecek devrimin doğrudan bir sosyalist devrim olmadığını görmüş olacaktık. Önce, yazarın bu örnekle ilgili söz ve düşüncelerine bakalım:

“Bu aynı durumu, başarısız tarihsel örnekler olarak, ikinci dünya savaşı dönemindeki mücadeleleri, Fransa ve İtalya'daki anti-faşist halk hareketlerini örnek verebiliriz. Bu mücadeleler iktidar perspektifi içinde yürütülebilseydi ve muzaffer devrimler olarak taçlansaydı, demokratik siyasal sonuçlar üzerinden oluşan bir devrim sürecinin proleter devrimde gerçek kapsamını ve sonuçlarını bulmasının son derece açıklayıcı bir tarihsel örneği olurlardı.” (agy, s.15).

Acaba, öyle mi olurdu? Gelişmiş kapitalist ülkelerde bile saf devrimin olmayacağı gibi, çocukların dahi anlayıp kabul edeceği basit gerçeği için verilen bu örnekler esasında, gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi, genel olarak kapitalizme, özel olarak mali sermayeye karşı doğrudan bir sosyalist devrimin **olmayabileceğini**; o tip ülkelerde bile bir halk devriminin ve bir halk iktidarının olabileceğinin örneği olmasınlar sakın? Tam da böyle olurlardı sevgili bilgiç Konferansçı'mız. Eğer Fransa'da mücadele iktidar perspektifiyle yürütülebilseydi ve başarıya ulaşılabilseydi, o somut tarihsel kesitte, sınıfların karşılıklı ilişkileri ve güç dengeleri nedeniyle komünist partisi iktidarı tek başına değil, halk ile birlikte ele geçirebilecekti ve bu bir halk iktidarı olacaktı. Elbette, devrim de halk devrimi olacaktı. “Saf devrim” olmaz basit gerçeği arkasında gizlenmeye çalışılan gerçek budur. Eğer öyle olmasaydı da, emperyalist kapitalist ülkelerde sadece sosyalist

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

devrim stratejisi kesin bir reçete gibi geçerli olsaydı o zaman, 1918 Aralık ayında yapılan Alman Komünist Partisi'nin Kuruluş Kongresi'nde, delegeleri seçime katılmaya ikna etmek için çalışan Rosa Luxemburg'un "*Arkamızda 9 Kasım'daki perişan yarım devrimden başka bir şey yok. Kendimize sormamız gereken, kitleleri eğitmenin en emin yolunun hangisi olduğudur.*" biçimindeki sözlerinin ne anlamı olabilirdi? Proletarya, "öncü" geçinen akılsızlardan çektiği kadar hiçbir şeyden çekmemiştir. Ama, şükür ki, proletaryanın saflarında en az böyleleri kadar Rosa Luxemburg gibi lider kişiler de vardır. İşte o Rosa Luxemburg'ki devrimin en fırtınalı döneminde, sakın bir kafaya sahip olmayı başararak, milyonlarca emekçiyi eğitmenin ve onları kazanmanın tek yolunun devrimci demokrasi olduğunu görebilmişti. Rosa Luxemburg, kitlelere, devrimci demokrasi yoluyla, bizzat kendi öz siyasi deneyimleriyle öğrenme fırsatı tanımadan; ve bu yolla bizzat kendilerinin sosyalizmin zorunluluğunu -kitaptan değil ama pratikten-kavramalarını sağlamadan iktidarı almaya kalkışmanın; proletaryanın iktidarını kurmaya çalışmanın tehlikesini görmüştü. Yukarıdaki sözleri, bunun kanıtıdır. Almanya Devrimi'nin 1919'da yenilgiye uğramasının nedenlerinden **birisi** bu tehlikenin yeterince dikkate alınmamış olması değil miydi? Ama bizim Konferansçı'mıza ve tüm EKİM'cilere soracak olursanız, emperyalist kapitalist bir ülkede, proleter devrime bir geçiş ve yaklaşım biçimi olarak devrimci demokrasi istemek gericiliktir. Bu adamlar için, "kavanoz içindeki adam"lar yakıştırmassından daha uygun bir yakıştırama ne olabilir ki?

Almanya, Fransa ve İtalya örneklerini bir paragrafa sığdıran bilgiç Konferansçı'mız, hızını alamayarak 1917 Ekim Devrimi'ni de ele alıyor ve sözüm ona; bu devrime yeni bir yorum getiriyor. Elbette, işine gelecek şekilde eğip-bükerek ve tarihsel bir olayın siyasi anlamını çarpıtarak yapıyor bu işi. Tarihsel bir ol-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

guyu kavrayamayınca, kafasındaki kalıplara sığdırmak için, uyduruyor ve uydurunca da Ekim Devrimi hakkında şu incileri ortalığa saçıyor:

*“Ama elbette, yirminci yüzyılının tarihinde bunun klasik değerinde bir tarihsel örneği de var: bizzat Ekim Devrimi’nin kendisi. Rusya’da Ekim Devrimi proletaryanın burjuvaziye devirerek iktidarı ele geçirmesi anlamında sosyalist bir devrimdi; ama aldığı ilk siyasal ve toplumsal tedbirler burjuva demokratik nitelikteydi. Devrim doğal olarak saf değildi; **iki devrim süreci**, proletar devrimin genel ve belirleyici çerçevesi içinde, **içiçe geçmiş-tir.**”*(agy. s.15, abç).

Hilesinin anlaşılması için Konferansçı yazarın -ve elbette H.Fırat’ın- yöntemine hep işaret ettik. Bu yöntemin özü şudur: çok genel ve herkesçe bilinen bir doğrunun kuyruğuna mutlaka bir yanlış tezi-iddiayı takmak. Onun için, genel doğrulara işaret ettikleri her yerde okur, bunun arkasından gelecek olana dikkat etmelidir. Yukarıda aktardığımız sözlerde de aynı hile bu sefer son derece çıplak bir biçimde sırtıyor. Önce, Ekim Devrimi’nin bir sosyalist devrim olduğunu söylüyor, sonra, bunun bir “anlamda” olduğu manevrasıyla, başka bir “anlamda”; “aldığı ilk siyasal ve toplumsal tedbirler” anlamında burjuva demokratik nitelikte bir devrim olduğunu ileri sürüyor. Burada, okurun dikkatini bir kez daha Konferansçı’nın yöntemine çekmek istiyoruz. O, her oportüniste yakışır bir şekilde, kesin, belirlenmiş, sağa-sola çekiştirilmeyecek ifadeler kullanmaktan özenle kaçınır. Söylediği her şey, ya “bu anlamda” ya da “şu anlamdadır;” ya “şu sınırlar içinde” ya da “bu çok sınırlı ve özel anlamda”dır. Yöntem, böylece sürer gider. Dolayısıyla, Konferansçı’nın -tıpkı H.Fırat’ın TDKP’lilerin “ama”larına dikkat çekmesi gibi- bu “anlam”dalarına özel dikkat etmek gerekiyor. Bu noktaya işaret ettikten sonra, artık devam edebiliriz. Böylece, bu bilgiç bayımızdan, herkes

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

gibi biz de öğrenmiş oluyoruz ki, Ekim Sosyalist Devrimi, bir de “bir anlamda” burjuva demokratik nitelikteymiş. Gelgelelim, Lenin’den Şubat-Mart 1917 Devrimi’yle birlikte burjuva demokratik devrimin tamamlandığını öğreniyoruz. Ve böylece “yaman” bir çelişki içine düşmüş oluyoruz. Lenin mi doğru söylüyor, Konferansçı yazarımız mı doğru yorumluyor; doğrusu şaşakaldık... Neyse ki, biz şaşırıyoruz; onu dinleyen kuzucukları ise şaşırıyor bile; sözlerinin doğruluğunu tartışmasız kabul ediyorlar.

Şaka bir yana, kendi yoldaşlarının bilgi ve zekasına saygı duyduğundan şüphe ettiğimiz bu bayın; marksizmde bir devrimin, bir devrim sürecinin tamamlanmasının, “dolaysız egemenliğin kimin eline geçtiğine” tamamen bağlı olduğunu bilmesi gerekir. “*Bir devrimin tamamlanması neye bağlıdır?*” diye sorar Lenin. Ve sorusuna yanıtı yine kendisi verir: “*Dolaysız egemenliğin kimin eline geçtiğine bağlıdır.*” Bu bakımdan, Rusya’da burjuva demokratik devrim, Şubat-Mart 1917’de tamamlanmıştır. Şubat-Mart 1917 Devrimi’ni kastederek Lenin,

“*Bu devrimden sonra, iktidar, **başka** bir sınıfa, yeni bir sınıfa **burjuvaziye** ait bulunuyor.*

“*İktidarın bir **sınıftan** ötekine geçişi -sözcüğün salt bilimsel anlamıyla olduğu kadar, politik ve pratik anlamıyla da bir **devrimin** birinci, başlıca ve esas belirtisidir.*

“*Burjuva devrimi ya da **burjuva demokratik devrim** (abç) Rusya’da bu bakımdan tamamlanmıştır.*” (Lenin, Nisan Tezleri, s.23-24).

Eğer Konferansçı’mızın saçma-sapan yorumuna inanacak olursak, demek oluyor ki, 1917 Şubat-Mart aylarında tamamlanmış olan burjuva demokratik devrim, yedi-sekiz ay sonra tekrar ortaya çıkarak, bu sefer sosyalist devrimle içiçe geçmiş bulunuyor. İlkokul çocukları ile böyle bir saçmalığa düşmez. Peki Konferansçı’mızın anlayamadığı ya da anlamak istemediği ve muhte-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

melen bilerek çarpıttığı şey nedir? Kısaca söyleyecek olursak şudur: “Sözcüğün salt bilimsel anlamıyla olduğu kadar, politik ve pratik anlamıyla da bir devrimin birinci, başlıca ve esas belirtisi” olarak, 1917 Şubat-Mart Devrimi’nde burjuvazi iktidarı ele geçirmiş fakat, türlü tarihsel, siyasal ve sınıfsal nedenlerle burjuva demokratik sorunları, çözememişti. Devrimci barutunu yitirmiş burjuvazinin bu sorunları çözmesi de beklenemezdi zaten. Emekçi yığınların yedi-sekiz aylık devrim aylarındaki eğitiminden sonra gerçekleşen 1917 Ekim Sosyalist Devrimi, proletaryayı iktidara taşıyan bir devrim olarak, kendine önceki devrimden miras kalan sorunları da gelip-geçerken çözmek zorundaydı. Böyle de oldu. Bu, bir devrimin, bu sosyalist de olsa “saf” olmayacağıının bir kanıtıdır elbette. Ama bu, “iki devrim sürecinin, proleter devrimin genel ve belirleyici çerçevesi içinde” de olsa, “içiçe geçtiği” anlamına gelmez. İki devrimin, burjuva demokratik devrim süreciyle proleter devrim sürecinin içiçe geçtiği, bilgiç Konferansçı’mızın zırvalığıdır. Lenin, yukarıda aktardığımız gibi, Nisan Tezleri’nde iktidarın el değiştirmesi anlamında, yani kelimenin dar ve gerçek anlamında Rusya’da burjuva demokratik devrimin Şubat-Mart 1917’de tamamlandığını çok net ifadelerle ortaya koymuştur. Lenin için önemli, temel olan şey iktidarın el değiştirmesiydi. Bu yüzden işçilerin ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü bir kurum olarak gerçekleşmedi ve bazı burjuva demokratik görevler çözümedi diye, burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığını ileri süren “eski bolşevikler” dediği kendi yoldaşlarını sorunu bilimsel olarak anlayamamakla eleştirir Lenin. Böyle olmasaydı, sadece işçilerin ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün bir kurum olarak gerçekleşmemiş olması nedeniyle değil, ulusal sorun ve toprak sorunu gibi burjuva demokratik sorunları çözmemiş olması nedeniyle de Şubat-Mart Devrimi’ni tamamlanmamış bir burjuva demokratik devrim sa-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

yan “Eski Bolşevikler”in günahı neydi öyleyse? Lenin, onları neyle eleştirir? Konferansçı’mız hiç düşünmüyor mu? “Sosyalist devrim”ci Konferansçı’mızın, tıpkı “eski bolşevikler” gibi düşündüğünü görmek ne tuhaf değil mi? Sırf burjuva demokratik sorunları çözmemiş olması nedeniyle “sosyalist devrim”ci Konferansçı’mız, 1917 Şubat-Mart burjuva demokratik Devrimi’ni 1917 Ekim Sosyalist Devrimi’ne kadar uzatıyor, onunla içiçe sokuyor; bununla da yetinmiyor, Ekim Devrimi’nin bir anlamıyla sosyalist; kendi sayesinde artık tarafımızdan “bilinen” öteki anlamıyla da burjuva demokratik nitelikte olduğunu iddia edebiliyor. Oysa, bu durum, Lenin’in daha 1905’te ortaya koymuş olduğu “Bu iki devrimin tek tek kısmi unsurlarının içiçe geçtiği” düşüncesinin pratikte kanıtlanmasından başka bir şeyi ifade etmiyor.

Ekim Devrimi’nin sosyalist bir devrim olduğundan kuşku yok. Bunu tüm dünya alem -ve onun ufak bir parçası olarak E-KİM’ciler- biliyor. Yine de Lenin, bir yerde, Ekim Devrimi’nin 1918 sonbaharına dek büyük ölçüde burjuva bir devrim olduğunu söylüyorlar. Fakat Konferansçı’mız boşuna sevinmesin. Lenin’in bu belirlemesiyle kendinin zıvalıkları arasında hiçbir ilişki yoktur. Durumu görmek için önce Lenin’in sözlerini aktaralım.

“Proletaryanın iktidarı köylülüğün yardımıyla ele geçirmek gerektiği, küçük-burjuva devrimin itici gücü rolünün proletaryaya düştüğü bir ülkede, devrimimiz Köy Yoksulları Komiteleri örgütlenene dek, yani 1918 yazına, hatta sonbaharına dek büyük ölçüde BURJUVA bir devrimdi.”

“Fakat Köy Yoksulları Komiteleri oluşmaya başlayınca, o andan itibaren devrimimiz bir PROLETER devrim oldu(...) Ancak o zaman devrimimiz, bildirilerde, vaatlerde ve açıklamalarda değil GERÇEKTE PROLETER BİR DEVRİM oldu.” (Lenin, Seçme Eserler Cilt-8 sy.13)

Lenin bu belirlemeyi neden yapıyor? Çünkü, proletarya, E-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

kim Devrimi'yle birlikte iktidarı ele geçirmesine, rağmen uçsuz-bucaksız bir ülkede, üstelik ulaşım ve iletişim koşullarının oldukça geri oldukları bir dönemde köylülüğü, demokratik küçük burjuvaziyi, kır kendi denetimi altına kesin bir şekilde alamıyor. Bunu başarabilmesi için, proletaryanın kırdaki en sağlam müttefiki olan köy yoksullarını örgütlemesi ve kendi iktidarını kırdaki onlara dayandırması gerekiyor. Proletarya, 1918 sonbaharından sonra bunu başardığında, Lenin işte şimdi devrimimiz “GERÇEKTE PROLETER BİR DEVRİM oldu” diyor. Ama Lenin'in yukarıda aktardığımız sözlerinde bile Konferansçı'mızın lehine çıkarılabilecek bir şey yoktur. Aksine, onun düşünce kalıplarını çürüten sözlerdir bunlar. Çünkü, bir kez daha görmüş bulunuyoruz ki, Lenin, devrimin karakterini çözümlerken devrimin çözdüğü görevlere değil, sınıf ilişkilerine bakıyor, onları temel alıyor. Bu noktalardan hareket ettiği için, 1917 Şubat-Mart aylarında iktidarı ele geçirmiş burjuvaziye karşı 1917 Ekimi'nde gerçekleşen devrimin “büyük ölçüde burjuva bir devrim” olduğunu söyleyebiliyor. Ama, aldığı ilk siyasal ve toplumsal tedbirlere bakarak değil, kırdaki köy yoksullarının örgütlülük ve hazırlık durumuna bakarak... Yani, burada da Konferansçı'mız eli boş dönmek zorunda...

Burada ortaya koyduğumuz kanıt ve düşüncelerle tablo tamamlanmıştır. Şimdi, Lenin'in, “Ekim Devrimi'nin Dördüncü Yıldönümünde” yaptığı konuşmasının içeriğini Konferansçı yazarın neden çarpıtığı ve bu çarpıtma için neden “bilmeyen” bir çeviriye dört elle sarıldığı daha iyi anlaşılabilir bulunuyor. İyi de bu yöntemler birkaç kuzucuğunu aldatma işine yarasa da Konferansçı'mızı ne kadar ileriye götürebilir ki?

TOPLUMSAL DEVRİMDE KÜÇÜK-BURJUVAZİNİN ROLÜ VE YERİNİN SINIRLARI

Buraya kadar, EKİM Hareketi'nin görüş ve yaklaşımlarını çeşitli yönlerden ele aldık. Şimdi sıra, toplumsal devrimin en önemli sorunlarından birine, küçük-burjuvazinin devrimde oynayacağı role ve proletaryanın onunla nereye kadar ve nasıl yürüyeceğine gelmiştir. Geçerken belirtelim ki, EKİM'cilerin en iddialı oldukları konulardan biri de budur. Öyle ki, sonradan görme bu adamlar, ancak kendini beğenmişliğin bir nişanesi olmaya aday sayılabilecek şu sözleri söylemekten geri durmuyorlar:

“Küçük üretici köylülük bütün kapitalist sömürü biçimleriyle yüz yüze kalıyor. (...) Türkiye geleneksel sol hareketinin sorunun bu yanından haberi bile yok. Sorunun bu yanını böyle ortaya koymuyorlar bile. Marx bunu ta 1851-1852'de ortaya koymuş, 1990'lar Türkiye'sinde insanlar daha bu sorunun farkında bile değiller. Sorunun bu yanının, kapitalist tekellerin, kapitalist sermayenin küçük üretici köylülük üzerindeki bu sömürsünü küçük üretici köylülüğün bu sömürüye karşı tepkisini nasıl değerlendirmemiz gereğinden haberleri bile yok. '80 öncesinde toprak devrimi sloganıdır gidiyorlardı, şimdi bu da bırakıldı. Köylülükle ilgili gerçekte artık kimsenin herhangi bir söz ettiği yok kimsenin köylülüğü tartıştığı yok.” (Kızıl Bayrak, sayı 43, s.18, abç).

Bu tirad böyle devam edip noktalanıyor. Siyasal ömürlerinin sonbaharında maksizmle tanışan ve bu anlamada kelimenin gerçek anlamında sonradan görme olan bu adamlar, nereden bilsinler ki, bundan neredeyse 20 yıl önce, kendileri “herkese iş, köylüye toprak, halka hürriyet” sloganının ardında koşup “Üç Dünya Teorisi” etrafında Doğu Perinçek'le flört ederlerken bazıları Türkiye'de marksizmin temelini atıyor; bu sorunu etraflı tartış-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

makla kalmıyor, yerli yerine oturarak yeni açılımlar sağlıyordu... Fakat, Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek gerekirse, Konferansı yazarın yukarıdaki sözlerinde önemli ölçüde doğruluk payı var. Bir koşulla: kendisinin yukarıdaki tüm sözleri, Türkiye devrimci hareketini kendilerinden ibaret gördüğü ve zamanında katıksız maocu örgütler olan TDKP, THKP-C/ML, TKP-ML Hareketi ve TİKB için geçerlidir. O, bu örgütleri devrimci hareketin toplamı olarak görmekle kalmıyor; aynı zamanda, “devrimci küçük-burjuva popülizminin marksizme ve işçi sınıfına en yakın kesimini oluşturan” örgütler olarak da görüyor. (Bakınız, Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı). Hal böyle olunca, devrimci hareketin görüşlerini bu örgütün görüşlerinden ibaret saymaktan ve “Türkiye geleneksel sol hareketinin sorunun bu yanından haberi bile yok. (...) 1990'lar Türkiye'sinde insanlar, daha bu sorunun farkında bile değiller” demesinden daha doğal ne olabilir? Ama cehalet tarihi değiştirmenin aracı olabilir mi? Ya da cehalet dahil, tarihi değiştirmenin herhangi bir yolu var mı? Bu sorunlar, maocu örgütler dışında, Türkiye sol hareketinde 1970'li yılların ikinci yarısında azımsanmayacak ölçülerde tartışılmış ve bugün Leninistler tarafından devam ettirilen komünist hareket tarafından daha o zamanlar marksist bir çerçeveye oturtulmuştu. Dileyen okur, sorunun nasıl ve hangi çerçevede tartışılmış olduğunu görmek için, 1970'li yılların ikinci yarısında yayınlanan **Emeğin Birliği** dergisine ve **Emeğin Birliği Yayınları** tarafından çıkarılan kitaplara bakabilir. Bu, Leninistlerin programatik görüşlerinin marksist-leninist temelinin sağlamlığının ve gücünün ifadesidir. Bu somut ve tarihsel gerçeği değiştirmeye kimsenin gücü yetmez.

Bugün hala, küçük-burjuvazinin anti-kapitalist bir demokratik devrimde yer almayacağını; onun kapitalizme karşı mücadele etmeyeceğini ileri süren akımlar var. Ama teorik olarak burju-

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

va demokratik devrimde ısrar eden bu akımların bu itirazlarının artık pek bir önemi kalmamıştır. Özellikle, maocu siyasal hareketler dışındaki siyasal akımlar, düşünsel olarak burjuva demokratik devrimi savunmakla birlikte, nesnel olarak, her geçen gün daha fazla ölçüde anti-kapitalist demokratik devrim fikrine yaklaşmaktadırlar. Bu nedenlerle, küçük-burjuvazinin anti-kapitalist mücadelede yer alıp almayacağına dair bir tartışma, bundan 20-25 yıl önce anlamlı olmasına rağmen, bugün artık anlamsız bir tartışmaya dönüşmüştür. Öyleyse, artık tartışılması gereken şey bu değil, proletaryanın bu müttefiğiyle nasıl ve nereye kadar yürüyeceğidir. Elbette bu tartışmayı yapmak için, marksist-leninist teorinin küçük-burjuvaziye ilişkin bölümüne sık sık başvurmak gerekecektir.

Fakat, genel olarak EKİM'ciler, özel olarak Konferansçı yazarımız, sorunu bu yanıyla değil de eski biçimiyle; burjuva demokratik devrim tezini savunanların bundan 15-20 yıl önceki düşünceleri ile hesaplaşmayı tercih ediyor. Neden? Şu basit nedenden dolayı: O, geç de olsa, marksizmle bir parça olsun tanışmış olmanın avantajını yıllar öncesinin geriliği içinde savunulan düşünceleri çürütmede kullanarak "sosyalist devrim" tezine ve bu tez çerçevesinde küçük-burjuvaziye biçtiği role haklılık kazandırabileceğini düşünüyor. Ama, bir kez daha anımsatmak zorundayız: iki yanlış bir doğru etmez. Gerçekten de, Konferansçı yazarımız -ve muhtemelen H.Fırat- yıllar sonra da olsa "18 Brumaire", "Fransa'da Sınıf Savaşmaları" gibi Marx'ın temel yapıtlarından bazılarıyla -kim bilir belki de artık tümüyle- tanışmış ve o eserlerinde Marx'ın küçük-burjuvaziye ilişkin söylediklerini öğrenmiş; ama eksik, yarım-yamalak ve kaba bir biçimde. Marx'ın genel olarak küçük-burjuvaziye, özel olarak köylülüğe bakışının en önemli yanını eksik bırakınca, doğal olarak sorundan hiçbir şey anlamamış oluyor. EKİM'ciler, Marx'tan, arkasında proletar-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

ya olduğu sürece, küçük-burjuvazinin burjuvaziye karşı bir savaş içine girebileceğini öğrenmişler ve bu öğrendiklerinden şu sonucu çıkarıyorlar: küçük-burjuvazi sosyalizmin kuruluşuna da katılır. Gerçekte, küçük-burjuvazi sosyalizmin kuruluşuna katılabilir mi? Bu sorunun devamı olarak bir soru daha: anti-kapitalist mücadeleye katılmak ile sosyalizmin kuruluşuna katılmak bir ve aynı şey midir? Şimdi, bu temel soruların yanıtını etraflı bir şekilde vermenin yeri ve zamanıdır artık. Önce, Konferansçı'mızın düşüncesine yardımcı olabilir umuduyla, Marx'ın ve Lenin'in küçük-burjuvaziye ilişkin birbiriyle çelişir gibi **görünen** ama gerçekte diyalektik bir bütünlük içinde olan bazı sözlerini aktarmak istiyoruz. Önce Marx'ın, Konferansçı bilgicimizin Türkiye sol hareketini "farkında bile olmamak"la eleştirdiği; kendilerinin ise, örneğin "Teori ve Program Sorunları" kitabının 155. sayfasında çok önemli bir cümlesini atlayarak aktardıkları sözlerine bakalım. Fransız köylüsünün ekonomik-toplumsal durumunu inceleyen Marx, onun durumuna ilişkin şu saptamayı yapar:

"Görülüyor ki, onun sömürüsü, sanayi proletaryasının sömürüsünden yalnızca sömürünün biçimiyle ayırddedir. Sömürücü aynıdır: sermaye. Tek başlarına ayrı ayrı kapitalistler gene ayrı ayrı köylüleri, ipotekler ve tefecilik yoluyla sömürürler. Kapitalist sınıf, köylü sınıfı, devlet vergisi yoluyla sömürür. (EKİM'ciler şu cümleyi aktarmayı her nedense(!) unuttur ya da aktarmaya gerek duymazlar) Mülkiyet sözü köylü için bir tılsımdır, sermaye şimdiye kadar bu tılsımla köylüyü büyülemiş ve bu bunu, kölüyü sanayi proletaryasına karşı kışkırtmak için bir bahane olarak kullanmıştır. Kölüyü, yalnızca sermayenin çökmesi yükseltebilir, yalnız anti-kapitalist, proleter bir hükümet kölüyü ekonomik yoksulluğundan, toplumsal aşağılanmasından çıkartabilir. Anayasal Cumhuriyet, köylünün güç birliğı etmiş sömürücülerinin diktatörlüğüdür; sosyal-demokrat Cumhuriyet ise onun müttetik-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

lerinin diktatörlüğüdür” (Fransa’da Sınıf Savaşları, s.141, Sol Yayınları, 1988).

Mülkiyetin köylü için ne ifade ettiğini anlatan cümlelerin üzerinden EKİM’cilerin neden atladığı üzerinde duracak değiliz. Bu hilelere artık hem alıştık, hem de okurun bu hilenin nedenini kolayca anlayacağına inanıyoruz. Onun için bu cümleyi ihmal ederek devam edeceğiz. Bu durumda, Marx’ın yukarıdaki sözlerinden EKİM’ciler ne gibi sonuç çıkarırlar? Şu sonucu: madem ki, köylüyü “yalnız anti-kapitalist, proleter bir hükümet” “ekonomik yoksulluğundan, toplumsal aşağılanmasından kurtarır” öyleyse köylü ve köylülüğün şahsında küçük-burjuvazi sosyalizmin kuruluşuna katılır. (Bu arada şunu belirtmek yerinde olacak: burjuva demokratik devriminde ısrar eden sol hareketler ise, köylünün mülkiyete bakışını temel alarak, onu ancak toprak dağıtımı vaadiyle yanımıza çekebileceğimizi ve onun anti-kapitalist mücadeleye çekilemeyeceğini öne sürerler. Türkiye sol hareketi tarafından önemli ölçüde aşılmış; aşmayanların ise dile getirmekten çekindiği bu görüş üzerinde durmayı şimdilik gerekli görmüyoruz.) Peki, küçük-burjuvazi, sosyalizmin kuruluşuna katılır mı? İşte Lenin’in bu soruya yanıtı:

*“Sosyalizm için savaşım ise, sermayenin egemenliğine karşı savaşımdır. Bu savaşımı herkesten önce, doğrudan ve bir bütün olarak sermayeye bağımlı olan ücretli işçiler destekler. **Küçük mülk sahiplerine gelince, onlar kısmen bizzat sermaye sahibidirler ve çoğu zaman işçileri sömürürler. Bu yüzden, bütün küçük çiftçiler sosyalizm savaşçılarının safları arasına katılamazlar; ancak onların içinden, sermayeye karşı duran işçilerin safına bilinç ve kararlılıkla gelebilenler, özel mülkiyete karşı kamu mülkiyetinin tarafına geçenler, bunu yapabilirler.**” (İşçi Sınıfı ve Köylülük, Proletarya ve Köylülük adlı makale, s.187. abç).*

Lenin, bu sözleri 1905 yılının Kasım’ında yazıyor. Yani,

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

arkasında Marx'ın ve Engels'in küçük-burjuvaziye ilişkin saptamalarından ve vardıkları teorik sonuçlardan başka bir pratik deney yok. Bu pratik deneyi, 1917 Ekim Devrimi sonrasında ediniyor ve bu pratik deney ışığında kapitalizmin bu ara sınıfına ilişkin teorik çözümlerini daha da geliştiriyor. 1921'de "Aynı Vergi" adlı uzun makalesinde, sosyalizmin kuruluşunda küçük-burjuvazinin tavrına ilişkin şu saptamayı yapıyor:

*"Küçük-burjuvanın bir kenara konmuş parası vardır; bu paranın birkaç bini savaş sırasında 'namusluca' ve özellikle de namussuzca kazanılmıştır. Vurgunculuğun ve özel kapitalizmin temeli olan karakteristik iktisadi tip budur. Para, ona sahip olana, toplumsal servetten pay alma hakkını veren bir belgedir; ve küçük-mülk sahiplerinin sayısı milyonlara varan büyük bir tabakası, bu belgeye sarılmıştır ve onu 'devlet'ten gizlemektedir. -sonra devam ediyor Lenin- Onlar, diyor Lenin, **sosyalizme ya da komünizme katiyen inanmıyorlar** ve proleter fırtınası gelip geçene kadar yerlerinde 'sıkıca tutunuyorlar'. Ya küçük-burjuvaziyi denetim ve gözetim altına alırız (yoksulları, yani nüfusun çoğunluğunu ya da yarı-proletaryayı sınıf bilincine varmış proleter öncünün etrafında örgütleyebilirsek bunu yapabiliriz) ya da onlar, devrimin tıpkı aynı küçük mülkiyet toprağından fişkıran Napolyonlar ve Cavaignacler tarafından devrildiği gibi kuşkusuz ve kaçınılmaz olarak, **bizim işçi iktidarımızı da devireceklerdir**. Sorun budur. Sorunu yalnızca bu açıdan ele alabiliriz."* (age, agy, s.301).

Lenin'in sözleri son derece açık. Rusya'da 1917 Şubat-Mart Devrimi'nden Ekim Devrimi'ne kadar küçük-burjuvaziyi onun politik önderlerinin etkisinden kurtararak proleter devrimin toplumsal yedeği haline getirmek için büyük bir mücadele veren Lenin, küçük-burjuvazi hakkında işte böyle düşünüyordu. "Ya onları denetimimiz altına alırız, ya da onlar devrimimizi yıkar."

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

Dahası, Lenin, hem teorik yaklaşımlar, hem de bu teorik yaklaşımları besleyip destekleyen pratik deneyimler sonucu Rusya’da Ekim Devrimi’nden sonra, “sosyalizmin **başlıca** düşmanının küçük-burjuva iktisadi koşulları ve küçük-burjuva **unsur** olduğunu...” biliyor ve görüyordu. Lenin, Marx ve Engels’in küçük-burjuvaziye ilişkin çözümlerini temel alarak, küçük-burjuvazinin, kapitalizmin iki temel sınıfı olan proletarya ile burjuvazi arasında sürekli yalpalayacağını, bu yalpalamanın bir rastlantı sonucu değil ekonomik durumunun kaçınılmaz sonucu olduğuna da devrimden yıllar önce işaret ediyordu. Marx, küçük-burjuvazinin burjuvaziye karşı devrimci tutumu ancak arkasında proletaryanın desteğini bulduğu zaman sürdürebileceğini tespit etmişti. Bundan hareket eden Lenin, proletaryanın görevini, “*ancak büyük hedefine yalpalamadan atılabildiğinde ve küçük-burjuvaziye, küçük-burjuvazi sağa kayduğunda ona hatalarından öğrenme olanağı vererek ileriye itmeyi ve hayat küçük-burjuvaziye sola gitmeyi dayattığında onun tüm güçlerinden bu hücum için yararlanabildiğinde yerine getirecektir*” der. Tüm bunların anlamı nedir? E-KİM’cilerin, marksizmle yıllar sonra tanışmış ve bu geç kalmışlığın cahilliğiyle tafra satan bu adamların karmakarışık ettiği bu sorunu çözmek için, tüm bu özlü düşüncelerin anlamını ortaya koymalıyız. Taşları yerli yerine oturtmak için bu gerekiyor. Bunun için işe küçük-burjuvazinin sosyalizmin kuruluşuna bir bütün olarak **katılmayacağına** dair Engels’in son derece değerli ve öğretici sözleriyle devam etmek istiyoruz. Engels, 1886’da Paris’te bulunan Marx’ın kızı Laura’ya yazdığı mektupta küçük-burjuvalar için şunları söyler:

“...yapılacak kamulaştırmalar sonucu, bazı küçük-burjuvalar kuşku yok ki bizim yanımıza itileceklerse de onları kitle halinde yanımıza çekmeyi hiçbir zaman umut edemeyiz. Ayrıca, kendi dar sınıf ön yargılarını kendileriyle birlikte getireceklerinden, bu,

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

arzu edilir bir şey de değildir. Almanya'da bizde onlardan çok var; partinin yürümesini engelleyen de bu ayak bağıdır. Küçük-burjuvazinin -bir kitle olarak- yazgısı her zaman, iki büyük sınıf arasında kararsızca yüzer-gezer konumda kalmak olacaktır; bir bölümünü sermayenin merkezileşmesi ezecek, bir bölümünü proletaryanın utkusu. Karar günü geldiğinde onlar her zamanki gibi sendeleyecekler, yalpalayacaklar ve çaresiz, se laisseront faire (ne yapılırsa yapılsın, karışmayacaklar, ç.) ve bizim istediğimiz de yalnızca budur. Bizim görüşümüze gelseler bile, şöyle diyecekler: kuşkusuz komünizm sonal çözümdür, ama henüz çok uzakta, belki de gerçekleşmesi yüz yıl alacak bir diğer değişle; ne kendi ömrümüzde, ne çocuklarımızın ömründe onun gerçekleşmesi için çalışıyoruz. Almanya'daki deneyimiz budur.” (Engels'ten Laura Lafargue'a 1886, Marx-Engels Seçme Yazışmalar, Cilt II. s.206-207).

Bu kadar yeter. Buraya kadar, küçük-burjuvazinin sosyalizmin kuruluşuna katılmayacağı anlaşılmış ve kanıtları yeterince ortaya konulmuş durumda. Elbette ki, şayet kapitalist gelişme, küçük-burjuvazinin özellikle de Lenin tarafından ortaya konan özelliklerini değiştirmiş olsaydı biz sosyalizmin kuruluşunda küçük-burjuvazinin tutumuna dair görüşümüzü değiştirirdik. Fakat, bu özelliklerin değiştiğini ileri süren olmadığı gibi -buna EKİM'ciler de dahil- özellikle 1990'lı yıllarda sosyalist ülkelerde yaşanan gelişmeler Marx, Engels ve Lenin'in küçük-burjuvazinin sosyalizme yaklaşımı hakkında söylediklerini fazlasıyla kanıtlar niteliktedir. Umardık ki, hiç olmazsa bu olaylar, sosyalizmin kuruluşunda küçük-burjuvaziye rol biçen EKİM'cilere bir şey öğretilirdi. Ama heyhat... onlar, küçük-burjuvazinin proleter devrimin, sosyalist devrimin toplumsal dayanağı haline getirebileceğini ve getirileceğini döne döne vurgulamayı pek severler. Ama, ne bunun nasıl gerçekleştirileceği ne de küçük-burjuvazinin yukarı-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

da saydığımız sınıf özelliklerine değinmeyi severler. Bu bir yana, küçük-burjuvazinin sosyalizmi reddedeceğine ilişkin görüşleri de küçümsemeyle karışık bir havayla reddederler. Marksist teorinin kurucuları küçük-burjuvazinin, sosyalizmin kuruluşuna bir bütün olarak katılamayacağını ve proleter fırtınası geçip dininceye kadar tutundukları dala sıkıca sarılarak bekleyeceklerini söylerler, dahası Lenin, kendi ülkesinde “sosyalizmin başlıca düşmanının küçük-burjuva iktisadi koşullar ve küçük-burjuva unsur olduğunu” belirtir. Ama, EKİM’cileri ve Konferansçı’ımızı buna inandırmak mümkün olmaz. Konferansçımız kendisini kuzu kuzu dinleyen kuzucuklarına anlatıyor, biz aktarıyoruz:

“Hayır, küçük-burjuvazi sosyalizmi reddeder; denilerek itiraz ediliyor. Bu itiraza karşı şimdilik kaydıyla çok bilinen bir yanıtımızı burada yinelemekle yetiniyorum. Bir kere, bu toplumda küçük-burjuvazinin sosyalizme yakınlığının tartışmasız kanıtı, sizin hepinizin (yani sol devrimci siyasal akımlar demek istiyor, b.n.) kendinize ısrarla ‘sosyalist’ demeniz, kendinize bu konumu yakıştırmanızdır. Yani gerçekte küçük-burjuva programları savunan sizlerin, buna rağmen ısrarla kendinizi marksist-leninist olarak tanımlamanız, sosyalist olarak görmeniz bile, bu ülkede küçük-burjuvazinin sosyalist bir çözüme yakınlığının dolaysız bir kanıtıdır. Bizzat kendiniz buna dolaysız bir kanıtsınız. (Eğer bunlar bir güven duygusunu ifade ediyorsa, küçük-burjuva örgütler Konferansçı’mıza mutlaka teşekkür etmelidir). İdeolojik düşünüş tarzınıza bakıyoruz, programınıza bakıyoruz, ufkunuz aslında, bir yerde burjuva devrimin sınırlarını aşmıyor. Değerler sisteminize, davranış biçiminize, politik kültürünüze, mücadele ve örgütlenme anlayışınıza bakıyoruz, belirgin bir küçük-burjuva toplumsal-politik kimlik görüyoruz. Ama, kendinizi tüm bunlara rağmen sosyalist olarak değerlendiriyorsunuz ve içtenlikle de sosyalizmi istiyorsunuz” (Kızıl Bayrak, sayı 40, s.18).

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

Bu güven duygularınızdan ötürü tanrı sizden razı olsun(!) demekten başka elden ne gelir? Ama biz, küçük-burjuva unsurun, küçük-burjuva siyasal akımların sosyalizmin pratikte inşası gündeme geldiğinde sosyalizmi böyle içtenlikle isteyeceklerine pek inanmıyoruz. “Sosyalist-devrimciler”in ve menşeviklerin hikayesinde olduğu gibi -ya da benzeri- olacağını düşünüyoruz. Lenin, “ülkemizde sosyalizmin başlıca düşmanlarının küçük-burjuva iktisadi koşulları ve küçük-burjuva unsur olduğunu” söylüyor. Hadi, diyelim ki, kılıfına uydurarak, Lenin’in sözlerinin ya Rusya için geçerli olduğunu, ya da, koşulların değiştiğini ileri sürerek reddettiniz. Peki, son on yılın büyük olayları da mı size bir şey öğretmiyor? Sosyalist ülkelerdeki politik iktidarın karşı-devrimciler tarafından ele geçirilmesinin ve sosyalist üretim ilişkilerinin tahrip edilmesinin arkasında emperyalist mali sermayeden güç ve destek alan küçük-burjuva unsurun olduğunu görmek çok mu zor? Hadi, diyelim ki, “bunlar sosyalist değildi ki” diyerek işi kılıfına uydurdunuz ve işin içinden böyle sıyrıldınız, peki ya 1956 Macaristan karşı-devrimci ayaklanmasının arkasındaki küçük-burjuva unsuru da mı göremiyorsunuz? Ne diyordu Lenin, bundan tam yetmiş altı yıl önce? “Ya bu küçük-burjuvaziyi denetim ve gözetim altına alırız(...) ya da onlar, devrimin tıpkı aynı küçük-mülkiyet toprağından fişkırان Napolyon’lar Cavaignac’lar tarafından devrildiği gibi, kuşkusuz ve kaçınılmaz olarak, bizim işçi iktidarımızı da devireceklerdir.” O günden bugüne bütün bir tarihsel olaylar dizisi kimi doğruladı acaba? Küçük-burjuvazinin sosyalizmi isteyeceğine dair sonsuz bir güven besleyen EKİM’ci bilgiçlerimizi mi, yoksa bunun tam tersini ileri süren Lenin’i mi? Konferansçı yazarımızın bu soruya vereceği yanıt görülmeye değer doğrusu...

Peki, tüm bunlardan çıkarılacak temel sonuç nedir? Kısaca şudur: proletarya devriminden hemen sonra egemen sınıf olarak

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

örgütlenmiş proletaryanın bölünmemiş ve kimseyle paylaşılmamış iktidarını kurmak. Proletarya büyük hedefine yalpalamadan ancak böyle bir diktatörlük sayesinde atılabilir ve yine ancak böyle bir diktatörlük sayesinde, yalpalayan, sendeleyeni, her adım başında bakışlarını geriye, küçük-burjuva refahı düşüncesine çeviren küçük-burjuvaziyi ileri doğru itekleyebilir. Bölünmemiş, kimseyle paylaşılmamış bir iktidar sayesinde küçük-burjuvazi denetim ve gözetimimiz altına alabiliriz. Bir kez daha yinelemekte yarar var: küçük-burjuvaziyi, burjuvazi karşısında devrimci tutumunu, arkasında ancak proletarya olduğu sürece sürdürebilir. Bu sınıf ilişkisi ve özellikleri devrim öncesi ve sırasında olduğu kadar, sosyalizmin kuruluş sürecinde de varlıklarını sürdürürler. Hatta, şöyle de diyebiliriz: büyük burjuvazinin kaba baskısından kurtulur kurtulmaz, küçük-burjuvazi, kendi küçük burjuva refahı düşüncesine, dünyasına dönmek için bir direniş içine girecektir. Ama bu direniş, yenilmiş, egemenliği ve cenneti elinden alınmış burjuvazinin direncinden çok daha farklıdır ve bu nedenle bu direnişin üzerine zor araçlarıyla gidilmeyeceği için bu direnişin kırılması, ortadan kaldırılması çok daha zor, zahmetli ve uzun süreli olacaktır. 1921 yılında, Komüntern'in Üçüncü Kongresi'nde bir konuşma yapan Lenin, küçük-burjuvaziyle nasıl bir savaşın halinde olduklarını şöyle anlatıyor:

“...size diyeceğiz ki, şu anda küçük-burjuvaziye, köylülere karşı bir savaş veriyoruz; geçen savaştan çok daha tehlikeli olan bir ekonomik savaş veriyoruz. Clausewitz'in dediği gibi, savaşın özünde tehlike vardır; biz de bir an için de olsa tehlikeden uzak kalmadık.” (Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine, s.214).

Bu savaşın özü nedir ve tehlikesi nereden gelmektedir; güçlüğü hangi özelliklerinde yatmaktadır? Tartışmamızın sağlıklı bir seyir izlemesi ve doğru sonuçlara ulaşması açısından bu sorulara yanıt vermek gerekmektedir. Bu sorunların yanıtını okurun

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

hoşgörüsüne sığınarak uzun ama son derece gerekli ve öğretici olan Lenin'in sözlerinden aktararak vermek istiyoruz.

*“Sınıfları ortadan kaldırmak, diyor Lenin, yalnızca büyük toprak sahiplerini ve kapitalistleri kovmak değildir -bizde bu, nispeten kolay oldu-, sınıfları ortadan kaldırmak demek, **küçük meta üreticilerini de ortadan kaldırmaktır**; oysa bunlar kovulmaz, ya da ezilemez: bunlarla birlikte yaşamayı öğrenmek zorundayız. Bunlar ancak çok uzun, yavaş ve dikkatli örgütsel çalışma yoluyla değiştirilebilir ve yeniden eğitilebilirler (ve öyle yapmak da gerekir). Bu küçük-üreticiler, proletaryayı her yandan bir küçük-burjuva havası içine hapsederler, proletaryayı etkilerler, onun bilinçlenmesine engel olurlar; bunlar, proletaryanın saflarında durmadan, karar yoksunluğu gibi, dağınıklık gibi, bireycilik gibi, büyük heyecandan umutsuzluğa geçiş gibi küçük-burjuvaziye özgü niteliklerin yer edinmesini sağlarlar. (...) Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddete başvuran ve barışçı, askeri ve iktisadi, eğitici ve yöresel, inatçı bir savaşımdır. Milyonlarca ve on milyonlarca insandaki alışkanlık gücü, en korkunç güçtür. (...) Merkezleşmiş büyük burjuvaziye yenmek, milyonlarca ve milyonlarca küçük-mülk sahibini 'yenmekten' bin kez daha kolaydır; oysa bunlar hergünkü alışlagelen, gözle görülmeyen, elle tutulmayan ufak tefek eylemleriyle burjuvazi için **tam da** gerekli sonuçları, burjuvaziye **yeniden** iktidara getirecek olan sonuçları gerçekleştirmektedir.”* (Sol Komünizm, Komünizmin Çocukluk Hastalığı, s.36).

Bu sözler, hiçbir yoruma gerek bırakmayacak kadar açıktır. Lenin, sosyalizmin kuruluşunda küçük-burjuvaziyle savaşımın karakterini, nedenlerini, zor ve zahmetli oluşunun kaynağını, bu savaşım zorunluluğunu ve kaçınılmazlığını son derece açık ve çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor. Böyle bir savaşımı ise sadece

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

egemen sınıf olarak örgütlenmiş olan proletaryanın kendi diktatörlüğü aracılığıyla; politikayı yönetme sanatıyla, yürüteceği açıktır. Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın politikayı yönetmesi demektir, diyor Lenin. Ve açık ki en sıkıcı sorunların çözümü demek olan politikayı yönetme sanatı ancak “güvenilmez yoldaşlar” dahil, saflara sallantı, yalpalama, tereddüt taşıyacak hiç kimseyle paylaşılmamış bir iktidarla yaşama geçirilebilir. Bunda anlaşılacak hiçbir şey yok. Demek oluyor ki, proletarya, emekçi köylü ya da şehir küçük-burjuvazisi dahil, kendi iktidarını hiç kimseyle paylaşmaz-paylaşmamalıdır. Sadece marksist teori değil, günümüze kadarki tüm tarihsel olaylar da bunun böyle olmasının bir zorunluluk olduğunu bize öğretmiştir.

Öyleyse şimdi, “ilerde tekrar ele alacağız” dediğimiz bir soruna; proletarya diktatörlüğü ile halk iktidarı arasındaki ilişkiye H.Fırat’ın nasıl baktığı sorusuna gelebiliriz(*). Daha önce H.Fırat’ın, işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük-burjuvazisinin birleşik diktatörlüğünü, yani “halk”ın iktidarını proletarya diktatörlüğü ile bir ve aynı şey görmeyi, birinciyi ikincinin “özgül biçimi” saymayı proletarya diktatörlüğünün küçük-burjuva deformasyonu saydığını ve bu düşünceye katıldığımızı belirtmiş; okurun bu noktayı akılda tutmasını istemiştik. Zira demiştik, EKİM’cilerin tam da burada eleştiri olarak dile getirilen şeyin aynısını yaptığını göstereceğiz. Öyleyse sözümüzü tatalım.

H.Fırat’ın proletarya diktatörlüğüne ilişkin marksist teorisinin bilgisine sahip olmadığını söylemek güç. Çoğu yerde, proletarya diktatörlüğünün proletaryanın bölünmemiş, paylaşılmamış iktidarı olduğunu ifade eder. Ama o, marksist teorisinin bu can alıcı yanını işine geldiği yerde ve zamanda savunur. Daha doğrusu, sahip olduğu dogmatik görüşlerinin reformist içeriğini doğrudan bir şekilde açığa çıkarmadığı yerde, ilgisiz yerlerde ve zamanlar-

* Bkz. 158. sayfa

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

da savunur. Ama, tersi durumlarda tüm bu bilimsel bilgiye ihanet ederek tam tersini savunur. TDKP'yi eleştirirken soruna ilişkin daha önce aktardığımız düşünceleri savunan H.Fırat, başka bir yerde, aynı kitabın ileriki bölümlerinde tam tersini savunuyor. İşte bir örnek:

“Fakat öte yandan, diyor H.Fırat, önerdikleri ‘demokratik diktatörlük’te sömürücülere yer olmadığını, bunun proletarya önderliğinde bir ‘emekçi iktidarı’ olduğunu söylüyorlar. Gerçekten böyle ise eğer, bunun neden proleter demokrasinin ta kendisi olarak nitelenmediği bir başka soru ve sorun olarak beliriyor.” (Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm, s.177).

Biz de diyoruz ki, proletarya diktatörlüğü konusunda H.Fırat'ın kafası ve düşünceleri net olsaydı, böyle bir soru sormazdı. Çünkü, bilirdi ki, “emekçi iktidarı” proletarya diktatörlüğü ile bir ve aynı şey değildir; ve eğer muhatapları “emekçi iktidarı”nı proletarya diktatörlüğünden ayrı görüyorlarsa bu sadece onların bu konuda doğru düşündüklerini gösterir. H.Fırat'ın bu konudaki kafa karışıklığını gösteren sadece bu sözleri değil. Böyle olsaydı bu sözleri muhataplarına bir dokundurma olarak ele alır, üzerinde durmazdık. Ama, yazarın kafa karışıklığını, proletarya diktatörlüğü hakkında düşüncelerinin muğlaklığını, belirsizliğini gösteren başka sözleri de var. Bütünü içinde anlaşılması için onları ele almak gerekiyor. H.Fırat daha önce aktardığımız soruna ilişkin düşüncelerinin aksine, burada sorunu bilerek karmakarışık hale getiriyor, belirsizleştiriyor ve içinden çıkılmaz duruma sokuyor. Şöyle başlıyor:

“Sosyalist iktidar, proleter demokrasi, proletarya önderliğinde tüm emekçi sınıf ve katmanların çıkarlarını temsil edecek, proletaryanın yönetici rol oynadığı bir emekçi sınıflar ittifakını simgeleyecektir.”

Muğlaklaştırma ve belirsiz hale getirme burada başlıyor.

---- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ----

Proletarya diktatörlüğünün “emekçi sınıflar ittifakını simgeleyece...”ğini söylemek ne anlama geliyor; belli değil. Yani proletarya, **kendi** iktidarı somutunda böyle bir ittifakı mı simgeleyecek, yoksa, bu iktidar, bu ittifakın **iktidarı** olması anlamında mı simgeleyecek, orası şimdilik belli değil. Belirsizleştirme böyle başlıyor ve devam ediyor.

“Küçük-burjuva teorisyenlerimizin kavramakta güçlük çektikleri sorunlardan biri de bu son noktadır. Onlar sosyalist iktidarı saf bir proleter iktidar sanıyorlar, tıpkı sosyalist devrimi de öyle sanmaları gibi.”

Güzel, elbette “sosyalist iktidar saf bir proleter iktidar” değil. Ama, bununla anlatılmak istenen nedir? Bu, proleter iktidarın sınıf karakterinin belirgin olmadığı anlamına mı geliyor, yoksa, egemen sınıf olarak örgütlenmiş ve iktidarı **tek başına** elinde tutan proletaryanın tüm halkı devlet işlerine çağırması anlamına mı? Bu da belirsiz. Dileyen istediği yere çeker. Sonra yine devam ediyor, bu sefer şöyle:

“Sosyalist devrimin ancak kent ve kır küçük-burjuvazisinin emekçi katmanlarının desteğiyle, köylülüğün emekçi kitlelerinin desteğiyle başarıya ulaşabileceğini ve proletarya diktatörlüğünün ‘proletarya ile proletarya tarafından yönetilen köylülüğün emekçi kitleleri arasındaki ittifak temeli üzerinde beliren bir iktidar’ (Stalin) olduğunu unutuyorlar. Genel olarak ‘köylülük’, genel olarak ‘küçük-burjuvazi’ kavramlarıyla bu gerçekleri karartıyorlar.”(agy, s.177).

“Küçük-burjuva teorisyenler”in neyi ve nasıl karartıklarını bilmiyoruz ama, H.Fırat’ın “ittifak” kavramıyla proletarya diktatörlüğünün sınıf karakterini karartmaya çalıştığı artık açık. Aslında yukarıdaki sözleri muğlak ve her tarafa çekilebilir içeriktir. Nitekim, biz de, eğer tüm bu sözleri tamamlayan “emekçi iktidara neden proletarya diktatörlüğü demiyorlar” yollu sorusu

*** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ***

olmasaydı, H.Fırat'ın yukarıdaki tüm çabasının nedenlerini belki de anlayamazdık. Ama o son soru -buna allah söyletti gibi bir şey mi ne denir?- tüm amacını ve niyetini ele veriyor.

Proletarya diktatörlüğü bir “emekçi iktidarı” olabilir mi? O iktidar, **proletarya** önderliğinde bir iktidar olmasına rağmen bu karakterde bir iktidar olabilir mi? Marksist proletarya diktatörlüğü fikrini küçük-burjuva deformasyona uğratmayacaksak, olmaz. “Sözde ‘emekçi’ olan köylü, diyor Lenin, gerçekte her zaman için ya kendisi bir işçi olarak ücretle çalışan ya da ücretle işçi çalıştıran bir **küçük mülk sahibi** ya da bir küçük-burjuvadır”. Sonra, **ücretli** emek ile istatistiklerin, “emekçi” köylünün bir küçük mülk sahibi ya da bir küçük-burjuva olduğunun en belirgin kanıtı olduğunu söylüyor. Konuya ilişkin rakam ve istatistikleri verdikten sonra, Lenin, şu çarpıcı ve bir o kadar önemli saptamayı yapıyor:

“Tamamen pazara bağımlı olan kapitalist toplumda geniş ölçekte ücretli emek kullanmaksızın, tarımda geniş çapta küçük (köylü) üretim olanaksızdır. ‘Emekçi’ köylü duygusal sloganı, ücretli emeğin bu sömürülüşünü gizleyerek işçileri yalnızca aldatır.”(İşçi Sınıfı ve Köylülük, Köylüler ve İşçi Sınıfı başlıklı makale, s.197).

İşte bu yüzden ve küçük-burjuvazinin karakterine ilişkin yukarıda sıraladığımız nedenlerden dolayı bir “emekçi” iktidarı **proletarya** önderliğinde de olsa -ki başka türlü olması düşünülemez- proleter demokrasinin kendisi olamaz. Bu gerçek, ne “emekçi” duygusal sloganıyla ne de “ittifaklar” üzerine yapılan gevezeliklerle karartılabilir. Proletarya diktatörlüğü, saf bir proleter iktidar değildir. Bu doğru. Fakat bu doğru, yalnızca bir şekilde, egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın, yönlendirici ve eğitici gücüyle bütün emekçi sınıfları yönetmesi biçiminde anlaşılabilir. Proletarya diktatörlüğünün, proletaryanın politikayı yö-

--- Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ---

netmesi biçimindeki tanımı da bunu anlatır. Bu, proletaryanın, kendi dışındaki emekçi sınıf ve katmanları, **iktidara ortak etmeden** devlet işlerine çağırması, yönetmesi ve yönlendirmesidir. Proletarya diktatörlüğünün, proletaryanın emekçi sınıf ve katmanlarla özel bir ittifakı olduğu şeklindeki tanımı işte böyle anlaşılır ve başka bir anlama da gelmez. Diktatörlüğü proletarya dahil bütün emekçi sınıf ve katmanlar uygulamaz. Sovyetlerde de böyle olmamıştır. Örneğin Sovyetler Birliği'nde, diktatörlüğü, *“Sovyetler içinde örgütlenen ve Bolşevik Komünist Partisi tarafından yönetilen proletarya uygulanıyor”*du. (Lenin). Böyle bir özel ittifak kurmak mümkündür. Burada herşey proletaryanın politikayı yönetme sanatında göstereceği hünere ve emekçi yığınların desteğini, güvenini kazanmak için neye ihtiyaç duyduğunu; bu destek ve güveni nasıl kazanacağını anlamaya bağlıdır. Sadece proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirmek için değil, ama ondan önce proleter devrimi gerçekleştirmek için de proletaryanın bu destek ve güvene ihtiyacı vardır. Başka bir ifadeyle bu özel ittifak proleter devrimden önce gerçekleşmek zorundadır, yoksa, proleter devrimin kendisi bir hayal olur.

Ama, biz bu “özel ittifak” konusunu bir yana bırakarak esas meseleye dönebiliriz. Görüldüğü gibi H.Fırat proletarya diktatörlüğünü “emekçi iktidarı” ile bir ve aynı şey olarak görüyor. Yani içinde sömürücülerin de olduğu bir iktidarı proletarya diktatörlüğü olarak kabul ediyor. “Emekçi iktidarı” proletarya diktatörlüğü olarak kabul etmek, tam da kendisinin dediği gibi, “marksist proletarya diktatörlüğü kavramının küçük-burjuva bir deformasyonudur.” H.Fırat, ittifaklar, küçük-burjuvazi vs. üzerine bir yığın boş laf ederek işte bu deformasyonu gizlemeye çalışıyor. İçinde, sömürücülerin de olduğu bir iktidarı proletarya diktatörlüğü olarak tanımlamak, marksist devrim teorisinin bu en can alıcı konusunu sulandırmaktır. Acaba diyoruz, legalizm batağına doğ-

**** Demokratik Devrim ve Halk Demokrasisi ****

ru ilk adımı “sosyalist devrim” tezini savunarak atan T.Töre’lerin tıpkı EKİM’ciler gibi, proletarya diktatörlüğünü sulandırmakla işe başlaması; “halk iktidarı”nı proletarya diktatörlüğüyle özdeşleştirerek bunu yapması bir rastlantı mıydı? Elbette değil. Türkiye ve K.Kürdistan’da reformizme giden yol “sosyalist devrim” tezini savunmaktan geçiyor.